

ION VINEA

ION VINEA

LUNATECII

I

Capitolul 1

BURICUL PĂMÎNTULUI

„C'est qu'il y a certains personnages dont on s'est fait une habitude de rire et qu'on ne plaint de rien.“¹

Diderot

„Amiaza se răsfăța în hamacul de aur al toamnei.“ În auzul lui Lucu Sillion, cuvintele nerostite răsună armonios. I se pare că redau de minune frăgezimea și farmecul aerian al orei. O adiere de miresme întârziate îi dezmiardă chipul metalic și întunecat, îi resfiră părul negru presărat cu argint, pe cînd deasupra lui și a tumultului străzii, coroanele castanilor se înfioară prelung.

Adineauri, cînd să iasă din casă în grădină, a fost oprit în prag de soarele subțire de argint țesut de un păianjen. Ca să treacă prin el, a trebuit să-l rupă cu o ramură ruginie de iederă, și aerul a tremurat în jurul ei, colorîndu-se o clipă, iar firele rupte au dat un țipăt textil, imperceptibil. Grădina toată era plină de sori de argint, ce printre crengi vămuiau lumina. Ziua asta nu seamănă cu toate zilele. Lumea e o feerie ocrotită de sorii minunați ai păianjenilor, pe cînd el, ca o fantasmă, rătăcește prin lume. În fața porții care da pe

¹ A devenit un obicei ca de unii oameni într-adevăr să-ți bați mereu joc și să nu-ți fie niciodată milă.

trotuar s-a găsit din nou față-n față cu un asemenea soare fără stăpîn. Căutînd cu ochii o ramură să-l rupă, privirea i s-a oprit asupra cutiei de scrisori, fixată între zăbrele. În fundul ei, un plic alb. A șovăit o clipă. Să nu fie vreo înștiințare de la Oficiul Intercultural și de Turism. Sau poate scrisoarea vreunei femei. Nu era nici una, nici alta. Lucu recunoscuse scrisul mamei sale. A luat scrisoarea și a pus-o în buzunarul de la piept, să o citească mai tîrziu.

„Amiaza se răsfăța în hamacul de aur al toamnei.“ Cuvintele acestea nu-i dau pace. I se pare că se alcătuiesc de la sine, fără voința lui. Poate că ar fi mai potrivit „Amiaza se legăna...“ ; cuvîntul e mai muzical, dar Silion e de părere că nu exprimă tot atît de bine risipirea, fără-de-grija, beția blondă și efemeră care a cuprins orașul. „Dacă aș fi romancier, își spune el, cu o astfel de frază aș începe un roman, o poveste de dragoste. E plină de făgăduință și de urmări. Un astfel de început nu trebuie să se piardă. În ruptul capului, nu!“ Dar, din păcate, Lucu Silion nu e romancier. A scris el o carte cîndva, în tinerețea dintîi, era însă un studiu istoric, un amestec de artă și știință, gen sever și primejdios și care nu îngăduie dezvățul de cuvinte. S-a lăsat de scris de atunci, și s-a îndeletnicit cu alte lucruri, dar vorbele îl mai urmăresc și-l mai hărțuie din cînd în cînd. Iar fraza cu „amiaza“ și „hamacul“ are să i-o spună totuși lui Filip, patronul Esplanadei, s-o „treacă“ el scribilor care îi frecventează cafeneaua. Îi sună în minte ca un vers. Prea norocos va fi, desigur, autorul care își va începe istorisirea cu fraza aceasta a lui. Cine știe ce poate să mai vie după ea?! E ca un descîntec, și poate să fie tot atît de bine punctul de pornire al unei idile ca și al unei sumbre tragedii...

...Al unei sumbre tragedii ! Lucu ridică din umeri, ca și cum s-ar dezbăra de o povară supărătoare, și înaintează în mulțime cu o voluptate de înotător care se dăruie apelor. Cum se mai poate gândi cineva la sumbre tragedii într-o asemenea amiază ? Trecătorii se grăbesc care-ncotro, și graba lor pare fără țintă. Cu grații de flacăra, femeile se perindă pe lângă el ; un sumș paradiziac le flutură pe buze, iar sufletul lor plutește în apa privirilor ca legănarea unei flori. Ce radioasă revărsare de sprintene vestale, lumește travestite, la ceasul fermecat când magazinele se închid ! Lucu e gata să creadă că toată minunea se desfășoară anume pentru el. Prin dreptul unei oglinzi de galantar, încetinește. Își pipăie cravata de fular și surîde imaginii răsfărte. Vestonul albăstrui îi cade minunat de bine pe umerii zvelți, pe mijlocul subțiratec. Ca un tăiș, o dungă fără greș îi liniază pantalonii, molatec opriți în solzii de crocodil ai pantofilor. În mâna fin înmănușată ține, ca pe o petală, o pălărie de fetru. Cu mintea plină de arii confuze, simțindu-se parcă mai ușor și mai înalt, Lucu se strecoară nevătămat printre săbiile de lumină ce se încrucișează peste trotuarele pline de lume. Trăiește una din acele clipe când totul e dat uitării, când nu-ți pasă de nimic și când te apropii în neștire de o bucurie supremă și fără de temeii.

Pe trotuarul de peste drum de Palat, o doamnă cum-pără crizanteme. O clipă, Lucu se oprește locului. Din tot furnicarul o vede numai pe ea. O subțire siluetă de brună, într-o fluturare de lînuri galbene, ușoare. La picioarele ei, o țigancă lăsată pe genunchi îndărătul unui coș cu flori îi oferă un buchet, răsucindu-l cu pumnul întins spre soare.

Se îndreaptă grăbit într-acolo.

De câte ori zărea o femeie pe placul lui, Lucu Silion grăbea pasul. Dar tot de atâtea ori o amintire care-l pîndea ca dintr-un ungher neștiut venea să-i întunece ispitirea clipei. Mereu același chip. O icoană palidă, cu trăsături subțiri, cu privirea nehotărîtă dar intensă a largurilor marine atunci cînd valul se turbură și tinde spre violet...

Dar această bruscă încăierare cu sentimentul datoriei nu ținea mult. Acum ca întotdeauna, Silion își urma cu hotărîre drumul nengăduit. Mări pasul spre locul pe care zărea gingașa arătare. Mustrările de cuget îl hărțuiau ca un roi de musculițe prin arșița cîmpului. Ajunse pînă în mijlocul Pieței Palatului. Ca niște cărăbuși uriași, mașini negre, mașini albe și albastre, scînteietoare în pavezele lor de nichel și cristal, treceau tușind agresiv pe lîngă el, apostrofîndu-l cu răcnete răgușite de claxon. Agentul de circulație îl fluieră de câteva ori, fără folos. Cu ochii la țintă, cu mersul înțetit, Lucu se strecură cu dibăcie printre automobilele vijelioase, fără să înceteze de a se mustra : „E pentru ultima oară, își zicea ; la urma urmei, nu fac nimic rău... e o simplă curiozitate... *pas même une péccadille* ¹ !” Străbătînd piața, se trezi pe trotuarul vecin, chiar în preajma necunoscutei. Pe colțul acela largit, un grup tineresc, trei băieți și o fată, studenți desigur, hohoteau gesticulînd lîngă o vitrină. Cu un maldăr de crizanteme ruginii pe braț, necunoscuta tocmai plătea florăresei. Să fi sosit numai o clipă mai devreme, ar fi putut cotrobăi amîndoi în același coș, și poate că Lucu ar fi găsit prilejul să-i ofere un buchet. N-ar fi riscat decît un refuz amabil. Femeile nu se supără cînd le oferi flori. Flori la început, flori și parfum mai pe

¹ ...un fleac !

urmă, flori, parfum și ciorapi de mătăasă mai târziu. Din astfel de amănunte e făcută dragostea. Silion avea patima simplificărilor grăbite. De altfel, o ușoară emoție, pe care o mai încercase de sute de ori, nu-i îngăduia în clipa de față să-și controleze gândurile. Cu o privire de trecător distrat, o privire care nu supără, deși măsoară și cântărește, și care nu-și găsește asemănare decât în privirea cămătarului pe gajuri când acesta refuză să le cerceteze (tocmai pentru că le-a și prețuit cu coada ochiului), Silion făcu inventarul fulgerător al frumuseții ieșite în calea lui. „E genul meu!“, observă el cu satisfacție. „E genul meu!“ În asemenea cazuri, Silion știe că nu-i rămâne decât să meargă drept înainte, „*wie ein Held zur Siege*“¹, și lucrurile vor veni de la sine.

Necunoscuta scotocea în poșetă, după bani. E lucru vădit că buchetul de crizanteme o încurcă.

Silion își puse pălăria pe cap și se opri să-și aprindă o țigară, truc răsuflet al celor care vor să câștige timp. Dar bricheta nu lua foc. Cu nasul printre scînteile neputincioase și țcăniturile scurte ale aparatului, și tot căznindu-se cu el, o cerceta pieziș. Nu se înșelase. Era o femeie într-adevăr frumoasă, și totdeodată o stranie arătare. „Ochii aceștia lungi și languroși — gândi el încântat și uimit — și sprîncenele lor arcuite și delicat apăsate te duc cu gândul la alte climaturi și anotimpuri. Astfel de sprîncene, într-o vreme în care toate femeile și le smulg cu dinadinsul, ca să le reducă la o linie ideal de subțire sau să le reconstruiască din creion pe un traseu arbitrar, trădau un suveran dispreț pentru modă și poate și o înaltă părere despre propria înfățișare...” Silion o privi mai de-a dreptul. Arăta palidă și obosită. O paloare de petală atinsă de arșiță,

¹ Ca un erou spre victorie.

peste care amenință, scăpată de sub o tichie puerilă, învolburarea furtunoasă a părului ei întunecat. Tot străduindu-se să-și scoată și să-și numere banii, trecându-și de pe un braț pe altul maldărul mlădios al crizantemelor, ea lăasă să se vadă încă un amănunt care i se păru lui Lucu anacronic. Purta mănuși de mătașă cu degetele retezate, așa cum purtase și mama lui Silion, și verișoarele de mult măritate ale iubirilor dintâi. Rochia și încălțăminteaa i se păru de bună calitate, cu toate că nițeluș cam ofilite. Desigur că necunoscuta nu se înnoise prea de curînd. Și poate că Silion, cu ochiul iscusit al curiozității și al dorinței, ar fi făcut și alte descoperiri dacă ea ar mai fi rămas multă vreme în bătaia privirilor lui. Dar o birjă se apropie legănată în trap domol, pe capră cu un falnic vizitiu grăsun, zbîrcit și spîn, îmbrăcat într-un caftan albastru-închis și încins, ca un arhiereu, cu o lată panglică de culoarea ametistului. Caii albi o depășiră și se opriră încordați ca la parada circului, sforăind fioros și tropăind pe asfaltul sonor. Un mîndru echipaj răsărit din Bucureștii de altădată. Doamna îi făcu din cap un semn de consimțire. Abia atunci păru că descoperă, ca pe un amănunt fără de rost, prezența lui Silion. Fără sfială, privirea i se sprijini molatec de privirile lui omagiale. I-a surîs lui, sau poate numai unui gînd pe care-l lua cu sine? Atîta vicleșug într-un surîs nu se potrivea cu înfățișarea ei provincială, fiindcă între timp Silion găsisese tîlcul acestei frumuseți în mers armonios pe pavajul Bucureștilor : era neîndoios o provincială, și încă una nu de mult sosită și așezată aici, cu mănușile ei mitene, scoase din cine știe ce scrin îmbîcsit de rămășițe economice și pioase, o ființă singuratecă și care își caută o ieșire din viața retrasă de pînă acum. Își caută un drum nou și crede că-l va dibui, dar

fără efort și numai așa, ca din întâmplare. Un surâs extenuat de un destin potrivnic, dar nu și resemnat : acesta e surâsul necunoscutei. Da, în ochii aceia de flăcări negre mocnește ceva. E o hotărîre ascunsă, poate nemărturisită, de a dobîndi partea ce i se cuvine în viață — adică totul. Și în Lucu tresări cavalerul răătăcitor ațipit în sufletul fiecărui bărbat, dar care într-însul suferă de insomnie : cavalerul gata oricînd să ia sub ocrotirea lui sublimă soarta nefericitelor și mîndrelor femei. Să fie el, Lucu Silion, destinul cel bun, ieșit în calea făpturii acesteia, ivită parcă dintr-un cadru desuet ? Pasul ei nu e făcut să înainteze neînsoțit. Mersul ei parcă nu atinge pămîntul. O vede cum se apropie de trăsură, pe braț cu jerba de crizanteme în legănare, cum pune piciorul pe scară, descoperind în teaca ei de mătasă o pulpă măiastră și vie. Se instalează cu grație în perne, și atelajul se urnește. Lucu prinde încă o dată, în timp și spațiu, surîsul ei oferit nimănui. Își scoate pălăria și o salută insinuant și respectuos. Dar privirile ei îl străbat ca pe o fantomă de ceață, surîsul ei se pierde în neant. Nici un semn. Viziunea se depărtează. O clipă, de o durată fără sfîrșit, pălăria lui Lucu rămîne și ea suspendată în aer, pe o traiectorie de dezastru.

Își mușcă buzele. S-a pripit. Un salut prematur, un salut neluat în seamă, e o greșeală care cu greu se mai îndreaptă. O știe din experiență.

*

Stătu o clipă înfipt pe loc, ca în fața unui prăpăd neașteptat. Trăsura se depărta încet de tumultul pieței de-a lungul străzii Wilson, tăcută, aproape

pustie. Numai studenții opriți lângă afișele multicolore ale Oficiului de Turism își urmau cu însuflețire zgomotoasa lor pălăvrăgeală. Ghemuită pe vine, lângă zid, în fața coșului ei cu flori, țiganca îi urmărea cu privirea, fumînd și scuipînd meditativ printre dinți. N-a fost un gînd: ca un erete, Lucu Silion se năpusti spre ea, îi smulse coșul, apucîndu-l de mîner, îi strigă ceva la repezeală și porni în goană după birjă. În cîteva salturi o ajunse și, trecînd în stînga atelajului, sări pe scară și apăru ca un pirat la abordaj. Necunoscuta dădu un țipăt abia scîncit; birjarul, simțind o greutate nouă care îi apleca trăsura într-o parte, întoarse capul, dar, văzînd ce se petrece, nu găsi cu cale să oprească, pe cînd Lucu, zăpăcit și stîngaci, revărsă troianul ruginiu al crizantemelor la picioarele călătoarei. Fără zăbavă, fără un cuvînt, sări apoi pe asfalt. Birja, caii și birjarul își văzură de drum, și Lucu, oprit în mijlocul străzii, cu coșul gol în mînă, rămase locului, plin de speranță, pînă ce totul dispăru după colț. Necunoscuta nu întorsese capul.

— Ce făcuși, conașule?

De-abia acum Lucu își dădu seama că florăreasa — pestrița apariție de stămburi decolorate — îl aștepta cu mîinile în șold la marginea trotuarului. Studenții se apropiaseră și ei. Mutre vesele și curioase.

— Cît? întrebă scurt Lucu, înțepenindu-se într-o atitudine plină de demnitate.

Îi înapoie țigăncii coșul golit. Ea se încruntă ușor, părăind că-și face socotelile, clătină din cap, ca și cum s-ar fi hotărît la un rabat generos, și-i rosti o cifră umflată. Fără să crîcnească, Lucu dublă și plăti.

— Scump, dar nu face, își dădu cu glas tare părerea singura fată a grupului studentesc.

— Ce importă?! exclamă cu emfază unul din tineri, pesemne student la Conservator; *pourvu que le geste soit beau!*¹

— Barem să fi rămas în trăsură, încheie un altul, cu părere de rău în glas.

— Sau măcar să fi aruncat coșul, își dădu cu părerea studenta; nu-i stătea bine, oprit în drum și ținându-l de toartă, ca o bucătăreasă.

Tinerii izbucniră într-un hohot vesel, care îi sună multă vreme lui Lucu în urechi pe când se depărta de ei cu o prefăcută nepăsare. „Are dreptate, își zise plictisit și înciudat, am fost un caraghios. Ah, tineretul ăsta găunos și obraznic! Bine că nu m-a văzut ea cu coșul în brațe!“

Trăsura dispăruse de mult după colț. Lucu Silion înălță din umeri. Nu mai era la vârsta la care îți pare rău după prilejurile pierdute. Se refugie în mulțime, nehotărît încotro s-o apuce. Din când în când iuțea pasul, ca și cum l-ar fi însuflețit un scop, apoi revenea la mersul tăragănat al celui care vrea să piardă și să câștige timp. „Sînt un bărbat în toată firea, se certa el pe sine, și totuși nu sînt serios. Mi-e cu neputință să mă iau în serios. La treizeci și trei de ani mă port ca un băiețandru. Mi-am risipit tinerețea în aventuri și galanterii care au luat uneori o întorsătură dramatică. Experiențele nu mi-au servit la nimic. Sînt gata, în toată clipa, să reîncep aceleași greșeli...“ Simți deodată că s-a izbit pieptiș de un obstacol masiv și moale, și se dădu îndărăt cu un pas.

— Sacrament, idiotule! îi sună scandat în urechi un glas dogit și furios.

Se ciocnise cu un fel de patriarh uriaș, cu barbișon lung, argintiu, cu semișilindru pe cap, și înarmat cu

¹ Important e frumusețea gestului!

un ciomag de abanos cu măciulia de fildeș sculptat. O dungă de mătăsă neagră îi mărginea ca un lampas veșmintele sobre și demodate. Plutea ca o emblemă anacronică deasupra capetelor mulțimii efemere.

— Sacrament ! repetă moșneagul, fulgerându-l cu privirea și izbind de câteva ori cu bastonul în asfalt; ca și cum s-ar fi așteptat să apară din pământ o patrulă de demoni.

Lucu se uita la el, uimit. Uitase să-și ceară scuze. Pesemne că îl călcase pe picior sau îi dăduse o lovitură serioasă în stomac — nu putea să-și dea seama. De unde oare se ivise ciudata și venerabila făptură, din ce veac, din ce Paris al sălilor de dans și de arme, de odinioară ? O duioșie neașteptată și o poftă de râs îl năpădi, ca un acord muzical de alături într-o grădină de vară. Ridică mâna, și cu un scurt salut, foarte puțin reverențios, din vârful degetelor, se întoarce și o luă din loc, nițel mai grăbit ca înainte. Dar nu făcu decât vreo câțiva pași, ritmați din urmă de aceleași lovituri de baston în asfalt, și auzi strigându-l un glas :

— Hei, domnu ! Alo ! Încotro ?

Se vede treaba că îl urmărea bătrînul. Lucu grăbi pasul, în nădejdea că poate va scăpa de el. Glasul însă răsună din nou, mai aproape :

— Alooo ! Ce fugi așa ? Stai o clipă !

Și Lucu se simți tras de pulpană. Se întoarce, cu hotărîrea omului care își închipuie că trebuie să facă față unui agresor. Dar nu era bătrînul.

— Te urmăresc de un sfert de oră ! Am văzut tot : te ții de nimicuri !

Cu un zîmbet schimonosit, Lucu îi întinse o mînă moale. „Dracu mi l-a scos în cale“, își zise. Era Dui-liu Mareș, un om tînăr, dar încărunțit pe la tîmple. Purta o mustață mătăsoasă, care se îmbina în galică

pogorîre cu o bărbuță blajină, totul de culoarea mată și lipsită de viață pe care o dau căneala și cosmeticul. De sub sprîncenele lungi și încondeiate, privirile lui cafenii se aținteau cu îndrăzneală asupra lui Lucu Sillion. Avea un cap mic și trăsături precise, o piele elastică și statura zveltă, dar gîtul gros și scurt, haine de o croială și de o calitate aleasă. Pantofii îi erau de antilopă, cu talpa triplă și tocurile înălțate cu adaosuri de cauciuc. Din pricina asta, mersul lui era țeapăn ca de robot.

— Ce holbezi ochii așa la mine ? îl întrebă Duiliu Mareș cu un glas dintr-o dată duios. Era unul din trucurile sale să-și îndulcească vocea cînd rostea vorbe tari sau vreo amenințare. Te rog să surîzi cînd mă întîlnești, continuă el, de data asta din ce în ce mai răstit, să surîzi uite-așa, măcar așa ! — și zicînd acestea își arătă într-un rînjet mecanic dinții mărunți și albi. Sînt un om, adăugă el, care-ți vrea numai binele. Sau ești cumva de altă părere ?

Suna ca o somație această ultimă întrebare.

— Nu m-am îndoit niciodată, răspuse Lucu încurcat.

I-ar fi zîmbit din nou, cu zîmbetul lui „gata ori-cînd“ și atît de irezistibil, dacă, somîndu-l chiar cu o clipă înainte, omul nu l-ar fi făcut atent că a-i zîmbi însemna o lașitate.

— Hm ! Nu te-ai îndoit niciodată ! Ești politicoș ca un băiat de familie.

— Ce pot să fac ? Nu mi-am ales singur familia.

— Ce poți să faci ? răspuse celălalt. Uită-te în oglindă, să vezi hîrca din tine. Reculege-te ! Roagă-te !

Această replică agresivă, rostită ochi în ochi, foarte de aproape, îi duhni în obraz un iz dulceag de paciuli. Omul ținea veșnic pe buze cîte două mărgele

de aromă orientală dintr-o cutiuță de tinichea colorată. Din pielea lui se răspîndea o boare proaspătă de lavandă. Era fraged și trandafiriu, ca ieșit de sub un duș rece, după o baie turcească. Își corecta la răs-timpuri tenul lucios, trecîndu-și ușor peste obraji o foiță roz-albă desprinsă (obicei demodat) dintr-un carnețel de *papier poudré*¹.

Oprit fără scăpare în loc, Lucu Silion clocotea de o mînie înăbușită. Se simțea intimidat ori de cîte ori îl întâlnea pe acest ins, pentru că își pronunța frazele pe un ton de moralist îndrituit de nu se știe cine. Avea ceva de predicator într-însul, în ciuda mustăcioarei lui cînite și a bărbuței lui de lemn de mahon. Era ceea ce se numește „un om înfipt“, care dezarma pe ceilalți, pe cei care se așteaptă să fie jigniți de taina sfîntă a vieții lor, pe cei care se tem de propria lor violență și fac desperate sforțări să nu izbucnească.

— Cît pe-aci să-l dărîmi pe bătrîn, reluă predicatorul, dacă umbli așa, cu gîtul sucit după femei. Ia seama înșă! (Aci vocea lui se făcu metalică și gravă.) Ai să te prăbușești!

— Să mă prăbușesc? Pentru atîta lucru? Întrebă Silion cu sfială.

Ori de cîte ori era apostrofat în acest chip, un început de panică i se strecura în suflet, și sta gata de apărare, dar vulnerabil și cu arme de carton: i se părea că se face o aluzie la drama sau comedia iubirii lui secrete și vinovate.

Predicatorul îl aținea cu o privire încărcată de avertismente de apocalips. Îl privea de pe un amvon. Lucu știa că visul lui Duiliu Mareș, mărturisit pretutindeni, e să plece la călugărie la Sfîntul Munte. Să

¹ Hîrtie pudrată.

renunțe la cutiuța de paciuli, la carnetelul de hîntie pudrată, la periuța muiată în căneală, la sticla cu lavandă și la toate cele lămești. Să renunțe și la *Datina*, hebdomadard de idealism, de afaceri și șantaje.

— Ești un dezaxat! reluă predicatorul ceva mai încet, dar păstrîndu-și în ton toată asprimea. Ai ieșit din rînduri, te-ai izolat între generații... Tinerii te socot prea bătrîn, iar bătrînii — prea neisprăvit ca să te accepte. Oamenii serioși te-au părăsit, eu nu văd în jurul tău decît declasați și pierde-vară.

Silion nu răspuse. Căuta zadarnic în mintea lui un cuvînt tăios, singurul care ar putea pune capăt prediciei. Îl mai chinuia și sentimentul nesuferit că predicatorul dăduse glas îndoielilor lui cele mai ascunse.

— Nu văd în tine un suflet care fierbe, adăugă acesta apăsător, ca și cum i-ar fi dat lovitura de grație. Între timp, privirile lui își îndulciră expresia, deveniră de o bizantină bunăcuviință și blîndețe. Sper să nu ne mai vedem, îi zise pe un ton pogorît la normală și întinzîndu-i cu hotărîre o mîină de îmblînzitor. Pînă atunci, prezintă, rogu-te, omagiile mele doamnei Matilda — pardon, doamnei Laura Feraru.

— Mulțumesc! răspuse Lucu, roșindu-se pînă la urechi.

De cîte ori auzea pe neașteptate numele de Feraru, se roșea fără voie și poate fără vină. Privirea lui căută cu desperare un punct de sprijin în vîrtejul de vehicule și pietoni al pieței tumultuoase.

— Ei, lasă, lasă, continuă împăciuitor predicatorul, nu trebuie să te roșești așa. Sper că n-am făcut cîine știe ce gafă. Iartă-mă, dar cu tine omul nu știe nici odată cum să te ia, nici de cine să te mai întrebe. E bine totuși că te-ai roșit. E semn bun. Caută de te pocăiește.

Îi strînse mîna ca un campion care își arată încă o dată voinicia și biruința și se întoarce în direcția din care venise. Lucu suspină ușurat. Dar întîlnirea aceasta îl descumpănise. Duiliu Mareș, moralist, trezise propriile lui muștrări de conștiință; trezise în el nedumeriri și frămîntări o clipă uitate. „Are dreptate, nu vede în mine un suflet care fierbe. N-am realizat nimic. Poate că sînt un ratat. Dar poate că nu. N-am dat încă nici o bătălie. Dar nici n-am poftă să dau vreo bătălie. Aici e buba.“ Porni din nou, dar cu ochii în trotuar, hamletic de încet și de absorbit... „La treizeci și trei de ani, Napoleon își împletea în taină coroana de împărat... La treizeci și trei de ani, Isus purtase coroana de spini a gloriei eterne, iar Alexandru răposase în plină apoteoză, ce aventură amețitoare, nemaipomenită... Dar Saint-Just? La douăzeci și cinci de ani terminase cariera de logodnic al revoluției... Robespierre, Danton, Desmoulins, reluă el, conduceau Franța la treizeci de ani — și n-au fost decît niște bieți avocați fără procese, ca și mine. Dar nici unul n-a avut o tragedie în viață. Nici o durere ascunsă, nici un gînd neadormit... Nu le-a scurmat nici un vultur în rărunchi. Nici unul din ei n-a cunoscut-o pe Laura.“ La acest gînd, Lucu aproape că se opri din mers. O palidă, nobilă și elegantă arătare pluti o clipă în cețurile lui sufletești. Da, el are de luptat din greu, el e copleșit de o cruce care nu iartă... Înălță din umeri, parcă ar fi vrut să mute de pe un umăr pe celălalt o povară nevăzută... Își pierde cîteva ceasuri pe zi — și ce scurtă e ziua — la picioarele unei iubite. Stă, fumează și citește, și ia ceaiul la umbra Laurei Feraru. În fiecare după-amiază joacă șah, stă de vorbă, minte, dezmiardă, răsfăț și se răsfăț pe sine, la Laura Feraru, care-l așteaptă și acum, l-așteaptă mereu, l-ar vrea lîngă ea zi și noapte. Cum

de a izbutit acum să uite, fie și numai câteva clipe, că Laura l-așteaptă veșnic? Așteptarea Laurei! O simte pretutindeni, ca pe o forță care l-ajunge și-l soarbe. E în fața ei ca o pasăre fascinată. Cum să se smulgă din robia lui cea de toate zilele? Să dea semnalul revoltei fățișe nici nu se gîndește. I s-ar cutremura sufletul... Să-și lărgească, pe nesimțite, răstimpul de libertate la el acasă și în oraș. Pe nesimțite. Bunăoară, astăzi nu se va duce la Laura. Are să găsească un pretext, are să reziste glasului ei resemnat, auzit din depărtare: Dar nu se va duce la Laura, nu! Trep-tat și cu băgare de seamă să înceapă o viață nouă.

Se uită la ceas. Douăsprezece și jumătate. Marea hotărîre trebuie înfăptuită fără zăbavă. Ar mai avea vreme să treacă pe la Oficiul Intercultural și de Turism înainte de masă. Simplu act de prezență. E numai la doi pași. „Stau câteva clipe, și pe urmă plec“, se îndemnă el. Dar îl cuprinse sila și sfiala la gîndul că va da ochi cu Amidon, șeful oficiului. Nici de colegii lui de serviciu, cu toate că îi vedea atît de rar, nu putea spune că i se făcuse dor. Dar nu e bine să întindă coarda prea mult. Vor fi nevoiți în cele din urmă să ia măsuri. Cum adică? Silion își trase umerii înapoi și clătină din cap a înfruntare. „Ce idee, își zise, nu vor îndrăzni!“ În mintea lui se alcătuiă un fel de panopticum, în care deslusea o adunătură de binecunoscute capete de înalți birocrați, băieți de familie și cu știință de carte. O cîrdășie dis-tinsă, aproape un clan de paraziți deștepți și fățarnici, la care buna-cuviință e o armă și un scut. „Niște sclivisiți fără de curaj, ca și mine de altfel... Nu, desigur, nu vor îndrăzni“, își repetă Silion, parodiind în închipuire accentul lui Danton, care totuși se înșelase

în socoteli. „*Ils n'oseront pas !*“¹ „Dau o raită pe acolo, și plec. Nu mă poate nimeni sili să stau pînă la două. Intru și ies, fără scuze și explicații. Mări pasul, mînat de o hotărîre exagerată.“ „Ce fac, se întrebă el, nu cumva mi-e frică?“ Îl hărțuiau bănuieli umilitoare. „Nu mi-e frică, dar mi-e greață : și de ei, și de mine. Am să mă impun, își repeta el, am să stau numai un sfert de ceas, nici o clipă mai mult.“ Pe urmă va fi iarăși liber. Poate că se va întoarce la plimbarea lui extatică pe sub castanii în desfrunzire înfrigurată pe bulevarde...

De-abia luase însă aceste hotărîri eroice, și văzduhul se umplu deodată de răcnete stridente, în care se amestecau, ca dintr-o orgă devastată de maimuțe, sunete pițigăiate de soprano, cu răgușeli de contralto, cu tunete de bariton și de bas. Năvălea în stradă o mișcare și un cutreier înțețit. Țigănuși de toate vîrstele, băieți, fetișcane și flăcăi în zdrențe pestrițe, făpturi hămesite și pirpirii, huidume asurzitoare și vlăjgani cu gîtlej de stentori alergau în zigzaguri scurte, oprindu-se ici și colo prin mulțimea care se îmbulzea să-i încercuie și să-i ia cu asalt. Se striga : „Sportul, ediție specială, cu rezultatele de ieri!“

Pe Lucu nu-l interesau sporturile, nici rezultatele de ieri, dar apariția *Sportului special* îi aduse aminte că e luni și că, prin urmare, Oficiul Intercultural și de Turism nu lucrează decît după-amiaza, cînd *week end*-ul ia sfîrșit. Își mai aduse aminte că e ziua în care trebuie să ia masa cu colegii lui de promoție la Coroana — dejun comemorativ de la care nu poate lipsi. Graba care îl tot sîcîise de-a lungul acestei plimbări se datora, își dădu seama, tocmai memoriei lui nesigure, nelimpzite. Nu pentru întîia oară i se în-

¹ Nu vor îndrăzni !

tîmpla să nu știe în ce zi, în ce lună și uneori în ce an și pe ce lume trăiește.

Își tăie drum prin gloată și o luă agale spre restaurantul Coroana.

★

„Nunc est bibendum.”¹

HORAȘIU

Ferit de zgomotul asurzitor și de forfota Căii Victoriei, restaurantul Coroana își oferea vastele lui saloane de penumbră într-un ungher păzit de arborii seculari și de vechile ziduri ale parcului regal. Era un local de lux, cercetat de o aleasă clientelă de vară, dornică de muzică și de răcoare. Ajungeai aici coborînd o stradă în pantă, pe care Lucu o parcurse în mai puțin de un minut.

Își căută în zadar colegii de promoție, mai întîi în grădină. În ciuda sezonului și mulțumită generosului soare de toamnă tîrzie și tarăfului de prînz, ale cărui răbufniri muzicale se amestecau cu freamătul sfielnic al saloimilor bătrîni, în jurul meselor se afla o mulțime de lume. În aerul rar se mai răs fătau încă multicolorele găтели estivale purtate de optimismul tinerelor femei. Exaltau atmosfera prînzului, pe care ținuta posacă a birocraților între două vîrste nu izbutea s-o întristeze. Ca să nu fie interceptat, Lucu pătrunse grăbit înlăuntrul clădirii. Un piccolo îl luă în primire, îl depăși cu izmenită politeță și-l conduse de-a lungul unui culoar întunecos pînă la ușa salonului rezervat ospățului.

¹ Acum trebuie să bem.

Nu văzu la început decît o masă lungă, în formă de T, străjuită de jur împrejur de vreo patruzeci de siluete și chipuri nedeslușite. Zodiacala strălucire a unui candelabru aprins îi lua vederile. Un ropot scurt de aplauze îi salută apariția, scaunele uruірă pe podele, intimidîndu-l. Lucu se simți apucat de braț prietenește, și cineva, manevrîndu-l printre trupuri și obiecte, îl așeză ca pe o bufniță speriată între doi convivi cu care schimbă, pe nevăzute, cîte o strîngere de mînă. În sfîrșit, ochii i se obișnuiră cu lumina aceea violentă, care-l ducea cu gîndul la un atelier fotografic, și Lucu începu să împartă zîmbete și moșăieli din cap cu aproape toate figurile de față, dibuindu-le fiecare în amintire cîte un nume, în vreme ce saluturi și urări de bun venit ricoșau de la un capăt la altul al mesei. Un clinchet cristalin răsună deodată. Cineva făcea tăcere bătînd cu muchia cuțitului într-o cupă. Vorbe picurară în liniștea treptat înstăpînită. După glasul nazal, de o stridență eunucoidă, Silion recunoscu pe Moroianu Alexandru, decanul promoției și tartorul liceului pe vremuri. Se îngrășase simțitor și nu părea la largul lui în sacoul negru cu pantaloni *fantaisie*. Își păstrase vechea lui expresie de mucalit care nu rîde, cu gurița de cegă și nasul mai lung și mai cîrnos ca odinioară, amenințînd parcă să plece din mijlocul figurii lui triste, într-o raită de pozne, prin lume. Recunoscu, după copertele de pînză verde, dungate cu negru, și catalogul clasei a opta, faimosul catastif al destinului, împrumutat *ad-hoc* de la arhiva venerabilei instituții. Într-o religioasă ascultare, se dădu citire apelului nominal. Unul cîte unul, cei strigați se ridicau în picioare, răspundeau „prezent“ sau „aici“ și se așezau, cuminte, la loc. Rezemați de perete, cîțiva picoli și doi chelneri asistau la ciudata ceremonie, care li se păru destul de emoționantă. Cînd apelul luă sfîr-

șit, un suspin de ușurare și de regăsire făcu ocolul mesei, ca și cum într-o sală de restaurant se realcătuise atmosfera de camaraderie și de tinerețe a zilelor de clasă.

— Domnilor ! se ridică din nou glasul lui Moroiianu Alexandru. Făcu o pauză. Își sucea gâtul în dreapta și-n stînga, să-l libereze din strînsoarea gulerului scrobît. Tuși, se mai înecă nițel și se corectă : Iubiți colegi, dacă-mi îngăduiți să vă mai spun ca altădată în orele de disertație, în care, precum se știe, s-au format Ciceronii și Demostenii timpurilor noastre, iubiți colegi, am bucuria să vă aduc la cunoștință că, precum și singuri ați băgat de seamă, nimeni, nimeni n-a fost lipsă la apel. (Aplauze.) Toți colegii sînt în pâr ; Moroiianu își trecu o mîină pe chelie și se corectă : sînt, cu alte cuvinte, prezenți (zîmbete), sînt, pe cît se poate vedea, sănătoși și pesemne mai mult sau mai puțin prosperi (rîsete) și cel puțin deocamdată nu avem minute de tăcere de păstrat în cinstea și memoria nimănui. (Aplauze.) Nu vreau să anticipez : *tu ne quaesieris, scire nefas, quem mihi, quem tibi, finem di dederunt*¹, dar sînt înoredințat că viitoarea noastră agapă, care va avea loc peste cinci ani în același loc, ne va întruni pe toți fără excepție. Trăiască promoția !

— Trăiască ! răsună, printre aplauze, răspunsul unanim, și, ca la un semn, răspîndindu-se printre come-seni, chelnerii serviră țuica.

— Noroc și voie bună !

Urarea se strecură în urechea lui Silion ca un șarpe cu inelele din șoaptă. Se întoarse cu vioiciune să ciocnească paharul. Doi ochi negri, șireți și struniți, îi zîmbeau printre sticlele unor ochelari cu rama

¹ Tu să nu cercetezi căci nu e îngăduit să știi ce sfîrșit ne-au hărăzit mie și ție zeii.

groasă de бага. Un bărbat oacheș, mărunț și spătos, cu pielea feței trandafirie și bine întinsă peste niște pomeți asiatici, îl privea cu vădită simpatie.

— Bea și nu te mai gîndi la asta, îți strici buna dispoziție, îi spuse. Glasul era bine timbrat și persuaziv.

Silion tresări, ciocni paharul și strînse încă o dată mîna care i se întindea.

— Doctore, exclamă el, ce întîmplare fericită!

— Nu prea e întîmplare, răspunse doctorul zîmbind mereu: am schimbat cărțile de vizită din dreptul tacîmurilor, ca să fim alături.

— *Un coup de dès n'abolira jamais le hasard*¹, doctore!

— Nu spune vorbă mare, întîmpină celălalt, noi nu putem calcula urmările unei înșelătorii atît de nevinovate.

— Ai avut o idee minunată. Eu nici nu te văzusem; m-au furat gîndurile.

— Să nu te mai gîndești la asta, îl sfătui din nou doctorul, ca și cum ar fi reluat o convorbire întreruptă în ajun.

Îi puse o mîna amicală pe umăr. Silion îl privea cu interes. Trecuse un deceniu de la ultima lor întrevedere. Doctorul nu luase parte la agapa de acum cinci ani. Era prin străinătăți pe atunci.

— Dar de unde știi dumneata la ce mă gîndeam eu?

— Sînt ghicitor, afirmă doctorul cu o prefăcută seriozitate. Te gîndeai că la mesele astea, fiecare din noi caută pe mutra celuilalt ravagiile timpului. Vrem să știm și ce procopseală am făcut fiecare în răstimp. Unii au chelit, alții au nițică burtă. Unii mai sînt

¹ Zarurile azvîrlite nu vor anula hazardul. (Wallarve)

becheri, alții au familie grea. Unul mai speră, altul a renunțat.

— Iar eu, doctore, cum stau ? întrebă cu un zîmbet de falsă încredere în sine Lucu Silion.

Doctorul nu răspunse numai decît. Prin ochelari, privirea lui ironică și vioaie parcă se înduioșă.

— Destul de prost. Chiar foarte prost ! sună blînd răspunsul.

— Se cunoaște ?

— În ciuda nepăsării tale surîzătoare ! îl tutui doctorul. Chiar faptul că mă întrebî e un semn rău. Cine stă bine nu întrebă cum stă. Pe umărul lui Silion, mîna doctorului se crispă a îmbărbătare. Nu-i nimic, ai să te descurci. Arăți tot așa de tînăr ca acum zece ani.

— Zece ani ! repetă Lucu, și timp de o clipă privirile i se pierdură în golul cronologic în care pluteau fantomatic figurile celor de față. Ești singurul care ai realizat ceva în răstimpul ăsta, spuse el cu tristețe. Ceilalți n-am făcut decît să îmbătrînim.

În clipa aceasta clinchetei din nou semnalul de cristal de adineauri. În tăcerea care urmă se auzi glasul aceluiași Moroianu, care, cu o cupă în mînă, se ridicase în picioare.

— Fraților, nazaliză el cu emfază, închin acest pahar ilustrului nostru coleg, doctorul Costi Barbu, care de data asta ne-a onorat cu prezența sa !

Aplauze izbucniră și încetară ; doctorul, roșu la față, mulțumi cu un semn din cap. Moroianu continuă :

— Știți cu toții, fraților, că la ospățul de acum cinci ani i-am pus lui Costi Barbu absență nemotivată. (Rîsete, exclamații de uimire.) A sosit momentul, fraților, să reparăm o eroare judiciară și să motivăm absența colegului nostru de la ultimul banchet. (Aplauze.) A fost din partea noastră mai mult decît o

greșeală, a fost o nedreptate. Pentru că acum cinci ani doctorul Costi Barbu cutreiera pământul, străbătea Abisinia, Egiptul, India, Tibetul și Mongolia, după ce mai înainte vreme fusese în America, în Mexic, în Brazilia, în Peru, pe urmele civilizațiilor dispărute. A cercetat flora și fauna meleagurilor neumblate, a studiat știința milenară a vechilor popoare, a scos la iveală secretele ermetice și experiența lor în materie de medicină. În această dispariție misterioasă, care a durat, ca și lipsa lui Isus mîntuitorul, aproape zece ani (Moroianu tuși, ca să atragă asupra acestei comparații de efect cît mai multe aplauze cu putință), zic, fraților, în misterioasa lui dispariție de zece ani, Costi Barbu și-a căpătat un renume european de învățat și de vindecător. (Aplauze.) Să salutăm, fraților, propuse el cu înflăcărare, prezența lui printre noi! (Comeseni se sculară în picioare, aplaudînd.) S-o salutăm nu numai ca pe o binefacere pentru omenire, dar — ceea ce e mai important — ca pe o garanție pentru noi, obscurii săi colegi. (Și întorcîndu-se cu totul spre Barbu, cu paharul întins spre el, cu un tremur în fundul nasului, îi adresă o patetică exortațiune.) Nu ne lăsa, frate Barbule! Îndură-te de reumatismele colegilor tăi, ai grijă de beteșugurile noastre, cele știute și neștiute, fie-ți milă de noi păcătoșii, fă-ne în stare să mai putem păcătui pînă la ultima suflare. Și păzește-ne, Barbule, de suferințele fizice, că de cele morale ne păzim și singuri. Amin!

— Amin! intonară bătînd din palme comesenii, și — în uruit prelung de scaune — își reluară locurile.

Barbu singur rămăsese în picioare. În lumina candelabrului, fața lui bronzată, cu pomeții tari, ochii strălucitori, nițeluș oblici, zîmbetul modest și malițios exprimau o liniștită încredere și siguranță de sine. Sillion se uita intrigat la el. De unde oare își trăgea

omulețul acesta misteriosul lui prestigiu ? Nu din faima lui de savant, desigur. Pentru multă lume, faima asta era turburată de o bănuială de șarlatanie științifică, de care Barbu era foarte conștient. Dar prestigiul lui ținea încă de pe băncile școlii. Un elev miop și taciturn, pentru care ochelarii erau și paveze, iar tăcerea — un brâu de pîndă și apărare. Întrebările profesorilor nu-l surprindeau niciodată nepregătit, glumele și jocurile colegilor nu-l scoteau din ale lui. Totdeauna singuratec, dar gata să ajute pe oricine, mai ales la tezele în scris, cînd din bancă în bancă fițuicile lui circulau prin toată clasa.

Cu toate că nu era nici zurbagiu, nici spiritual, nici măcar destrăbălat, băieții spuneau despre el : „Asta e cineva !“, iar profesorii opinau, ca despre Napoleon, că o să ajungă departe !

Glasul doctorului Barbu îi întrerupsese șirul evocărilor.

— Vă mulțumesc, fraților, spuse el pe un ton pătruns și modest, pentru dragostea ce-mi arătați și pentru buna părere pe care v-ați făcut-o despre mine ! Dragostea, socot că o merit, fiindcă și eu vă iubesc, și cred că se simte asta. (Își puse o mîină pe inimă și mulțumi pentru aplauze cu o înclinare a trupului.) Cît despre buna părere, vă asigur că este exagerată și aș fi într-adevăr un șarlatan, așa cum colegii mei doftorii afirmă că sînt, dacă n-aș combate-o. Trebuie să vă mărturisesc : n-am puterea să vă fac să păcătuiți la infinit. Ar însemna să-l concurez pe Dumnezeu sau pe Dracu, și nu sînt decît un biet om. Mă bizui deci pe apucăturile voastre firești. Urmați-le, dar cu măsură. Nici să vă apăi de suferințele fizice nu sînt în stare. Dar dacă e adevărat că de cele morale vă apărați și singuri, credeți-mă cînd vă spun că nu mai am nimic de făcut, fiindcă cele dintîi nu sînt decît

reflexul celor din urmă. Ați găsit metoda cea bună. (Barbu ridică paharul.) Să bem deci pentru întărirea propriei noastre nesimțiri ! (Rumoare.) Cuvîntul să nu vă spenie. El exclude numai slăbiciunea, nu și bună-tatea. Să scurtez. O dulce nesimțire, măcar dobîndită, dacă nu chiar înăscută, e cheia sănătății și a tinereții. În semnul ei vom învinge : fără hapuri, fără ape minerale. Amin !

— Amin ! întăriră. cei de față, și aplaudară.

Se intonă apoi un *Mulți ani trăiască !*, repetat de trei ori, și, în zvon de voci și izbucniri de hohote de rîs, prin clinchet de tacîmuri și pahare, ospățul continuă și mai însuflețit ca pînă acum.

— De ce te ocupi de mine ? îl întrebă doctorul reluîndu-și locul lîngă Silion.

Acesta se uită la el. I se păru că vede în Barbu o liniște de fîntînă care și-ascunde adîncurile. „Pozează, își zise. Ar vrea să-l întreb de unde știe că mă ocup de el. Dar n-am să-i fac plăcerea.“ (Era dezamăgit că pătrundea prea repede în arcanele maestrului.)

— Mă întrebam, răspuse Lucu, dacă nu mi-ai putea da o mîină de ajutor.

— Nu sînt psihiatru, îi declară doctorul îndulcindu-și glasul.

— N-ai ghicit, nu e vorba de mine, triumfă Lucu.

Doctorul își lăsă furculița pe farfurie și, în semn de așteptare, își aprinse o țigaretă între feluri.

— Asta rămîne de văzut.

— Dă-mi voie să-ți spun despre ce e vorba, stăruie Lucu.

— Te ascult.

— Doctore, începu Lucu, în viața mea e o femeie... (Se opri, parcă sufocat de banalitatea spovedaniei.)

— Ești sigur? îl întrebă, printre trîmbe de fum, doctorul.

Lucu îl privi uimit. În el se îmbulzeau cuvintele unei spovedanii de mult pregătite, în cinstea unui confident ideal pe care spera să-l întâlnească odată.

— Nu înțeleg întrebarea!

— Ești sigur, repetă Barbu fără să se uite la el, că în viața ta e o singură femeie?

— Absolut sigur, răspuse Lucu înghițind în sec a minciună, vreau să spun că e singura femeie care înseamnă ceva pentru mine... care înseamnă totul pentru mine, se corectă el. Da, întări el, răcorindu-și gîtlejul cu șampania de sfîrșit de ospăț, ar trebui să o vezi: ochi ei sînt violeți ca largurile frămîntate în amurg. (Îi repeta propriile sale formule, de atîtea ori rostite în gînd. Se ferea să se uite la Barbu, de teamă de a se opri.) Ce ochi nemaivăzuți pe lume, doctore... Cine i-a văzut o dată rămîne cu gîndul la ei, ca într-un vis de lunatec, un vis violet... Cel puțin așa mi s-a întîmplat mie, suspină Lucu. E fericirea tragică a vieții mele, reluă el. Da, acesta e cuvîntul.

Și imaginea șovăitoare a Laurei Feraru (așa o cheamă) îi pluti iară și iară în orizontul minții. Ca o dojană, ca o chemare la datorie. („Mă ascultă, doctore?“) Că viața lui a devenit posacă sub povara unei sfinte datorii. Tocmai lui i s-a întîmplat asta, el, care s-a tot ferit de datorie..

— Vivat! Vivat! izbucniră lîngă el niște glasuri. Doi comeseni veniți de la celălalt capăt țineau morțiș să ciocnească cu Barbu. Întreruperea dură numai o clipă, care i se pănu lui Silion fără sfîrșit. Colegii se depărtară. Silion îl apucă pe Barbu de braț.

— Aparteurile sînt interzise, proclamă de la locul său Moroianu.

Doctorul îi făcu un semn prin care îi cerea îngăduință și se întoarse spre Silion. Cu o pripeală de adolescent și temîndu-se de noi întrepreri, acesta îl copleși cu un noian de mărturisiri ciudate. Mai nu se atingea de bucate și deșerta cupă după cupă. Pe măsură ce i se turburau mințile, culmina într-un imn confuz, închinat femeii iubite.

— Ești un egoist, Silion, îl dojeni Moroianu.

— L-ai acaparat pe Barbu, întări un omuleț spînat și blond, casierul ospățului.

Protejat de o deasă perdea de fum, Barbu făcu din nou înspre ei gestul care potolește. Și iară se întoarse spre Lucu.

— Așadar, încheie doctorul, în viața ta e culcată o femeie. (Accentuase cuvîntul culcată.)

— Ce te face, doctore, să întrebuițezi expresia asta ?

— Vorbești de femeia dumitale — răspunse Barbu scuturînd de pe fața de masă nițel scrum de țigară — cu un fel de părere de rău, ca și cum ai povesti de o vizită la spital. Gesturile tale parcă netezesc aerul în jurul ei, ca pe un așternut. Sînt gesturi moi, de infirmieră, cîteodată parcă ai legăna pe cineva. Fără voia mea, o văd mereu culcată, și pe tine stînd la căpătîiul ei. În definitiv, nu văd decît ceea ce gîndești. Dar, te rog, termină-ți povestea și cată să nu-mi ascunzi nimic. Ar fi inutil.

— Să încep cu începutul, suspină Lucu.

— Să fii cît mai scurt, îl îndemnă Barbu, așezîndu-se cît mai comod în scaun.

Silion istorisi din nou, căutînd să facă o poveste cît mai legată și mai cu șir, cam tot ce îi spusese pe sărite, cu tot felul de goluri voite și umbriri misterioase, pînă atunci. Din cînd în cînd, doctorul îi punea întrebări care împrôșcau lumini nemiloase în

ungherele mai obscure. Cu toate că Barbu îi urmărea expunerea punct cu punct, Silion îl simțea la înălțimi astronomice deasupra slăbiciunilor destăinuite. Se opri neliniștit și întrebător.

— Constat, încheie doctorul, că vorbești mai mult de tine decât de Laura. De cine trebuie să mă ocup? Cine e bolnavul?

— Poate că amîndoi, se învoi Lucu.

— Pentru astfel de metehne, noi n-avem leacuri, declară doctorul, și e mai bine că nu le avem.

— Iată un lucru pe care nu-l înțeleg, replică Silion.

— Dacă totul s-ar rezolva cu o fiertură sau niște prafuri date pe gît, îl lămurii Barbu, atunci n-ar mai fi îndreptare pentru oameni. Dragostea, ura, remușcarea, îndoiala nu trebuie să se vindece cu picături sau cu clistire: ar fi sinistru!

— Atunci, ce e de făcut? insistă Silion.

Glasul doctorului se făcu blînd de tot.

— Să renunți de a mai fi excepțional. Și ai să vezi că totul merge ca pe roate.

— Da, dar ca pe roatele unui dric.

Cu brațele lui scurte ca aripile unui pinguin, doctorul făcu un gest care spulbera în neant replica lui Silion.

— E mai greu să fii un om ca toți oamenii decât un ins excepțional. Eu îți doresc să fii cuminte ca un om de rînd, tălmăci doctorul, și făcu un gest care potolea apele.

— Dar Laura, doctore, cum s-o ajut pe Laura?

— Foarte simplu: lăsînd-o în pace.

— Să n-o mai ajut? se miră Silion.

— N-am spus asta. Dar nu mai făcea în fața ei pe eroul. Ea e ca toate femeile: te cred pe cuvînt. Și cînd îți cade masca, încep dramele.

Doctorul se opri ca să-i dea răgaz chelnerului să distribuie cafelele.

— Să nu mai facem pe eroii când sîntem cu femeile, încheie el cam sentențios.

— Nu ne-ar mai iubi, doctore !

— Tu nu vrei să fii iubit. Tu vrei să fii adorat : aici e păcatul.

— Când vii s-o vezi ? îndrăzni Sillion. Se povestesc despre tine minuni.

✕ — Minuni ! repetă Barbu în derîdere. Lasă-i să povestească : reclama nu strică niciodată. În cazul Laurei, poate servi la ceva. Îi întinse o carte de vizită : Iată-mi adresa. Cheamă-mă.

În jurul lor, sub candelabrul parcă îndoliat, ospățul se întunecase de aburi și rotocoale de fum. Printre cuvintele rărite, rîsetele izbucneau ca dopuri de șampanie. Chipuri congestionate, peste cravate oblice, se regrupau spre colțurile mesei, în disprețul programului depășit. Pe trei voci, cu o vigoare răgușită, se intona un Gaudeamus, care ralia voînțele șovăielnice. „O jerum, jerum“, se jeliuiau din abisuri de melancolie cîțiva naufragiați printre epavele festinului. Multă lume plecase.

— S-o ștergem englezește, propuse doctorul.

Sillion luă cartea de vizită și o puse cu grijă în *porte-feuilles*, ca pe un talisman. Nu mai avea nimic de spus. O speranță sfîrșită și absurdă i se aprinsese, ca o candelă, în inimă.

*

Oficiul Intercultural și de Turism se afla pe una din străzile care dădeau în bulevardul larg și tumultuos ce taie în două orașul. O clădire albă, înaltă, cu două etaje și mansardă, împlătoșată în zinc, cercuită

de un grilaj monumental, prin care intrai într-o curticică pavată, și apoi, printre meterezele unei bolți de felinar de fier și cu terasă deasupra-i, pătrundeai în primul vestibul al casei. Un mareț palat boieresc de la sfârșitul veacului trecut, câtuși de puțin potrivit să adăpostească o instituție publică. Grădina nu se vedea. Era în dosul zidului din fundul curții.

Silion pătrunse în holul sumbru și spațios al Oficiului. După câteva clipe de șovăială, desluși în fundul unui fotoliu de piele pe bătrînul portar al instituției, adormit. Capul, ciugulit, îi atârna pe piept; un grumaz costeliv, scofilit și dungat ca o împletitură de curele, iar mîinile — cu degetele osoase, gălbejite și terminate în chip de arpagic — zăceau împreunate pe pîntec, în jurul unor mătănii absente. Trupul, pîrpiriu și ciolănos, zăcea ca un butuc de viță-de-vie, din spătarul fotoliului pînă pe covorul roșu de pe parchet.

Silion ar fi vrut să-i cruțe somnul. Dar portarul îi era prieten și-i dădea, în schimbul unor ajutoare discrete, tot felul de amănunte folositoare asupra vieții de toate zilele din instituție. Făcu deci un pas pe loc și tuși cu băgare de seamă. O tuse sortită numai urechilor celui adormit și care să nu ricoșeze cine știe unde. Portarul deschise niște ochi spălăciți, cu pleoape striate trandafiriu și sterpe, niște ochi ale căror irisuri decolorate se încercuiau cu două inele de var, ca la găini. Se uită lung la Silion, sări deodată în picioare și făcu, stîngaci, o plecăciune. Pe sub mustața rară, cu firul gros și îngălbenit de mahorcă, i se ivi un surîs. Era vădit că Silion îi inspira simpatie și respect. În închipuirea lui, numai un funcționar cu foarte trainice și înalte proptele putea să lipsească de la serviciu într-o măsură atît de plină de dispreț cum lipsea Silion. Lucu observă că e îmbrăcat într-un

fel de redingotă nouă, cu nasturi de alamă și galoane de fir, și cu lampasuri late de-a lungul pantalonilor.

— Ce mai faci, moș Timotei? îl întrebă dulce noul venit. Arăți ca un ambasador sau ca un academician. Te-a înșolit Amidon?

Portarul își încreți pleoapele într-un surâs rușinos și resemnat. Amidon era porecla președintelui Oficiului, poreclă de care Timotei nu va lua niciodată act în chip oficial. Iar surâsul lui, referit la straniul și luxosul veșmînt, părea că spune: „Ce pot eu face împotriva celor mari?”

— Domnul consilier n-a mai dat de mult pe la noi, rosti el sfios și plătînd, cu un glas precaut, care să nu-i vatăme pieptul firav și înfundat și gîtlejul acela slăbănog și pătat, în care mărul lui Adam, sugrumător de mare și de noduros, suia și cobora ca o surveică.

— A întregat de mine cineva?

— Numai domnul președinte, răspunse glasul slab și spart. În fiecare zi deschide ușa biroului dumneavoastră și vă lasă cîte o carte de vizită pe masă. O să găsiți un teanc întreg. Mi-a dat zilnic ordin: că dacă veniți, să vă poftesc numaidecît la dumnealui.

— E singur?

— E în conferință, în sala cea mare. Domnul consilier poate să intre dacă dorește. După mine, dacă îmi dă voie, ar fi chiar mai bine să intre de îndată.

Sfatul era binevoitor, dar lui Silion nu-i plăcu. E adevărat că ar fi fost mai cuminte să se strecoare bineșor înăuntru, în adunarea de directori, consilieri și secretari, și să reia astfel contactul cu Amidon, printr-o discuție generală. Știa că Amidon nu va îndrăzni să-i facă un afront de față cu toată lumea, pentru că avea credința, mărturisită cu discreție, că Luca Silion

nu e chiar în toate mințile. N-ar fi fost însă o intrare demnă de el ! Numai un câine de pripas se strecoară astfel într-o bucătărie. „Curaj, totuși !“ se îmbărbătă Sillion, și deschise ușa. Ședința era pe sfârșite. În jurul vastei mese de consiliu, mai toți demnitarii se aflau în picioare și se pregăteau de plecare ; unii din ei cu serviete sau dosare sub braț. La un capăt, trei stenodactilografe, sclivisite și platinat, își împărțeau cu o luare-aminte prefăcută, ca și cum ar fi săvârșit un ritual religios, câteva pagini de text. În loc să treacă neobservată, intrarea lui Sillion stârni un interes neașteptat. O explozie de veselă și ironică uimire umplu încăperea.

— Lume nouă ! exclamă unii.

— Bine-ai venit, *rara avis* !¹ îi strigă un glas.

— Vine de la moșie ! spuse un răutăcios.

— Și-a adus aminte ! rânji Amidon : era un bărbățel palid și cam pleșuv, îmbrăcat în uniformă albastru-închis a demnitariilor de pe atunci. Trupul lui grăsun se pierdea în fotoliul de onoare de la mijlocul mesei.

Sillion zîmbea încurcat. Dacă ar fi putut, i-ar fi uois pe toți, printr-un simplu blestem rostit în gând, și apoi și-ar fi făcut drum peste cadavre, neturburat. Figurile curioase și desfătate își păstrau însă în jurul lui toată plasticitatea, și sub privirile lor stăruitoare, întîrziatul musafir se simți roșind. Ah, dacă ar fi găsit un cuvînt de spinit care să destindă toate acele mutre de plastilină într-un rîs lărgit pînă la urechi ! Dar minunea asta nu se întîmplă. Nu găsea nimic în mintea lui secătuită. În fața lui, masca de caș a lui Amidon se crispa treptat. Părea că așteaptă din partea lui Sillion o explicație, o scuză valabilă.

¹ Pasăre rară.

Rotind căutături prudente împrejur, Sillion nu găsea nicăieri un ajutor și înțelese din tăcerea care se așternuse că toată lumea era de părere că de la o vreme „exagerase“. Și se găseau, totuși, printre acei funcționari oameni de duh, care ar fi putut spune pe loc un cuvânt salvator. De pildă, consilierul Kiriazzy, deputat, om de spirit. Cu capul lui înflorit de bucle cărunte, sta rezemat de spătarul înalt al fotoliului, parcă ar fi zis: „Priviți-mă cât sînt de frumușel și de distins!“, și pe buzele lui roșii flutura o bucurie șireată. Întreaga lui față, ușor cărămizie, și căutăturile lui agere, filtrate însă printre pleoapele pe jumătate închise, trădau mulțumirea de a se strecura cumpănit și ușor printre obstacolele existenței. Cu toate că e departe de a fi omul datoriei, el niciodată nu se va găsi, ca Sillion, într-o asemenea situație. Dar de ce nu intervine? Parcă nu și-ar mai aminti că între el și împlicinat exista o complicitate a inteligenței. Lîngă el, numai ochelari și trabuc, consilierul Radu Lotreanu, roșiatică figură și el; aici parcă toată lumea și-a însușit coloritul lui Cromwell: semn de supranutriție carnată, din belșug stropită de două ori pe zi cu vin bun. Lotreanu e mai înalt și mai spătos decît Kiriazzy și ar putea cu bonomia lui vorbăreață să întoarcă lucrurile în folosul lui Sillion. Tăcea și el, parcă s-ar fi înțeles cu ceilalți să-l piardă. Și micul Pepi Rădulescu tăcea, plimbîndu-și privirile negre și genate — superbi ochi, într-adevăr — de la Amidon la Lucu și înapoi, ca un simplu arbitru al acestui meci interesant. Alături, maestrul Gigel, cu profilul în vînt, cu surîsul inalterabil de Giocondă, bătea toba cu degetele pe masă, ceea ce era încă un mijloc de a-și arăta mâinile sculpturale. Cît despre profesorul Lăstun, el își fră-

mînta obrazul în pumni. Obraz ca sfecla, sprîncene stufoase și negre, ceafă rûmenă, și umeri de taur. Cine s-ar putea atinge de el? Cu dosul labelor lui păroase și grele își freca pleoapele alene, semn de neutralitate desăvîrșită. Poate că această întregă adunare avea încredere în „tupeul“ și prezența de spirit a lui Sillion. Din clipă în clipă, el va rosti unul din acele cuvinte care rămîn istorice în anecdotica Oficiului Intercultural. Dar nu se auzea nimic. Paralizat și cu obrazii și urechile în flăcări, eroul zilei se mîngîia cu gîndul că o tăcere de sfînx e preferabilă unei glume nereușite, singurul lucru de care se simțea în stare în halul în care căzuse. E preferabilă pentru că poate fi tălmăcită în toate felurile. Și poate că avea dreptate, de vreme ce Amidon îl urmărea cu priviri spălăcite și de gheață: un subaltern nedisciplinat și prin urmare cu atît mai vulnerabil își permitea să-l sfideze chiar în plenul consiliului. Nemaipomenit! Cu un gest de o nervozitate napoleoniană, își culese de pe masă servieta, exagerat de vastă pentru ființa lui în formă de bulin. Făcu o sfortare să pară liniștit, cum trebuie să fie un adevărat șef, și, uitînd pentru o clipă de Sillion, ridică ușor tonul și rosti:

— Așadar, domnilor, să mă rezum: toate birourile noastre vor fi prevăzute cu stilouri de masă, marca Parker, penița și capacul de aur, ultimul model. Să dispară călimara vetustă și desuetul *portepoche*, să dispară petele de cerneală la Oficiul Intercultural.

— *Pereat!*¹ aprobă zîmbitor Kiriazky.

Amidon îi surîse și urmă:

¹ Să piară!

— Legea îngăduie să luăm unele hotărîri cu caracter financiar, fără licitație publică. Fiecare din dumneavoastră, domnilor, este rugat să semneze de luare în primire a tocului rezervor și să se socotească depozitar care răspunde de obiectul ce i s-a încredințat. Îmi permit să vă atrag atenția, adăugă Amidon cu un surîs îngrijorat, că valoarea unui asemenea condei este destul de însemnată : șapte mii de lei.

În sală se răspîndi un murmur nelămurit, care îl împiedică pe Silion să audă urmarea. Dar în spatele lui, consilierii Lăstun și Kiriazzy își șopteau unul altuia impresiile :

— Cincizeci de bucăți a șapte mii fac...

— *Noblesse oblige !* răspunse Kiriazzy : sîntem Oficiul Intercultural...

— Totuși, comisionul nu poate să fie mare lucru.

— Găinar ! hotărî Kiriazzy.

— Să vezi însă afacerea cu imobilul. Acolo „lovitură“ !

Amidon își săltă servieta sub braț.

— Încă un cuvînt, domnilor !

Consilierii așteptau mai toți în picioare acest ultim cuvînt. Amidon continuă :

— S-a vorbit pe alocuri de posibilitatea desființării Oficiului nostru, pe motiv de economii bugetare.

În sală se făcu o mișcare neașteptată, urmată de o tăcere adîncă, așa cum se întîmplă la concerte cînd artistul s-a hotărît să mai cînte ceva în supliment. Glasul lui Amidon luă un ton disprețuitor.

— Cred că e inutil să mai dezmint asemenea zvonuri neserioase. (Murmur de satisfacție.) Nu numai că lucrul acesta nu se poate întîmpla cît timp veghez eu asupra intereselor instituției, dar poate că în curînd vom fi stăpîni la noi acasă, și văd în faptul

acesta un semn că vom dăinui dincolo de fluctuațiile bugetare. Ar fi de dorit ca Oficiul Intercultural și de Turism să devină proprietarul acestui imobil în care am stat pînă acum cu chirie.

— Foarte bine! salutară glasuri din toate părțile.

— Ți-am spus eu! îi șopti Lăstun lui Kiriazy. Sper că o să ne dea și nouă ceva la plic.

— Ca să luăm parte la bucuria obștească, îi răs-punse acesta cu gravitate.

Cu un zîmbet, Amidon se grăbi spre ieșire, dar se opri în prag, și din ochi îl căută pe Silion, tocmai cînd acesta respira ușurat.

— Domnule consilier, avem o vorbă. Poftește în cabinetul meu, te rog.

Desigur că Silion ar fi preferat să ia parte la comentariile lui Lăstun și care de-abia acum făgăduiau să devină însuflețite și interesante, dar privirile lui Amidon îl siliră să-l urmeze. Amidon pătrunse cel dintîi în biroul prezidențial, și amîndoi se opriră surprinși și se ploconiră în fața unei tinere doamne care, în costum de sport și cu o rachetă pe genunchi, fuma tolănită într-un fotoliu.

— Trude! exclamă Amidon, și pe chipul lui incolor, pe gura lui palidă, se schimonosi un zîmbet de politeță.

— Eu! mormăi, pe un ton plictisit și pufăind prelung, Trude. Ești încîntat că mă vezi?

Glasul i-era tremolizat și răgușit.

— E drept că aș fi preferat să vii altă dată. Am ceva de discutat cu domnul consilier Silion.

— Vă rog să nu vă jenați, interveni Silion, după ce sărută mîna lunguiață, pistruiată de soare și nervoasă pe care i-o întinsese Trude. Eu n-am secrete.

— Dar am eu! declară răspicat Amidon, privindu-l cu severitate.

Silion ridică din umeri.

— Sînt la ordinele dumneavoastră, spuse el cu o prefăcută umilință. Aranjați-vă, sînteți în familie.

Un hohot încîntat salută acest răspuns, deopotrivă de impertinent și de umil.

— Te ador, Silion! îl încurajă Trude. Numai dumneata mai ești în stare să schimbi ceva din atmosfera asta de birou de pompe funebre al lui frate-meu. Hai, luați-vă fiecare cîte un scaun și ședeți lîngă mine.

Silion se grăbi să i se supună. Din colțul cel mai de aproape, trase un scăunel capitonat și se așeză lîngă Trude, care după jilțul ei înalt păru că-l ține la picioarele ei, pentru o convorbire galantă. Casca ei de plete înflăcărate, strînse într-o lată bandă de mătăasă tutunie, îi dădea o înfățișare de războinică divinitate. Pentru Silion, vizita doamnei Trude Resch, sora vitregă a lui Amidon și soția unui cunoscut banker, care finanțase campania electorală a regimului, era ca un ajutor de la Cel-de-Sus. Ca într-o regăsire sentimentală, cei doi parteneri se pierdură într-un schimb de amabilități dulcexe, în care Amidon părea cu desăvîrșire dat uitării. Din peretele de deasupra biroului prezidențial, portretul în ulei al unui militar, roz-alb și încoifat, pavoazat zodiacal cu stele și cruci, cu sceptrul proptit în șold cu o mișcare cochetă și absurdă, și pelerina albă atîrnînd de un umăr albastru, urmărea scena cu niște ochi azurii și migdalați. Amidon tuși înfundat și furios. Știa de slăbiciunea surorii sale pentru Silion și i-ar fi părut rău să amîne răfuiala plănuită. Cu o politeță mașinală, Silion îi plimbă pe sub nas tabachera sa des-

chisă, aproape fără să se întoarcă spre el. Amidon refuză oțărîndu-se și clătînd scurt din cap, ca și cum i s-ar fi oferit prune afumate. Sora sa băgă de seamă și catadicsi să-l întrebe cu glasul ei, care suna mereu ca după chef :

— Ce te strîmbi așa, Tzoncule, nu cumva nu-ți place parfumul meu ? Știu că parfumurile îți dau cîteodată *mal de mer*. De-aia nici nu te-ai însurat.

Într-adevăr, dulceag pînă la leșin, în odaie plutea cu intensitate parfumul *Je m'abandonne*, la modă pe atunci. Cu răspunsul său, Tzoncu-Amidon se apropie de răfuiala dorită :

— Ai ghicit, nu mi-s boii acasă.

— E supărat pe mine, se amestecă Silion, care își făcea din Trude Resch un paratrăsnet și prefera să se explice cu Amidon de față cu soră-sa.

— Eu nu pot să fiu supărat pe dumneata, îi vorbi Amidon de-a dreptul, eu nu pot să fiu decît mulțumit sau nemulțumit de dumneata, aici !

Punctă cuvîntul „aici“ cu arătătorul înfipt cu putere în lemnul biroului prezidențial. Trude Resch își plimba privirile aurii de panteră pe chipurile celor doi adversari. Silion o luă de martor :

— Nu-mi amintesc unde și cînd am putut nemulțumi pe domnul președinte : ne vedem, într-adevăr, atît de rar !

Chipul de arșiță al lui Trude se încreți mărunț, într-un rîs tăcut. Cu toate că nu semăna cîtuși de puțin cu fratele ei, aveau totuși ceea ce se numește un aer de familie. Dar Amidon nu rîdea de loc. Gurile lor se deosebeau de-a binelea : buzele lui Trude erau cărnose și lacome, te duceau cu gîndul la o oază de belșug și lene în arama deșertului. Trude sări drept în

picioare. Făcu câțiva pași pe covor, rotindu-și rochia ca pe un vârtej în jurul trupului ei costeliv și zvelt. Înaltă, își depășea fratele cu un cap.

— Amînați discuția, trebuie să plec, porunci ea, făcînd față în piruete scurte cînd unuia, cînd altuia. Silion, trebuie să mă însoțești. Joc astăzi cu Mișu. Ocazie rară !

Silion se grăbi să facă o plecăciune președintelui. Cuvîntul acestuia îl țintui pe loc.

— Dumneata rămîi ! Iar către Trude : Ia-ți pe altcineva, ia-l pe Kiriazy.

Gura de copil a lui Trude se țugui, răsfățat și comic :

— *Merci !* Habar n-are de tenis. Îl vreau pe Lucu !

— Nu se poate, înțelege ! Ia-l pe Kiriazy.

— Nu țin să mă pun rău cu doamna secretară. S-a încurcat cu ea. Aici fiece consilier se încurcă cu cîte o funcționară. Ești un președinte de agenție matrimonială. Îl iau pe Lucu. El n-are pe nimeni.

— Nu-i de mirare, rînji Amidon. Fetele mele nici nu-l cunosc. Ia-l pe Kiriazy.

— Atunci, rămîn ! — și cu o mișcare bruscă, de păpușă automată, Trude se înfundă în fotoliu, picior peste picior și racheta pe genunchi.

În clipa următoare fuma cu o prefăcută liniște, suflînd dinainte-i rotocoale de fum. Numai nările ei palpitînde îi trădau neastîmpărul.

Pe scaunul capitonat, Silion îi puse o scrumieră și rămase în picioare lîngă protectoarea sa.

— Să nu-ți închipui că-i poți fi de vreun folos, scriși Amidon către soră-sa, și prin puful bălăior și rar care îi spuza chelia se putea vedea că se înroșise pînă în creștetul capului. Am de gînd să pun or-

dine în instituție, continuă el, și am să încep chiar cu dumnealui. (Și președintele arată spre Silion cu un gest acuzator.)

— Am și simțit că bate un vînt de reforme pe aici, observă Silion cu seriozitate adîncă.

— Ce-ai simțit? îl întrebă Amidon răstit.

— Un vînt de reforme, repetă Silion tărăgănat și convins.

— Cum adică?

— Mai întîi, costumul lui moș Timotei: marițe îmbunătățiri încep cu micile amănunte... Apoi mobilierul cel nou, mochetele și covoarele orientale, pe urmă stilourile Parker, și — colac peste pupăză...

— E ușor să-ți bați joc, îl întrerupse Amidon, cînd n-ai altă grijă decît să semnezi de primirea salariului, adus acasă. (Furia lui stăpînită îl făcea să gargarisească r-urile mai din plin.)

— Avem un casier drăguț, răspunse Silion, și care ține cu orice preț să-și aibe statul de plată în regulă.

— Sfîntă Nerecunoștință! exclamă indignat președintele. Dar dacă salariul te interesează atît de puțin, de ce nu renunți la el?

— De ce să renunț la un salarriu care mă caută regulat la domiciliu?

— Pentru că nu mai merge cum a mers pînă acum.

— Ar fi păcat. Detest schimbările.

— Va trebui să vii regulat la Oficiu. Ai să semnezi zilnic în registru.

— Chiar dacă un înger păzitor ar face treaba asta pentru mine?

— Nu văd cine și-ar risca situația de dragul dumitale.

— Vreun om al datoriei... Vreun suflet caritabil...

— Cunoști un asemenea specimen ?

— Dumneata, de pildă.

Amidon tresări. Ochiul lui spălăciți se ațintiră asupra lui Silion, cruciș, ceea ce după moș Timotei era un semn de mare mînie.

— Domnule Silion, nu-ți dai seama ce spui ! Mă silești să te concediez pur și simplu.

— Hm ! Nu e nici atît de pur și nici atît de simplu...

— Cu începere de azi, ești suspendat din serviciu !

— Din care serviciu ? Întrebă cu naivă uimire Silion.

— Am terminat cu dumneata ! reteză președintele, înfundîndu-se cu violență în fotoliu.

Trase un sertar și începu a cotrobăi prin el, fără să se mai ocupe de Silion. Acesta insistă :

— Repet : din care serviciu ?

Amidon își ridică ochii de pe hîrtii și se uită la el cu înțeles.

— Știi unde vrei să ajungi, rosti el cu o schimă de dezgust.

— Dacă știi, de ce-mi vorbești de serviciu ?

— Fiindcă trebuie să justifici sinecura (președintele apăsă pe acest cuvînt) pe care o ocupi, măcar cu prezența dumitale.

— Mi-e rușine să mă aflu în treabă, domnule președinte !

— Dar de încasat, încasezi !

— Dar nu mă obosesc numărînd, cum fac alții. Președintele respiră adînc.

— Ca să vorbesc pe limba dumitale, spune-mi, rogu-te, cum înțelegi dumneata să mă ajuți ca să salvăm baraca ?

— Nu e problema mea, domnule președinte. Că principal interesat, e numai a dumitale.

— Dar dumneata nu faci parte din baracă ?

— Sînt un tolerat, domnule președinte. O ciupercă la umbra unui stejar.

Amidon ridică din umeri.

— Fie ! Ești totuși complicele nostru.

— Dacă sînt complice, vreau să fiu și tovarăș.

Amidon se ridică în picioare și se înclină adînc.

— E un șantaj, domnule consilier ?

— Pardon ! protestă Silion. Eu nu mă înghesui nici la prime, nici la tantieme, nici la ore suplimentare, nici la cheltuieli de reprezentare, nici la misi în străinătate. (Silion ar fi vrut să vorbească și despre cumpărarea imobilului, dar se temu să nu o supere pe Trude.) N-am nici o pretenție ! declară el.

— Nu mai înțeleg nimic : parcă ai vorbit de tovarășie la complicitate sau de complicitate la tovarășie ! Spune-mi, rogu-te, ce dorești ?

— *Statu quo ante.*¹ Atît ! Să vin pe-aici numai cînd e nevoie ; cînd socot eu că e nevoie.

— Adică din an în Paște.

Silion se înclină ușor.

— Cu acoperirea dumitale.

— Și ce vor spune ceilalți salariați ?

— Îi privește !

— Fii om de înțeles, domnule Silion ! Vino diminețile, măcar de trei ori pe săptămîină...

— Nu fac exces de zel.

— O să ne desființeze. Gîndește-te că mai sînt și alți... (Amidon șovăi în căutarea unui cuvînt mai

¹ Starea dinainte existentă.

distins, dar, negăsindu-l, se hotărî) mai sînt și alți chiulangii în instituție.

— Organizați-vă ! Îl sfătui Silion.

— Cu elemente ca dumneata, sărim în aer !

— Nici o grijă ! Ne întreține statul. Așa cum întreține și armăsăria de la Mangalia. Asta se cheamă „conservarea elitelor“, rînji Silion.

— Iată-vă de acord ! interveni Trude pe un ton de cantilenă și legănîndu-și extatic piciorul. Lucule, fii drăguț și dă-mi cu muchia palmei sub rotulă, să văd cum stau cu reflexele.

Silion se aplecă nițel, cu mîna pregătită în tăiș, să aducă la îndeplinire dorința doamnei, dar președintele bătut nervos cu degetele în masă.

— Nu aici, vă rog, nu aici ! Soră-mea se crede într-o clinică... Așa... precum spuneam... zic, domnule consilier, că ai atins o chestiune serioasă. Protecția elitelor, da, statul e dator să protejeze elitele. De aceea a adăpostit la noi o sută de titrați, toți cu înalte diplome străine, cu toate că patru-cinci inși, simpli bacalaureați sau licențiați de la facultatea din București, ar fi fost prea de ajuns.

— E incontestabil, întări Silion, că sîntem „băieți bine“.

— Am găsit ! exclamă Trude, sărind în sus, ca pe arcuri. Vă invit pe amîndoi în fiecare marți și vineri la mine, la unsprezece dimineața. Luați cîte un pahar de porto și vă expediez cu mașina mea la serviciu. E bine ?

— Sînt sătul de compromisuri, se împotrivi Amidon. De azi înainte, domnul consilier face cum vrea. Pe răspunderea dumisale ! — și președintele își înfundă capul în dosare.

— Eu accept mediațiunea, declară Sillion împăciuitor. Marțea și vinerea la un pahar de porto... Dar nu merg mai departe.

Amidon lăasă dosarele și se răsturnă în fotoliu, cu capul dat pe spate, cu privirile în tavan. Își umplu pieptul cu aer, urmărindu-și cu gândul fazele răsuflării, așa cum învățase într-o broșură yoghistă, ca să-și păstreze liniștea și sîngele rece.

— Nu mai avem nimic să ne spunem, rosti el răspicat și calm.

— Atunci, dă-i drumul bietului băiat. L-ai amerdat suficient !

Și Trude se apropie de Sillion, îi luă capul între mîini cu solemnitate, ca și cum ar fi ținut Sfintele Daruri, și silindu-l să se aplece spre ea îl sărută, compensativ, pe frunte. Apoi, cu un gest de amfitrioană, îl pofti spre ușă. Amidon rămase neclintit, cu ochii mereu în tavan.

Pe trotuar, lîngă mașina tip sport, în care trona un lup brun, cu botul și sprîncenele de polen și limba comic spînzurată peste rînjetul de o albeață feroce, Sillion îi mulțumi doamnei Trude Resch, sărutîndu-i repetat mîinile amîndouă.

— Am impresia totuși, adăugă el, că Amidon îmi paște sîmbetele.

— Paște și el ce poate. Nu te inchieta ! îl îndemnă Trude cu fraternel dispreț. Se uită la ceas. Mai vorbim noi. Am să te calc eu într-o după-amiază.

Îi aruncă un surîs în doi peri, plin de amenințări și ispitiri enigmatice, apoi, deschizîndu-și singură mașina, se strecură în ea cu sprinteneala unei ființe care s-a liberat de legile gravitației. Lucu o și văzu in-

stalată la volan, eschivând botul lupului bucuros că și-a regăsit stăpîna și împlinind într-o clipită toate gesturile ce pun automobilul în mișcare, ca să-l năpustească în depărtarea din ce în ce mai mare dintre ei. O urmări un timp cu privirea, pe cînd gîndul îi rămăsese plin de acea desfășurare de linii drepte și curbe, de jocul melodios al mușchilor lungi ai lui Trude, care știa să creeze la tot pasul o mică arenă în spațiu, pentru exhibițiile discrete ale grațiilor ei acrobatice.

Capitolul 2
IN BAZARUL TRECUTULUI

„He talked a lot about the past, and I gathered that he wanted to recover something, some idea of himself perhaps, that had gone into loving Daisy. His life had been confused and disordered since then, but if he could once return to a certain starting place and go over it slowly, he could find out what that thing was...¹

F. Scott Fitzgerald

Dimineața următoare, Lucu Silion întârzie în așternut. Cucul de lemn din perete îl trezise cu unsprezece cucuituri. Cîteva clipe se strădui să rețină și să prelungească în gând visul nelămurit al acelei nopți, cu pădurea de smarald și de aur, pieptănată ca un parc, și careta luxoasă, trasă la pas de un măgar cenușiu. Silion o însoțea de jos, pentru că în pernele ei se răsfața o tînără doamnă străină și ciudat înveșmîntată în lînuri străvezii. Purta o tichiuță de paie, împletită subțire și des, de sub care părul îi izbucnea în inele negre și grele, iar Silion auzea zgomotul surd al roților și al copitelor pe potecile grase, freamătul frunzelor îngălbenite și rare, trosnetul vreascurilor strivite, și îl îmbăta mireasma pămîntului toamnă și a căpițelor de iarbă plouate și grămădite la răspîntii. Ca într-un covor

¹ Povesti mult despre trecut, și am înțeles că dorea să recîștige ceva, poate o imagine despre el, pierdută cînd iubise pe Daisy. De atunci, viața lui fusese întunecată și răvășită, dar avea credința că dacă ar fi putut să revină la un anumit punct de plecare și să-l parcurgă încet, ar fi descoperit în ce constă acea imagine pierdută.

oltenesc, pupeze încetinite îi zburau pe aproape, oprindu-se și ațintindu-i din loc în loc. Silion ar fi avut multe lucruri să-i spună, ar fi vrut mai ales să afle unde a cunoscut-o, dar străina nu înțelegea nici una din limbile vorbite de el și nu-i răspundea decât cu un zîmbet de încurajare și de regret. Și deodată, la semnalul cucului secular, totul se risipise, și Silion nu mai era în stare să adune imaginile din vis și să ducă mai departe feeria lor absurdă. Treptat, ochii lui se împrieteniră iarăși cu decorul știut. La ferestrele zăbrelete se legănau cu înfiorări ușoare chipurile portocalii și mate ale tufelor de flori tîrzii din glastrele atîrnate pe din afară. Printre perdele, soarele pătrundea în odaie, pipăind cu degete de praf teancul de cărți și reviste revărsate pe covor. Ele alcătuiau lectura de fiecare seară a lui Silion. Culcat în perne pe întuneric, își rezema pe piept un mic suport de carton, pe care se aliniau cîteva rînduri de becuri electrice minuscule, puse în legătură cu priza de la căpătîi. Luminițele lor, întrunite, răsfrîngeau un snop spectral tocmai asupra textului pe care-l citea Silion, dar lăsau în beznă restul încăperii. Era o amintire de la fostul său șofer Coman, om priceput și inventiv care își iubea stăpînul, și-l auzise plîngîndu-se de neajunsurile, multe și mărunte, pe care i le pricinuia lampa de lîngă divan. Mulțumită acestui ecleraj, Silion se bucura de fiecare dată de o singurătate misterioasă în mijlocul unei nopți desăvîrșite, în care, ca într-un miez de lumină, nu mai exista decât el și cărțile lui. Se întorcea totdeauna tîrziu, fiindcă își petrecea serile în casa Matildei și a Laurei Feraru. Se dezbrăca și se culca în grabă dar nu putea să adoarmă numaidecît. Vreme de două-trei ceasuri, se îndeletnicea cu cititul, trecînd de la una la alta, prin tomuri, reviste și dicționare, pe care și le

punea la îndemână fără să ducă la capăt nimic. Romanul englezesc de pildă, care zace și azi pe covoraș, cu paginile încă netăiate, era scos regulat din raftul lui de bibliotecă de vreo trei luni încoace. Dar, negăsind într-însul nici un erou cu care să semene, Sillion nu se învrednicise să-l isprăvească. Se mai afla deschisă lângă pat și o antologie a poeziei franceze, cu care își desfăta memoria și își împrospăta citatele, apoi o etică a lui Spinoza, recită în doze prudente, tratatul de strategie al lui Clausevitz, care îi va îngădui, poate, să devină cândva un critic militar, dacă nu chiar să comande o armată, în veacul nostru, în care totul e cu puțință. Cîteva magazine ilustrate, o istorie a civilizației și un volum dintr-o enciclopedie modernă completau claviatura pe care își plimbase în ajun gândurile pînă adormise. Cunoscîndu-și felul de viață, Sillion socotea că nu e de mirare că un om atît de studios și care veghează atît nu este și matinal.

Locuia aici, în Dealul Spirii, într-o căsuță cuibărită pe un mal întărit, deasupra unei străzi suitoare de-a lungul ruinelor vechiului Arsenal. Porțița de fier se deschidea de-a dreptul pe trotuar, în despărțitura zidului de granit care susținea malul. De sub arcada de piatră a porțiței pornea o scară de lespezi, suind scurt, ca printr-un puț, pînă la platforma din fața locuinței. Între ferestrele cu zăbrele arcuite și zidul de deasupra străzii se întindea o brazdă de floarea-soarelui. Glastre de cîrciumărese și de mușcate atîrnau de o pergolă în dreptul geamurilor. La intrare, peste ușa de stejar ferecată, veghea un fanar de fier forjat. Vița-sălbatecă se revărsa peste casă pînă pe acoperișul de olane de un roșu-stins.

Zidurile acestei modeste case bătrînești fuseseră astfel clădite ca să mai suporte un cat. Era o moștenire

de la bunică-sa dinspre tată, și la început se gândise să o vîndă, pentru că această bunică fusese soacra mamei lui — frumoasa Aretie — și cele două femei nu se iubiseră niciodată. Mai era și pricina că moștenirea nu avea cîtuși de puțin o înfățișare arătoasă, care să facă cinste lui Silion, și nici nu-i putea folosi ca locuință. Dar un tînăr arhitect pe care-l cunoscuse într-o vară la mare și în care își găsisese un tovarăș de înnot îl convinsese că din acea căsuță de mahala se poate face, cu cheltuială puțină, un cuib de toată frumusețea, dată fiind poziția ei pitorească pe un cucui din Dealul Spirii. Și astfel, în cîteva săptămîni, adăpostul în care faimoasa coana Petruța, soacra Aretiei, își dăduse sufletul fusese transformat, mulțumită aceluia arhitect doritor să arate ce știe și ce poate, într-un fel de cetățuie maură, ferecată cu zăbrele, întărită cu contraforturi de un galben-închis și înzestrată pe dinăuntru cu tot confortul timpului. Aici își mută Silion reședința unei tinereți la al cărei sfîrșit nu avea nici vreme, nici poftă să gîndească, hotărît să-și perinde în sihăstria artistică a locului eroinele fără lacrimi ale zilelor lui de răsfaț. Nevoile l-au încolțit de multe ori, dar nu l-au putut îndupleca să renunțe la acest lux, care, după părerea lui, precumpănea lipsa de vicii. Pentru un bărbat care nu e nici cartofor, nici nu fumează mult, nici nu estăpînit de patima băuturii sau a curselor de cai și a ospetelor scumpe și pe care femeile nu-l costă decît flori, o căsuță confortabilă nu înseamnă risipă.

Vestibulul era destul de încăpător ca să poată, la nevoie, sluji și de sală de așteptare, cu pereții lui de culoarea lutului ars, zgrunțuroși și ciupiți după moda florentină, ce bîntuia încă de pe atunci. Holul spațios și scund se deschidea prin două ferestre de cristal, ce

intrau cu totul în perete, în fața unui peron de cărămizi așezate pe muchie și în romb și străjuit la capete de câte o amforă. La marginea peronului, în uriașe pagini verzi, tremura gazonul. Dincolo de cărarea lată de pietriș, lua naștere o grădină galbenă și roșie, continuată cu flori de gheață și de cactuși, pînă într-un fel de parapet primitiv și scund ca un zid dobrogean, de pe care se putea privi în jos, sub orizontul liber, peste rămășițele cotropite de vegetație ale unei mahalale părăsite. Jos, într-un eleșteu alcătuit de ploi și străjuit de câteva sălcii, se răsfața un cîrd de rațe. Sus, lîngă parapet, o bancă de granit făcea față acestei priveliști de pitorească mizerie, întreruptă ici și colo de câte o vilă cu țigle și care contrasta cu paraginile încă vii ale trecutului. Mai departe se grămădea tréptat un cartier alb și ocru de locuințe ieftine, sulemenite cu ardezie.

În prelungirea holului, se deschidea un cabinet de lucru cu un biroaș vetust, lucios și plăpînd, care anevoie ar fi sprijinit cîteva ceasuri coatele și trunchiul unui om laborios. Dar stăpînul acestor locuri nu mai avea asemenea obiceiuri. De-a lungul pereților se ridicau rafturi de nuc și cărți legate în pergament, cu cotorul de piele verde și muchii aurite. Din hol se mai intra și într-o sufragerie, în care nu încăpeau mai mult de o duzină de oaspeți. Îmblănită în stejar și cu tavanul de grinzi de culoarea ciocolatei, amintea de interioarele șvăbești de dinainte de '48. Pe un piedestal subțirătec, o zveltă lampă de cobalt cu sticlă de cristal și abajur verde ar fi părut mai mult o statuetă. Sillion o văzuse într-o ilustrație de Aubrey Beardsley, și căutînd pretutindeni, descoperise una la fel la un anticar. Electricitatea în anumite ore n-avea nici un rost aci. Atunci, Sillion aprindea fie lampa, care dădea

o viață reculeasă și lină portretelor de pe ziduri, fie sfeșnicele de argint, care le dădeau o viață patetică și misterioasă. Masa rotundă și scaunele capitonate, bufetul alcătuit din dulăpioare ovale, armonios suprapuse în chip de liră, tablouri de vânătoare, naturi moarte și covoare nemțești, din vremuri de liniște și huzur, mențineau un veșnic crepuscul în această încăpere. Aci și în celelalte odăi, presărate cu covoare și carpete, a căror alegere se făcuse cu pierdere de timp și alergătură, printre lucrurile vechi și lustruite, plutea un aer primitiv și plin de farmec, în care luminile de noapte erau cuibărite cu grijă, ca niște meduze nemișcate pe fundul unui acvarium. Toate aceste vechituri, epave pierdute de propria lor poveste, construite din linii curbe și suprafețe reculese parcă în amintiri ermetice, răspîndeau în jurul lor un calm patriarhal, cu totul desprins de atmosfera veacului. Silion nu se sătura niciodată de senzația de odihnă, de parfumul defunct, de invitația la reverie și reculegere ce se răspîndea din acele mobile și tapiserii, ajunse pînă la el prin generații. Știa — ceea ce pentru el nu era de loc lipsit de însemnătate — că femeile se simțeau bine în acea liniște molatecă pe care o întreținea cu îngrijirile lui de fiecare zi. Și mai era și acel sentiment de siguranță care-l năpădea de fiecare dată cînd se trezea aci ca într-un adăpost păzit de trainice metereze și așezat departe, într-o țară sălbatecă și fără de arme.

De gospodărie îi vedea mama Brîndușa, o femeie din paragina învecinată. Suia pînă aici agale, pe o potecuță șerpuită prin verdele vălmășag de pir, de lobodă, de scaieți și cucută, pe sub salcîmii cotropitori și plopii firavi ce întăreau rîpa dinspre parapetul grădinii. Păstra o cheie a locuinței și era învățată cu

felul de viață al locatarului, așa încît își alegea orele de lucru după toanele lui. Pătrundea în casă cu mișcări domoale, ca o fantomă domestică, se oprea în bucătăria nefolosită și trăgea cu urechea. După fel de fel de tăceri, de zvonuri și de semne familiare ei, bunăoară dacă i-a lăsat sau nu cîteva perechi de pantaloni la călcat, își dădea seama dacă a nimerit-o bine, sau dacă trebuie să plece și să pîndească alt prilej. Un stăpîn blajin și darnic merită din partea ei asemenea osteneți.

În dimineața aceea, după zece ore de somn, Silion se simți tînăr și descătușat de orice fel de griji și de răspunderi, cu mintea limpede și fără de amintiri. Era plin de o forță domoală, care se întetea în el încet, ca un răsărit de lună. Își frecă pleoapele, căscă și se întinse cu atîta putere, încît trupul lui odihnit trosni din toate încheieturile și se încordă în chip de punte, ca și cum ar fi tins să mai crească încă. Apoi se prăbuși deodată în așternut și rămase nemișcat, ca în zilele de vacanță cînd făcea vid în sinea lui și zăcea voluptuos pe un stog de fîn sau pe suprafața unui eleșteu, dezbrăcat de propria sa povară, ființă fără greutate și fără hotare. După o clipă însă, îl năpădiră imaginile din ajun : scena cu Amidon la Oficiul Intercultural, ifosele lui neputincioase, apoi replicile lui tăioase, apoi iarăși Amidon cu amenințările de la urmă, și Trude; care a zîmbit tot timpul, semn că i-a plăcut comportarea lui și că el a fost învingătorul. Silion se încruntă : Cine știe ce poate să se mai întîmple... Dar nu e cu puțință. Cel puțin nu așa de curînd. Amidon e prea fricos și prea venal ca să se țină de răzbunări tocmai cînd trebuie să cumpere pentru stat imobilul Resch. În asemenea împrejurări, Amidon are nevoie de tăcere în jurul lui, dacă nu chiar și de armo-

nie. Nu, desigur, nu va îndrăzni. Cu dispreț, îl izgoni din gânduri : *Adieu !* Iată însă că de mai bine de o zi și o noapte n-a mai văzut-o și n-a mai auzit-o pe Laura Feraru și, lucru curios, nici nu-i e dor să o vadă. Își mai aduse aminte și de necunoscuta care cumpăra crizanteme și de trăsura care i-o răpise poate pentru totdeauna, însoțită de regretul lui fugar. *Adieu !* Silion e singur în dimineața asta. De bună seamă, începe să fie uitat. Era o vreme când telefonul zbîrnîia mereu la anumite ore și fel de fel de glasuri îl întrebau de sănătate, trăgându-l insinuant cuvintele în așteptarea unei poftiri. Poftire însă pe care, din motive bine întemeiate, el o făcea numai arareori. Dar în dimineața asta, în care o lene străbătută de neastîmpăr îl țintuia în pat, uitarea și singurătatea i se păreau o nedreptate de nesuferit. Așa i-a trebuit dacă a lunecat pe nesimțite, tot mai adînc, în robie. Ce bine ar fi să-i bată acum la ușă cineva — una din acele iubite răzlețe, una din complicele lui de bucurii fără poveste ! Trude Resch bunăoară... Chipul ei i se sculptă o clipă în gânduri, cu o dureroasă intensitate și zbuciumul ei nestăpînit, care sfidează puterea bărbatului și o pune la încercare. Dar n-are nevoie de Trude Resch. E în ea o voință care îl pîndește, vrea să-l surprindă într-un moment de oboseală și de slăbiciune, să pună de-a binelea mîna pe el, să-l ferească. Da, Trude Resch nu e loială. *Adieu !* Își aduse aminte și de Sidi. Poate că ar fi mai nimerit să vină Sidi. Cu formele ei atît de plastice, cu năsul ei care te adulmecă și cu ochii ei zglobii și galeși. Sidi însă e prea leneșă ca să se năpustească într-un taxi și să vină pînă la el, ca vîntul. Ea preferă, dacă o cheamă, să-l invite ea la dînsa, și să-l aștepte, tolănită și moale ca o odaliscă. Dar Silion vrea să rămîină unde e. Să mai caute încă, poate că în

bazarul trecutului se mai găsește vreun suflet la fel cu al lui. Adică la fel cu sufletul lui din dimineața asta anume. Gîndul i se afundă atunci într-un gol de amintiri, asemenea golului vieții lui de azi, golul și pustiul locuinței lui în dimineața de azi. Își dădu seama că hora de voluptăți s-a spulberat din jurul lui, ca o horă de bacante într-o volbură de lună. Cine oare să mai dea o goană acum pînă la locuința lui din deal, ca să răspundă, cum zicea Trude Resch, ordinului de chemare? Mai era una care poate că n-ar șovăi, un fel de zănatecă ce veșnic nu-și găsește locul, agitată și absurdă, dezinteresată pînă la nebunie, vorbăreață, dezbrăcată și calică. Are s-o cheme deci pe ea, pe Furly. Întinse cu hotărîre mîna spre receptorul de pe măsută, dar numaidecît o lăsă să cadă de-a lungul ei, să spînzure în vid, ca mîna cuiva lovit de moarte fulgerătoare. Nu, desigur, nici de Furly nu avea el nevoie în tăcerea asta vegetală și înfiorată. Ba mai are — își aduse Silion aminte — și patima țigărilor ieftine și fumate pe îndelete de-a lungul discuțiilor și destăinuirilor amănunțite, de îndată ce iureșul dintîi al întîlnirii matinale a trecut. Și el n-are azi răbdare pentru schimburi subtile de idei și de comentarii psihologice, nici în acalmia dintre două furtuni. Ah! Femeile astea cu prea multă carte și prea puțină minte... De cîte ori nu i-au turburat ele, cu întrebări și răspunsuri, moleșeala dulce a parantezelor! Și Furly e tocmai din tagma asta a iubitelor păguboase și cu inima-n cap. *Adieu!* De trei ori *adieu!* Silion se înălță nițeluș în perne. Știa din experiență că femeile, îndeosebi cele nemăritate, cînd vin să-l vadă, uită să mai plece și e foarte greu să dea el însuși semnalul de plecare. Mai toate au detestabila tendință să se eternizeze, e așa de bine aici, cum să nu le crezi pe cuvînt?

Nu o dată, pe vremuri, cînd era de-a binelea flăcău, i se întîmplase ca una sau alta dintre vremelnicele lui stăpîne (căci la vîrsta lui el începuse să numere perioadele vieții sale după numele iubitelor, ca în cărțile de istorie epocile și reginele), nu odată i se întîmplase să-i propună, într-un tîrziu, cînd îl vedea îmbrăcat și gata de pornire : „Tu du-te la treburile tale, eu am să te aștept aici... dacă n-ai nimic împotrivă... am să citesc, am să tricotez sau poate ai ceva de cîrpit... ador să-ți cîrlesc șosetele...” Sau, bunăoară, în cîte o dimineață somnoroasă, femeia nopții lui scîncea : „Vreau să mai dorm, te rog lasă-mă aici... tu du-te”. Și nu o dată, mult după ora prînzului, cînd se întorcea de la restaurant dornic de odihnă și de singurătate, o găsea tot în așternut, sau dereticînd și punîndu-i ordine în gospodărie...

— Cuconițele astea, îi spunea Brîndușa, ar vrea toate să se cuibărească la noi, acilea !...

Într-adevăr, aproape toate îi înșirau pe un ton nostalgic, în care plutea un surîs precaut, basmul răsfrînt în viitor, al unei vieți în doi : el și ea, ea și el, în cadrul citadelei lui de burlăcie. Cum ar fi, adică, dacă ar fi să fie ! Visuri... Și iată că Lucu Sillion ajunsese să prefere femeile altora, cele cu cămin, cu copii și ore fixe, sau pe cele care, întocmai ca și el, locuiau singure și-l primeau la ele acasă, în singurătatea lor, la care țineau ca la ochii din cap și unde el n-avea nici un zor să se statornicească. Așa a dat el de Matilda Feraru, sora Laurei. Vremelnică stăpîină, dar tiranică și al cărei jug Sillion n-a mai dorit să-l scuture. Pe atunci, Laura nu-i era decît prietenă și mai ales confidentă. Sub influența ei și de frica Matildei, pe care se temea să nu o piardă, ajunsese să rupă cu obiceiurile lui de mai-nainte. Lucu i-a povestit Laurei la

Început toate aventurile lui, pe măsură ce i se întîmplau, și tot ei i s-a spovedit și de pățania lui cu Tzulufa. Ce-ar fi să se pomenească din nou cu ea că îi intră pe ușă cu valizele în mâini?... Soneria de la intrare țîrîi răgușit și discret. Silion se ridică într-un cot. Cine o fi nepoftitul care îi turbură reveria? E poate poșta, e poate fiscul, e poate cine știe cine... Dar nu aștepta vești de la nimeni, și Silion nu crede în ceasul rău, nu are nici datorii la fisc, nici furnizori care să nu-i dea pace. Trăiește aici ca un huhurez bătrîn, prietenii nu vin să-l cerceteze. Oricine ar fi, lasă-l să sune! N-are să-i deschidă. Trecură clipe. Soneria țîrîi din nou, la fel de răgușit și de discret. E desigur cineva sfios și care nu-și pierde răbdarea. Silion își înăbuși un suspin și, cu toate că precauția era zadarnică, își mai rări respirația. Dacă Brîndușa e aci, ea se pricepe să-l apere. În casă, însă, nu mișcă nimeni. Acum, soneria izbucni din nou, ceva mai tare, mai prelungit. Parcă voința celui care suna se adăuga sunețului. Silion rămîne locului. Să fie oare o femeie? Soneria se auzi iară și iară, cu prelungiri din ce în ce mai stăruitoare. Dar dacă e totuși o femeie? În cele din urmă, Silion se urni. Își petrecu halatul de mătasă, se apropie tiptil de intrarea vestibulului și pîndi. Simțea pe cineva care aștepta în prag și e hotărît să intre, fiindcă asta era treaba lui: să intre. Și la răstimpuri scurte, soneria tresărea, repetat și lung. Bruscu, Silion descuie și deschise. Se găsi față în față cu un moșneag neras și rumen, cu capul vîrît pînă la urechi într-un chipiu roșu de comisionar, cu număr metalic fixat deasupra cozorocului. Ținea în mînă, fără greutate, o valiză mare de piele de porc.

— Șade aicea un domnu Silion? Întrebă el blînd, uitîndu-se pe o condică de adrese.

— Eu sînt, răspunse Sillion.

Comisionarul  i întinse condica  i un cr mpei de creion chimic.

— Sînt de la hotel Union. V-am adus valiza. Vă rog să isc li i de primire.

Sillion se uită nedumerit la valiză. Era roasă, zg riat   i acoperită de imprimate multicolore, lipite de-a dreptul pe pielea de porc.

— Zice că v-a trimis-o o cuno tiin  de-a dumneavoastră de la Paris. Portarul mi-a spus să vă spun că n-are chei.

—  i cine e persoana care a adus-o ?

— Nu  tiu.

— Ah, da ! exclamă Sillion, acum a știu despre ce e vorba.

Recunoscuse valiza. Era chiar aceea pe care o împrumutase Tzulufei, sau mai bine zis pe care i-o luase Tzulufa la plecare. Dar în ce hal i-o restituia ! Sillion se mira însă de un singur lucru : că Tzulufa se  inuse de cuv nt  i i-o trimisese înapoi,  i că valiza  i sosise chiar în dimineața asta de nostalgii, după atâta vreme. Isc li condica  i i-o întinse, cu un bac i , comisionarului. Acesta se trase de cozoroc, în chip de mul umire,  i plecă. Ma inal, Sillion deschise valiza  i o răsturnă pe covor. Un buchet de tuberoze ve tede i se rostogoli la picioare, umpl nd vestibulul de un parfum suav  i pătrunzător. Altceva nimic. Sillion lăsă locului valiza deschisă  i se întoarse din nou în dormitor  i în pat. Strecur ndu-se pe sub u  , sufletul tuberozelor îl ajunsese până aci. Sillion rămase c tva timp cu ochii a inti i în tavan.

...Tzulufa era numele de răsfăț  i de faimă al unei actri e de grădină de vară  i de *music hall*. Se  i în-

rudea cu ea, pe departe — Silion nu izbutise să priccapă niciodată ce fel și cum...

— Fratele vitreg al bunicului tău, adică străunchi-to dinspre tată, și bunică-mea dinspre mamă erau veri de-al doilea prin... etc., etc...

Din care pricină, Tzulufa se purta cu el cu acea familiaritate nesuferită a rubedeniilor care își trag drepturile din fantoma îndepărtată a unui strămoș comun. Pentru ea, mama lui Silion era *tante* Aretie, iar el însuși răspundea numelui de „*cousin* Luc“, denumire care îl scotea din sărite, fără să i-o poată spune, captiv fiind al bunei-cuviințe. Și totuși, numai Tzulufa e femeia care știe fără greș și fără întrebare ce anume i se cere. Numai ea ar fi în stare să dea buzna peste prag și să se dezbare furtunatic de tot ce e de prisos pe făptura ei și să ajungă la el goală ca Phryné în fața judecătorilor. Dar prea și-a bătut joc de el în acea împrejurare, de care își amintește cu ciudă și de la care n-a trecut cine știe câtă vreme! A dat năvală în existența lui, i-a cotropit casa, i-a răvășit obiectele, i le-a preschimbat după chipul și asemănarea ei, cu părul ei des, oxigenat și zbîrlit, cu ochii nițeluș bulbucăți și de culoarea cleiului, cu clocotul ei blond de *Flammenwerfer*.¹

Într-o dimineață de vară, țîșnise dintr-un taxi, la poarta locuinței lui, anunțată de o sonoră răbufnire de trompă. O duzină și mai bine de valize de toate mărimile, împestrițate de timbrele de reclamă ale hotelurilor cosmopolite, se și aliniaseră pe trotuar, ca pe un debarcader.

— Nu te speria, *cousin* Luc, am venit la tine. *Tante* Aretie ce mai face? Nu-i aici? Ce rău îmi pare! Am

¹ Aruncător de flăcări.

venit să mă găzduiești numai trei zile. Toate prietenele mele sînt la mare. N-am vrut să apelez la bărbați, *tu comprends!*¹ Numai în tine am încredere. Cît despre hoteluri, am oroare. Dar, ajută-mă să-mi car valizele. Hai, *dépêche-toi!*²

— Pleci și tu la mare? Întrebă Silion uluit.

— Plec în Franța, îl lămuri ea pe cînd urcau și scoborau treptele înguste ale puțului care lega terasa locuinței cu strada. Am un angajament la un teatru de boulevard. Joc, dau lovitura și rămîn acolo. Scăpați de mine. Mă expatriez.

Cînd valizele, printre care se număra și un cufer mare, gen dulap, fură urcate — cu mare caznă din partea lui Silion — și rînduite în hol, Tzulufa adăugă pe un ton duios și liniștitor :

— Peste trei zile îmi sînt gata formalitățile de plecare. *Mon paw' chou,*³ am fost nevoită să-mi las apartamentul ca să nu mai plătesc degeaba chiria pe trei luni. Plec cu bani numărați. Trebuie să fac economie, *tu comprends!* Mi-am zis : „Nu se poate ca Lucu să nu mă ajute. *Il est charmant, mon cousin Luc!*“⁴

Silion o asculta înmărmurit. Se gîndea la Matilda, care, spre norocul lui, plecase chiar în ajun la moșie, unde avea să zăbovească vreo cîteva zile. Știa că gelozia o făcea ca o fiară. N-ar fi îngăduit în ruptul capului această găzduire, și dacă Silion ar fi încercat să o îndreptățească pe temeiul nelămuritei înrudiri dintre el și Tzulufa, desigur că i-ar fi rîs în nas. Bine că s-a nimerit așa ! Ce-ar fi fost să se fi întîlnit cu Matilda, ochi în ochi cu această actriță mică și vorbăreață, în

¹ Pricepi !

² Grăbește-te !

³ Micule.

⁴ Verișorul Luc e încîntător !

mijlocul valizelor ei, ca o cloșcă cu pui! Numai la gândul ăsta, și pe Silion, iată, îl trec și acum nădușelile. Răsufală ușurat. Dar mai erau unele primejdii. S-ar mai putea ca Matilda să se întoarcă de la țară mai înainte ca Tzulufa să fi plecat în Franța. După o clipă de gândire, Silion alungă această teamă. Niciodată Matilda nu se abătea din drumul ei de la gară acasă când se întorcea în oraș. Grija ei cea dintâi e Laura. Își iubește sora ca pe propriul ei copil. O îngrijește cu un devotament fără seamăn. Matilda se va duce desigur acasă. Iar Laura, prietena lui Lucu, prevenită de cele întâmplate, îi va da de știre că Matilda s-a întors. Glasul Tzulufei îl trezi din aceste gânduri. De-abia acum își dădu seama că rămăsese o clipă singur. Tzulufa străbătuse ca un fulger prin toate încăperile.

— Mi-am ales camera din colț. Trebuie să fie camera lui *tante* Aretie când vine la București.

Și zicând acestea, își cără cu înfrigurare micile bagaje în odaie.

— Dar mai pune și tu mâna pe o valiză, *mon chou*, ce stai așa, de lemn tănase? Făcu prin odaie câțiva pași, se opri lângă pat și îi cercetă așternutul și, mulțumită, merse de se privi în oglindă: Spune drept, am îmbătrânit? Și fără să aștepte răspunsul: Știi că nu sînt de loc ancombrantă, n-am să te deranjez. Poți să-ți primești metresele cît poțtești, fii ca la tine acasă. Dacă e vreuna geloasă, spune-i că sînt verișoara din provincie, și-am mai spus: fratele vitreg al bunicului tău dinspre tată a fost văr de-al doilea...

— Știu povestea, o întrerupse Silion cu un zîmbet silit.

— Și acum, ține un pupic de la mine că m-ai primit cu brațele deschise.

Se înalță pe vîrfuri, îl cuprinse de după gît și-l sărută apăsător pe amîndoi obraji. Parfumul *Instant d'oubli*¹ îl năpădi o clipă și pluti în clipele care urmau.

— Dacă ești cuminte, ai să mai capeți și altă dată, îi făgădui ea pe tonul de răsfaț cu care se vorbește copiilor. Dar n-ai să abuzezi, continuă ea amenințîndu-l cu degetul. Ești cavaler! Se uită smerită în pămînt și îi făcu o plecăciune. Sînt prizoniera ta între aceste ziduri.

Silion o privea consternat. Căuta în repertoriul lui un cuvînt amabil, și nu-l găsea. Tzulufa îl cerceta cu atenție și păru că-și dă seama de ceva.

— Ce e cu tine? îl întrebă. Ești bleg astăzi. Ai făcut pipi în pat az-noapte! Cu un hohot cristalin, își propti ștremgărește capul în pieptul lui, năpădindu-l încă o dată cu parfumul *Instant d'oubli* care se împrăștia din buclele ei, și cu pașii depărtați, în mers legănat de apaș, îl împinse încet spre ușă. Lasă-mă singură! Îmi pun halatul și mă duc la baie.

...Era tîrziu cînd Silion se hotărî să plece în oraș. Își petrecuse timpul plimbîndu-se agitat prin odaie. O găsi pe Tzulufa pe divanul din hol. Purta un penioar de mătăasă vișinie, cu guler făcut dintr-o blană ușoară și umflată ca puful. Sta cu picioarele adunate sub ea; papuciî brodați îi zăceau pe covor. Iar în jurul ei se răspîndeau o sumedenie de sticlucе colorate, foarfeci de unghii, pensule, pile și pernițe de piele de căprioară pentru șlefuit. Țuguia buzele, absorbită de o operație misterioasă, și buclele îi atîrnau în jurul capului aplecat, ascunzîndu-i obrazul. Nici nu se uită la Silion.

¹ Clipă de uitare.

— Sînt invitat la niște prieteni, începui el, și mă întorc foarte tîrziu. Ca să nu depinzi de mine, ți-am adus o cheie.

Ea își descoperi fața din aurul artificial al pletelor și îi zîmbi :

— Am ghicit, mănînci la damele tale. Io mănînc aici. Am aranjat cu subreta ta să-mi faci un hemendex cu roșii și să-mi cumpere niște cireși pietroase. Epatantă subreta ta ! Parcă vroia să mă opărească cu apă clocotită ! Crede că sînt vreo farfuză de-a ta. Dar pînă la urmă ne-am împrietenit. N-am încotro, depind de ea. Și adăugă tremolizînd : Economie, Horațio, economie !

Cu un zîmbet silit, Silion îi înmîină cheia.

— Apleacă-te ! îi porunci Tzulufa. Silion se supuse. Tzulufa îl luă ușor cu mîna pe după cap, îl sili să se aplece și mai tare și îl sărută pe obraz. Ai binecuvîntarea mea. Du-te !

Seara pe la nouă, Lucu se duse la Laura. Făcu haz cu ea de toate aceste amănunte. Laura îl îmbărbătă :

— N-ai de ce să fii neliniștit dacă ești băiat cu minte.

Se delectară cu discuri de *pick-up*, ascultînd-o pe Clara Haskill în Scarlatti și Mozart. În loc de cină, o salată de fructe : ananas, căpșuni, piersici și stafide, într-un vin auriu-deschis. Stătură de vorbă pînă la miezul nopții. La plecare, Laura se arătă îngrijorată de sănătatea lui Silion.

— Da, e ceva care nu merge, mărturisi el. E poate ficatul, e poate apendicele. Dar n-am să mor, nu te teme. Mai am un cuvînt de spus ; asta mă ține.

Pe străzile pustii, pe sub felinare și stele, prin mi-reasma de salcîm, o luă pe jos spre Dealul Spirii. De ce a mințit-o pe Laura, spunîndu-i că mai are un cu-

vînt de spus pe lumea asta ? Ce fel de cuvînt e acela pe care doar îl simte și nu-l deslușește ?

Intră în casă tiptil, să n-o trezească pe Tzulufa. Dar ea îl simți și făcu lumină. Își dormise somnul dintîi. Prin ușa care îi despărțea îi puse o sumă de întrebări, pe unde a fost și cum a petrecut. Părea dornică de o conversație nocturnă. Îi răspunse în monosilabe. Pentru a doua oară ferm și hotărît în răstimpul aceleiași zile, Silion îi răspunse că e foarte obosit și-i e somn.

— Dacă nu te mai aduni de pe drumuri... suspină Tzulufa. Noapte bună, *mon chou!* — și stinse lampa cu un gest de ciudă.

Laura îl văzu venind a doua zi neras și cu o mină posomorîtă.

— Pleci undeva ? l-a întrebat.

— Am venit să fac o baie, că la mine n-a fost chip.

Nu-i putu smulge o vorbă mai mult pînă la masă, cînd Silion, ras proaspăt și îmbăiat, îi potoli curiozitatea.

Se trezise, îi povesti el, cam pe la zece dimineața. A dat să intre în sala de baie. Un țipăt l-a țintuit locului. „*Pardon ! Pardon !*“ Prin deschizătură o văzu pe Tzulufa în picioare, goală și udă, în cada de faianță. „De ce nu bați la ușa ?“ îi strigă ea. „De ce nu încui ?“ i-a răspuns Silion. Dar, fără să se mai ocupe de el, Tzulufa s-a lăsat pe genunchi, întinzîndu-se voluptuos în apă.

— Cum e făcută ? l-a întrerupt Laura în acest punct al povestirii.

— Destul de bine : sîinii mici și fermi, i-a răspuns Lucu, dar cam puțintică pentru gustul meu.

Se întorsese în hol și fusese surprins zărind pe divan un fel de matroană placidă, îmbrăcată în alb ca

surorile de caritate și care făcea pasiențe. Adineauri trecuse pe lângă ea fără să o vadă.

— Sînt Varvara, maseza conîței Tzulufa, spuse ea ridicîndu-se respectuos în picioare. M-a rugat ș-o aștept.

Îi vorbea încet și cu băgare de seamă, temîndu-se parcă de izvorul năvalnic ce sta să izbucnească din pieptul ei de cariatidă. Îl privea cu niște ochi imenși, albaștri, cu gene negre, și dacă n-ar fi avut obrazul prea rumen și lucios și acea umbră de mustață roșie pufuită în jurul gurii ei cărnose, ar fi putut pretinde, în ciuda celor patruzeci și cinci de ani, la o frumusețe statuară. Era nițel mai înaltă decît Silion, și din făptura ei zdravănă se desprindea ceva proaspăt și curat. O pofti să șadă și își urmă cercetarea prin cotropita lui locuință.

Pe un fotoliu, lăsați de cu seară, ciorapii, portjartierul, chiloții și cămașa de zi a Tzulufei. Silion trecu în sufragerie. Acolo obișnuia el să-și prepare singur cafeaua. Dar mai era cineva. O tînără doamnă citea un roman polițist. Pe masă, în fața ei, o casetă de nichel. Pe un scaun — rochia mării artiste. Tînăra doamnă își lăsă cartea pe genunchi și ridică spre el ochii ei oblici, bine adăpostiți sub sprîncenele scurte și pomeții asiatici.

— Sînt doctolissa Malgaleta, se recomandă ea, tărăgănat și căznit. Limba ei, prea lungă și prea grea, părea că face greutatea cuvintelor în rostire. Ca să-și facă loc, împinsese în afară, de-a lungul anilor, dantura puternică și înclinată. Sînt plietena și admilatoalea Sulufei, continuă ea, și în fiecile dimineasă îi fac o injecție cu cacodilat, și seala cu colp galben.

— E cumva suferindă ? se interesă, politicoș, Silion.

— Nu e neapălat necesar. Există medicamente care înlesnesc tineretea și sănătatea, fără să fie nevoie să fii bolnav. Colpul galben, de pildă...

Dar Silion se scuză că ținuta lui matinală îl silește să întrerupă o convorbire, plină pentru el de cel mai științific interes, și caută un refugiu în cabinetul său de lucru.

În prag se poticni de niște pantofiori cu tocuri acrobatiche, părăsiți pe covor în poză de naufragiu. Mai departe, pe berjera de lângă bibliotecă, un pardesiu de șantung cu mânecile dezumflate și tragice părea că-și cerșește trupul fugit.

— Dar dumneata cine mai ești? Întrebă Silion, a cărui uimire creștea la tot pasul, pe un lungan costeliv, oacheș și pomădat, care privea nostalgic pe ferastră.

Purta un costum de șeviot negru și foarte periat, o cămașă albă, o cravată neagră, și părea, cu ochii lui întunecați și lăcrimoși, cel mai nimerit reprezentant al unei întreprinderi de pompe funebre.

— Mă numesc Lorenz, răspuse el, și bătînd militărește din călcîie se înclină țeapăn și scurt și îl aținti cu o privire de hipnotizator. Apoi, cu gesturi demonstrative și afectate, ca și cum s-ar fi pregătit să scoată o cloșcă din manșetă, îi întinse un pătrat de carton tipărit. Sînt pedichiuristul teatrelor din Capitală, urmă el cu o voce persuazivă, ținîndu-l mereu în bătaia privirii lui, fixată între sprîncenele lui Silion. N-aveți decît să-mi telefonați, telefonul meu e indicat aci (și cu unghia gălbuie și ogivală a degetului mic, Lorenz săpă o liniuță în cartonul întors cu textul înspre Silion), și mă prezint imediat la domiciliu.

Silion puse cartonul în buzunar, îi mulțumi cu un moțait și, întorcîndu-i spatele, caută pe măsura lui

telefonul. Dar aparatul lipsea. Nu-l găsi nicăieri. Înțelese că Tzulufa l-a luat și l-a pus în priza din baie, să telefoneze în voie, răsfățându-se totdeauna în apele albastrii și călduțe.

Se retrase în dormitor și aprinse posomorât o țigară. Niciodată nu mai fusese casa lui atât de plină de lume. Nu-i rămânea decât să-și aștepte cu resemnare rîndul. Încercă să se afunde în lectura romanului la modă pe atunci în București, faimosul *Sparkenbroke*, același care zăcea de luni de zile cînd pe covor, cînd pe comodă. Dar nu izbuti. I se părea că autorul trișează cu subînțeleșuri obscure. Într-un tîrziu, ușa sălii de baie se deschise zgomotos, de perete, și glasul Tzulufei, tremurător și comic, întocmai ca primele încercări ale unui cocoșel de a trîmbița revărsatul zorilor, chemă pe Varvara să-i ajute. Soarele dogorea. Silion se uită la ceas. Așteptase două ore. Străbătu holul în grabă, mînat de o presimțire subită că s-ar putea ca vreunul din musafirii Tzulufei să-i ia locul. Nu se înșelase. Pe după statura masivă a Varvarei, o zări pe doctorița Margareta dezbrăcîndu-se în grabă. Într-un halat pestriț, Tzulufa, colorată ca un papagal, îi tăie drumul, trăgînd ușa după ea.

— Nu te supăra, *cousin* Luc! Doctorița face un simplu duș și iese. Un bob zăbavă.

Silion se rezemă de perete descurajat. Tzulufa îl privi cu oarecare interes.

— Haide-haide, n-o lua în tragic! Știu că nu te doboară treburile și că ajungi totdeauna cu două ceasuri întîrziere la *rendez-vous*. De-aia mi-am și permis s-o las pe Margareta să-ți ia locul. Dar am o idee: ce-ar fi dacă ți-ai face un masaj? Ți-o recomand pe Varvara. În cîteva minute ești alt om. Are o mînă

grozavă! Învie și morții. Varvara! Unde ești, Varvara?

Maseuza se ivi în prag.

— Eram la baie, se scuză ea, îi ajutam doctoriței Margareta să se săpuneze pe spinare.

— Arată-i mâinile! îi porunci Tzulufa designându-i-l pe Silion. Arată-i lui domnu mâinile!

Fără să dea nici un semn de uimire, Varvara se supuse și-i arătă lui Silion două mâini puternice, bărbătești, cu degete albe, mate, drepte, minunat desenate.

— Îți dai seama? îl întrebă Tzulufa cu un accent de triumf. E o binefacere un masaj cu astfel de mâini. Varvara, ți-l dau pe domnu în primire. Vezi, caută să scoți ceva din el.

Cu ochii ei spălăciți, Varvara se uită întrebător la Silion.

— Ce stai? se răsti în glumă Tzulufa. Umflă-l pe domnu și arată-i ce știi!

Și arătându-i camera lui Silion, adăugă:

— În hol, pe dreapta.

— Dar n-am nevoie, se împotrivi Silion.

— Nu fi „rușinoasă“, îl îndemnă Tzulufa, nu ești primul mascul pe care-l masează Varvara. A învățat meseria în Elveția, vindecă toate beteșugurile.

— Dar e absurd, protestă din nou Silion.

— Încearcă o dată, că n-ai să mori, stărui ea, *et tu m'en diras des nouvelles!*¹

— În ruptul capului, nu! declară Silion.

— Nu face nazuri! Decît să-ți faci sânge rău așteptînd-o pe Margareta, mai bine du-te la masaj; timpul trece.

¹ Și-ai să-mi dai dreptate!

Nici atunci cînd a povestit Laurei cele întîmplate, nici astăzi, cînd și le perindă în minte, Lucu Silion nu-și dă seama dacă acesta a fost argumentul care l-a hotărît să se despoaie în dormitor și să zacă în fața borcanelor cu vaselină și cu talc ale Varvarei, sub snopul de soare revărsat prin ferestre, pieziș. Cu mîne-cile suflecate, ca în fața unei copăi cu aluat, Varvara îl cercetă o clipă. Peste trupul lui gol îi aruncase cam pe la mijloc un prosop imaculat, în diagonală. Ținuta ei de lucru era un fel de peplum virginal de olandă.

— Siemeni cu sîntu Sebastian, îi zise.

Și ca un pianist care încearcă sonoritatea unei claviaturi, își alunecă palmele robuste și încăpătoare, cu atingeri moi de pisică, de-a lungul făpturii lui Silion, de cîteva ori în sus și-n jos. Se opri.

— Nițicușă grăsimie diepusă pe pînteșie și pe șolduri. Trebuie dată jos, rosti ea, ie chestie de ziece ședinții.

Silion făcu ochii mari. Nu se așteptase la asta, dar auzind-o pe Varvara i se confirma o veche temere și bănuială.

— Nu vreau să mă îngraș, răspunse el intimidat, o să caut să-mi fac timp.

În situația lui, i se părea că trebuie să se arate ca un om serios și foarte ocupat.

— Întoarșitii pi burtă! îi porunci Varvara.

După cîteva pase magnetice, se aplecă asupra lui, și degetele ei îl încheștară de ceafă. Unul deasupra altuia, păreau doi luptători ce se pîndesc. Cu o vigoare măsurată, Varvara îi deslușea fiecare mușchi din rugina inactivității, îl părăsea o clipă și îl apuca din nou, amănunțindu-l din tălpi pînă-n creștet. Nu încape în-doială, Varvara e o savantă în materie de anatomie. Apoi îl cuprinse cu palmele, îi împărți de o parte și alta a coloanei umerii, spinarea și coastele în suprafețe

mici și i le frământă voinicește. Coborî la șolduri, la șale, la coapse, trecîndu-le ca prin cătușe de foc. Se întrerupea la răstimpuri rare, să ia talc pe mâini. Sufierea ei înțetită îl dogorea ca un vînt de stepă. Din pielea lui încinsă ieșea un foșnet fosforescent.

— Fața în sus! porunci Varvara încă o dată.

Silion se întoarse. Varvara trase de sub el prosopul și i-l potrivea din nou ca la început. Fața i se înroșise mai tare, dar își păstra aerul placid, liniștea și nepăsarea profesională. Grumajii, umerii, brațele și iarăși mijlocul, șoldurile și coapsele lui Silion îi fură căznite și din această parte, cu aceeași voinicească iscusință, în vreme ce în trup i se furișea o putere caldă și străină, ce izvora din acele mâini dătătoare de o viață darnică și molipsitoare. Zărea deschiși asupra-i ochii albaștri și reci ai Varvarei, mișcările ei precise de mașină. Numai degetele îi păreau însuflețite de o știință dibace. Înțurziau pe lunecuşul lor, se abăteau din drum în clipe fugare, semănînd ici-colo oîte o aluzie obscură, cîte o intenție vrăjmașă, cîte un diez, cîte un bemol, de-a lungul unei melodii liniare, cîte un fulger scurt și mut într-o furtună surdă de vară. Treptat, în Silion se treziră puteri lăturalnice uitate. Curînd, se simți dornic să se ridice de pe culcușul robiei lui consimțite, dar din dar să dea din preaplinul lui, să se libereze. O amețală îi cuprinse mințile.

— Destul, se rugă el.

— Fii cuminte, mai stai nișel.

— Adevărat că ai fost în Elveția? întrebă Silion între somn și viață.

— Am făcut practică la un spital di nervoși pi lîngă Friburg.

— Și nu te obosește meseria asta?

— Dipindi de client, răspunse Varvara, lenevindu-și și alungindu-și mișcărilor.

— Cum adică ?

— Mă uobosiesc triupurile grăsunе sau prea firave. Sau când sînt slute și bătrîne. Mă uobosiește tot ce nu-mi plașie.

Între timp, îl masa cu mîinile așternute asupra-i pînă în coate.

— Îmi plac șele tinerie și frumoase, urmă ea. Cum e duđuca Tzulufa. Mijloșelul ei, pișiorușili. Are o piele nemaivăzut de bună la pipăit, parcă e catifè. E o încîntare să-ți plimbi pălmili pe pielea ei.

Silion adormea. Un ciudat amestec de putere și leșin punea stăpînire pe el. Între ei se așeza un fel de înțelegere de nemărturisit, făcută parcă din șoapte nerostite, din respirări animale. O apucă pe Varvara de mîini.

— Destul !

— Mai stai olecuță, că ești năđușit.

Ridicînd prosopul, Varvara i-l petrecu pe după gît, pe sub urechi, pe piept, pe pîntec, apoi alese un pulverizator din trusa ei și îl prăfui peste tot cu apă de colonie. Cu o mulțumire nedeslușită, Silion recunoscă parfumul *Instant d'oubli* al Tzulufei.

— Să-ți fie de bine ! și Varvara luă halatul lui Silion de pe fotoliu și se oferă să i-l ție. Îmbracă-ti și du-ti la duș, îi spuse ațintindu-l cu privirile ochilor ei reci, care lui Silion i se părură de frumusețea nemiloasă a nepășării.

— De ce te-ai dus în Elveția ? se agăță Silion de ea cu o întrebare.

— Am suferit o operație grea. Laparatomie. Mi s-au scos tăti șele. Tăcere. Cu părere de rău, Silion se hotărî să-și îmbrace halatul și papucii. Da, continuă Varvara,

urmărind un gând întârziat, duduca Tzulufa are un corp minunat. E o plăsiere să lucrezi cu el.

O bătaie în uşă. Tzulufa intră. Era îmbrăcată şi i se păru lui Silion foarte proaspătă şi ispititoare. Necazul îi dispăruse.

— Gata ? întrebă ea. Şi se întoarse către Silion. Hei, ce zici ? Aşa e că are nişte mâini grozave ?

— Iar tu, pare-se că ai o piele minunată, îi zise Silion răguşit.

Tzulufa izbucni într-un hohot măgulit.

— Tot ce se poate, *cousin* Luc ! Dar nu e de nasul tău. Du-te la duş, vorbim altă dată.

Îndreptându-se spre uşă, Silion surprinse un schimb de priviri între Varvara şi Tzulufa. Dar nu şi-l putu tălmăci decît mai tîrziu.

Atmosfera din sala de baie, o găsi încărcată de o furtună de parfumuri vapoaze. Te aşteptai la fulgere şi trăsnete, un vârtej de roze, de violete, de origan, de lavandă şi verbine, într-o tăcere densă, de care se bucură mai mult nasul decît urechile. Pe plăcile de porţelan albastru ale pereţilor, pe lespezile de majolică, şiroiau neguri răcite şi lichefiate. „Desigur, îşi zise Silion, s-a desfăşurat aici o orgie de miresme, de pomezi, de esenţe şi de ape.“ Făcu trei paşi şi deschise fereastra. Oglinda din ungher se limpezi, aburii aşternuţi pe ea se risipiră şi îşi recăpătă luciul şi conturul. Sub potopul de aer şi lumină, toată încăperea, restabilită în liniile ei drepte, păru împospătată, ca un cer la ivirea curcubeului. Deodată, privirile lui Silion rămaseră aţintite la cristalul de sub oglindă ca în faţa unei sinistre descoperiri. Era poate mai puţin, poate mai mult. Încet, expresia de uimire din ochii lui făcu loc uneia de jale şi de resemnare. Un suspin adînc tălmăci paguba acelei clipe. Se aşeză pe un taburet alb şi jilav

și fără să-i pese de umezeala care străbătînd halatul îi ajungea pînă la piele ; cu ochii holbați la tristul spectacol, cu coatele pe genunchi, își luă tîmplele în mîini. Înțelesese. Era ca după foc. Se apropie și trecu în revistă amănuntele jafului. Pe rafturile lor de cristal, lîngă dopurile uitate alături, toate flacoanele lui cu dopuri de argint se înșirau aproape golite. Colonia și lavanda Atkinson's scăzuse la jumătate. S-ar fi repezit să le astupe, dar la ce bun ? Spre uimirea lui, un flacon de trandafiri de Rumelia, ținut acolo numai de răsfăț, era și el destupat și redus. Din parfumul său preferat, *pour hommes*¹, pe care cu zgîncenie geloasă îl folosea pic cu pic, mai rămînea ca de un deget. Mîini nevăzute dăduseră iama și în sărurile Yardley, de parcă ar fi fost sare de bucătărie, iar din dumnezeiasca loțiune Amarilys, care îi îngăduia să-și lase cu încredere capul pe sîni iubitelor, se luase cu nemiluita. Săpunul Pearl, care-ți pătrunde pielea cu un parfum suav și nepieritor, arăta ca o matroană după o barbară cură de slăbit. Brumat și plin de crăpături, agoniza în savoniera plină cu apă, într-o stare de deșcompunere și jigăreală vrednică de plîns. Urmele lui se deslușeau poroase și mate pe pereții băii de porțelan, în cercuri succesive, ce duceau treptat pînă în stratul gros și glicerinat de pe fundul căzii. Fire și smocuri de păr se însăilau împotmolite în rămășițe.

...Laura făcu haz de toate acestea, și veselia ei, mai mult decît compătimirea și sfaturile ei înțelepte, îl liniști nițel. Nimic nu e mai rău de pagubă decît un becher turburat fără de veste în tabieturile lui secrete și în scumpele lui năravuri.

— O zi a trecut, au mai rămas două, îl consolă Laura. Dacă vrei, rămîi la noapte aci. În felul acesta,

¹ Pentru bărbați.

ospitalitatea ta îi va fi și mai apăsătoare și poate se va grăbi să te părăsească mai devreme, măcar cu câteva ceasuri.

— N-o cunoști ! îi răspunse Lucu.

Dar nu primi să doarmă în casa Feraru în lipsa Matildei. Nu adânci pricinile acestui refuz.

— Mă duc să dorm la mine-acasă, declară el pe un ton hotărât, după ce îi mulțumise. Și adăugă : Nu e nevoie de atâtea precauții.

Fără voie, în glasul lui străbătea un accent de bravadă, care trecea pe lângă ridicul. „Parcă vorbesc de un câine turbat“, își zise, nemulțumit de sine.

Porni spre casă. Pe drum îl cuprinse un neastâmpăr și luă un taxi. Pesemne că zgomotul motorului și al portierei trântite o trezise pe Tzulufa. Îl întâmpină la intrare, într-o pijama de mătăasă albă, palidă la față, cu gura minusculă și roșie. Se clătina pe picioare, își freca pleoapele și suspina somnoros. Părea o paiată de baladă, cu părul ei zbîrlit și ochii întunecoși. „La urma urmei, n-o să-mi fie frică de o biată femeie“, se îndemnă Silion. O ridică de la pământ pe brațe. Răsunară două zgomote surde pe covor.

— Papucii, papucii ! strigă pe întuneric Tzulufa. Dă-mi drumul ! și îl apucă de după gât. Mi-am pierdut papucii, se văicărea ea, și adăugă pe un ton răstit : Dacă e așa, du-mă în pat !

Mîndru de puterea lui de bărbat, care îi îngăduia să o poarte triumfal ca pe o pradă, și nițel amețit de veșnicul ei parfum *Instant d'oubli*, Silion o duse la el în dormitor.

— Ce faci ? protestă Tzulufa cu un tremur nocturn în voce, asta se cheamă abuz de găzduire.

A doua zi, raporta însă Laurei că nu are nimic deosebit de spus. Nu-i spusese că Tzulufa și el au dormit

Împreună, necum că dimineață și-au luat șocolata în pat și că s-au zbunguit în baie, că s-au clăbucit ca doi copii, că spre amiază Varvara le-a făcut câte un masaj de întremare. Pentru întâia oară îi ascundea Laurei adevărul. A treia noapte se duse mai devreme acasă. Îi datora Tzulufei această politeță. E dulce câteodată să te aștepte acasă o amantă vremelnică, numai în trecere pe la tine. Iminentele plecări a Tzulufei își adăuga amărăciunea și nesațul ei înfrigeratelor îmbrățișări.

În dimineața următoare însă, cu privirea nesigură și tras la față, i-a spus Laurei, dregîndu-și nervos glasul, ca și cum s-ar fi pregătit să cînte ceva :

— Știi că Tzulufa nu vrea să plece încă ? Ce mă fac acum ?

Și, măsurîndu-și cuvintele ca să nu se trădeze, îi povesti cum, în cel mai firesc chip cu putință, de parcă ar fi fost vorba de o nimica toată, această cinică făptură, pe nume Tzulufa, care face totdeauna numai ce-i convine, fără să-i pese de alt nimic, i-a dat de știre, tocmai cînd el se pregătea să plece în oraș, că e silită să mai profite de găzduirea lui cîteva zile. Nu-i sînt încă gata formele de plecare. Va profita deci de acest răgaz forțat, să pună la cale un spectacol de adio, pentru care prietenii și admiratorii ei fanatici s-au și pus în mișcare să-i plaseze bilete. De altfel, Tzulufa, ea însăși, de la telefonul lui Silion, conduce această înfrigerată operațiune. „Alo, alo ! Aici casa domnului consilier Silion. Doresc să vorbesc cu domnul ministru. Alo ! Domnul ministru ? Chiar excelența-sa ? Ce mai faci, păpușoiule ?“.

Întregul București se perindă la capătul firului ținut de mîinile perseverente ale Tzulufei. Cînd obosește, trece doctoriței Margareta receptorul, sau pedichiuristului, sau coafezei, sau chiar maseuzei. Bineînțeles că

toate aceste personaje rămân peste zi în casă și iau masa cu Tzulufa în delicata sufragerie *mittel-europeană* și în porțelanul și argintăria lui Silion.

Înfățișându-i Laurei lucrurile, Lucu nu măsluia faptele, nici realitatea, când se arăta ca o victimă a firii sale plăpânde, care nu e în stare să spună unui oaspe nepoftit : „Pleacă din casa mea, ai stat destul, nu te mai vreau !“ De câteva ori fu gata să se mărturisească, dar se stăpîni. N-ar fi folosit la nimic, se puteau sfătui și fără asta.

Matilda putea sosi din oră-n oră. Lucu se frămînta pe loc. Nici gînd să o poată sili pe Tzulufa să plece ! I-o spuse Laurei din capul locului, repetîndu-i cuvintele Tzulufei însăși : „Ce tot îmi dai zor că vine Matilda ? N-are decît ! O s-o primesc foarte drăguț, să vadă și ea ce rude șarmante ai. Eu nu vă deranjez cu nimic. Te închizi cu ea în dormitor, și gata ! Din parte-mi, sînt în stare să vă țin și lumînarea !“

— E de o vulgaritate și nerușinare nemaipomenită, încheie el. Ce e de făcut ?

Laura se încruntase și căzuse pe gînduri.

— De vreme ce n-o poți da pe ea afară, nu-ți rămîne decît să pleci tu, îi zise ea calm și răspicat, ca și cum dezlega o problemă de logică.

— Nu înțeleg !

— Dacă tu ești mutat de acasă, Matilda n-are ce căuta acolo, va veni unde ești tu. Nimic mai simplu.

— Dar unde să mă mut, și ce va zice Matilda de această mutare ?

Laura zîmbi.

— Ce-i vei zice tu ! Și adăugă : Te credeam un as în materie de minciună... dar nu ești decît o biată femeie.

Silion tresări ca sub o insultă.

Hotărîră să se mute numaidecît la un hotel. Tzulufa nu trebuia să știe unde, iar Matilda va afla că la el acasă a fost o inundație de pe urma unor țevi plesnite și s-a dărîmat plafonul. A chemat zidari și zugravi să dreagă tencuiala și tapetul. Treabă de opt zile de lucru și așteptare.

Supus și neputincios ca un rănit care așteaptă să fie pansat, Silion aștepta măsurile pe care le va dicta Laura. Teama de un iminent scurtcircuit îi paralizase închipuirea.

— Dar ce-i voi spune Tzulufei ?

Punînd întrebarea, se și vedea cu valiza în mîină, la el acasă, încolțit de Tzulufa și agitînd în fața ei explicații încurcate, prin care privirile furioase ale actriței străbăteau ca niște săgeți. Moment penibil, pe care ar fi vrut să-l evite.

Laura reteză scurt această dificultate :

— Pleci în provincie în interes de serviciu.

Ce liniștit și sigur vorbise !

A doua zi, Lucu se deșteptă la hotel Excelsior.

Dormise prost. Căutase un hotel care să fie și central, și luxos, și retras totodată. Și nu băgase de seamă că de după linia de plopi care făcea față clădirii se adăpostea, pe o latură, faimoasa grădină Cărăbuș, a teatrului de revistă și operetă. Pînă dincolo de toiul nopții, a fost nevoit să asculte, fără să se poată apăra, spectacolul cu balerine, cor și orchestră, de o mare trivialitate. Au urmat motoarele și claxoanele de la terminare, și după aceea, la răstimpuri neregulate, bîzîitul ascensorului, suind și coborînd ca un termometru în căptușeala întunericului. Spre zori izbucniseră, cu vibrații de cutremur, țevile și robinetele. Singurul avantaj pe care-l oferea, în schimb, Excelsiorul era că îi scurta drumul la casa Feraru. Constatarea o făcuse Matilda,

care tocmai de aceea, poate, primise vestea temporarei mutări a lui Sillion fără uimire și cercetare. Se împăcase imediat cu gândul că vreme de opt-zece zile își va vedea iubitul la hotel. Ideea nu-i displăcea : să meargă la hotel, ca o „damă“. Cît despre Tzulufa și explicațiile ce i se datorau, Sillion preferase să nu dea ochii cu ea. Îi trimisese un bilet printr-un comisionar, că e nevoit să plece din oraș, pe vreo săptămînă, în interes de serviciu. Adăugase că dacă, spre a lui nenorocire, Tzulufa pleacă fără să se mai vadă cu el, o roagă să lase cheile la Brîndușa, care are grijă de toate.

În Brîndușa, într-adevăr, își punea toată speranța. Ca un conspirator, s-a dus la ea acasă, în mahalaua de pe rîpa Dealului Spirii, la căderea nopții. Brîndușa ascultă, înțelege, nu întreabă și tace. A stabilit prin ea legătura între el și gospodăria lui părăsită, a spionat mișcările inamicului din cetate și — ceea ce e mai esențial — și-a făcut rost de haine de schimb din propria-i zestre, și de primeneli. Între timp, a intrat într-un magazin să-și cumpere o jumătate duzină de cămăși, chiloți, șosete, batiste, cravate. A plătit un supliment exorbitant, pentru ca monogramele să fie gata pînă-n seară.

Cele zece zile de hotel trecură repede, și Matilda își pierdu răbdarea.

— Cînd ne întoarcem în cuibul nostru ?

Își trăise viciul subversiv și dorea altceva.

Tzulufa n-avea nici un gând de plecare. În mijlocul statului ei major, care se întregise cu o coafeză, își pregătea pe îndelete spectacolul de adio. Continua să telefoneze în dreapta și-n stînga din casa domnului consilier Sillion, pentru mai sigură plasare de bilete. La nevoie, se ducea în persoană pe teren, și anume acolo unde simțea că operațiile merg mai greu sau e rost de

o recoltă mai îmbelșugată. Într-o bună zi făcuse o descindere chiar la Oficiul Intercultural. A fost cât p-aci să-I găsească pe Silion. Poate că așa i-a fost și gândul. Întregul personal, de la președintele Albinetz pînă la portar, cumpărase bilete. Amidon a ținut să-i dea lui Lucu vestea :

— Ne-a călcat Tzulufa, i-a spus președintele cu un surîs odios. Am reținut două loji pentru Oficiu, dar ne-a impus și la individual. Parcă poți să-i rezisti ? E șarmantă verișoara dumitale. Adineauri a ieșit pe ușă. *A propos*, nu știam că locuiți împreună.

Silion vedea că toată lumea e convinsă că l-a subvenționat indirect.

Mai aflase de la Brîndușa că între timp junele și oacheșul pedichiurist își făcuse și el obiceiul să tabere peste noapte în cazemata maură de pe deal, aidoma cu doctorița Margareta și restul. Curată bătaie de joc ! Dar nu e nimic de făcut. Tzulufa profita de situație cât putea. Vorbindu-i despre Silion, a dat a înțelege că știe nu numai că se află în oraș, dar că n-a fost plecat niciodată. Vrea să-și ducă treburile la bun sfârșit fără să-i pese de ale altora. Nici n-a hotărît încă data spectacolului. Trebuie mai întîi să-și plaseze toate biletele. Pe urmă va vedea. Cine știe ce gând mai are ?!

Ascultînd-o cu o liniște prefăcută, Lucu puse în vedere Brîndușei să fie gata să intre în casă cu zugravii, la plecarea Tzulufei. Trebuia ca Matilda să găsească încăperile proaspăt zugrăvite, să poată crede în povestea cu inundația și prăbușirea plafonului. Cînd lua de mai-nainte asemenea măsuri, lui Silion îi creștea buna lui părere despre sine.

Nu mai putea rămîne nici la hotel, nici să se mute acasă. Din clipă în clipă, un nimic ar fi trezit bănuielele Matildei.

— Să găsim ceva, îi spunea el Laurei, dar ce ?

Arăta iarăși crispat și tras, cu ochii gălbui, cu pielea pămîntie.

Într-una din serile lor tîrzii, de tănuire, Laura îi zise :

— Ce-ar fi să te internezi într-un sanatoriu ? O boală de ficat sau vechea ta apendicită... Zaci acolo două-trei săptămîni, sub observație. Și pînă una-alta...

N-o lăsa să-și termine fraza. Îi sărută mîinile amîndouă, cu avînt, ca unui mîntuitor.

Următoarele douăzeci și patru de ore le folosiră cu dibăcie pentru a o pregăti pe Matilda.

Potrivit planului, Lucu se plînsese că de la o vreme nu prea se simte bine, iar Laura întări că a băgat de seamă acest lucru și că de mai multe ori a vrut să-i atragă atenția să se îngrijească.

— Am fost și la doctor, se mărturisise el, dar spune că nu se poate pronunța cu una, cu două, că trebuie să-mi fac analize și radiografii.

Ideea sanatoriului pluti în aerul casei Feraru. Și tocmai Matilda o prinse și îi dădu grai. Auzind-o, Lucu și Laura își stăpîniră un zîmbet de ușurare și triumf.

— Minunată idee ! izbucni Laura.

El o respinse însă cu o bine jucată încăpățînire de bolnav vanitos. Matilda se năpusti :

— Ai să intri la sanatoriu ! Trebuie să ne ascuți !

Internarea într-o casă din marginea orașului îl scuti pe Lucu de obligația de a face act de prezență, un sfert de oră pe zi, la Oficiul Intercultural. Se gîndi cu satisfacție la mutra Amidonului cînd va primi vestea, printr-o scrisoare cu *en-tête*, semnată de medicul sanatoriului. Va trebui să-i acorde un concediu

și mai cu seamă un avans, de care „bolnavul fără voie“ avea mare nevoie.

În fața lui se deschidea perspectiva unei vacanțe în alb : perdelele, tapetul în ulei, patul, așternutul, șorțul surorilor, pijamalele lui de mătasă imaculată, halatul medicilor, fumul țigaretelor parfumate și aripile nevăzute ale îngerilor de pază, în spațiul pascal. Medicii nu-l plictisiră nici cu vizitele, nici cu rețetele. Îi prescriseseră un regim moderat, în care fantezia și gustul pacientului aveau libertatea de a introduce modificări sub titlul de suplimente. Pe o măsuță de cristal de lîngă căpătîi zăcea o foaie de febră, pe care mîna surorii de caritate prelungea în fiecare zi, cu un centimetru, linia dreaptă și monotonă ca orizontul a unui invariabil 36 cu 8. Presimțind aci un pericol, Lucu, care își lua singur temperatura, dictă, la cîteva răstimpuri rare, cîte un 37 cu 2, pentru ochii vigilenți ai Matildei. Dar niciodată semnalul de alarmă al unei crize hotărîtoare nu binevoi să răsune, sub forma unei verticale bruște, înspre zenitul acestei file. Cu promptitudine, Silion reînflori. Albul ochilor, o clipă amenințat de gălbînări turburi, se limpezi. Matilda venea să-l vadă de două ori pe zi : diminețile în intimitate, după-amiezile în lume. În acest sanatoriu, totul era îngăduit, afară de zgomot. Mulțumirea lui ar fi fost deplină dacă nu i-ar fi lipsit Laura. Comunicau la început prin Matilda, care transmitea obișnuitele încredințări și urări de sănătate. După cîteva zile de la internare, i se îngăduiră vizitele în oraș. Matilda îl luă la ele acasă. Seria obișnuită a serilor cu Laura reîncepu. Dar la orele zece, poarta sanatoriului se închidea tuturor, și Lucu trebuia să plece devreme, sau să rămîna în casa Feraru. Ceea ce se și întîmplă de cîteva ori.

Astfel, Silion se sfătui pe îndelete cu sora sa Laura, cum o numea în clipele lui de recunoștință și duioșie. Se vedeau siliți din nou să ia măsuri. Dar de data asta nu mai găseau într-adevăr nimic. Șederea la sanatoriu se prelungise peste marginile obișnuite și începuse a da de bănuț.

— Trebuie să aleg între boală și sănătate, dar boala nu mă vrea, se plînsese el, nici măcar o biată gripă.

Iar Matilda îl întrebase într-un rînd :

— Nu cumva ești ipohondru ?

Într-o după-amiază, pe cînd dormita, cu o carte sub căpătîi, în camera lui de bolnav, cineva bătu la ușă. Apăru doctorița Margareta.

— Cum ai aflat că sînt aici ? o întrebă el în loc de bună ziua.

Uimirea, teama și mînia i se topeau în priviri.

Cu vorba ei greoaie și peltică, doctorița își spuse mai întîi bucuria că îl revede, îl lămuri apoi că în lumea spitalelor totul se află, mai ales cînd e vorba de un pacient atît de distins, și-l asigură că Tzulufa, deși e la „curent“, n-are de loc de gînd să vie să-l vadă. Știe că bolnavii nu trebuiesc deranjați. A trimis-o însă pe ea să se intereseze de sănătatea lui și să-l roage totdeodată să reție pentru el și pentru anturajul lui (medici, infirmiere, prieteni) un număr cît mai mare de bilete pentru spectacolul ei de adio, care are loc irevocabil la sfîrșitul săptămînii viitoare.

Palid, cu dinții încleștați și schimonosind un surîs, Lucu plăti.

— Am auzit că-ssi scossi apendisele, adăugă doctorița Margareta, legănîndu-se pe tocurile ei înalte. Mi-a spus-o colegul din camera de galdă, că se asteaptă numai desizia ta. Nu e o idee lea. Opelassia e o nimica toată, un sfelt de olă, și peste o săptămînă, două

te simsi alt om. Al tlebuie să te desizi. Esti oalecum si obligat : ai stat aisi atîta vleme... *Politesse oblize!*

Apendicele ! Uitase de el. Fusesse într-adevăr pretextul internării lui aici, și toată lumea îl ținea minte, afară de el.

— M-am decis, mormăi el, zilele astea mă operez. Poți să spui internului să facă pregătirile. Dar nu mai veni pe aici. Vreau să fiu singur. Sînt într-adevăr bolnav. Vreau liniște.

Tăcu și închise ochii. Gura i se încleștă. Cu pumnii strînși, se întoarse cu fața la perete.

Doctorița Margareta ieși.

*

Sora îi trăsese patul lîngă fereastra larg deschisă peste aleile parcului. Întors pe o coastă, cu capul sprijinit în cot, Lucu contempla de la înălțimea pervazului priveliștea treptată de afară. Soarele poleiește arborii, boschetele și cărările. În halat și papuci, bolnavii de la pavilionul de nervoși se plimbă covârșiți și agale. Alții fumează singurateci, pe jilțuri de paie, sau pe o bancă de lemn. Printre perdelele albe, vîntul îi strecoară în odaie parfumul amețitor al caprifoiului și duhul nostalgic al trandafirilor întîrziați. Zumzetul apăsător al albinelor, roind în jurul tufelor înflorite, umple amiaza de aur cu o monotonie grea. Lucu e năpădit de o tristețe lină. E ca și cum ar fi renunțat în sfîrșit la tot și toate, în schimbul unui dulce declin. Strînse pleoapele pe jumătate, să încapă, ca într-un dulce sărut al privirii, lumea paradiziacă ce se desfășoară în pante șerpuite, jos. Făcu o sfortare să se așeze mai bine, pentru cîteva clipe de vis infinit. Dar un junghi scurt, ca o lovitură de stilet, îl chemă, cu tre-

sărire, la realitate. La cea mai mică mișcare, cusăturile prea proaspete îl dor. Pîntecele e întins și tare ca o tobă. În trupul crestă și cusut stă la pîndă o teamă care-i turbură destinderea și repaosul. E acoperit cu un cearșaf imaculat de olandă deasă. La jumătatea patului, cearșaful se ridică și se lasă ușor, într-un fîlfîit de respirație neliniștită. E ca o replică sfioasă dată suflului de început de toamnă dintre perdele. Pe gînduri, urmări această albă palpitație, tainică și plăpîndă.

— Canula ! rînji el aducîndu-și aminte.

Uitase de ea. Numai trupul său deschis și crispat să nu o piardă în cutele așternutului n-o uitase. Mulțumită ei (îi explicase sora cînd i-a înfipt-o, ca pe o cocardă, între fese), cusăturile n-or să-l doară prea tare și-i vor îngădui să guste în tihnă așteptările convalescenței în fața parcului blond. E umilit, revoltat și neputincios. Unde l-au adus grijile lui de cruțare și ascundere în dreapta și-n stînga, cînd ar fi trebuit să ia taurul de coarne, s-o dea pe nepoftită afară, chiar cu prețul unei scene ori al unui scandal ! Zace aici, și, împopoțonat cu o supapă, zace ca o corabie eșuată pe stînci, frînt în două și cu pavilionul grotesc al prevederii chirurgicale împlîntat în bezna trupului. De l-ar vedea Matilda sau Laura... Dar femeile nu știu să rîdă în fața suferinței, mai degrabă s-ar înveseli de necazul și preocuparea lui să nu i se afle secretul mărunț care-l sîcîie. Matilda va veni spre seară să-l vadă — o vizită de mîntuială, ca la bolnav. Un sfert de ceas a fost de ajuns să schimbe fața lucrurilor, ca sfertul de oră de la Waterloo, și iată, cuibul din Kiselef a redevenit ceea ce este : o cameră de spital cu pereții de ulei și perdele de in. E odgonit pe o săptămînă în pat, și între timp Matilda, însoțită

de avocatul Sabin, are să cutreiere dancingurile nocturne, cu un avînt întezit de lipsa iubitului. De frica durerilor, Silion își înfrînează o tresărire de ciudă și se socoate asemenea lui Prometeu înlănțuit. Numai de Laura e sigur că îl așteaptă cu liniște și fără nerăbdare, în prietenia ei calmă, fiindcă toată viața ei e o așteptare liniștită și egală. Lui nu-i rămîne decît să se resemneze și să aștepte. Giulgiul alb care-l acoperă filfîie mai departe, în liniște și în oră. Parcul, afară, se răsfăță și scînteie, ca un păun nemăsurat și unic pe pămînt, față în față cu soarele, soțul lui în infinit. Nimic nu se mai întîmplă, nimic nu se mai poate întîmpla, în afară de schimbarea nesimțită a culorilor în spațiul fermecat.

O bătaie în ușă îl smulse din contemplație. Inima îi zvîcni de o speranță neașteptată.

— Intră ! strigă el, fără să se întoarcă.

Vroia să-i arate Matildei ce puțin se aștepta la sosirea ei la această oră neobișnuită. O voce de femeie răsună în spatele lui, cu intonațiuni voit mîngîioase și muzicale. Recunoaște această rostire împotmolită ca de o coadă de lingură pe limbă.

— Delanzez ? Pot să intlu ? și apropiindu-se cu pași fermi : Noi doctolii sîntem aisi la noi acasă.

Cu băgare de seamă, Lucu îi făcu față. Un zîmbet de comandă i-ascunde neliniștea.

— Am aflat că ssi-ai scos apendicu, zise doctorița Margareta luîndu-i pulsul, si nisi n-ai dat de veste. As fi vlut să te asist... alată-mi limba... melsi... ssi-aduc o sclisoale. Stii că Tzulufa a plecat aseală în stlăinătate... i-a pălut lău că nu te-a văzut.

— A plecat ? întrebă el cu vioiciune.

— Nu-si pale lău ? se miră Margareta. Ah, vouă bălbassilol pussin vă pasă...

— Mă gîndesc la cariera ei, o drese Lucu.

— Am fost la gală, ne-am luat în blasse, am plîns ca nebunele... as fi condus-o măcal pînă la Blasov, dal am inzeccsiile mele... poftim sclisoalea, cu toate că n-o melităm.

Lucu o pofti să şadă. Pe cînd citea, mîna rece a doctoriței, scotocind sub cearşaf, îi cuprinse glezna.

— N-avem feblă azi, constată ea cu tandreță. Possi să sitesti, nu te zena.

„*Chou chéri,*

În fine, scapi de mine. Diseară plec irevocabil. Îți mulțumesc pentru inimoasa și largă ta ospitalitate, cu toate că te-ai purtat ca un mojić și un ticălos. *On ne laisse pas tomber une femme, comme tu l-as fait!*¹ Te temeai probabil să nu-ți rămîn pe cap. Precum vezi, n-am obiceiul să fericesc pe nimeni pe vecie. Aud că te-ai operat. Sper că nu din vina mea. Te-a durut tare? Îmi pare rău că nu te-am văzut de bun rămas. Îți urez sănătate și noroc (la femei).

Tzulufa

P.S. Ca să nu mă uiți prea repede, ai să achiți micile mele datorii la furnizorii din cartier. Dă-i un bacșiș bun Brîndușei și restituie-i cele cîteva mii de lei pe care mi le-a împrumutat. Nu mă îndoiesc că o vei face cu plăcere, vei avea impresia că te-ai achitat față de mine. Te sărut mult. Ah, uitam! Valiza ta cea mare de piele, știi, am luat-o cu mine, mi-a trebuit. Ți-o trimit înapoi cu primul român întîlnit și care se întoarce în țară. Încă o dată, un lung sărut.

Tzulufa^o

¹ Nu-ntorci spatele unei femei, așa cum ai făcut tu!

— Să stii că femeia asta te-a iubit, zise Margareta, dal ela plea mîndlă ca să ssi-o alate. Ah! De se n-ai fost la spectacolul ei de adio? Ela ladios de flu-moasă. Toată sala o aplauda în pisoale. Un ade-vălat triumf! Urmărind parcă o viziune fugară, doctorița rămase cu ochii în tavan, dar se reculese îndată. Vezi să nu pielzi sclisoalea! Pune-o la colecție. Să sti că Tzulufa te-a iubit!

— Mi-a iubit mai ales locuința, obiectă el.

— Nu fi sinic! Îl certă doctorița. *A plop*os de casa dumatăle: azi a fost ultima noapte pe cale am petlecut-o în ea. Am dolmit de cîteva oli chial în patul dumatăle, adăugă ea cu un surîs larg și închi-zînd ochii. Azi-dimineasă am făcut culat peste tot: ssi-am schimbat astelnutu, am lustluit palchetele cu femeia, am spălat felestele, si diseală, *adios musiasios!* possi să vii cu mileasa, ca un mile.

— Oh, nu trebuia să te deranjezi... îți mulțumesc mult...

— Am făcut-o pentlu mine, zise doctorița ridicîndu-se, nisi n-ai să clezi. În vleme se tlebăluam plin casă, gîndul meu bătea cîmpii, îmi făseam tot felul de închipuili ilealizabile, mi se pălea că sînt la mine acasă si că mi-astept sosul. Ah! Asa sîntem noi femeile, niste ploaste. La levedele, domnule Silion, fă-te sănătos si fii seva mai bun cu femeile. Si dacă ai nevoie de înglizili... *à plop*os... cled că după ope-lassia dumatăle, nissel calsiu fosfolic intlavenos n-al stlica: să volbim cu doctolu cale te-a opelat, i-am fost intelnă la spital, îmi făsea o culte.. tale mult as doli să te înglizesc eu... Cu bine!

O cordială strîngere de mînă, de două-trei ori scur-turată și prelungită. Ochi în ochi cu Lucu, doctorița Margareta părea că așteaptă o invitație, care nu venea.

El tăcea îndărătnic și stînjedit. În sfîrșit, privirile i se desprinseseră de ale Margaretei și alunecară pe cearșaful care-l învelea. Tremurul ușor și întrerupt de mai nainte continua cu tresăriri și șovăieli delicate, în palpitații subțiri, filiforme, ca ale unei inimi, ca ale unor pleoape care leșină. „Canula!” și-aminti Sillion cu umilînță. Piciorul pe care doctorița i-l trăsese adineauri spre ea, ca să-i ia temperatura, depășea gol, între zăbrelele patului, încremenit, arămiu și neted, ca de statuie. Margareta îi scăpă mîna dintre mîinile ei, cum ar lăsa să-i cadă ceva. Apoi se retrase încet, de-a-ndaratelea, așa cum o văzuse o dată pe Tzulufa în scena finală din *La marche nuptiale* de Henri Bataille. Cu mînușile ei ajurate, îi făcu din ușă un salut de adio. Lucu îi răspunse cu un semn din cap. Lăsînd ușa întredeschisă, doctorița dispăru. Pașii i se depărtau pe lespezile coridorului, sunînd.

Cu capul în perne, Lucu respiră ușurat. Suflă un uf plin și zgomotos, în tașan. Plătise și se liberase. S-a sfîrșit! Nu avea chef să facă șocoteala la cît se ridica umilitorul tribut. Două luni de spital și o operație de care s-ar fi putut lipsi, și pe deasupra nevoia de a se minți pe sine și pe Laura că operația a fost bună totuși la ceva. Trupul lui, cocîrjat într-o nemișcare infamă, protestă. Cum să pună la șocoteală toate acestea? Era prea slăbit ca să-i fie dor de Matilda. Și se simțea rău cînd Matilda venea să-l vadă numai ca pe un bolnav. Acum, numai cu Laura, s-ar fi înțeles el bine, ca doi bolnavi care își împărtășesc suferințele, dar Laura e veșnic departe.

Cu ochii minții o urmărește pe Tzulufa, cum stă ea la fereastra vagonului de dormit, zburlită în mii de raze și de șuvițe în bătaia vîntului. Trece vertiginos prin fața stîlpilor de telegraf, care se apleacă teatral,

pîna la pămînt, dinainte-i. În spatele ei, sus, pe o plasă din compartiment, splendida lui valiză, de culoarea și calitatea petalelor de trandafir tomnatec, călătorește fără el spre Franța, legănîndu-și în atîrnare cadrul de piele destinat cărții de vizită, ca pe o scrisoare ne-trimisă, inutilă.

Iar pentru el, singura realitate e crucifixul negru din peretele coliliu al acestui spital administrat de călugărițe.

Legănat de nostalgii și de amintiri aproape șterse, Lucu ațipise. Cînd se trezi, era aproape de amiază. Parfumul amețitor al tuberozelor sosite din depărtări suia spre el din valiza deschisă pe covor ca dintr-o carte uriașă. Ora de foc îi potopise camera, dar nici un avînt nu-l îmbia înspre gloria care plutea afară. Dormise prea mult. Întrecuse măsura. Poate că un duș înghețat ca un harapnic cu fire de argint i-ar înviora măduva împotmolită în zăcere. Coborî din pat, se întinse și căscă de cîteva ori, merse de deschise larg ferestrele și se apropie de o măsuță rotundă din colț, pe care strălucea un alambic miniatural de nichel, montat deasupra unei spirtiere. O zaharniță veche și un cleștișor cizelat, amîndouă de argint, completau dichisul. Totul era pregătit de cu seară de Brîndușa, Lucu nu avu nevoie decît să scapere un chibrit. Apoi își aprinse o țigară, se cufundă în berjeră și, printre rotocoale succesive de fum, așteptă. Înceata scurgere a clipelor moarte înteteau pe nesimțite plăcerea acestui ritual de fiecare zi. Flăcările de un albastru-vînat ale spirtului își făceau vraja în tăcere. Peste cîteva minute, un semnal ascuțit și subțire îi dădu de veste că filtrul e gata. În încăpere se împrăștiase, ca adus de

o boare depărtată, un iz pătrunzător și dulceag de cafea. Lucu se grăbi cu o ceașcă anume, o ceașcă plesnită și încăpătoare, cu o farfurioară subțire ca o petală, și o puse sub robinetul mișuscul — care începu să picure lacrimi negre — al alambicului. Apoi, o bucățică de zahăr, numai una. Încă vreo câteva clipe de așteptare delicioasă trecură. Lucu își luă ceașca plină și fumegândă într-o mână, și aparatul în cealaltă, le puse pe măsuța de lîngă pat, se rezemă de perne și-și aprinse o țigară nouă. Amestecă agale cu lingurița pînă nu mai simți rezistența granulelor de zahăr pe fundul ceștii. Acum de abia, el își duse cafeaua la gură, respirînd pe nas aburul ei aromat, și sorbi cu băgare de seamă, îndelung. Nu va mai ieși din casă azi. De mîncat, are să mănînce poate diseară. De mult a simțit nevoia să huzurească o dată mai mult decît trebuie, să doarmă pe săturate, pînă se vor limpezi într-însul fîntînile vieții, turburate nu știe nici el de ce. Așa cum doarme și se limpezește, printr-o tainică cernere în timpuri, vinul tras în sticle și culcat sub bolți străvechi. Dacă nici această cafea amăruie nu izbutește să-i alunge somnul, lui Lucu nu-i rămîne decît să se întoarcă cu fața la perete, ca să doarmă pe săturate.

Capitolul 3
FANTOME ȘI EPAVE

„Dragul meu copil“, așa începea scrisoarea : pentru că la etatea de 33 ani, Lucu Sillion, avocat consilier la Oficiul Intercultural și de Turism, nu încetase a fi pentru Aretie Sillion un copil unic și nevîrstnic, „dragul meu copil“... Scrisul doamnei Aretie se desfășura, cu cerneală verde, pe mai multe pagini mari de hîrtie scorțoasă și tutunie, denumită pe atunci *Moyen Age*. Un scris înclinat și curgător, ca iarba unui parc, care alerga să se tîlăzuiască pînă la lespezile peronului. La vederea înaltelor slove ogivale, Lucu Sillion se înduioșă. Totdeauna scrisorile rare ale mamei sale îl duceau cu gîndul la străduințele Aretiei pe vremea cînd nu era decît un copil de școală. O fetiță cu ochii pali, străjuiți de lungi gene negre, cu coadele grele aduse colac în jurul capului, așa cum i-o arătau fotografiile din albumul masiv, cu închizătoare de metal, în care stăteau prinse ca într-un insectar portretele de familie. Chipuri de fete de pension, cumiți și atente, grupate în ordinea înălțimii în fața obiectivului. Cîți ani le-o fi trebuit Aretiei și micelor ei co-

lege, atît de țepene și de stîngace în demodatele lor uniforme, ca să ajungă la scrisul acela lunguiet și elegant, impersonal ca o așchie de cristal și menit să ascundă frămîntările și felul de a fi ale aceleia ce le-a așternut pe hîrtie? Lui Lucu îi place să urmărească și să descopere, de-a lungul literelor subțiratece și egale, trăsăturile care au scăpat totuși de tirania caligrafică a surorilor din pensioanele de călugărițe. Ici și colo, cîte o liniuță de prisos depășește limitele reglementare, cîte un semn fără rost se arată la intervale anumite, cîte o tresărire nepermisă, cîte o lunecare, cîte o moli-ciune trădează ceva din ceea ce nu trebuie să se știe. Zîmbetul lui Lucu se accentuează atunci ștregărește, ca și cum i-ar spune Aretiei: „Te-am prins!“ Din paginile palide ca o pajiște de toamnă se răspîndea un parfum subtil și atît de vechi, încît lui Lucu i se părea că e o aducere-aminte sau o amăgire. Existența Aretiei fusese un șir de tăcute renunțări, niciodată întrerupt de răzvrătiri sau de suspine. Numai la luxul nevinovat al hîrtiei de scrisori ea nu renunțase. Sertarele ei erau ticsite de multicolore cutii, pline cu file și plicuri zadarnic închinat unui schimb de cele mai multe ori iluzoriu. Lucu o văzuse adesea scriind lungi epistole și punîndu-le apoi într-un plic, pe care așternea o adresă adesea imaginară. Dar, orișicum, scrisoarea nu ajungea la poștă. Era de ajuns că fusese scrisă. După cîteva zile sau săptămîni de așteptare sub mapa de pe micul birou din lemn de lămîi, era scoasă de acolo. Scena se repeta la răstimpuri și avea loc de obicei pe înserate. Aretie aprindea unul din sfeșnicele cu brațe de argint de pe pupitru și, fără să mai arunce o singură privire asupra cuprinsului, apropia scrisoarea de flacăra care arunca lumini jucăușe pe fața ei cu trăsături subțiri și tonuri de ivoriu. Ferindu-și mîna de

atingerea văpăilor înmulțite, o plimba, făcînd-o să muște pe rînd din toate laturile hîrtiei. Pînă la urmă, nu rămînea decît un sul de cărbune care palpita răscuit în scrum. Asta era soarta scrisorilor Aretiei. Cu vremea, de cînd mama și fiul trăiau despărțiți, poate că Lucu rămăsese singurul ei corespondent în carne și oase.

„Dragul meu copil, ai să te miri desigur primind aceste rînduri căci *il y a belle lurette*¹ de cînd am pierdut și unul, și altul obiceiul de a ne mai scrie... și eu nu ți-am mai scris ca să nu te plictisesc, fiindcă mi-am dat seama la vreme, din răspunsurile tale grăbite și tardive («Vai ! Trebuie la urma urmei să scriu cîteva rînduri și mamei !»), că nici nu catadicseai să citești în întregime scrisorile mele. În anii din urmă, corespondența dintre noi a ajuns, în ceea ce te privește, o simplă formalitate, o chestiune de cuviință filială, un obicei uitat și care mai răbufnește la răstimpuri, ca simptomele unei boli intrate în cronicitate. M-ai felicitat regulat cu prilejul aniversării mele, și nu mică mi-a fost bucuria văzînd că ai ținut minte data ; unde mai pui că fără felicitarea ta poate că aș fi pierdut socoteala anilor ? ! M-ai felicitat regulat și de Paști, și de Crăciun, cîte o telegramă lungă, firește. O telegramă lungă e totdeauna mai mică decît o scrisoare scurtă. Am devenit pentru tine una din acele datorii pe care cauți să le îndeplinești cît mai exact, ca să scapi cît mai degrabă. Nu vreau să fiu o mamă incomodă și nu-ți fac reproșuri : după calculele mele, trebuie să existe în viața ta una sau mai multe creaturi care te adapă cu imputări și nu țin să-ți completez tocmai eu această rubrică. Știu că mă iubești destul

¹ E mult timp.

ca să mă simt fericită în pustietatea mea, și nu uit sacrificiile pe care le faci pentru mine.“ (Ajuns aci, Lucu se întrerupse o clipă. „Nu mi-am făcut decît datoria“, îi răspunse el în gând, dar cuvîntul datoriei se păru prea convențional pentru inima lui duioasă.) „Îți datorez tot ce am, urma scrisoarea, pentru că tatăl tău a avut grijă să mă lase în sapă de lemn... Iar tu te-ai lipsit și continui să te lipsești de viișoara asta, care a fost a lui și e astăzi a ta. E tot ce ți-a rămas din năpasta financiară care s-a abătut asupra ilustrei familii Sillion.“ (Lucu înghiți în sec : vedea rictusul de dispreț al Aretiei în clipa cînd da să scrie : ilustra familie ! Mama sa se mai afla încă în polemică acerbă cu cucoana Petruța, răposata ei soacră.) „Ai putea să o vinzi, în loc să mi-o lași mie în folosință, și să petreci un an bun, poate doi, la Paris. Te gîndești însă că mama ta n-ar mai avea unde să-și pună capul, cu toate că, așa cum stă acum, ea e prizoniera unor amintiri nu într-un totu plăcute.“

Lucu se întrerupse din nou : ...da, viișoara e proprietatea lui și a uitat de amănuntul acesta. Un parapet de iarbă încoronat de gardul viu o desparte de șoseaua județeană și de terasamentul drumului-de-fier. Un tren de persoane trecea de două ori pe zi dinainte-i, într-un tumult de metal și o apoteoză de fum. Lucu îl pîndea din depărtare și se lua la întrecere cu el, urlînd zadarnic de-a lungul taluzului. Aci fusese locul de pornire și popas al tatălui lui Lucu, Gabriel Sillion, și al prietenilor săi la vînătoare. Gabriel, cum îi zicea Aretie, și nu Gavrilă sau Găbișor, cum îl alinta mama sa, coana Petruța.

Pînă la moartea soțului ei, Aretie nu pusese piciorul în via de pe dealurile scunde ale Dunării decît de două-trei ori, în vremurile dintîi ale căsătoriei. Nu

cunoscuse bine decît casa cea veche, de jos de la șosea, leagănul Silionilor, cum o numea coana Petruța, „*das Schloss*“, castelul, cum o poreclise cu o seriozitate scelerată Aretie. Era o clădire de cărămidă pe temelie înaltă de piatră și acoperiș de olane turcești, patru camere mari și o sală, în spatele cărora se ridicau o crămă și o magazie de zid, continuată cu un șopron. Mai târziu, ca să scape de praful șoselei, Gavrilă a construit un fel de vilă elvețiană — bîrne de șocolată și acoperiș de ardezie, obloane și balcoane înguste de lemn — sus pe dîmb, lîngă foișorul de pază. Acolo s-au desfășurat marile chefuri după vînătorile de sitari și de iepuri, la care luau parte proprietarii din vecinătate și prietenii de la oraș ai lui Gabriel-Gavrilă Silion.

În vila asta veneau să locuiască, la răstimpuri diferite dar totdeauna scurte, femeile care îl consolau pe conu Gavrilă de nepăsarea pe care i-o arăta soția lui legitimă, Aretie. Ele nu erau totdeauna cîntărețe, dansatoare sau actrițe. Pasiunea politică a lui Gavrilă Silion, care se simțea dator să iasă deputat sau senator din toate felurile de alegeri, îl obligase să se înrudească prin botezuri și cununii prin toate mahalalele și prin toate satele. Întîmplările și ispitele l-au împins adesea să întărească aceste alianțe cam șubrede prin legăturile mai strînse, ale trupului, cale care duce sigur la înrudirile de sînge. Printr-unele mahalale ale urbei de reședință și prin multele sate prin care Gavrilă își cultiva interesele electorale, începuse a se vorbi de bastarzi și de pui de cuc.

Nu pe nedrept, desigur. Chipul lui Gavrilă Silion, fără să fie prea deosebit, avea parcă darul să înfunde porțile generațiilor, și oamenii îl deslușeau ca pe o parafă, întipărit în felurite odrasle răsărite prin căminurile pe unde, cu puțin înainte, apăruse el ca protec-

tor sau naș. Fotografia lui în culori se afla la locul de cinste în fiecare salon, iar surîsul acela de o albeață de reclamă pentru apă de dinți îl cunoștea tot județul, era ca un îndemn la voie bună și încredere în viață. La fel și ochii aceia cam spălăciți și nițel bulbucăți, șuvițele inelate și luminoase care izbucneau de sub pălăriuța cu pană, și mustățile aduse și favoriții à la Franz Joseph și vestonul vînătoresc turnat pe trupul lui zdravăn. Toate acestea nu puteau rămîne fără urmași. Pînă și Aretie, văzîndu-l o dată în această ținută, cata-dicsise să-i spună :

— *Tu sais, mon ami, que dans cet accoutrement de chasseur vert, tu fais presque un hobereau!*¹, vorbă pe care coana Petruța nu i-a iertat-o niciodată :

— E foarte adevărat, protestă ea, dar de ce „*presque*“? Ce rost are să zică ea „*presque*“, cînd toată lumea ne cunoaște și știe că podgoriile de pe aicea au fost ale neamului nostru din noaptea timpurilor și pînă la filoxeră? O, dacă n-ar fi dat peste noi filoxera...

Aretie aflate, firește, de năravurile lui Gavrilă, dar orgoliul și interesele o sileau să le disprețuiască prin tăcere. În sinea ei, cu toate că niciodată nu-l iubise pe Gabriel, se socotea nedreptățită și sacrificată. Ar fi fost mult mai potrivit, fără îndoială, ca Gavrilă să o iubească și să sufere de nepăsarea ei, fără nici o despăgubire sau răsplată. Ea n-a pus piciorul ca stăpîină în mica vilă elvețiană decît după moartea lui Gabriel și după vînzarea silită a caselor lui de la oraș. O dată cu Aretie, a fost strămutată aici și mica haită de

¹ Ascultă, scumpule, în hainele astea verzi de vînător ai aproape un aer nobil!

vînătoare a răposatului, aproape două duzini peștițe de ogari, copoi, grifoni, prepelicari și bazeți.

Aretie trăise și ea în apropierea acestor nobile și gălăgioase făpturi, care își aveau, în locuința de la oraș, curticica lor pavată și cuștile bine întreținute. Dar nu le făcuse cinstea de a intra în legături de prietenie cu ele. Nu se poate spune că presimțise că fac parte din viața intimă a lui Gabriel, fapt e însă, că, deși Aretiei îi plăceau cîinii, se ținuse departe de ai soțului ei. De-abia cînd a devenit singura lor stăpînă a înțeles că mai fiecare lătrător fusese închinat prin botez ibovnicilor ce se perindau prin viișoara acestui don juan de provincie. Și-a mai dat seama că defunctul nu îi botezase la întîmplare, ci le-a dat numele după cîte o potrivire de culoare, de siluetă și de temperament între iubita evocată și cîinele comemorativ. Ogari, poanteri, seteri, braci și grifoni, fiecare a fost închinat amintirii unei brune agere și costelive, sau unei blonde rubensiene, sau unei roaibe agitate, al cărei nume, masculinizat sau nu, l-a purtat pînă la moarte. Numai bazeții, firește, nu s-au putut împărtăși din această cinste, pentru că aveau lăbuțele strîmbe. Și Aretie le-a purtat tuturor de grijă, pînă s-au stins unul cîte unul de bătrînețe. Dar n-a vrut să păstreze nici un urmaș.

Pe Gavrilă, femeile și vînătorile îl costaseră mai mult decît politica și campaniile electorale. Totul se desfășurase într-o amețitoare împlertire. Dar nu de aci s-a tras, își amintește Lucu, ruina totală a familiei Silion. Lovitura de grație i-a venit pe neașteptate și cu totul dintr-altă parte. Și în mintea lui Lucu se înfiripă imaginea unchiului Pache, fratele lui Gavrilă Silion. Că dacă Aretie a fost marea pasiune a lui Gabriel, unchiul Pache a fost în aceeași măsură marea slăbiciune a lui Gavrilă.

Cînd se gîndește acum la el, Lucu îl vede pe unchiul Pache cu o ascuțime și un relief plin de contraste violente, ca într-o gravură în lemn. Nu semăna cu robustul său frate, o, nu; dimpotrivă! Înalt și uscățiv ca un călugăr, în hainele lui de un cenușiu-închis, elegante și totdeauna largi pe talia-i scobită. Un chip întunecat, ca și cum ar fi fost ars de suflul deșerturilor, un chip tras și uscat, înconjurat de o barbă mică neagră, și din el niște ochi de un albastru vag, ca o lumină de acvarium, magnetică și turburătoare. O frunte netedă și îngustă, frunte de femeie încapățînată și plină de toane, armonios mărginită între sprîncenele lungi caucaziene și părul abundent, lins și lucios. Această frunte nu se potrivea cîtuși de puțin cu vocea unchiului Pache, o voce de bas, de o adîncime și de o vibrație nemaipomenită. Vocea irezistibilă a unchiului Pache: un vuiet de orgă, un tremur muzical de care se înfiorau inimile și care sublinia propriile-i sunete ca o pedală, și adăuga un fel de argument fără de răspuns celor mai ciudate capricii și celor mai absurde și îndrăznețe cereri de bani ale lui nenea Pache. Cum-nată-sa Aretie, a povestit ea însăși că la cîteva săptămîni după căsătoria ei cu Gavrilă, cînd l-a cunoscut, în sfîrșit, pe Pache Silion, care se întorcea dintr-o călătorie în străinătate, a trebuit să lupte, în sinea ei, cu obsesia acelui glas și a acelei priviri ce te aținea fără a stărui, parcă de dincolo de lume. Pentru Pache Silion, care, în ciuda staturii sale înalte, era plăpînd și tușea, Gavrilă ar fi jertfit totul, ca pentru o femeie iubită. Lui nenea Pache, îndrăgostit de viață, de oameni și de animale, amator de artă și de cărți rare, îi era silă de muncă, îl îngrozea orice demers. Totul, în afară de o stare vegetativă și o contemplație vagă, fără de sfîrșit, i se părea caznă și sfortare. Fratele său i-a

făcut rost de o sinecură grasă și onorabilă. L-a trimis la Sulina, unde aerul de mare avea să-i priască. Și Pache Silion a devenit secretarul delegației române la Comisiunea Dunăreană. Puțin după aceea, s-a aflat că Pache Silion s-a însurat, după somațiile de rigoare, cu frumoasa Madeleine. Era fata unor negustori de cereale din Brăila, fugită de acasă cu un ofițer din marina comercială străină, plimbată cîtva timp prin Răsăritul Apropiat și întoarsă în țară ca dansatoare și cîntăreață la șantanele de pe litoral. Dar nu acest mic scandal a fost marea lui nenorocire, ci o boală necruțătoare și tănuită ani de-a rîndul, care-l făcea pe nenea Pache să-și piardă treptat vederile. Își dădea seama de prăpădul care îl amenința, dar nu putea să renunțe la locul său : devenise administratorul financiar al Comisiunii, și prin mîinile lui treceau sume de bani însemnate. Îi venea din ce în ce mai greu să facă față sarcinilor sale, să urmărească sumele ce i se datorau și să țină socotelile la zi. Marea lui grijă era cum să-și ascundă infirmitatea. Îl chinuia și gelozia, o bănuia pe Madeleine. I se părea că se împrietenise prea repede cu doctorul casei și că această prietenie trecuse de marginile îngăduite. Dar nu avea alte do-vezi decît temerile și presimțirile lui, întemeiate numai pe impresii nedeslușite și îndoielnice : tremurul vag al unui glas, o exclamație neașteptată, cîte o tăcere care se prelungea, răceala din ultimul timp a Madeleinei față de el, cîteodată nervozitatea ei și mai ales trecutul, pe care înainte vreme nu i-l reproșase nici-odată.

Într-o amiază de septembrie, la ora mesei, familia Silion s-a pomenit, după o absență îndelungată, cu nenea Pache. Sosise pe Dunăre cu un remorcher al Comisiunii. Părul și barba îi încărunțise, era de o paloare

hepatică și nervoasă, un zîmbet silit îi crispa buzele, și în elegantul lui costum de călătorie în carouri se ținea mai gîrbovit. Era singur, fără Madeleine. Cu toți văzuseră în amănuntul acesta o respectuoasă grijă față de mama lui, care nu consimțise niciodată să-și vadă nora. Străduința lui de a-și potrivi gesturile cu privilegiile, pentru a nu-și lăsa ochii să se ațintească în gol, aveau ceva dureros, iar surîsul acela crispat părea uneori dușmănos și sinistru. Se vedea că trăiește într-un întunec adînc, în care oamenii și lucrurile sînt de-abia niște umbre cenușii care se întunecau pe zi ce trece. Niciodată ca în acele trei zile de pomină, cît a stat în casa în care se născuse, nu fusese unchiul Pache mai dragăstos cu ai săi. Părea că nu se mai satură ascultîndu-i. Le lua mîinile și le mîngîia cu mîinile lui lungi și osoase. Căuta mai ales tovărășia mamei sale. De cîteva ori, ei i s-a părut că Pache ar fi vrut să-i spună ceva anume, dar s-a oprit pe pragul unei des-
x tăinuiri. O singură dată i-a șoptit : „Ai avut dreptate, mamă“, dar la întrebarea ei, i-a răspuns : „Am să-ți spun altă dată“. Se răzgîndise.

Într-o seară s-a dus la club, și-a regăsit prietenii. Dar vizite acasă n-a făcut. În starea în care se afla, nu vroia să fie văzut de femeile tinerețelor sale.

Cînd ceasul plecării a sunat, a mai făcut, cu bastonul în mîină, ocolul curții și grădinii, a pipăit gardurile, a mîngîiat copacii și s-a uitat de jur împrejurul său, ca și cum i-ar fi revenit vederile. S-a întors în casă și s-a perindat prin toate odăile, cu pauze mari de oprire, în care parcă auzea ceva. Nu-i mai păsa că îl vede, poate, careva. Se rupea cu greu de locurile copilăriei. Coana Petruța îl urmărea fără un cuvînt, cu ochii în lacrimi. N-ar fi putut să-i spună nimic, ar fi înecat-o plînsul. Îmbrățișările lui de bun rămas,

strîngerile de mînă au fost sfîșietoare în tăcerea lor mută. A stăruit și a obținut să nu-l însoțească nimeni la debarcader, nici chiar Gavrilă. A plecat.

Peste cîteva zile, într-o după-masă tîrzie, coana Petruța, cu cosorul în mînă, se afla în grădină și tunde trandafirii. Deschizînd porțița dinspre curte, un poștaș se ivi, cu o telegramă. Coana Petruța scăpă cosorul din mîini.

— S-a împușcat Pache! a exclamat ea, albă la față.

Amănuntele nu întîrziară mult. Pache nu lăsase nici o scrisoare. Se împușcase chiar la masa lui de lucru; la sediul comisiei, unde un inspector îi arătase că fusese furat treptat cu o sumă care însemna atunci o avere. Îi dăduse trei zile răgaz să împlinească lipsa. Pache făgăduise. Dar la cinci minute după plecarea inspectorului și-a tras un glonț în inimă. Căzuse cu fruntea pe birou. Mîna dreaptă îi atîrna de-a lungul trupului țintuit în fotoliu, și degetele lungi și spectrale aproape că atingeau revolverul mic cu pat de sedef, căzut la picioare: revolverul Madeleinei.

Atunci a început pentru Gavrilă adevărata goană după bani. Era în joc onoarea familiei. Trebuia să o salveze, plătind. Aretie nu împărtășea această prejudecată, mai ales că onoarea Silionilor nu era angajată. Nu fusese oare unchiul Pache major și vaccinat? Și nu știa toată lumea că nu era un hoț, ci o biată victimă, că în ultimul timp orbise aproape cu totul? Și la urma urmei, ce însemna onoarea Silionilor? Da, Aretie avea dreptate, își zice astăzi Lucu Silion, cînd, citind scrisoarea mamei sale, și-amintește de aceste întîmplări obscure și uitate.

Gavrilă a fost îngenuncheat de părerile semenilor săi din provincie. Ele au fost lege pentru el. O lege

nescrisă, care l-a constrâns să pună la loc, în casa de fier a Comisiunii Dunărene, sumele furate fratelui său Pache. A fost un om slab și nu s-a putut împotrivi părerii obștești, ba chiar nici nu i-a dat prin gând. Și iată de ce astăzi urmașul unui părinte slab de înger e silit să țină zilnic socoteală de toanele domnului Albinetz, poreclit Amidon, să facă ochi dulci și temenele în dreapta și-n stînga, pentru a-și păzi un loc în ocna lui de sinecurist, pizmuit de cei fără de slujbă. Iată de ce sihăstrește azi Aretie pe un dîmb plantat cu viță americană, pe malul Dunării, în loc să o aibă lîngă el, în casele care au fost ale lor, lîngă vechiul tribunal de pe Splai. Lucu își aruncă din nou ochii pe scrisoare. Mai sări cîteva rînduri.

„Dar toate astea — continuă scrisoarea — ai să le afli odată. Ți-am făgăduit toată povestea și se apropie vremea să mă țin de cuvînt. Ești destul de mare acum. (Silion clătină din cap : Într-adevăr, destul de mare !)

O să putem vorbi ca doi prieteni. Am fost întotdeauna buni prieteni noi doi. Știu ce vrei. Cauți în tragedia părinților tăi — noi femeile numim tragedie tot ce contrazice visurile noastre de copil — un amănunt fatal care s-a petrecut cîndva între ei. Vrei ceva care să te lămurească asupra firii tale și a propriilor ei lipsuri. Pe tema asta, imaginația ta, pe care ai moștenit-o, din fericire, de la mine, brodează lucruri fantastice. Dar te previn că nu trebuie să te aștepti la nimic senzațional. Nu de aici ți se trag neajunsurile. Ai moștenit într-adevăr de la tatăl tău anumite primejdioase înclinări, nu vreau să le spun vicii, și partea proastă este că ai nu numai tendința, ci și mijloacele să exagerezi. Îți repet că vom vorbi foarte curînd despre asta. Să știi însă că eu, ca mamă și prietenă, mi-am făcut datoria, de-a lungul serilor nesfîrșite în care

tatăl tău ne lăsa singuri, dacă mai ții minte.“ (Lucu surîse din nou : Cum să nu ție minte?! Erau limpezile și liniștitele seri provinciale, străbătute, ca în orice reședință de județ, de adierile muzicilor militare și miresmele de salcâmi și de tei.)

Ca de obicei, Gabriel lipsea. Era dus la București sau în vreun orașel de vilegiatură, cu cine știe ce pupăză, cum zicea el, sau la moșia vreunui prieten, sau cu braconierii la vreo vânătoare neîngăduită, sau prin satele domeniului său electoral, pe unde verva lui, împletită cu glume ieftine, îi asigura o primire cu stacane și flori. Lucu se minuna că un vlăstar ca dînsul s-a putut obîrși dintr-un asemenea părinte. Nu-i recunoștea alt merit decît acela de a ști să-i lase singuri pe el și pe Aretie și de a avea grijă să nu le lipsească nimic. În grădina lor vastă, despărțită în două de un gard lat de scînduri, Gavrilă, mereu preocupat să-și mărească veniturile, înălțase, din paiantă și stuc, o sală de cinematograf și o închiriasc unui antreprenor oarecare. În timpul verii, pe vreme bună, spectacolele aveau loc în porțiunea de grădină care, dincolo de gard, mărginea localul. Lumea se grămădea pe scaunele verzi și pe cărarea dintre ele și uneori pe spațiile goale din fund. De pe terasa cufundată în întunec din spatele locuinței lor, așezați în jilțuri largi de paie, nestînjeniți și nevăzuți de nimeni, micul Lucu și Aretie puteau urmări în toată voia filmul săptămîinii. Acolo, de pe locul său confortabil, Lucu a cunoscut pe eroii de cretă și cărbune ai ecranului. Don juani de toate soiurile : prinți ruși, aventurieri spanioli, ofițeri francezi din Legiunea străină, pirați englezi și gangsteri americani, întruchipați de marile vedete ce s-au perindat între Psilander și Rudolf Valentino. Iar Aretie, în tăcerea ei îngîndurată, urmărea și ea desfășurarea

vieților de vampă, căroră Asta Nielsen, Pina Menichelli, Pola Negri, Dolores del Rio și Greta Garbo le împrumutau înfățișarea lor. Nume și chipuri care și-au pus pecetea lor pieritoare pe mai bine de un sfert de veac, sfârșit cu ei deodată. Pe toate, Aretie le-a petrecut cu ochii și cu gândul pînă la declin, neștiutoare de scurgerea timpului, călătorind pe un jilț în monotonie și mediocritatea unei existențe de provincială. Fiecare spectacol isca în spiritul lui Lucu nedumeriri și întrebări stăruitoare, căroră Aretie se străduia să le găsească un răspuns. „Mamă, ce e aia dragoste? E așa cum ne iubim noi? Nu-i așa că pe noi nimic nu ne poate despărți? Cum e, mamă, cînd ești gelos? Poți să te măriți cu cineva fără să-l și iubești? Și dacă pe urmă iubești pe un altul, înseamnă că înșeli?” Cît de mult a chinuit-o pe Aretie cu întrebările! Da, desigur că Aretie are dreptate cînd spune că și-a făcut datoria de mamă și de prietenă, pentru că mulțumită ei Lucu a înțeles pretimpuriu o mulțime de lucruri. Tot ea a stăruit mai tîrziu să se mute la București, unde Lucu trebuia să urmeze cursul superior. Mutarea asta a adîncit și mai mult despărțirea soților, căci Gavrilă, împovărat de noi cheltuieli, rămăsese în provincie, să-și vadă de angarale și de procese.

Lucu și-aruncă din nou ochii pe scrisoare. Gîndurile Aretiei alergau mereu pînă la el, pe firele verzi ale slovelor :

„Am trecut și prin multe greutăți, dar nu ne putem plînge că am îndurat chiar lipsuri... și dacă tatăl tău nu prea și-a pierdut vremea cu tine, ți-am găsit în schimb, ca profesor și ca educator, un învățat ca ni-meni altul. Nu m-am uitat că arăta flămînd și dezbrăcat și nici că nu era de neam bun...”

Lucu se opri din nou din citit. În mintea lui se înfiripa o imagine și veche și nouă.

Un student dintre aceia pe care sărăcia îi fugărește toată ziua de la lecții, junele Fane Chiriac.

Într-o după-amiază, Aretie îl chemase pe Lucu în salonașul ei cu o mobilă îmbrăcată în broderii de mătasă, lucrate de ea cu migală în anii dinții ai tinereții. Acolo i-a întins Fane Chiriac o mână osoasă. Era oacheș și uscățiv, mijlociu de statură, dar zvelt și mlădios. De sub o frunte îngustă și teșită, cu sprâncene circumflexe și îmbinate ca un zbor de rîndunele, îl ațintea cu niște ochi verzi, plini de scăpărări alburii. Îl privea ca pe deasupra unor ochelari inexistenți, proptindu-și bărbia în piept, ceea ce îi exagera subțirimea ovalului lunguiet și arămiu. Purta un impermeabil vechi, de culoarea vîntului. Lucu nu și-a dat seama decît mai tîrziu că mantaua asta apăra de ultima ~~degradare~~ unicul rînd de haine al lui Fane Chiriac: un costum de șeviot albastru-închis și lucios pe la coate, cu pantalonii cam scămșați, dar călcați cu atîta grijă, încît dunga lor părea tăioasă ca o muchie de cuțit.

— Sînt sigur că o s-o ducem bine împreună, i-a spus cu un glas metalic și grav Fane Chiriac. O să fim doi prieteni care au ceva de învățat unul de la altul.

Vorbea cam răspicat și rotunjind silabele, ceea ce dădea greutate cuvintelor, încărcîndu-le cu înțeles.

— Eu am să te învăț ce am învățat din cărțile de școală, iar dumneata ai să mă înveți cum să uit toată cărturăria mea, continuă el fără să zîmbească. Să nu ți se pară curios că într-o anume privință eu n-am să fiu profesorul, ci elevul. Elevul dumitale, firește. Mîine la cinci după-amiază o să ne regăsim aci. Să

nu văd manuale, plaiavazuri și caiete. Metoda noastră se numește „văzînd și făcînd“.

Încă o dată, Chiriac îi strînse mîna, și-l privi în ochi cu o privire apăsată, de hipnotizator profesional. Apoi se înclină cu demnitate și grație în fața doamnei Aretie și duse cu grijă la buze mîna ei subțire și parfumată, ca pe un lucru sfințit și de preț.

Astăzi, amintindu-și cele întîmplate, Lucu se gîndi că scena ar fi cîștigat mult dacă Fane și-ar fi lăsat la vestiar acel pardesiu impermeabil de culoarea vîntului. Pe atunci însă, astfel de amănunte îi scăpau.

În săptămînile următoare, Fane Chiriac s-a făcut stăpîn de-a binelea pe gîndurile și închipuirea lui Lucu. Lucu era la un pupitru, ce fusese destinat cîndva rugăciunii, într-o cămăruță gotică, izolată de celelalte odăi, cu ferestre ogivale și vitralii colorate, prin care pătrundea o lumină sîngerie. Pentru Fane Chiriac nu existau înțelesuri întunecate și de nepătruns. Textele și problemele se limpezeau prin el ca prin farmec. Totul era la mîntea omului. Se lepădase de vorbirea cărților și catedrelor, și folosea numai cuvintele de toată ziua, cu ajutorul cărora pretindea că se pot reda cele mai rafinate și subtile tîlcuri ale gîndirii. Colegii universitari vedeau în el pe șeful generației.

Spuneau de el: E un mare învățat, e un abis de știință. Profesorii îl țineau la distanță: Ce fel de știință e aceea care nu se exprimă în ceea ce Fane numea jargonul universitar? Avea și protectori statornici, și discipoli entuziaști. Găseau că e asemeni acelor studenți medievali care se întreceau și cu magistrii, și cu Dracul. „E poate însuși Mefisto“, spuneau fetele cîteodată. Căci studentele îl admirau de la distanță, la care el le ținea cu o caldă, dar măsurată bună-cuviință. Acel coleg preocupat și taciturn, care nu în-

cerca să le fie pe plac, le intriga, fără să le atragă. Foarte puține bănuiau că în rezerva lui mândră intra și multă sfială. Fane știa tot ce se vorbea de el. Era informat fără să întrebe nimic. Auzea tot fără să tragă cu urechea. Nu respingea și nu lingușea pe nimeni, dar cu vremea Lucu a observat că își alegea cu multă grijă intimitii, iar printre ei se numărau tineri bogăți care-i dădeau mese, îl plimbau și-l poșteau pe la casele lor, în oraș și la moșie în vacanță. Oricâtă nepăsare arăta față de lucrurile lumești (căci Fane îi spusese o dată, pe tonul adânc al marilor destăinuirii: „Nimic din ce se petrece pe pământ nu are importanță“), în sinea lui se simțea umilit că trebuia să se arate în fața femeilor în acel costum unic și patinat de vechime. Fără îndoială, în acele cercuri studențești în care își petrecea existența, numai cugetul îți dădea înțietatea. Dar nu o dată Fane a trebuit să strivească între gene scăpărările de invidie pe care le iscau în fantasticii lui ochi verzi, plini de stele alburii, succesele colegilor eleganți și luxos îmbrăcați. Ce n-ar fi dat Fane Chiriac să se poată înveșmînta la fel! Lucrul acesta l-a ghicit Lucu încă din primele luni ale prieteniei lor. Fane a fost acela care i-a atras atenția, în plimbările lor pe străzi și prin fața vitrinelor, asupra frumuseții nimicurilor ce împodobesc viața. Și după ce aducea laude, în lirismul său sobru și bărbătesc, nobleții și căldurii acumulate într-un simplu țesut de lână sau de mătăasă ori fulgurilor captive în inima unui briliant, ori tainelor din adâncul unei pietre de smarald, ori zorilor statornicite într-un șirag de mărgăritare, ori veșnicului foc ce se mistuie în nemișcarea metalelor prețioase, ori nostalgiei pe care ți-o inspiră mobilele de lemn scump al altor veașuri, el nu uita să mai adauge :

— Dar toate aceste splendori nu sînt decît ispită. Omul întreg le opune suprema lui putere : renunțarea.

Dar lui Lucu i se părea că Fane nu practica renunțarea decît cînd nu putea altfel. N-a putut, firește, să-și dea seama dintru început cîte sforțări și cîte jertfe îl costaseră cele cîteva cămași și cravate de mătasă și pantofii scumpi pe care Fane îi purta, în vădit contrast cu uzura costumului. Desigur că el a prins cîndva privirea cercetătoare și nedumerită a elevului.

— Fac și eu ce pot, i-a explicat Fane. O cămașă bună și strălucitor de curată, o încălțăminte impecabilă, soarta le îngăduie chiar și omului sărac dacă știe să se chivernisească. Nimic nu e mai penibil decît niște pantofi grosolani și scîlțiați și o cămașă obosită cînd se adaugă un costum răpănos. Și termină doctoral : Cată să salvăm aparențele măcar prin detaliu.

I-a mai spus cu acest prilej :

— Să știi că nu mi-e rușine de slăbiciunile mele. Sînt conștient de ele, asta e totul. Cînd ți-ascunzi slăbiciunile, ești ridicul. Cînd le afișezi, ești nerușinat. Să nu fii niciodată propagandistul unei slăbiciuni sau al unui viciu, cu atît mai mult dacă îți aparțin. Te faci odios. Eu îmi recunosc slăbiciunile. Lucrul ăsta mă face chiar simpatic. Cei cărora mă spovedesc mi se cred superiori și se oferă să mă protejeze. Și fiindcă vorbim de detalii, știi tu care amănunt mă doare mai mult ? Uite, ăsta !

Cu un gest brusc, Fane scosese din buzunarul vestei un ceasornic de nichel oxidat, cu un lanț scurt de argint, și-l depuse pe pupitru.

— E degradant, continuă Fane apăsînd pe cuvinte, să porți asupra-ți o asemenea „ceapă“. Ascultă ce tare bate ! Trezește și morții din groapă. Cu neputință să

scap de el. Mi-e necesar. Și trebuie să-l consult pe furiș, ca și cum m-aș încheia la pantalon. Ah, un Schaffhausen, sau un Patek de mînă... Dar să lăsăm. Deschide Tacitus, Cartea întâia, capitolul treizeci. Eu recit, tu traduci pe măsură.

Și fără altă tranziție, Fane, cu ochii în tavan, recită rar și răspicat :

— „*Tum ut quisque praecipuus rubator, conquisiti et pars, extra castra palantes a centurionibus aut pretoriarum cohortium caesi : quosdam ipsi manipuli documentum tradidere*“¹.

Iar Lucu, între pauze, tălmăcea, ca și cum i-ar fi ținut isonul :

— „Pe urmă au fost căutați principalii răzvrățiți. Mare parte, răspîndiți pe la țară, au fost uciși de centurioni sau de pretorienii...“

— Bine, Lucu Silion, văd că nu ne-am pierdut vremea împreună. Cu latineasca ta, ai să te alegi cu un complex de superioritate pe tot restul vieții. Ce păcat că tratatele diplomatice nu se mai redactează în latinește !

Fane făcea aluzie la intențiile Aretiei de a face din fiul său un diplomat. Dar cum de știa Fane pe de rost un capitol obscur din Tacitus ? Nu cumva își pregătea lecțiile de cu seară ? E oare în stare să recite capitolul întreg pe dinafară ? Fane însă schimbă vorba :

— Ajunge atîta învățătură ! Spune-mi, ce crezi despre femei ?

— Nu cred nimic.

Lucu se roșise.

¹ Atunci, întrucît fiecare se roșise de rușine, adunați sau împreună și rătăcind în afara castrelor, au fost uciși de centurioni sau de cohortele pretoriene ; exemplul acestora l-au urmat și manipulele (unități de 100 de oameni în armata romană).

— Când ai să crezi ceva 10 să fie prea târziu. E mai bine să știi câte ceva mai dinainte. Ai iubit vreodată ?

— Nu încă.

— Nici să nu încerci. Iubirea e o boală născocită și construită în toată evoluția ei de scriitori și poeți. Ceva cam în felul isteriei lui Charcot. Cititorii zevzeci o imită așa de bine, încît suferă după tipic și câteodată mor.

Clipă de tăcere.

— Ai de gînd să te însori ? reluă Fane.

— Nu m-am gîndit încă la asta.

— Nici să nu te gîndești. În chiar momentul cînd îți pui problema, ești pierdut. Ai să duci toată viața în cîrcă pe cineva. Mai întîi pe doamna cu pirostriile, pe partenera de altar. Pe urmă toată prășila. Ce se mai alege din tine atunci ? din eul tău ?

Trecură ani. Aproape că uitase de Fane. Știa despre el că se însurase. Ducea în cîrcă și copii. Ținea casă la Țîrgoviște, fiindcă viața era mai ieftină și mai era și profesor de logică și psihologie la liceul de la Mînăstirea Dealului. Era profesor și la Ploiești, și la Giurgiu. Dar era și agregat la catedra de filozofie din București. Existența fostului său profesor parcă se petrecea mai mult în tren. Și deodată, lui Lucu i se făcuse dor de el. Amînase mereu ora revederii : se temea poate de o dezamăgire sau poate de o nouă robie ? A fost o scurtă convorbire telefonică. Cu emoție, recunoscuse glasul metalic de altădată : „Să fii dimineață la șapte aci.“

Aci însemna la Steaua Polară, un mic hotel economic din apropierea Gării de Nord, pentru călători grăbiți și cu bani numărați.

La ora hotărîită, Lucu se înfățișase la portar.

— Domnul profesor Chiriac? Camera 17, la al cincilea.

Ascensorul nu mergea. Într-un suflet, Lucu urcă scările pînă la ultimul palier. Printr-o ușă întredeschisă la stînga, se vedea un pod vast, străbătut de grinzi uriașe, întărit cu contraforturi. La dreapta — un culoar întunecos, de-a lungul unor uși numerotate. 17! O singură bătaie în ușă.

— Intră! răsună răspunsul ca dintr-un fund de butoi.

Lucu se pomenise într-o mansardă îngustă și dată cu var. Lumina dimineții se revărsa în diagonală prin fereastra retezată și cocoțată chiar deasupra acoperișului de zinc, povîrnit spre streșini. Căldura care stagna în odaie se pregătea în arșița verii aci ca pe o plită metalică. Lîngă perete — un pat tubular de fier, vopsit alb, ca la spital. Alături — o măsuță de noapte, două scaune de lemn și paie împletite, o chiuvetă cu apă curgătoare, și sub ea — un lighean. Deasupra patului — un raft de lemn cu cîteva cărți.

— Bine-ai venit! îi ură Fane, scoțîndu-și capul de sub cearșaf. Muștele! adăugă el grav, în chip de explicație.

Faimoșii ochi verzi cu licăriri alburii îl aținteau pe Lucu din obrazul de pergament arămiu. Fruntea lui Fane se dezzolise ușor pe la tîmple în sus, iar în părul negru, dat pe spate, străluceau ici și colo fire de argint. Fane îi strînse mîna cu putere.

— Ia să te văd! îi zise. Te-ai făcut bărbat.

Îi făcu semn să tragă un scaun lîngă pat. Lucu surîdea intimidat. Altfel își închipuise el această revedere.

— Sînt zece ani de cînd nu ne-am văzut, începu Lucu să spună ceva.

— Nu e vina mea.

— Am vrut să te caut de mult, se scuză Lucu, dar am tot amînat, în speranța... tăcu încurcat.

— În speranța că vei veni în fața mea cu vreo ispravă mai acătării, nu-i așa ? glumi Fane.

— Poate că da, încuviință Lucu intimidat.

— Cît ai stat la Paris ?

— Șapte ani.

Fane zîmbi.

— Biata coana Aretie ! Și cîte patalamale i-ai adus ?

— Dreptul și Filozofia.

Fane suspină :

— Ești de trei ani în țară... și la cursul meu n-ai catadicsit să te arăți.

Se priviră. Lucu se simți sfredelit și cîntărit într-o clipă. Aceeași căutătură pătrunzătoare, în fundul căreia mocneau flăcările spiritului și ale voinței, gata să izbucnească într-un fulger veșnic ținut în frîu.

— Dacă e așa, de ce n-ai mai zăbovit ? întrebă Fane.

— De teamă să nu zăbovesc și mai mult.

— Nu e un cuvînt. Ulise a zăbovit douăzeci de ani.

— Ulise avea un scop. Eu n-am nici unul, mărturisii Lucu.

— Te înșeli, ai unul, răspunse Fane, apăsînd pe cuvinte. Dar scopul tău e meschin. Atîta tot.

— Care e scopul meu ? se apără Lucu.

— Linia de plutire !

Fane se întinse și căscă a dispreț.

Pauză. Ochii lui Lucu cercetau încăperea. Pe parchetul soios, tavanul și pereții se scorojeau într-un fel de mătreață calcaroasă. Un bec electric atîrna gol-goluț de un fir împletit, de-a lungul căruia pogora o panglică de hîrtie de clei, năclăită de muște. Cearșa-

furile între care Fane se odihnea voluptuos, într-o albă pijama de mătăasă cu monogram albastru, erau de culoarea gălbuie a rufelor băgate în boală, iar pe ten-cuiala de sub raft Lucu zări prizărite cîteva virgule sîngerii. Pe crîmpeiul de covor de lîngă pat zăcea o pereche de papuci jupuiți, scîlțiați, ca niște aripi de găină tăiate și puse la îndemîină pentru unsul cu gaz al mobilierului.

— Sărăcie lucie, nu-i așa ? întrebă Fane cu mîinile sub cap și cu ochii în tavan.

— Am impresia că nu prea merge, mărturisi Lucu.

— E în firea lucrurilor : sînt lefegiu.

— Dar ai lefuri multe.

— Numai patru, se apără Fane cu o comică tristeță. Ce mai sînt eu pe lîngă unul ca Staicovici ? continuă el. Are cincizeci de simbrii, și nu le împarte cu nimeni. E drept că poartă barbă, și barba are căutare în consiliile de administrație. Cincizeci de simbrii ! Pe cîtă vreme eu nu am decît patru, dintre care numai una pe de-a-ntregul a mea. Pe celelalte trei le fac pe din două cu suplinitorii. O adevărată plagă suplinitorii ăștia !

— Dar ei fac toată treaba, întîmpină Lucu.

— Și totuși, crapă de foame, asta vrei să zici. Îi privește. Prea se bizuie numai pe muncă ! În lumea noastră, munca este un expedient, cel mai trist și mai penibil dintre expediente.

— Ciudat ! Te știam un laborios.

— Blestemul lui Adam. Dar marii șmecheri scapă de acest blestem. Pun pe alții să muncească. Eu n-am reușit încă să fiu un șmecher. Dar voi reuși.

— De ce te-ai căsătorit ?

Fane se ridică încrunțat în așternut. Chipul lui deveni solemn.

— Nunta mea ! se destăinui el, privind în gol. M-am căsătorit pentru că sunase ceasul nunții mele. Așa am crezut. Nunta mea, repetă el aproape în șoaptă, așa cum a fost hotărâtă acolo unde se urzesc destinele, acolo de unde ți se fac semne. Fane rânji. M-am înșelat. Din tot ce am crezut, m-am ales cu o familie, încheie el pe un ton amar.

Lucu nu înțelegea. Parcă vorbise cu un alt om. Ascultase lucruri care nu se potriveau cu nimic din tot ce îi spusese Fane pînă atunci. Nunta asta, care se rostește ca și cum ar fi scrisă cu N mare... Și tonul ăsta ascuțit și tremurat ca de scapet în delir... Ar fi vrut să-i ceară explicații, dar se sfii. Dacă s-ar fi folosit de metoda de altădată a profesorului său, ar fi simplificat și el totul. „Fane, și-ar fi zis Lucu, nu se înțelege cu nevasta. Dintr-o îndoită dezamăgire : una amoroasă, cealaltă conjugală.“

— Mi-ai spus pe vremuri că o femeie, un cămin, e tot ce trebuie ca să împiedice pe un bărbat să se realizeze. Să ajungă, adică, la cea mai mare putere, la cea mai mare știință, la deplinătatea facultăților lui. Să dea tot ce poate da el ca om.

— N-am zis „să se realizeze“. Miroase a literatură. Eu nu vorbesc așa.

— Să devină el însuși ! Foloseai și o comparație : blocul de piatră sau de marmură din care sculptorul scoate imaginea lui Apolon sau a Venerei. Nu e prea nouă.

— Hei, da, am spus ! consimți enervat profesorul. Și ce-i dacă am spus ?

— E că vreau să știu : te împiedică, sau nu te împiedică ?

— Ce mai întrebă ? Uită-te la mine ! sună răspunsul iritat al lui Fane.

— Și ce-ai de gând să faci ?

— Ce poate face un bou înjugat ?

— Să-și scuture jugul. Sau să-și caute măcar un jug de aur.

Fane zîmbi împăciuitor.

— Dacă poate ! Dar în ce mă privește, e drept, cred că l-am găsit.

— Unde ?

— În presă.

Se ridică în pat, pivotă pe șezut, își dibui papucii cu picioarele. Rămase cu mâinile pe genunchi, cu privirile în pămînt.

— Dacă vrei, te iau cu mine.

— Unde ?

— La gazetă. Și prin ea, în clasa conducătoare. De-a dreptul.

— Ușor de zis !

— Trebuie să devenim conducători. O să facem politică. Ce te uiți ? Știi ce-i politica ?

— Știu cîteva definiții, începînd cu a lui Aristot.

Fane făcu un gest disprețuitor.

— Toate poartă pecetea ipocriziei... ăsta e cusurul mai tuturor definițiilor. A mea 'e mai bună, fiindcă e sinceră.

Se ridică și începu să măsoare odaia de la un capăt la altul, cu pași rari și apăsați.

— Politica, rosti el sentențios, este arta de a face cît mai ușor suportabilă majorităților laborioase și productive guvernarea de către o minoritate egoistă și parazitară.

Lucu surîse.

— Definiția mi se pare amuzantă, dar nu rezistă unui examen serios ! Și mai am de făcut o observație, adăugă tare. O avere se agonisește cam în două-trei

generații. Un om politic vrednic de acest nume se pripocsește în doi-trei ani.

Fane tăcu și se uită la el, mulțumit totuși de efectul obținut.

Scoase din sertarul măsuței de noapte un pachet de țigări și oferi lui Lucu. Era semnul pregător al unei grave discuții. În câteva minute, Lucu avea să afle despre ce e vorba.

Opinia publică se numea gazeta înființată de Titus Androne, un inginer bogătaș, mare antreprenor de lucrări publice, foarte meșter în a dobîndi comenzi de la stat pe căi care la întâia privire arătau riguros legale. Avea de luat de la direcția Căilor Ferate multe zeci de milioane, o creanță uriașă, consfințită prin cele mai înalte hotărâri judecătorești. Ce puteau însă face tribunalul și legea, când birocrația se uită la tine prin ochelarii ei miopi, înalță din umeri, îți spune „vino săptămîna viitoare“ și-ți trîntește ghișeul în nas? Săptămînile fac luni, și lunile fac ani. Casieria veșnic n-avea bani. Și contabilitatea veșnic avea nevoie de o nouă semnătură, pe o și mai nouă hîrtie. Ca să poată intra în stăpînirea sumei la care avea dreptul, Titus aflase că trebuie să lase o bună jumătate în mîinile unui consorțiu de înalți birocrați, care dimpreună cu casierul vămuiau metodic toate plățile. Titus cunoștea obiceiul și datina. Procentul însă era cumplit de mare. Niciodată zeciuiala nu atinsese asemenea culmi. I s-a mai șoptit: e adevărat că ai cîștigat procesul. Dar „ai mișcat din urechi“. Și un biet avocat al Căilor Ferate nu poate să miște din urechi. N-are mijloace. Asta nu e în măsură să o facă decît avocatul lui Titus Androne. Așa stau lucrurile. De-aia nu plătim. De-aia n-avem bunăvoință. Iar bunăvoința noastră, întemeiată pe drepte socoteli, costă cincizeci la sută.

— Cinci la sută, a zis Titus.

— Cincizeci ! a replicat consorțiul.

Mînios și trufaș, Titus Androne n-a mai stat de vorbă. Era indignat. Avea de partea sa pe ministrul comunicațiilor, pe secretarul general cu șefi de cabinet cu tot, pe directorii de servicii și de birouri, pînă la referenți și dactilografe, pînă la ușieri și portari, fără a uita, bineînțeles, pe membrii diferitelor comisii de recepție. Mai avea și o hotărîre definitivă, cu așa-zisa autoritate a lucrului judecat. Și iată că la plată se iveau o nouă serie de vămuitori, fără chip, fără nume, pitiți pe după un ghișeu și înzestrați, ca lăcustele, cu o măreață poftă de mîncare. Zadarnic Titus le-a vîrît sub nas săptămîină cu săptămîină — că numai sîmbețele erau zi de plată — fel de fel de porunci și somații în scris, care de care mai strașnice, și întărite cu toate soiurile de parafe și peceți. Zadarnic s-a rugat și a implorat, în ciuda imperialului său nume, Titus Androne, și pînă la urmă zadarnic s-a răstit și a spumegat. Birourile i se împotriveau cu puterea mutismelor și a schimelor plictisite de unul care nu vrea să priceapă. Într-o zi, Titus a luat o hotărîre eroică : totul, sau nimic. Cineva l-a pus în legătură cu *Opinia publică*, gazeta vehementă dar astmatică a unui grup de cărturari reformatori, al căror titlu mai de seamă, proclamat în articole profetice, era că nici unul dintre dînșii nu împlinise încă patruzeci de ani. Dar tinerețea, talentul și idealul, voința de putere și îmbogățire nu puteau acoperi deficitul anual. Elanul reformator al redacției luneca pe calea tuturor compromisurilor, vehemența și agresivitatea stilului își diluau veninul în poșirca generalităților și a considerentelor abstracte. Încă nițel, și dintr-o gazetă de atac *Opinia publică* ar fi devenit, sub constrîngerea contractelor de publici-

tate și a subvențiilor de la marile firme, o gazetă metafizică. Tirajul scăzuse ca apele unei viroage în luna lui Cuptor, publicitatea și subvențiile se evaporaseră (după flux, refluxul), când Titus Androne, tușind modest ca să-și dea o înfățișare, se instalase în biroul directorial.

E un cincuagenar brunet, cu ochi de căprioară oboșită. Mustață tunsă scurt și neagră încă, pe o guriță uimitor de roșie. E subțirătec și elegant. Socoteala lui e simplă. Scuișându-și călușul, *Opinia publică* își recapătă glasul de trâmbiță al primelor săptămâni de apariție. Cititorii, uimiți, răspund în gloată la chemare. Titus știe că pentru o gazetă, cea mai bună subvenție e gologanul cititorului. Mai știe că mulți cititori înseamnă multă autoritate, și mai departe, multă capacitate de intimidare și șantaj. O campanie de presă, cu nume proprii și cifre, bine întemeiată pe amănunte și dusă pînă la capăt, într-o gazetă de tiraj, își spulberă sigur ținta, fie că e vorba de un mandarin stingher, fie că e de o întreagă clică. Soarta vămuitorilor de la contabilitate și casierie este deci pecetluită.

Primul an de independență asigurată de banii lui Titus a readus redacției vigoarea pierdută, iar gazetei — cititorii răzlețiți. Al doilea an, publicitatea pe alese, iar nu publicitatea cu orice preț. Al treilea an, beneficiul și autoritatea. Semn neîndoielnic al succesului: un redactor, părăsind redacția, a depus jurămîntul ca ministru. Plecarea lui a lăsat un gol în redacție. Scria, între altele, și un scurt articol săptămînal pe o temă teologală, ceea ce scutea pe cititorul drept-credincios să mai meargă la biserică. Trebuia menținută rubrica. Dar cine să-l înlocuiască? Cineva s-a gîndit la Fane Chiriac. I se aștepta răspunsul, dacă da sau ba, la gazetă.

— Simt că este ceva de făcut acolo, îmi spuse Fane lui Silion cu cea mai cavernoasă dintre vocile sale.

— Dar cum stai cu teologia? îl întrebă Lucu. Știu că nu prea e specialitatea dumitale.

— Specialitatea vine scriind, replică Fane.

Lucu înălță din umeri.

— La urma urmei, răspunse el ca să fie în notă, nu-ți trebuie decât un calendar bisericesc și un *Brockhaus Lexikon*.

— Bravo, îl aprobă Fane, văd că te-ai și dat pe brazdă. Vorba e, cum punem mîna pe gazetă?

— Nu mă pricep.

— E nevoie de oameni credincioși. Vii cu mine?

Lucu îl privi întrebător.

— Chiar acum?

— Cînd te-oi chema. Mi-ar face plăcere să lucrăm împreună. Ce stai pe gânduri, bate laba, îl îndemnă băiețește Fane, întinzîndu-i o mîna jovială. O să ne facem de joacă acolo.

Pe sub sprîncenele lui îmbinate, Fane se uita la el stăruitor și zîmbind. Pe Lucu gazetăria nu-l ispitesc, dar era încîntat la gîndul de a fi alături de fostul său preceptor.

La două luni după această întrevvedere a intrat în redacția *Opinieii* ca redactor de foiletoane istorice.

„...,Scrisoarea asta mi se pare fără de sfîrșit, își zise Lucu, e ca într-o mie și una de nopți. Nu e însă vina mamei. Fiece rînd e o poveste întregă.“

„Dar a avut proasta idee, citi Lucu în continuare, să te tragă după el în gazetărie. Asta nu e o meserie, și în tot cazul nu e o meserie pentru un tînăr cu oreșterea ta. Dovadă e că nici nu te-ai ținut. Ai rămas în marginea ei, un foiletonist din an în Paște. Ah, de m-ai fi ascultat pe mine...“

„Da, dacă te ascultam, mamă, pe tine, acceptam postul pe care mi l-ai găsit la Externe. Acolo, silueta mea distinsă și dichisită, cunoștințele mele poliglote și-ar fi găsit punctul de sprijin, de pe care m-aș fi sălțat prin vreo legăție din Apus. Ah, existența cosmopolită și paradiziacă de care tu, mamă, n-ai avut parte ! Și valizele diplomatice inviolabile, pline cu secrete de stat : ciorapi de mătasă și parfumuri scump negociabile, medicamentele, devizele și stupefiantele, care rotunjesc veniturile. Unde mai pui recepțiile, ospetele, palavrele și iubirile, și huzurul legănat în perne de piele, pe arcuri flexibile, pe roți de cauciuc, între reședințele de iarnă și de vară, în marile palasuri. Ai vrut să mă înfrupt din toate acestea. Dar nu m-am lăsat ispitit. Știam că la Externe se dă o luptă neîntreruptă de șapte și bîrfeli pentru fiece post din străinătate. Numai aparențele sînt strălucite și surîzătoare la fericitul corp din care se alege soliile ce se trimit peste fruntarii. Sub fiece mască sclivisită și fudulă de la Externe se poate citi atenția desperat ațintită spre culisele nevăzute unde se trag sforile și pornesc subit ordinele de rechemare. Nu, mamă, lumea asta de ambiții ierarhice și de slugărnicie, de confort ambulant pe niște valuri perfide nu se potrivește cu idealul meu de bucurii sigure și liniștite.“

„Te pregătisem pentru cariera asta, și ți-am prelungit șederea în Apus cît am putut. Nu ți-au lipsit nici sfîrșiturile de săptămîină «peste canal», iar scrisorile tale duioase mă făceau să cred că ești de acord cu mine. Cînd colo, te-ai cuibărit într-o sinecură dubioasă și te-ai furișat într-o îndeletnicire de scrib, nedemnă de un om de lume...“

„Dar, mamă, nu sînt și nici nu vreau să fiu un om de lume !“

„Ai ajuns un boem care n-are nici măcar curajul boemei. Un boem lefegiu. Dar e prea târziu ca să mai vorbim despre astea. Nu-mi rămîne decît să mă rog lui Dumnezeu să-ți dea noroc : e tot ce te mai poate scăpa. Și acum am să-ți spun cu ce rugăminte vin astăzi la tine..“

„Mamă scumpă, scrise Lucu dintr-un condei, sînt adînc mișcat. Scrisoarea ta a răscolit în mine toate amintirile, toată viața noastră. Aș fi vrut să-ți răspund îndelung, să-ți pot spune tot ce ești tu pentru mine. Dar mi-e teamă să mă gîndesc că ești tot ce mi-a mai rămas, că, deși despărțiți, sîntem singuri-singurei pe lume, că pretutindenii ne pîndește necunoscutul și întunerecul. Îmi dai de veste că ai vrea să vii ; te aștept și mă bucur că vom fi iar împreună. Sper că nu e nimic grav. Mama mea la doctor, mama mea la dentist. Nu se poate, mamă, timpul n-are putere asupra-ți. Nu vreau.“

Din fotoliul său pitit într-una din boxele de catifea ale cafenelei Esplanade, Silion urmărește prin uriașa vitrină dinspre Calea Victoriei priveliștea mulțimii ce se perindă într-un du-te-vino amețitor la orele unu. Tumulul orașului, orchestrat din uruit de motoare și roți, din tropot de copite și pași, în larma haotică a vieții, îi dezmiardă auzul cu un ison întunecat.

Valsînd la răstimpuri pe propria-i axă cu un vuiet înăbușit, ușa turnantă de la intrare își revărsă înăuntru, cu o largă mișcare de tîrn, partenerii, fie răzleți, fie perechi, și localul, gătit pentru oaspeți, se umple treptat. În jurul meselor imaculate, în fața tacîmurilor de argint și a cupelor de cristal se alcătuiesc sindrofiile de amiază.

Sînt mai întîi obișnuiții acestei braserii de lux ; ei se îndreaptă fără șovăire spre ungherele de care nimeni nu se atinge, pentru că un steguleț minuscul, cu marginile de metal alb, dă de veste cu litere de tipar că locul a fost „rezervat“ din timp. Însemnătatea clientului se măsoară cu această atenție din partea patronului, și toată strategia unui oaspe modest și obscur stă în a pune mîna

pe una din boxele încă libere în care ar vrea să se simtă izolat ca într-un salonaș particular. Domnul Filip, stăpînul Esplanadei, se pricepe să amestece trecutul cu prezentul, să armonizeze confortul și nostalgia. Din felul cum și-a alcătuit mobilierul, cum și-a ales covoarele, perdelele și draperiile, cum și-a pus în valoare bolțile în stil vetust prin lumini răsfărînte cu dibăcie din cuiburile lor, se vede bine că domnul Filip e un maestru al decorului și un prinț al găzduirii.

Azi, Lucu Silion a avut norocul să prindă una din mesele lui preferate, post de observație înlăuntru și afară, loc privilegiat spre care tinde, îndată ce pătrunde în local, clientela selectă a mării braserii. Asemenea mărunte satisfacții îl puteau fericii cîte o zi întregă. În cea mai mare parte a anului, cafeneaua însemna pentru el un fel de bază a existenței, așa cum pentru alții e clubul sau tripoul, așa cum e baia tuncească pentru femeile din Răsărit. Se afundă mai adînc în fotoliu și aruncă o ochire în jurul său. Printr-un joc ciudat de lumini și umbre, pe care nu s-a ostenit să și-l explice, e bine adăpostit aci de privirile indiscrete. Privit din afară, chipul se spălăcește, își pierde conturul și trăsăturile. Lucu n-ar vrea să fie invizibil, ci numai de nerecunoscut. Îi părea rău că legile moderne nu mai îngăduie portul măștii decît în cadrul carnavalului. Regretul acesta, Lucu l-a mai încercat de nu mai știe cîte sute de ori. Ocrotit de penumbra boxei sale, se simte în siguranță, ca un om mascat. Scotocește mai departe ungherele ferite și tainice ale cafenelei, ca și cum n-ar căuta oameni, ci păianjeni. Privirile i se opresc asupra unui trifoi de capete aplecate peste cîte o farfurie de supă, la o masă din fund. E într-un fel de golf întunecos al uriașei săli. Acolo, aciuiați printre mese fără căutare, se află cei trei oaspeți nelipsiți, pe care patronul

Filip i-a înscris în inventarul întreprinderii sale, cu drept de a se ospăta de două ori pe zi, la dejun și la prânz, dar numai din felurile trecute pe lista de bucate la rubrica „*Menu fixe*“. În fruntea rubricii, supa de chimen sau de fidea e obligatorie. Ei sosesc cei dintâi și pleacă cei din urmă, când se ridică și se trag obloanele. Tustrei îl iubesc pe Silion și-i caută tovarășia. Dar azi el n-are chef de ei. Îi vede cum înfulecă pe tăcute, cu nasul în ciorbă. Nu sînt frumoși. Bine-a făcut Filip surghiunindu-i în acest marsupiu al braseriei, prin care chelnerii trec la oficiu, și consumatoarele la oglindă ! Unul și-a înnodat șervetul la ceafă. Capul lui bolovănos, tuns la piele și cucuiat, e parcă menținut la suprafața farfuriei de aceste două aripioare de pînză. Lîngă el, o figură de mongol roșcat, spîn și aproape chel, cu ochii bulbucăți, și-a agățat șervetul de guler. Mă-nîncă, vorbește și se șterge mereu la gură. În fața lor e un tînăr scund și îndesat, cu un cap așezat prea de-a dreptul pe umeri. Și-l dă din oînd în oînd pe spate, într-o mișcare de tăgăduire îndărătnică. Giuseppe, Stolz și Diogenid, întreitul lor nume și-a înfrățit silabele și sună, pentru obișnuiții localului, ca un titlu de poveste sau ca un număr de *music hall*.

Încredințat că dinspre partea lor poate fi liniștit încă vreo jumătate de oră, Lucu își trage din buzunarul de la piept tabachera de aur masiv. Cu mișcări încetinite, își alege o țigaretă Abdulah și începe să o fumeze cu o deosebită artă, în cea mai comodă atitudine îngăduită în public. Pune spații mari de voluptate între fumuri, se bucură de amețeala subtilă și vagă pe care i-o dă tutunul savurat pe îndelete. Cu fiecă respirație, spiritul i se destramă într-o beție subțire, care îi estompează gândurile și-l leagănă la infinit pe marginea unei fericiri momentane. Atît e de desprins de constrînge-

rile vieții și de nepăsător la truda și zbuciumul oamenilor, încât își îngăduie sentimentul că e plămădit dintr-un alt aluat decât muritorii de rînd. E un spațiu de respect între ei și el. Și e încredințat că va rămîne în fața lor mereu așa, cu zîmbetul senin al superiorității înnăscute.

Din cînd în cînd, își surprinde chipul și mișcările în oglinda care căpтуșește pe din afară una din coloanele de susținere ale imensei încăperi. S-ar fi dorit cu totul altfel decât arăta. Dar nu mai e nimic de făcut. Natura l-a turnat în pielea întunecată a sclavilor și i-a dăruit ochii galeși, nocturni și focoși ai victimei catifelate, în locul privirii de oțel a lui Siegfried. Dar femeile nu l-au ocolit niciodată, nu l-au lăsat să tînjească de dorul lor. Lui nu i-a fost dat să tragă pentru nici una din ele clopotele unui asediu îndelungat. I-a mers vestea că ar fi nesimțitor, și el însuși a fost cuprins de teamă : nu cumva nu era în stare să iubească ? Dar spaima asta i s-a risipit curînd. A iubit-o pe Matilda, iar acum o iubește pe Laura și e mîndru că poate iubi. Adulmecă însă în fiecare femeie pricina, vădită sau ascunsă, pentru care se cuvine să fie iubită. Un neastîmpăr îl îndeamnă neconținut să scapere scînteia, să aprindă focul care mocnește în fiecare femeie și să ardă cu ea pe un rug de fericire menită uitării... Trebuie totuși să se schimbe. Are să renunțe la femei, are să-i închine Laurei viața lui toată. Nu mai e timp de piendut. Încă o întîrziere, și se va pomeni într-un impas întunecat. Va orbecăi în zadar după o poartă de ieșire.

...Și e hărțuit de nevoi. Lefunile de-abia i-ajung pînă la jumătatea lunii. Nu mai are ce vinde. Sarcofagiile cu blănuri, veșminte, bluze și fote brodate, cuferele pline cu dantele, cu rochii de mireasă, pene de pasărea paradisului, cu sfeșnice, icoane, argintărie, damascuri,

carpete au secat de tot. Din zestrea a două-trei generații a rămas pe fund un strat gros de camfor și naltalină. „*Res mobilia*“, gândi Silion, negăsind alt epitafor de dispreț acestor mărunte comori de familie. Mai era și vișoara de la Dunăre, unde trăia Aretie... Silion își duse repede mâna la piept și se pipăi. Scrisoarea către mama sa era unde o pusese ieri. Nu se învrednicise încă să i-o trimită. O va face îndată. Altminteri, are să amîne cine știe cât. Așa era el : se hotăra cu greu, dar amîna ușor. I se părea că între timp lucrurile se înfăptuiesc de la sine și ades în sensul dorințelor lui. Își cunoaște cusurul și ar vrea să-l îndrepte.

...Lucu tresare. Cineva se apropiase de el.

— Mi se pare că domnul dorește...

E oberchelnerul Niculaie, negru și rotund ca un cărbuș și faimos în meseria lui : nimeni mai bine ca el nu ghicește gândul și gusturile clienților. Cu un suris uleios pe buzele lui umflate, de culoarea lutului ars, Niculaie aștepta. O dungă albastră îi împrejmuia obrajii bucălați și rași.

— Aș dori... începe Lucu.

— Hîrtie și plic, îi taie chelnerul vorba, ducîndu-și mâna la frunte ca un telepat.

— Întocmai.

Niculaie se depărtă îndată, să nu pară că vrea să se bucure de uimirea clientului, și se întoarse fără zăbavă cu o mapă și tot ce trebuie pentru scris.

Lucu aruncă o ultimă privire pe misiva lui, înainte de a lipi plicul. I se păru prea scurtă, prea grăbită, prea seacă. Și dintr-un imbold neașteptat, adăugă cîteva rînduri :

„Te aștept din tot sufletul, mamă scumpă, și nu știu cum să fac să-ți grăbesc venirea. În zilele lui hărțuite și fără de rost, fiul tău nu putea primi, crede-mă, un

ajutor mai adevărat. Sînt la o răs_pîntie a vieții mele, mamă ; nu te speria, nu e nimic grav. M-am hotărît să mă lepăd de păcate, și atîta tot. Altfel, «ratez» fără greș. Mă paște sărăcia, boala, și pînă la urmă azilul de noapte. Repet : nu te speria, sînt încă departe de prăbușire. Venirea ta mă va îmbărbăta în lupta mea cu Satana, adică cu mine însumi. Te aștept, mamă. Lucu.“

Între acestea, Niculaie se ivi din nou, purtând în palmă, cu acrobatică dibăcie, o tavă încărcată. Puse pe masa lui Lucu o crăticioară de viplă, acoperită, pe care acesta o descoperi.

— *Vol-au-vent* cu ciuperci ! Cum de-ai ghicit, vrăjitorule ?

Tăcut și enigmatic, Niculaie îl servi. Lucu aruncă o privire strategică spre locul clarobscur unde grupul celor trei inși se îmbuiiba în dușmănie dintr-un uriaș rasol de vacuță, de oare, pesemne, bucătăria restaurantului ținea să se dezbare. Da, nici o amenințare. Grupul mai avea de lucru pentru încă vreo treizeci de minute. Lucu putea să se ospăteze în tihnă.

Trecură minute încete.

— Am onoarea să vă salut !

Un omuleț rotofei se frîngea dinainte, în plecăciune. Lucu își stăpîni un oftat : e domnul Giuseppe. Era un contrast hazliu între făptura roșcovană și numele de miazăzi al omulețului. Cu mîna pe spătarul unui scaun capitonat, pe care-l strîngea cu intenții de ocupant, Giuseppe se uita la el cu ochii lui spălăciți și duioși.

— Te deranjez, coane Lucule ?

Trecuse fulgerător de la pluralul omagial la intimitatea respectuoasă. Într-un răsufu resemnat, Lucu se liberă de oftatul de care era plin.

— Aștept pe cineva. Ia loc cinci minute.

Omulețul se așază în diagonală, cu o singură fesă, pe marginea scaunului, și cu un moțait de recunoștință își sprijini de masa lui Silion vesta proeminentă, pe care strălucea un lanț de aur, bătrânesc.

— Pentru oamenii inteligenți, cinci minute înseamnă o eternitate, încep eu. Nu există afacere sau problemă, oricât de complicată, care să nu poată fi expusă în cinci minute.

Vorbea lăbărtat și calm, cu o voce mată și cu siguranța celor obișnuiți să se facă ascultați. Fără îndoială că domnul Giuseppe are de gând să-i facă una din acele propuneri subtile, merită să-i stoarcă ceva parale.

— E vorba de o afacere, sau de o problemă, domnule Giuseppe ?

— Mai întâi afacerile, și pe urmă problemele. *Primum vivere*, coane Lucule !

Prin urmare, asta era. Pentru nimic în lume Lucu nu se va lăsa buzunărit.

— Cum stai cu femeile, domnule Giuseppe ? (Nu-și dădea seama că punându-i întrebarea nu făcea decât să-l imite pe Fane.)

Sprâncenele abia mijite ale lui Giuseppe se înălțară a mirare : două tuleie de un blond-roșcat, răspândite pe niște pernițe de piele, pneumatice și rumeioare. Ochii lui bulbucăți și nițel struniți se obliciră mai tare. Un zâmbet vast îi descoperi dinții cu strungăreață. Cu trunchiul său de broscoi, moale și rotund, se lăsă pe spătarul scaunului. Respiră adânc. Un Buda opărit și blînd care conversează.

— În această materie, rosti el, nu pot decât să-mi declin competența. Din lipsă de experiență.

— Fată mare ? întrebă Lucu interesat.

— Să nu exagerăm, coane Lucule ! Dar în privința femeilor m-am menținut totdeauna în limitele strictului necesar.

— Ești un Casanova, domnule Giuseppe ! Strictul necesar crește mîncînd, ca și pofta.

— *Je suis une petite nature*¹, coane Lucule, să nu uiți asta.

— Ești însurat ?

— Și de ce n-aș fi însurat ? răspunse pe un ton de cantilenă Giuseppe.

— Cîți ani ai, domnule Giuseppe ?

— Patruzeci și șapte, prost conservați.

— Arăți bine, mult prea bine, domnule Giuseppe : ești trandafiriu de tot. Numai vîna asta albastră a frunții mi se pare cam umflată. Bagă de seamă, maestre, adăugă Lucu amenințîndu-l cu degetul ; nu te juca cu „subitul“ ! Fii cuminte !

— Am o inimă obosită și un sînge prea năvalnic, oftă Giuseppe.

— Ești amoretat ?

— Nu sînt erou de roman, coane Lucule. Sînt un om însurat. Știi dumneata poezia căminului.

— Poezia resemnării !

— Zi-i cum vrei, numai poezie să fie.

— Dar dacă schimbi partenera, poezia e mereu nouă.

— Și obositoare, coane Lucule. Croit cum sînt, prefer să mă cruț.

— Ca să trăiești cinci ani mai mult ?

— De ce nu ? Îți îngropi dușmanii. E o satisfacție.

— Ai mulți dușmani ?

Giuseppe nu răspunse. Întrebarea trezise într-însul bănuiala că Lucu i-o luase înainte cu întrebările ca să-l

¹ Fizicul nu-mi permite.

împiedice de a-i vorbi despre ce-l adusese la el. Trebuia să pună capăt diversiunilor și să înceapă și el a pune întrebări. E calea cea mai scurtă care duce la țintă.

— Un om neînsemnat ca mine nu poate avea decât prieteni, sună tardiv răspunsul lui Giuseppe. Dar dumneata de ce nu te însori, coane Lucule ?

— Ca să nu-mi asasinez nevasta.

Răspunsul acesta nu-l surprindea oțuși de puțin pe Giuseppe. Dar el găsi că ar fi nimerit să simuleze oarecare uimire, ca să-i facă plăcere lui Lucu. Își holbă deci ochii bulbucăți, tocmai cât trebuia ca să-l îndemne să se explice.

— Conviețuirea prelungită poate duce la crimă, îl lămuri pe un ton doctoral Silion. Adu-ți aminte de conviețuirea forțată a exploratorilor polari izolați ani de zile pe o banchiză. Ajung să se cunoască atît de bine, încît se urăsc și își doresc unul altuia moartea.

— Păcat ! suspină Giuseppe. Cunosc eu o fată de neam bun. E frumoasă și bogată. Scapi de griji pe tot restul vieții.

— Grijiile mă stimulează, minți Lucu, n-aș putea trăi fără ele.

— Eu, unul, prefer banii fără griji grijilor bănești, coane Lucule.

— Mai bine calic și slobod decît bogat și înjugat, Giuseppe.

— Dar nu asta era propunerea mea, cucoane, n-am venit să te pețesc. A fost o vorbă în vînt.

— Văd că ai intrat pe calea mărturisirilor ; s-aud propunerea ! îl somă Lucu.

— Îmi dai voie să beau un pahar cu apă ? întrebă Giuseppe, ca și cum s-ar fi pregătit să țină un discurs.

Și, fără să aștepte învoirea, bău, trase batista de olandă de la piept și și-o trecu peste buze.

— Am o idee minunată, începuse el. În afaceri totul e ideea, chiar și la noi, unde imaginația creatoare e disprețuită, iar efortul e inutil. Vreau să...

— Destul! întrerupse Lucu. Propunerea dumitale e respinsă.

— Dar nici n-ai auzit-o! exclamă Giuseppe, într-adevăr jignit.

— Cît am auzit mi-a fost de ajuns, declară Lucu. Dacă dumneata vii cu ideea, înseamnă că eu trebuie să viu cu capitalul, și eu n-am bani!

— Mie-mi spui, coane Lucule?

— Sau cu munca!

— Ar fi culmea, maestre!

Și Giuseppe zîmbi ca unul căruia i se povestesc lucruri de mai înainte știute.

— Cum era să-ți cer dumitale capital, domnule Sillion? întrebă el căutînd să dea greutate cuvintelor. Dumneata ești capitalul. Un capital care se ignoră. Un capital nespeculat.

— Nu văd ce se poate specula din mine. Mai curînd aș specula pe alții.

— Ești autorul minunatei *Vieți și domnii ale lui Decebal*. Mîna lui Giuseppe descria în aer rotocoale de admirație. O capodoperă! De ce n-ai perseverat, maestre?

— *Perseverare diabolicum!*¹ lansă Lucu, fără să prea știe ce spune.

Cu nasul în fanfurie, puncese a mânca grăbit dintr-un somptuos profiterol cu șocolată și frișcă, pe care i-l servise Niculaie. Era singurul mijloc de a imita tactica struțului, pentru a se feri de avalanșa de elogii care îl amenința.

¹ A persevera e un lucru diabolic!

Celălalt urmă nemilos :

— De ce vorbești așa, *cher maître* ? Am citit-o de două ori, din scoarță în scoarță. Mi se mai întâmplă și astăzi să recitesc din câte un capitol, la culcare. E cartea mea de căpătâi. Erudiție, imaginație și magie verbală.

— Schimbă placa ! Să vorbim de altceva !

— Te înțeleg, *cher maître*. Cartea asta nu ți-a adus decât neajunsuri : invidia profesorilor și nici un ban în plus. Eu însă îți aduc posibilitatea să câștigăm, ține minte, să câștigăm bani grei cu o carte de succes, ușor de scris și durabilă, o carte care „rămîne“ !

— Ușor-neușor, pe mine nu mă interesează decât o carte care se scrie singură.

— Minunat, *cher maître* ! Ai pătruns în miezul chestiunii. E chiar o carte care se scrie singură. Nu trebuie decât s-o iscălești.

— Mersi ! E prea mare efortul.

— Ai dreptate. Te iscălim noi, coane Lucule.

Cu mâinile sale diafane, domnul Giuseppe scoase dintr-un joben imaginar o cloșcă și o duzină de ouă de aur și adăugă :

— *Et voilà !*

Silion se uită ostentativ la ceas : trecuseră de mult cele cinci minute. Era intrigat. Ar fi vrut să afle despre ce e vorba, fără să întrebe nimic, păstrându-și toată plictisita lui demnitate. Din depărtarea clar-obscură a golfului unde avea loc zilnicul praznic al calicilor cafenelei, un mănunchi de capete adunate la masa lui Stolz și Diogenid urmărea scena în tăcere. Giuseppe vorbi din nou.

— Dacă nu mă înșel, *cher maître*, ești vicepreședintele Uniunii Istoricilor Independenți ?

— Nici o bucurie, meștere. Uniunea se întrunește o dată pe an, la realegerea comitetului. Sînt reales regulat pentru lipsa mea de activitate. Avem aproape tot atîția membri în comitet cîți sînt în toată uniunea.

— Prin urmare, recită Giuseppe, ești Lucian Silion, vicepreședintele Uniunii Istoricilor Independenți și autorul *Vieții și domniei regelui Decebal*, premiată (din greșală) de Academia Romîna. Și pe deasupra, mai ești și înalt funcționar la Intercultur...

— Consilier, îndreptă Lucu.

Giuseppe își ridică mîinile, dar nu prea mult, în-spre tavan.

— Admirabil ! Să-mi îngădui însă o ușoară modificare : în loc de consilier *la*, să zicem : consilier *al* Oficiului Intercultural.

În amîndouă părțile frazei, Giuseppe accentuase mai cu putere pe cuvintele *la* și *al*, iar acum se uita la Silion cu o privire menită să-i stoarcă un tribut de admirație. Lucu înălță din umeri.

— Nu văd unde vrei să ajungi.

— La o carte de vizită. Ne trebuie una concisă și impozantă. O avem.

— În ce scop ?

Giuseppe se aplecă peste masă și vorbi confidențial, aproape suflînd în zeama de șocolată cu frișcă din far-furia lui Silion :

— Ca să lansăm noua dumitale operă.

Silion se îndreptă deodată în fotoliu. Mișcarea lui păru că împlîntă un semn de întrebare în aer, dinain-tea lui Giuseppe.

— De necrezut ! exclamă acesta. E vorba de *Arhondologia Romîniei Mari*, cu subtitlul *Index al principa-lelor familii romînești din vechiul regat și din pro-vinciile alipite*, lucrare redactată și editată de Lucian

Silion, vicepreședinte al Asociației Istoricilor Independenți, consilier al Oficiului Intercultural și de Turism, autor al *Vieții și domniei regelui Decebal*, studiu premiat de Academia Română *etcaetera, etcaetera...*

Zise și se lăsă pe spătarul scaunului, să măsoare în voie efectul cuvintelor rostite cu o voce placidă. Lucu tăcea.

— Minunată idee, nu-i așa, coane Lucule ?

Lucu se uită la ceas.

— Au trecut de trei ori câte cinci minute.

— Nu m-ai înțeles, scumpe meștere, se repezi, neli-niștit deodată, Giuseppe. Cine n-ar subscrie o sumă oarecare ca să-și vadă numele tipărit într-o carte cuprinzând lista boierimii adevărate ? Cartea noastră, pardon, cartea dumitale, e almanahul Gotha al României. E un certificat. Singurul. E și un act patriotic. Înzestrăm țara, o dată pentru totdeauna, cu o veritabilă elită. Creăm o nobilime. Și dumneata știi că *noblesse oblige*.

Fără voia lui, Silion surîse. Roșu la față și încurajat, Giuseppe urmă :

— Nu e familie la noi care să nu aspire, și de foarte multe ori să nu pretindă la boierie. Toți se trag, când îi cauți, dintr-un spătar sau dintr-un vornic, dacă nu dintr-un voievod pămîntean sau fanariot, sau chiar dintr-un împărat bizantin de-a dreptul. Alții se mulțumesc cu o diplomă de nobleță de la Viena sau de la Petersburg, cei mai modești pogoară dintr-un răzeș, dintr-un moșnean sau dintr-un vlădică.

— Cei mai mulți mint.

— Și ce interes avem noi să-i dezmințim ? Întrebă cu un accent inefabil Giuseppe.

— De-aia m-ai uns pe mine autor... ca să autentific minciunile, rânji Silion.

— Dar cine ți-a spus dumitale că sînt minciuni ? protestă Giuseppe. Vom controla toate documentele, toate afirmațiile. Neamul nostru nu e prea numeros. În sînul lui, toate înrudirile sînt cu putință. Cu toții ne tragem, mai mult sau mai puțin, din Ștefan cel Mare... sau din împăratul Traian. În cartea noastră, crede-mă, e loc pentru toată lumea.

— Ești optimist.

— Sînt realist. Toată lumea își va da seama că din clipa în care un cetățean e trecut în cartea de aur a nobilimii, el este *ipso facto* consacrat nobil. Ce ? Am să fac eu contestație ? sau dumneata ? sau dumnealui ? Cu arătătorul său țepăn și acuzator, punctă spre un bătrînel grăsun și oacheș, care, de la masa la care ospăta singuratec, tresări și îi surîse intimidat, prin ochelari.

— Cartea noastră, continuă el înfierbîntat, e ca vinul tras în sticle. După un an de la apariție e un obiect de curiozitate. După doi ani devine un document venerabil. Irefutabil. Și asta, mulțumită cărții dumitale de vizită. Iarba-fiarelor !

— N-am știut asta !

— Pătrund cu ea în casele cu adevărat boierești. Sînt cel mult două duzini în toată țara. E vorba de niște oameni scăpățați. Sînt modești, dar foarte vanitoși. Sînt risipiți, din fericire, pe toată întinderea alfabetului, de la a pînă la zed. Ei sînt momeala și farmecul afacerii. Burghezia, mare și mică, va fi foarte măgulită să se vadă tipărită, grație poziției lor alfabetice, alături și printre familiile autentic boierești. Ambianța înnobilează, declară Giuseppe, asta e principiul.

— Firește, confirmă Silion, principiul vaselor comunicante.

Cu latul mâinii, Giuseppe scutură de pe fața de masă niște firimituri imaginare, și replica lui Silion se spulberă în vînt.

— Prin urmare, dau mai întîi o raită pe la boieri. N-am să-i pun la nici un bir, cu toate că ei cînd au putut au luat și de la morți, și de la vii. Dar pe adeziunea lor și pe hrisoavele lor se întemeiază tot edificiul nostru. Am să le expun proiectul dumitale (Silion își stăpîni o tresărire), și voi fi bine primit. Cum îi vorbești cuiva despre strămoși, devine amabil, cu condiția să nu-l înjuri. O să fiu precedat de cîteva rînduri prin gazete, care anunță că istoricul Lucian Silion lucrează la o arhondologie a tuturor provinciilor romînești : a lui Sion se mărginea la Moldova. Cu datele dobîndite de la urmașii aproximativi ai vechilor boieri, tipărim prima fasciculă ; ăsta e secretul afacerii : fascicula. Vom fi urmăriți de public de la o fasciculă la alta, ca un roman foileton de pe vremuri. Și așa îmi încep turneul printre industriași, negustori și burghezia de mijloc. Voi fi ajutat de Stolz, de Diogenid și de doctorul Felix, care tocmai intră, legănîndu-se ca un rățoi, pe ușă.

Silion se întoarce și recunosc pe așa-numitul doctor Felix. Își purta titlul pe temeiul unor autentice patalamente nemțești : studiase filologia clasică. Îl văzu cum se îndreaptă spre masa din fund, surîzător și zvelt, în haine uzate și strînse pe corp, cu mînele prea scurte, sau cu brațele prea lungi. Se mișca alene și-și purta capul plecat spre umărul stîng, ca Alexandru cel Mare. Un chip costeliv, cu fruntea goală, încadrată de rare bucle castanii, și cu gura întredeschisă într-un etern surîs de ironie blajină, care îi descoperea dinții ovali și deși. Doctorul Felix era un om modest, dar sigur de superioritatea lui fizică și morală.

— Pe Diogenid și pe Stolz îi asmut asupra negustorimii de mijloc și a micii industrii. Pe Felix îl îmbrac bine și-l trimit la sașii și șvabii de peste munți. Vorbește „germana“ la perfecție. Mi-ar mai trebui un băiat distins, un nobil scăpătat, să cutreiere prin castele secuiești și maghiare. Asta va da un fel de lustru lucrării noastre. Bietul Felix ! Va trebui să-l angajăm la fix, fiindcă grofii n-au bani. Sînt și ei o momeală, ca și colegii lor moldovlahi. O să-l salarizăm.

— Și de unde banii ?

— O, nu cunoști felul de viață al lui Felix. Gătește și spală singur pe o teracotă cu plită. Hrana lui ? Lapte, ouă și cîrnați. Locuiește într-o cămăruță de doi pe doi, ca să nu-l coste nici chiria, nici încălzitul. Doarme într-un culcuș îngust ca la *vagon-lits*, ca să nu-i mănînce din spațiu și mai ales să nu ispitească femeile să rămîna la el peste noapte. Totul e calculat și redus la strictul necesar, pentru ca doctorul Felix să fie scutit de griji și să soarbă liber din potirul vieții. Trăiește din cîteva lecții de limbi moarte și moderne pe la coreligionarii săi.

— *A propos*, evreii ? Ce faci cu evreii ? Întrebă Sillion. N-au strămoși de trecut pe listele boieriei...

Pe buzele lui Giuseppe flutură din nou zîmbetul de indulgență al specialistului în fața unui argument profan.

— Uiți rabinii, uiți cohenii și leviții, uiți pe bancherul uitat din secolul al paisprezecelea, uiți pe medicul lui Ștefan cel Mare ! Las' pe mine : unul n-are să-mi scape ! În întreprinderea noastră avem un mare aliat (Giuseppe zîmbi pînă la urechi și-și pironii ochii în tavan) : femeia ! Cred că nici una din matroanele noastre nu va tolera ca pe această listă să figureze prietena ei, și ea nu. Și voi avea grijă ca fiecare din

ele să afle că vecina ei cu tot poșidicul și-a păstrat un loc de frunte pe această listă.

Silion se înveselise. Nu se mai simțea jignit, dar socotea că era timpul să pună capăt acestei convorbiri.

— Știi ceva, domnule Giuseppe, caută-ți alt ratat. Sau mai bine, o venerabilă rablă. Un academician astmatic sau vreun general acoperit de cicatrici și de decorații. Pentru o treabă ca a dumitale, eu n-am încă vîrsta potrivită. Peste treizeci-patruzeci de ani, poate ! Mai încearcă atunci.

Giuseppe întinsese mîinile, cu palmele goale îndreptate, zăgaz, înspre Silion, să oprească această prematură avalanșă.

— Eu nu ți-am cerut nici un răspuns, coane Lucule, se tîngui el. Ți-am expus un plan. Te rog să te mai gîndești. Atît !

— Bine, domnule Giuseppe, am să mă mai gîndesc. Cînd mi s-o înfunda rău de tot... cînd n-oi mai avea de pierdut decît onoarea, am să mă fac milionar cu ajutorul dumitale. Și acum, iartă-mă, dar văd că domnul Filip mă pîndește de un sfert de oră. Cine știe ce-o să-mi mai audă urechile ?! Fără supărare, nu-i așa ?

Și cu un zîmbet și o privire de curtezană, Silion îi întinse o mîină cordială. Giuseppe se ridică pe picioarele lui arcuite și, înclinîndu-se ca un subordonat care primește felicitarea comandantului, se depărtă cu băgare de seamă printre mesele cu lume și chelnerii care foteau grăbiți cu tăvile în echilibru.

— Omagiile mele, domnule consilier de neant !

Și domnul Filip se înclină încet, dar exagerat. Prin ochelari, privirile lui îl măsurau afectuos și ironic.

Înalt și lat în umeri, domnul Filip era încredințat,

cu toate că se ştia cam pîntecos, că plecăciunile sale sînt netăgăduit de graţioase. Purta o veşnică vestă albă, cu lanţ subţire de aur, şi peste pantofi nişte ghetre imaculate cu nasturi de sîdef. Pentru el, eleganţa demodată era cea mai autentică eleganţă.

Salutul lui, de o căutată bizarerie, îl surprinse pe Lucu. În ochii lui se aprinse o luminică de alarmă. Un asalt de gingăşii agresive devenea de neînălăturat. Cei doi vechi şi buni amici îşi strînseseră mîna. Filip îşi trase un scaun capitonat şi se aşeză cu de la sine putere. Silion oferi ţigări. Filip refuză şi-şi scoase din buzunarul vestei un trabuc. Două trîmbe de fum.

— Ce mai face umbra pe care o faceţi pămîntului de pomană ? se interesă Filip, plin de politeţă.

— Ce poate face umbra unei umbre ? răspunse cu modestie Silion, care socotea că în faţa unui adversar de mai înainte pregătit, cea mai bună tactică era defensiva.

Îşi surîdeau, pîndindu-se cu afectuoasă ostilitate. Filip era în toanele lui de educator. Lucu a înţeles-o după felul anumit în care Filip îşi ţinea capul dat pe spate, cercetîndu-l mai mult cu nasul decît cu ochii. Înlăuntrul nărilor lui dilatate şi dispreţuitoare se răsuceau, ca nişte cîrcei, fire negre de păr, sîrmoase şi rebele.

— V-aţi făcut rondul de dimineaţă, domnule consilier ?

— Ca de obicei, răspunse Lucu, fidel tacticii sale.

— V-aţi vizitat şefii şi protectorii ? Le-aţi oferit ţigări englezeşti ?

— Egiptene, rectifică Lucu.

— Aţi telefonat cucoanelor dumnealor, să vă intereseaţi cum au dormit demnitarii, odraslele şi pechinezii ?

- N-aş fi putut să neglijez acest punct de program.
- Le-aţi tălmăcit visele ?
- Ca o vrăjitoare antică.
- N-aţi uitat, desigur, să puneţi şi pedala...
- Care pedală ?
- Pedala oare dă glasului dumneavoastră un timbru de violoncel amestecat cu contrabas, când vorbiţi cu femeile. Asta introduce o insinuare sexuală în cele mai nevinovate şi protocolare întrebări. E ca o cantilenă pe care o îngînă prostituatele cînd fac trotuarul. Vocea domniei-dumneavoastre gîdilă auzul cucoanelor şefilor dumitale ierarhici. „Ce băiat încîntător e Lucu Silion... Un adevărat Şaliapin la telefon. A întrebat şi de Pissy !“ Aşa se motivează absenţele şi se păstrează sinecurile ! oftă Filip din vastele lui adîncuri.
- Fireşte ! îl confirmă Silion, sînt întotdeauna pentru efortul minimal.

— Dar agenda ? V-aţi purecat agenda ?

— N-am nici un proces săptămîna asta.

Filip pufni pe nas, într-un fîrnîit prelung şi jignitor, cum fac ştrengarii cînd vor să arate că nu-şi mai pot stăpîni rîsul de atîta caraghioslîc.

— Hei, bată-vă să vă bată ! exclamă într-un sfîrşit Filip, fără să se lase de pluralul de politeţă, care i se părea că pune un accent irezistibil ironiei sale. Cu procesele dumneavoastră, domnule consilier, m-aţi înveselit. Dar eu vorbesc de agenda de sfinţi şi mucenici, de calendarul intim, de onomastice şi aniversări, ăla mă interesează ! Să nu rataţi vreun director sau vreo directoareasă care se sărbătoreşte. Cît vă costă lunar florile şi telegramele ? O scoateţi la capăt cu douăzeci la sută din buget ?

— Cînd nu cumpăr orhidee...

Filip căută cu privirea un punct slab, ca să atace iar.

— Văd că aveți un apetit grandios ; vine din sentimentul datoriei îndeplinite.

— Ai ghicit ! Dar nu știu de ce tot nimeresc în spelunca dumitale otrăvită. O să-mi caut alta.

Filip surîse cu îngîmfare.

— Localurile mele sînt ca femeile de care ai vrea să scapi, dar nu te înduri. Fără nici o aluzie ! adăugă el, punîndu-i o mînă pe umăr. Te simți bine aici și ai să tot vii pînă voi lichida și voi deschide altul la loc mai potrivit. După mine, centrul nervos al Capitalei se mută mai spre bulevard. Ai să mă urmezi și acolo.

Filip își roti alene privirile și nasul, adulmecînd cu satisfacție peste mesele și boxele tiosite. Se uita ca un *cowboy* peste o cireadă care îi aparține.

— Merge strună, interpretă Sillion, te umpli de bani.

Filip îl privi cu amărăciune, ridicînd spre Lucu un arătător bulbos.

— Nu banii mă interesează, ci succesul. Sînt un amfitrion, nu sînt un antreprenor. Vreau să am prieteni mulți, care să se simtă bine la mine. De dimineață pînă seara. Să-i văd, și cîteodată să stau de vorbă. Chiar cînd îmi pierd vremea cu de-alde tine, adăugă el tutuindu-l. Un loc de destindere și de întremare, urmă el, în care totul, așezarea, mobila, lămpile, colțurile, boxele, totul e ales și desenat de mine : o oază de catifea, de cristal și de palisandru în deșertul de asfalt al Bucureștilor.

— Devii poet, îl întrerupse Lucu.

— Nici un nabab nu-și poarte permite să primească zilnic atîta lume. Dar o primesc pe socoteala ei. E beneficiul meu moral. De aceea m-am apucat de negustoria asta.

— Iar idealul tău ar fi să-ți hrănești clientela gratis ! Ba să-i mai dai și bani de buzunar !

Filip îl ascultă cu arătătorul întins.

— Chiar așa ! confirmă el, punctînd energic în aer. Sillion trecu hotărît la ofensivă.

— Ești un neurastenic, ți-e frică de singurătate. De-aia te-ai făcut antreprenor. Vrei lume în jurul tău zi și noapte, suferi de insomnie, ai nevoie de glasuri, de farfurii care se sparg, de certuri la bucătărie, de discuții cu chelnerii, de daraveri cu fiscul... Vrei poate să uiți ceva — vreo dragoste nefericită, vreo escrocherie ratată, sau vreo crimă sadică, mai știi ?! Cu tot aerul tău de cămătar cumsecade, ești în fond destul de sinistru... Sillion se întrerupse și se uită la el cu atenție. Da, destul de sinistru, cu toate că semeni cu un sifon cu ochelari.

Filip tăcea. Un surîs de superioritate amuzată îi flutura pe buze. Pe un șervet de hîrtie, Lucu trase cîteva linii cu creionul și i-l împinse amfitrionului. Era profilul lui Filip, în chip de sifon cu ochelari.

— Mai bine te făceai caricaturist, spuse Filip. La liceu erai un caricaturist remarcabil. Cînd te-ai întors de la Paris ai publicat nu știu ce biografie romanțată. Ai avut succes. Și pe urmă nimic. Păcat de tine !

Cu o strîmbătură plictisită, Sillion înlătură elogiile.

— *Vanitas vanitatum* !¹

Printre rotocoalele de fum ale propriului trabuc, profilul de șoim al lui Filip se înălță solemn și blînd.

— Te scufunzi pe nesimțite.

— Nici o grijă : sînt prea bun înotător.

— Ai să obosești.

¹ Deșertăciunea deșertăciunilor !

— Un bun înotător nu obosește dacă apele sînt călduțe. Cît mai puține mișcări, cît mai imperceptibile : iată secretul plutirii. Numai un ageamiu se bălăcește, spumegă și-și pierde respirația. Eu fac numai așa — Lucu pianotă cu degetele prin aer — și rămîn pe linia de plutire.

— Nu e de ajuns, pune-i motor !

Lucu își duse mîinile la urechi.

— Face zgomot !

Filip se întoarse spre el, cu o mișcare a corpului, cordială.

— Spune drept, ești mulțumit de tine ?

— Dar tu de tine ?

— Nu vrei să te pui pe lucru ?

— Tț ! făcu Lucu ștremgărește.

— Mai ai cîtiva ani valabili, și pe urmă va fi prea tîrziu.

— Vreau să-i trăiesc bine.

— Te finanțez eu dacă lucrezi.

— Adu banii !

— Ce făgăduiești ?

— Un autograf.

Filip își ridică mîinile în aerul îmbîcsit de fum, apoi și le lăsă în jos, deznădăjduit.

— Sînt un imbecil, ai dreptate. Să mă ierți, te rog, că mi-am permis...

Lucu îi puse o mîină pe manșetă.

— Nu te supăra. Sînt și rămîn un inutil. Dar nu fac rău nimănui.

— Consumi fără să produci, rosti Filip sever.

— O, atît de puțin ! Sînt un zero în socotelile aces-tei lumi. Marele contabil m-a pierdut sau m-a uitat în catastifele sfinției-sale. Adună și scade, împarte și înmulțește fără să ție seama de mine. E comod să fii

un zero absolut : e ca la armată cînd nu te au la ochi nici gradații, nici ofițerii ; e un sentiment excepțional.

Filip îl pîndea dindărătul unui zîmbet blînd și amuzat.

— Nu te înțeleg, declară el. Fac și alții ca tine...

— Adică nu fac nimic, preciză Lucu întrerupîndu-l.

— Dar o fac din spirit de revoltă, ca să nu intre în procesul de producție, cum spun ei. Tu însă nu ești un revoltat. Ba mi se pare chiar că nu ești revoltat de loc.

— Cîtuși de puțin. *Tout est pour le mieux*¹, cunoști formula.

Filip izbucni :

— Care va să zică, nu ești decît un producător de *guano*.

— Un producător...

— De *guano*. Nu găsesc o expresie mai poetică, *pour votre service*.²

Glasul domnului Filip sunase metalic și nazal, ca întotdeauna cînd i se părea că și-a înfundat adversarul.

— Ai fost pe Insula Șerpilor ? întrebă nostalgic Lucu.

Filip făcu o schimă de dispreț.

— Nu văd legătura.

— E paradisul păsărilor marine, îl informă Silion. Se abat pe insulă în stoluri astronomice, uneori văzduhul e alb de aripi și de spume. E un concert de țipete, de zboruri și de vuiet, mai ales în epocă în care rațele și pescărușii vin să-și depună ouăle. Și stîin-

¹ Totul e cum nu se poate mai bine.

² Pentru dumneavoastră.

țile se acoperă treptat de *guano* alcătuit din contribuția păsărilor, a elementelor și a timpului.

— Iar tu ești pasărea măiastră, care le concurează de la distanță.

— Tot ce se poate, admise Lucu suflecându-și buza a nepăsare. Dar nu o fac dinadins.

Filip se uită la el cu o deznădejde comică în ochelarii lui concavi ca niște lupe.

— Și ce-ai realizat cu asta ?

— Starea de echilibru indiferent ! răspuse Lucu grav. Echilibrul acela instabil, care se menține totuși la infinit, fără eforturi, ci numai prin legănări.

Convorbirea le fu întreruptă de un fel de cutremur, zgomotos și scurt, al ușii turnante, care câteva clipe se înțepeni pe loc. Lucu și Filip văzură două staturi înalte, un bărbat și o femeie, care se înghesuieră amîndoi într-un singur compartiment al ușii, împiedicîndu-i pivotarea fără sfîrșit. Intimidată că se dă astfel în spectacol, perechea rîdea cam în silă și căuta să înainteze cu pași nevăzuți, dar mici și prudenți, atît cît îngăduia spațiul redus în care intrase ca într-o colivie. În sfîrșit, ușa îi revărsă în local.

Lucu făcu ochi mari. Recunoscuse pe doamna din Piața Palatului, doamna care cumpăra crizanteme, doamna în a cărei trăsură își răsturnase cu atîta entuziasm coșul cu flori. Purta un *tailleur* călduros, de culoarea toamnei ruginii, în care talia ei zveltă răsărea ca dintr-o teacă. Bereta și eșarfa păreau să fie din același material. „Îmi place mersul ei, își zise Lucu, felul însă cum pune picioarele pe pămînt e cam studiat, prea le pune la preț, drept e că are și de ce...”

O însoțea un fel de stegar în civil, ale cărui veșminte, uzate, dar de o stofă scumpă și de o croială elegantă, erau întreținute cu acea grijă pe care băr-

bații prea înalți sînt siliți să o dea ținutei lor ca să nu pară căzuți în mizerie. Cu obrazul lui ofilit și gălbui, cu ochii lui întunecați și rătăciți, cu spinarea lui deșirată și nițel adusă, părea trecut de cincizeci și cinci de ani. Deși bărbierit proaspăt, chipul și bărbia lui apăreau încadrate în două fișii albastre. Părul, încă negru și des, era menținut pe dreapta și pe stînga unei cărări impecabile, cu pomezi vîrtoase.

Sprîncenele lui late se prelungeau în virgule subțiri în jos pe tîmple, iar pleoapele lui languroase, cu genele bovine, erau menite să atenueze, parcă, expresia nesigură și neliniștită a privirilor. Acest belșug capilar, precum și înfățișarea catifelată a ființei trădau poate vagi origini orientale. „E un armenoid“, își zise Silion, cuprins de o antipatie subită pentru o întregă veche și nobilă nație, fiindcă nu-și putea lămuri ce fel de legături existau între acest om și doamna din Piața Palatului.

Între timp, ușa turnantă pivotă din nou pe axa ei, și o doamnă tînără, cu părul platinat și a cărei figură ascuțită și smeadă se pierdea în fulgii cenușii ai unui boa înecăcios, se alătură, zîmbitoare și radioasă, celor doi nou-veniți. Filip se ridică să-i întîmpine. Sărută degetele doamnelor și schimbă o strîngere de mîna cu domnul armenoid. „E un bărbat frumos, își zise Lucu. E nițel trecut. Ar putea să-i fie tată sau poate unchi, unchiul din comedii, cel cu misiune de tutore, dar care devine cu timpul un pretendent tiranic la mîna pupilei sale. Ține pe antebraț cu cochetărie un raglan subțirel, ieșit de ploi și soare. E un semn neîndoielnic de sărăcie. Sărăcie, iată o certitudine, dar care nu duce la nimic.“

Oprit în mijlocul braseriei, grupul celor trei delibera cu Filip despre alegerea unui colț mai ferit. În

apropiere, tocmai se golea o boxă. Dacă armenoidul ar alege-o, Sillion ar avea în față-i priveliștea celor două doamne. Depinde totul de hotărârea tutorelui. Lucu se convinsese că e vorba de un tutore. Așinti deci asupra lui zadarnice priviri de hipnotizator în desperare de cauză. În aceeași clipă, doamna gândurilor lui îl zări, îl recunoscu, ochii lor se salutară. Poate că a fost numai o întâmplare, poate o complicitate spontană. Cu o nepărtinire suverană, doamna se întoarse spre ai săi și îi îndemnă s-o urmeze spre boxa care se liberase.

Între Lucu și necunoscută începu atunci duelul ocular. E ceva caracteristic jumătății dintâi a veacului douăzeci. Contemporanii îl datorează cinematografului, cu don juanii și vamele ecranului, cu regizorii lui, care au speculat la saturație fatalismul fascinației fulgerătoare, ale cărei victime cad, de la prima vedere, perechile menite a se iubi ca Tristan și Isolda, pentru că s-au regăsit deodată după ce s-au mai întâlnit, firește, și într-altă existență. Peste umerii masivi ai tutorelui, Lucu zărea niște ochi halucinanți, așintiți cu un fel de spaimă erotică asupra lui, ochi fantastici, ai celei în sfârșit regăsite. Și nici Lucu nu se lăsa mai prejos. Holba și el niște ochi exorbitați de o pasiune subită, de o demență de-abia înfrînată, în privirile partenerei, încărcate la răstimpuri de mărturisiri sublime și de făgăduieli amețitoare. Astfel evoluaseră ocheadele savante, privirile discrete și piezișe ale veacurilor dinainte de epoca inaugurată de Asta Nielsen și care a culminat cu Greta Garbo. Fără să-i pese de ridicul (căci pentru un spectator dezinteresat, Lucu își dădea seama că era ridicul), el își forța pleoapele, își dilata pupilele spre viziunea fulgurantă a doamnei din față lui, satisfăcut de a se simți la unison cu ea, în acest joc

fachiric de fascinație gratuită. Și își propunea, fiindcă între timp gândurile își urmau cursul lor normal, să afle de la Filip cine e necunoscuta și cine e tutorele, dacă totuși tutore este. Vroia mai ales să fie prezentat cât mai degrabă, siluind nițel prilejul dacă acesta nu se ivește de la sine. Băgă de seamă că cealaltă doamnă, cea blondă și smeadă, cu nasul ițit ca dintr-un hățiş din acel boa cu fulgii cenușii, îi zîmbește subțire a complicitate și protecție.

Tutorele a întors și el de vreo două ori capul și l-a privit pe Silion, a doua oară cu mai puțin interes decât întâia. Surprinsese desigur privirile doamnei și le luase urma, fără să dea importanță. Cunoștea jocul și-l tolera. Lui Lucu i s-a părut, chiar, că pe buzele lui de un roșu ~~decolorat~~ flutura un zîmbet de ironie indulgentă. De altfel, la finele dejunului chemă la plată, se ridică numai el și plecă, lăsînd pe cele două doamne în grija lui Filip. Acum însă doamna cea brună nu se mai uita la Lucu. În zadar își mai ațintea el asupra-i snopii întețiți ai privirilor! Nici urmă din magnetismul și hipnoza de adineauri! „E o cochetă de rînd, își zise Lucu înciudat, și-a bătut joc de mine. *Tant mieux*¹, parcă hotărîsem să renunț la sportul ăsta al amorului.“

Ca și cum și-ar fi adus aminte de ceva, Filip se întoarse în fotoliul său și, cu arătătorul făcut cîrlig, îi făcu semn lui Lucu să se apropie. Silion sări în picioare, călcă peste șervetul căzut pe jos și înaintă spre boxă. „Filip ăsta are gesturi vulgare, e obișnuit să cheme la raport chełnerii și rîndașii, își zise el apropiindu-se, iar acum mă privește cu ifose de protecție, ține capul dat pe spate, de-i numeri firele de păr din nas.“ Într-adevăr, între cele două doamne, Filip îl aștepta pe

¹ Cu atît mai bine.

Silion, cu pieptul bombat și cu degetele petrecute la subsuorile vestei, ca Disraeli. Cu un zîmbet de fățarnică timiditate pe fața lui arămie, Lucu se înclină ușor, într-o atitudine de respectuoasă așteptare, care îi pune în valoare talia zveltă și scobită, foarte la modă pe atunci.

„Doamna Ulmu.“ Aflase că o cheamă doamna Ulmu. Și, năpădit de o recunoștință târzie față de patronul Esplanadei, care la urma urmei se dovedise băiat de treabă, cu toate că, speculînd nemilos situația, îl luase de sus, Lucu puse stăpînire pe un fotoliu. Se afla, în sfîrșit, în preajma doamnei cu crizanteme, pierdută și regăsită în chip atît de firesc în braseria tuturor minunilor și regășirilor bucureștene.

În cîteva clipe însă, Silion constatare că altfel se petrec lucrurile în priviri decît în cuvinte. O dată cu prezentările, totul se încurcase. Ca o ceată de tîlhari, între el și doamna de acum cîteva clipe se năpustiră amănuntele vieții de toate zilele. Veacul, lumea, politetea, costumele, indivizii, locul, ora și formulele de rigoare se îmbulziră să-i lege cobză pe fiecare la covenita distanță. O corectitudine aproape glacială anula făgăduielile complicității oculare dintre Lucu și necunoscuta de pînă atunci. Totul fusese un joc al închipuirii, un simulacru a ceea ce nu mai putea fi.

Dintr-o înaltă și liliacă cupă de argint, doamna Ulmu savura, cu o săpăligă făcută din același metal, netedă și subțire ca o petală, o înghețată de fructe. Cu genele ei plecate, cu buzele lacome și cumiți, părea, în modesta ei tăcere, o școlăriță de la călugărițe, escortată de rude tutelare, într-un local public. Uitase cu desăvîrșire parcă de prezența lui Lucu.

Cu toate astea, gîndea Lucu silindu-se să urmărească o conversație ce se înfiripa anevoie între Filip și

doamna cea blondă și intervenind la răstimpuri când cu un zîmbet, când cu o tuse, ca să-și afirme prezența, cu toate astea, armenoidul părea nerăbdător și grăbit, iar doamna Ulmu n-a vrut să-l însoțească. Ea insistase să mai rămîie, și a rămas. De ce oare ? Numai pentru o porție de *parfait* din care gustă din vârful linguriței, cu atingeri mărunte și moi de pisică ? Cu neputință ! E un simplu pretext, un vicleșug nevinovat dar îndărătnic, de femeie. În ce scop ? Lucu înțelese că n-are decît să aștepte, și va fi lămurit. I se părea că întîmplările se desfășurau potrivit unor anumite legi, al căror secret se cuibărise între tîmplele înguste și plăpînde ale doamnei Ulmu. Între timp, ea isprăvi înghetata și-și ridică ochii la Silion. Privirile lor se întîlniră din nou, și lui Lucu i se păru că încă o dată puntea fermecată a complicității de adineauri se înfiripase între ele. Socotindu-se de prisos, Filip se ridică, făcu o plecăciune și se duse la îndeletnicirile lui. Doamnele se pregătiră să plece. Lucu le ajută, pe rînd. Acu e-acu, își zicea el însoțindu-le spre ieșire. Cu o grabă neașteptată, prietena cea blondă și complezantă o luă înainte și se lăsă înghițită de ușa turnantă. Un grup gălăgios o urmă, astupînd cavitățile. O clipă lungă, Lucu și doamna Ulmu rămaseră în interiorul localului. Prilejul se ivise. Lucu se aruncă în aventură cu ochii închiși, cum te arunci în piscină de pe o trampulină înaltă.

— Te-am pierdut și te-am regăsit, îi spuse el sărutîndu-i mîna ca pentru a-și lua rămas bun. Nu mai vreau să te pierd. Învață-mă, ce să fac ?

Doamna Ulmu izbucni în rîs. Un hohot ușor, o sclipire a dinților ei albi.

— Nimic mai simplu : ține-te de mine. Vino să mă vezi, în orice seară vrei. Dar nu înainte de ora zece.

Și dispăru și ea pe ușa turnantă. Cu o hotărîre eroică, Lucu se aruncă și el într-o alveolă. O ajunse pe doamna Ulmu pe trotuar. Îi tăie drumul.

— Dar nici nu știu unde locuiești, se jeli el cu un accent de reproș.

Doamna Ulmu luase brațul blondei sale prietene, care se apropiase chiar atunci.

— Caută, și vei găsi ! îl sfidă ea într-un surîs.

Cînd i-a sărutat din nou mîna, de plecare, Lucu a știut că pecetluiește o înțelegere și că nimic pe lume, nici chiar imaginea Laurei, nu-l va împiedica să se ducă totuși la doamna Ulmu, dar așa cum i s-a spus : „nu înainte de zece !“

Capitolul 5
FIUL CADAVRULUI

„Toți cei ce par nebuni sînt într-adevăr nebuni, iar pe lângă aceștia, și un mare număr din cei ce nu par nebuni de loc.“

Balthazar Graciani

— Cum ți s-a părut individul ?

Întrebarea i-o pusese doctorul Barbu, care, desprins deodată din forfota de pe trotuare, îl luase de braț și înainta în pas cu el. Îl privea încântat prin ochelari, zîmbindu-i galles cu două duzini de dinți mărunți, gălbui și tari. Părea că nu se îndoiește de bucuria pe care i-o făcuse ațînîndu-i calea.

— De cine-i vorba ?

— Am văzut tot, îi răspunse Barbu. Eram și eu la Esplanade, sus la etaj, la biliarde. De-acolo de la balustradă, poți urmări totul, fără să te vadă nimeni. Un post ideal pentru detectivi. Nu mai au nevoie să te supravegheze uitîndu-se la tine printr-un jurnal des-făcut și găurit cu degetul. Te-am văzut.

— Și ce-ai înțeles ?

— Mai întîi că ești cam amorezat de doamna Ulmu. I-ai pus gînd rău. Apoi că ai vrea să știi ce e între ea și însoțitorul ei, domnul Arghir. Pe urmă că Filip îți face în ciudă și nu vrea să-ți vorbească despre el. Și,

în sfârșit, că ești un personaj destul de complicat în materie de dragoste. Un om ca toți oamenii.

— Într-adevăr, aș vrea să știu ce e cu acest domn Arghir.

— Îl cunosc mai demult, din păcate. Ar trebui ca medicii să poată respinge un pacient când e francamente antipatic. Dar ne urmărește jurământul lui Hipocrat, oștă Barbu.

— Dacă se poate, fără digresiuni, se rugă Lucu.

Mergeau parcă purtați de un curent pornit din mișcarea mulțimii exaltate de străveziul acelei ore de toamnă.

— Ce-ar fi să ne oprim aici? propuse Barbu, înșfăcând spătarul unui scaun metalic de pe terasa unei mici cofetării, pe al cărei galantar scria cu litere de aur vechi: „*Five o'clock*“.

Sătul de ședere, Silion ar fi preferat acea plimbare în care, ca la înot, el nu-și mai simțea greutatea propriului trup. Luă însă loc fără murmur și așteptă în tăcere destăinuirile lui Barbu.

— M-am pomenit cu el în cabinetul meu, începu doctorul, fără să-mi fi fost anunțat. Sărise peste rînd cu o liniștită îndrăzneală, fără să-i pese de protestele celorlalți pacienți. Parcă nici nu le auzise. Trebuie să-ți mărturisesc că nu-mi plăc psihopații, mai ales toxicomanii. Prea trebuie să te căznești cu ei! O țigară?

— Mulțumesc, am fumat prea mult.

— Atunci, să bem ceva.

Barbu făcu un semn.

În negru și alb, ca o călugăriță, o chelneriță candidă, cu gene lungi și negre, cu un surîs sfios, monahal, se apropie de masa lor. Barbu o măsură prin ochelari cu ochii lui struniți de faun asiatic și-și gustă pofcios buzele.

— Sărut mâna, Piroșca. Dă-ne, te rog, două zemuri de *grape* cu gheață.

Amîndoi o urmăriră cu privirea cum se depărta, fragedă ca neaua de munte, sprintenă și virginală ca o ciută. Barbu prinse a fredona un câmpei din romanța la modă *In eine kleine Konditorei*¹ și se opri într-un suspin șugubăț.

— Am cunoscut-o la epocă de care-ți vorbesc, la Sinaia. Era chelneriță la Flagner. Dar asta n-are nici o legătură cu ce te preocupă. Pe vremea ceea mă refugiasem la mai bine de o sută de kilometri de București, ca să scap de prigoana unei clientele de lux, care mă deranja pentru cîte un fleac de boală. Ferească Dumnezeu de pacienții cu parale! Te cheamă mereu la ei acasă. Eu însă îi prefer în cabinetul meu, fără armură, la discreția mea. Acolo m-am pomenit și cu Arghir.

— E rudă cu doamna Ulmu? Întrebă Lucu nerăbdător.

— E protectorul și probabil viitorul ei soț. Arată bine acum. Părăginit, dar curățel. Și foarte curățat. Dar Filip spune că așteaptă o moștenire. Când l-am cunoscut arăta foarte rău.

Piroșca se întoarse și așeză pe masă o tavă cu două boluri de cristal pline de o apă aurie, zaharnită de argint și o tăviță cu pătrățele cubice de gheață. Barbu sorbi ca un orator care se pregătește să vorbească.

— Intrase la mine, continuă el, cu o pălărie soioasă pe cap, cu pardesiul pe umeri și bastonul de trestie agățat de buzunarul vestonului. Slab și livid și aproape jenpelit, în niște haine cadrilate, dar de stofă englezască. S-a oprit cu un aer nepăsător și absent în fața mesei mele de lucru. Trebuie să știi că în cabinetul meu

¹ Intr-o micuță cofetărie.

nu se află nici scaun de operații, nici scule electrice, nici alte orori medicale. Mi-am pironit ochii pe cravata lui subțire și slinoasă ca un limbric. Am așteptat. Cămașa lui de mătasă, tăiată sub guler, mototolită, subțiată, împlinise pe el mai mult de o săptămână. Tenul galben și gras și firește puncte negre pe aripioarele nasului. Și licărirea icterină în care i se scaldau privirile de păcură, mătreața care i se răspîndea în paiete sîdefii pînă la reverurile hainei, barba nerasă, manierele lui mărețe și rătăcite, toate astea m-au făcut să ating cu ezitare mîna pe care mi-a întins-o, vîscoasă și rece. Mi se perindau în minte tot felul de diagnoze, inspirate de fizionomia lui chinuită și crispată, cînd deodată, cu un glas zgîriat și agresiv, un glas al altui trup decît al său, mă smulse gîndurilor mele :

— Sînt Fiul Cadavrului ! s-a prezentat el, cu F și C mare ; și lăsîndu-se fără eleganță pe fotoliul pe care, bineînțeles, nu-l poftisem încă să șadă, adăugă după o pauză de efect : Numele meu e Arghir, dar nu importă.

— Înțeleg, firește că înțeleg, i-am răspuns (cu bolnavii nu trebuie să te arăți uimit niciodată), înțeleg foarte bine : tatăl domniei-voastre nu mai e în viață și sînteți în situația unui biet orfelin.

— Orfelin ! rînji, descoperindu-și dantura neregulată și părăginită, domnul Arghir, îl lămuri Barbu, adică domnul care astăzi escortează pretutindeni pe frumoasa doamnă Ulmu, ce n-aș da, doctore, să nu fiu decît un biet orfelin ?! mi s-a jeluît el amar. N-aș mai avea cîntea să te vizitez dacă n-ar fi decît asta. Dar sînt, din nefericire, mai mult, sau — dacă vrei — mai puțin decît un orfelin : sînt Fiul Cadavrului, mi-a repetat el cu oarecare solemnitate. De altfel, a adăugat Arghir, liniștit dintr-o dată, mama mea, doctore, trăiește : *maman*.

— Acum am priceput, îl asigurai eu, sînteți într-adevăr un orfelin, dar numai pe jumătate : durerea dumneavoastră însă, de fiu sensibil și lipsit de ocrotire paternă...

— N-ai înțeles nimic, doctore, m-a întrerupt Arghir. Bătea din picior și ciocănea mînerule fotoliului cu amîndoi pumnii. Sînt Fiul Cadavrului, îți repet, și cu asta, basta !

— Vă rog liniștiți-vă, l-am sfătuit eu, obișnuit cu asemenea scene, vă ascult cu cel mai mare interes. Continuați !

Atunci, pe un ton de spovedanie, liberîndu-și parcă sufletul de un secret fatal, domnul Arghir mi-a spus într-un suspin :

— Tatăl meu a murit chiar în noaptea nunții. O știu de la *maman*.

A rămas o clipă cu capul în piept și cu brațele atîrnînd peste mînerule, de-a lungul trupului. Am respectat această clipă de tăcere, și apoi :

— Condoleanțele mele, i-am spus, dar nu trebuie să vă lăsați în prăda unei dureri peste care anii au așternut, cum se zice, neaua uitării. Defunctul dumneavoastră părinte, pe care de altfel, dacă am priceput bine, nici nu l-ați cunoscut, se află azi într-o lume mai bună ca a noastră.

— Dar *je m'en fous*¹, doctore, a izbucnit Arghir, de defunctul meu părinte și de lumea mai bună în care se află, *je m'en fous* ca de lumea mai bună din care facem parte. Crezi că pentru miorlăieli de-astea am să-ți plătesc eu consultația ? Sînt un caz inedit, un caz special și tragic, înțelege-o ! Tatăl meu, adică acela care era pe cale de a-mi fi tată, a murit în

¹ Nu-mi pasă.

noaptea nunții. Și cu toate astea, *maman* a dat naștere unui copil, copilul ei unic, care sînt eu !

— De-abia acum înțeleg, am căutat eu, luînd tonul unui om în fine dumirit, să-l liniștesc. Aveți desigur temeinice motive să bănuiți că doamna, mama domniei-voastre, a... cum să spun ?...

— O, te rog, *maman* e o sfîntă, m-a întrerupt Arghir pe un ton jignit și cu un hotărît gest care îmi astupa gura. Tatăl meu, ipoteticul meu tată, a murit chiar în brațele lui *maman*. *Maman* nu s-a remăritat, și din acea noapte funestă nici un alt bărbat, am această certitudine, nu i-a trecut pragul.

— Impresionant ! am exclamat eu, admirativ.

— Dar totmai aceasta-i pricina desperării mele. Tatăl meu, un becher stricat, căsătorit într-un târziu cu o fată nobilă și fără experiență, și-a dat sufletul printre aburi acri de șampanie, chiar în clipa în care, să vorbim limpede, trupul lui istovit se pregătea pentru fericirea supremă.

Arghir s-a oprit, sufocat. Mă uitam la degetele lui gălbui, nicotinizate, cu unghii de chihlițar, toboșărind nervos pe mînerule fotoliului. Glasul lui se auzea înăbușit cu izbucniri ascuțite, printre sughituri de plîns stăpînit.

— Eu n-am fost zămislit de un tată viu, doctore, eu sînt fiul cadavrului tatălui meu, sînt fructul unei mezalianțe îngrozitoare.

— Mezalianță ! exclamai eu, dar în definitiv, dacă îmi permiteți să vă spun părerea mea, tatăl domniei-voastre a avut, la urma urmei, o moarte de invidiat. Multă lume își dorește un asemenea sfîrșit. Și murind a dat viață unui copil în care el mai trăiește și astăzi. E o performanță. E un record.

— Inexact ! a protestat domnul Arghir cu tărie. Bietul tata a murit „înainte“. Înțelegi ? Înainte ! Întîi a murit, și pe urmă m-a conceput, na ! Ești greu de cap, mă silești să-ți dau lucrurile mură-n gură.

Și domnul Arghir s-a avîntat cu pasiune și cu fruntea încrețită de efortărea de a preciza cu delicateță un proces atît de gingaș. A sporovăit cîteva minute, vorbindu-mi de mirele la care spasmul morții a precedat pe al iubirii, anulîndu-l. Tot ce a urmat în acea îmbrățișare retezată de coasa năprasnică a sfîrșitului, ca de o paranteză a eternității, n-a fost decît destinderea treptată a unui trup neînsuflețit în drum spre liniștea și golul rigidității cadaverice.

— Nu pot pretinde nici măcar că aș fi un fiu *sui generis*, a continuat Arghir, fiindcă vezi, doctore, în cazul acesta aș fi mai degrabă un calambur decît o definiție.

Domnul Arghir grămădea explicații peste explicații, scoase din rezervorul lui de reflexiuni asupra ciudatei sale ursite. Își închipuia pesemne că tot nu-l pricepusem.

— Eu nu sînt decît rezultatul unei erori fiziologice, urmarea unui automatism postum : sînt conceput ÎN VIRTUTEA INERȚIEI, a tunat Arghir, sînt plăsmuirea unui hiatus dintre moarte și viață — ești oare în stare, dragă doctore, să „realizezi“ asta ?

— În sfîrșit, pot declara că v-am înțeles, am exclamat eu, sînteti născut, ca să zic așa, dintr-un calcul și un regret, formulă în care calculul a fost greșit, iar regretul tardiv. Nu-i așa ?

Dar Arghir nu părea încîntat de loc.

— Formula dumitale, mi-a spus, e poate ingenioasă, dar e vagă, e în doi peri și e suspectă. Mie nu-mi arde de glumă. Văd că tot nelămurit ai rămas.

Și pe un ton răspicat și didactic, merit să-mi împlinte în cap silabă cu silabă, înțelesul întreg al tragediei sale, Arghir a luat-o iar de la început :

— Când un copil se naște fără viață, se zice că e născut mort, ești de acord ? Cu mine însă lucrurile stau tocmai dimpotrivă : eu sînt mort-născut, înțelesu-m-ai ?

— Nu tocmai, i-am răspuns ; că ești născut, asta se vede și cu ochii liberi. Dar că ești mort nu se vede încă.

— Poate că ai dreptate. (Domnul Arghir a clătinat dubitativ din cap.) A fi mort înseamnă a fi existat vreodată, și orice existență presupune și o naștere. Eu însă nu m-am putut nici naște, nici muri, de vreme ce n-am avut un tată. Și domnul Arghir a adăugat, nu fără oarecare mîndrie : Mie nu-mi poate nimeni spune uitîndu-se la mutra mea : „Urît tată ai mai avut !“

— Firește, i-am răspuns eu, firește că dacă așa stau lucrurile, nimeni n-ar îndrăzni să-ți spună una ca asta, cu toate că nimic nu l-ar opri să o constate.

Domnul Arghir a surîs cu modestie.

— Știu, doctore, că nu sînt un Adonis. De cîte ori mă uit în oglindă (ca să nu mă indispun, fac lucrul acesta cît mai rar cu putință) mă conving că urîtenia e singura mea realitate. Restul e abstracțiune, neant.

Zicînd acestea, cîteva lacrimi îi șiroiau pe obraji, ca să i se împotmolească în barba lui țepoasă, nerasă de trei zile. Am căutat să-l consolez.

— Nu te necăji, i-am zis, cu toții sîntem sortiți neantului, adu-ți aminte : *Memento quia pulvis es...*¹

— Tocmai asta mă aduce la dumneata, doctore, mi-a spus Arghir cu neașteptată vioiciune. Vreau să devin o realitate. Am venit să mă concretizezi. Sînt îndrăgostit. Iubesc o femeie.

¹ Amintește-ți că ești cenușă...

— Ia-o de nevastă, i-am zis.

Drept răspuns, domnul Arghir a izbucnit într-un râs batjocoritor.

— Hei, bravo ! mi-a zis. Mărturisesc că la asta nu mă așteptam. Ai aruncat o fișie de lumină asupra situației. Ești într-adevăr năzdrăvan. Dar să zicem că te ascult și că mă însor. Ce facem cu copiii ? Ai cui sînt copiii ?

Domnul Arghir se aprindea din ce în ce mai tare.

— De vreme ce eu însumi nu sînt decît Fiul Cadavrului, adică al Nimănui, fiindcă un cadavru, lucrul e știut, n-are nici personalitate fizică, nici morală, atunci copiii mei ai cui sînt oare ? Nepoții Cadavrului ? Dar copiii copiilor mei ? Strănepoții Cadavrului ? Și mai departe ? Răsstrănepoții ? Carramba ! Domnul Arghir bătu cu pumnul în mînerul fotoliului. Asta nu trebuie să se întîmple ! Îți dai seama, doctore, care ar putea fi consecințele ?

Glasul domnului Arghir a devenit grav și unitar totdeodată. Nu se mai pițigăia acrobatic pe scara cromatică a sunetelor. Ochii lui de păcură sondau noaptea timpurilor viitoare.

— S-ar ivi pe lume o rasă nouă, pe care aş putea-o numi rasa cadaverică. O rasă fără tată, o parodie a imaculatei concepții, un blestem, un sacrilej. Oamenii atunci s-ar învrăjbi și mai rău : gîndește-te numai la încurcăturile juridice care s-ar putea naște. Procesele de moștenire *et caetera...* De pildă, cui las eu averea mea, doctore ?

— Copiilor dumitale, firește.

— Ce simplist ! Domnul Arghir hohotea de râs. Păi dacă ei nu sînt copiii mei, după cum nici eu nu sînt fiul tatălui meu, cum o să le las lor averea ? Domnul Arghir a întins spre mine un deget acuzator. Știu la

ce te gîndești, mi-a spus el cu vehemență. Vrei să zici că stăpînesc prin fraudă averea pe care am moștenit-o. Ai dreptate. Nu vreau să eternizez această fraudă. Ajunge. Scoate-mă, doctore, din această încurcătură juridică, te implor ! Curăță-mi arborele genealogic de omizi, și am să cred și eu că ești doctorul minune !

— *Eureka!* am exclamat eu, am dobîndit în clipa asta siguranța că te înțeleg. (Îl tutuiam.) Tu, Arghire, nu ești un caz medical. Dar în schimb, o problemă juridică. Tu n-ai ce căuta la un doctor, locul tău nu este aici. Du-te la un jurist. Consultă-l. Repede, nu pierde vremea !

Domnul Arghir se ridicase în picioare, uimit. Părea că vrea să mai spună ceva, dar îl împingeam afectuos și energic spre ușă.

— Un avocat iscusit, Arghire, e singurul ins în măsură să pledeze propria cauză, la tribunalul conștiinței tale, și să câștige. (Îl tutuisem dinadins.)

Domnul Arghir se uita la mine din ce în ce mai perplex.

— Crede-mă, scumpe Arghire, că acolo unde medicina rămîne neputincioasă, știința juridică e suverană !

Ajunsesem în pragul ușii. Am deschis-o. L-am împins pe domnul Arghir în sala de așteptare. Pacienții mei holbau ochii. Erau intrigați. De ce părea el așa de uimit ?

— Un moment ! se rugă el când ne găsirăm în vestibul.

— Ai uitat ceva ?

— De ce nu mi-ai spus din capul locului că ești medic ? mă întrebă domnul Arghir aproape răstit. N-am fi pierdut atîta vreme de pomană. Eu te crezusem doctor în drept. Avocat.

Am rămas cu gura căscată. Domnul Arghir continuă victorios :

— Ce era să caut eu la un medic ? O rețetă ? Ce vrei să fac cu ea ?

Făcu un gest obscen, apoi, deodată, se uită la mine amenințător.

— Să nu care cumva să mai induci lumea în eroare, că-ți arăt eu ție ! Șarlatanule !

Domnul Arghir mi-a întors spatele și a plecat gesticulînd. *Ecce homo !*¹ și-a încheiat Barbu expunerea.

Silion rămase pe gînduri.

— Cred că, în țicneala lui, Arghir ăsta avea și nițică dreptate, rosti Silion după o pauză de tăcere.

— Dreptate ? întrebă nedumerit doctorul Barbu.

— E totuși obsedant să te știi fiul unui părinte care a murit în noaptea nunții, zămislindu-te. Mărturisește și tu !

Barbu rîse cu hohote.

— Dar cine îți garantează ție că a murit în noaptea nunții ? Poate că n-a murit de loc.

— Atunci, care e adevărul ?

— Nu mă interesează, răspunse doctorul, și bătu cu degetele în masă. Plata, te rog ! Să mergem ! hotărî el.

— O clipă încă ! protestă Lucu. Oare doamna Ulmu se simte bine cu domnu Arghir ?

— Întreab-o pe ea, răspunse doctorul, și se uită la ceas.

— Aș vrea să-ți aduc aminte că mi-ai făgăduit să vii să vezi pe...

— Credeam că ai uitat, îl întrerupse Barbu. Sînt gata oricînd. Telefonează-mi.

Lucu îi mulțumi. Se despărțiră.

¹ Iată omul !

„Prends garde aux promesses des yeux,
A la caresse du sourire,
Au mensonge délicieux
Des visages où tu crois lire...”¹

Arthur Rimbaud

Cam pe la asfințit, toamna se milostivi din nou.

Cu povara lor diafană de miresme, orele în culori de pastel se perindau alene prin aerul călduț.

De pe vastul divan din holul locuinței sale, Lucu urmărea, prin ușile larg deschise înspre peronul de cărămizi ce dădea în grădină, feeria crepusculară, care descreștea treptat pînă la orizontul amenințat de cenușă. Din oînd în cînd, își ducea la gură paharul balonat, pe fundul căruia licăreau vreo două degete de coniac Hennessy. L-avea la îndemîină în sticla originală, pusă pe o masă scundă, cu picioarele răsucite de baset. Obișnuia la răstimpuri să savureze de unul singur această licoare veche, aurie și vie, pînă ce-și simțea gîndurile pornite ușor, în spirale indiferente, prin paradisul fără timp, pe oînd obrajii i se aprindeau ar-

¹ Nu crede în al ochilor grai,
În dulcele zîmbet ce-ncîntă,
Și nici în minciuna ce, vai,
Din chipul iubit își cuvîntă.

(Traducere de Lazăr Iliescu)

zând de o roșeață întunecată. O adiere umedă pătrundea în sală, fluturându-i perdeaua vapoasă înspre tavan, ca să se culce apoi, ca o nevăzută făptură familiară, în draperiile grele de brocart, trase la perete. În depărtare, acoperișurile de zinc și clopotnițele învăpăiate pluteau pe un ocean înnegurat. Din râpa învecinată suiau pînă la el glasurile de apă ale copiilor mahalalei. Își încălzea paharul pîntecos în palmă, sorbind din el, cu șovăielile iscusite ale unei lungi deprinderi, licoarea dulce-amară, care-i cotropea cu aburii ei subtili mirosul și gustul, răsuflarea și mințile, răsfățîndu-le. Îmbrățișa cu privirile amurgul pavoazat ca o corabie fantomă, încetinită pentru contemplarea lui într-o exaltare de nuanțe ce se desfășurau unele dintr-altele, iar în auzul lui fermecat i se părea că se înfiripă ceva din zvonul nedeslușit al largurilor.

Pe încetul, cîntul acesta închipuit se opri, se cristaliză în cuvinte, și Lucu prinse a și le repeta în gând, turburat de înțelesul lor limpede: „În orice seară vrei, dar nu înainte de zece“... Poate că se va duce chiar astăzi, își zise. Poate că în curînd va veni și ea aici, de vreme ce e singură și stăpîină pe sine după o anumită oră. O vede răsărind aievea în ușile dinspre terasă, intrate cu totul în perete, și apropiindu-se de el cu pasul ei nepăsător. De nimic nu se îndoiește el azi în siguranța lui dumnezeiască. Numai Laura nu va veni niciodată. N-a venit și n-are să poată veni, cu toate că l-a rugat de atîtea ori să-i descrie fiecare lucru, fiecare încăpere, fiecare ungher al locuinței lui. Veșnic va trebui să meargă la ea. Osîndă cumplită și dulce. Dădu pe gît ce mai rămăsese în paharul de coniac, se uită melancolic în fundul lui și-și mai turnă unul. Îi zvîcneau tîmplele. Își luă capul între mîini și izgoni cu hotărîre imaginea Laurei. Ținea să dezlege taina doamnei Ulmu, să știe

dinainte ce rost avea ora nocturnă hărăzită ciudatei întâlniri. I-era ciudă că toată experiența lui nu slujea la nimic. Pentru oricare altul totuși, ora zece seara are un înțeles cât se poate de simplu... Dar el, de îndată ce se gîndește la acest lucru, nu mai e sigur de nimic.

Tresări și-și aținti auzul. Zgomotul porțiței de fier de la intrare, trîntită de zidul ei, îl smulse din preocupările lui. Un pas ușor suia scările de piatră. Cineva ajunsese acum pe bordura de granit a zidului casei, în dreptul brazdei de flori, și se uita desigur la ferestrele cu zăbrele baroce, ale fațadei. A sunat la intrare. Sillion încremenise. Nu aștepta pe nimeni. A sunat din nou. Nici o mișcare. Acum, pașii se auziră depărtîndu-se. Ocoleau casa înspre grădina cea mare, și în curînd se auziră pe treptele terasei din dos. Era desigur cineva care mai fusese pe aci. Cunoștea bine locurile. Și erau pași de fameie. Prin inima lui Lucu trecu un fior de curiozitate și de neliniște. Speranța pîndea veșnic în inima lui. Cine o fi? Ar fi vrut să se zăvorască. Dar ușile erau deschise. Lucu, prins.

— Alo, Sillion, știi că ești acasă. („Al cui e glasul?“)
De ce nu deschizi?

Și Trude Resch apăru, într-o sosire înaripată, zveltă arătare, înfiptă și cambrată pe hotarul dintre terasă și hol. Un surîs sportiv, gata oricînd, îi lumina fața. Purta un *tailleur* cenușiu-deschis de *homespun* cu puncte negre. Strînse nițeluș pleoapele și îl căută din priviri, apoi, cu un mers lung de ogar, înaintă repede în hol. Lucu rămase lungit nepăsător pe divan.

— Ai murit? îl întrebă ea, și în glasul ei suna o nemulțumire ascunsă: nu era obișnuită să fie primită așa.

— Nu, *merci*.

— Treceam întâmplător pe aici și am zărit poarta întredeschisă. Cerberul tău a uitat să o încuie. „Ce-ar

fi să intru ? mi-am zis ; tot am ceva de vorbit cu el.“
Și iată-mă. Te deranjez ?

— De ce nu telefonezi în prealabil ? întrebă Silion, mereu lungit și nemișcat.

— Ți-am spus că vizita mea e pur și simplu întâmplătoare. Și apoi, parcă răspunzi vreodată ? Decroșezi mereu telefonul. Și dacă dau de tine, răspunzi cu glasul acela de ventriloc, sau de scapet, pe după care ți se pare că te ascunzi.

— Fac și eu ce pot.

— Dar nici nu mă poștești să iau loc. Ești necuviincios.

— *Faites comme chez vous*,¹ rosti Lucu.

Trude se așează într-un fotoliu.

— Hm ! Se vede bine că nu mai sînt actuală.

— Credeam că n-ai băgat de seamă.

Trude își lăsă capul pe spătarul fotoliului și își întinse cât mai mult lungile ei picioare. În ciuda sezonului, nu purta ciorapi. Poșeta și mănușile îi alunecaseră pe covor. Suspină adînc :

— *Hélas !* Asta e soarta iubirilor cînd degenerează în prietenie. Sînt luni și luni de cînd n-am mai fost pe aici.

— O eternitate ! declamă Silion.

— Ești mojiç, spuse Trude.

— Sînt sincer, răspunse Lucu.

Trude izbuoni în rîs. Un hohot cristalin, care descoperea sălbatec dinții.

— Ești un fricos, Silion. Nu știi să te aperi.

Lucu surîse.

— Îmi vorbești ca unui Iosif.

¹ Simte-te ca la dumneata acasă.

— E ceea ce ești. Și ceea ce ai să rămâi. Dar n-am venit să te seduc. Oferă-mi ceva de băut. Prilej ca să te scoli, să-mi săruți mâna.

Lucu se ridică, i-aduse și ei un pahar pîntecos și, fără un singur cuvînt, îi turnă coniac. Se înclină și îi sărută mâna.

— A fost un joc. Eram cam amețit. Hai să ne împăcăm.

Și își reluă locul pe divan, sprijinindu-se într-un cot. Trude se așeză mai comod în fotoliu.

— Spune-mi, Luc, se poate vorbi serios cu tine ?

— Numai proștii sînt serioși.

— Să încercăm. Măcar o dată.

— Nu cred că vom reuși.

Trude își dresese glasul și reluă pe un ton blînd :

— Ascultă, Luc, de ce ești rău ?

— Nu sînt rău cu femeile. Pînă la urmă, cedez.

— Lasă gluma ! De ce-l ataci mereu pe Amidon ?

— Pentru că e ridicul.

— De ce nu-ți alegi un alt cal de bătaie ?

Lucu o privi insistent.

— Cunoști un altul mai bun ?

Trude făcu un gest de oboseală.

— Ar trebui să fii mai prudent. E un om bun, dar poate fi și primejdios.

— Nu mi-e frică, prea are multe muște pe căciulă.

— *Tu m'embêtes*, Luc !¹ izbucni Trude și bătu din picior. Înțelege că vreau să vindem imobilul !

— Nu sînt nici contra, nici pentru.

Trude se aplecă înainte și căută să-i prindă privirea.

— Dar faci, fără să vrei, o atmosferă defavorabilă în jurul acestei chestiuni.

¹ Mă plictisești !

Lucu tăcu. Părea mirat. Chipul lui spunea „Nici nu m-am gândit !“

— Faci pe prostul, reluă Trude, tu știi că e de ajuns să vorbești de o afacere în pregătire ca să-i și pui bețe-n roate.

Lucu încercă să se dezvinovățească :

— N-am discutat niciodată serios... .

— Nici nu ești în stare ! îl întrerupse Trude. Dar distrezi cafeneaua cu această afacere.

— *Ridendo castigant mores !*¹

— Pfui !

— Dar dacă ții atît, spuse el blînd, de-acum încolo am să vă susțin !

— Să nu faci asta ! tresări Trude. Noi n-avem nevoie de comentarii : nici bune, nici rele. Avem nevoie numai de tăcere. Ține-ți gura !

— Nu pot !

— S-ar putea să mai ai nevoie de Amidon. Poate și de soțul meu. Bancherii...

— Soțul tău, iartă-mă, o face prea de oaie.

— Dar pentru stat e o afacere minunată, protestă Trude.

— A pus mîna pe un palat boieresc prin operații de camătă. Ce-a cumpărat ieri pe nimic, vinde azi statului pe bani grei.

Trude își țuguie buzele și exclamă pe un ton de ingenuă :

— Înțeleg, Luc ! Civismul tău nu poate suporta una ca asta !

— Civismul meu vrea să se amuze. Măcar atît !

Trude clătină din cap.

— Ești un modest. N-ai prefera, cumva, foloase mai palpabile ?

¹ Rîsul biciuiește moravurile !

— *Merci!* Nu-mi place să risc.

— Gîndește-te bine!

— Ai fost de față cînd mi-am formulat pretențiile. Mai ieftin nici că se poate!

— Ți se pare, dragul meu. Ceri prea puțin ca să poți fi satisfăcut. Pretențiile tale sînt puerile, sînt minimale, dar tocmai de aceea sînt imposibile.

Lucu făcu un gest de neputință.

— Dacă n-am altele!...

Privirile li se întîlniră, se înfruntară o clipă, aproape dușmănos. Lucu și-aminti de vremea cînd Trude, care de atunci încoace juca pe femeia fără sfială și dezbărată de orice sentimentalism, îl îngrozise, urmărindu-l cu o patimă geloasă și acaparantă.

— Aștepti pe cineva? O femeie? se interesă Trude cu o politeță prefăcută.

— Pe nimeni. Eram singur, cu gîndurile mele.

— Dragul meu, stărui ea, silindu-se să pronunțe bine pe „r“, cu mine știi că nu trebuie să te jenezi. Sîntem prea buni camarazi.

Graseia cumplit, în ciuda sfortărilor. Vorbea romînește cu accent franțuzesc, așa cum vorbea franțuzește cu accent slav, italienește cu accent romînesc, nemțește cu accent francez, și englezește cu accent american.

— Poți să rămii, dacă nu te plictisești, o îndemnă Lucu. Dar să nu vorbim de Amidon.

— *Au diable, Amidon!*¹ exclamă Trude. Ce-ar fi să facem o plimbare la vreo cîrciumă afară din oraș? *J'ai ma voiture!*²

Lucu refuză cu un „tt“ plictisit. Cunoștea dedesubturile propunerii. Cîrciuma, camera separată, vinul, căldura, singurătatea, priveliștea cîmpului pustiu în-

¹ Dă-l dracului pe Amidon!

² Am mașina mea!

trezărită prin perdele, și viorile sentimentale care se aud din local, și divanul lat cu scoarțe oltenești...

Trude îl pîndea. Refuzul lui nu însemna încă nimic : prefera desigur să rămînă acasă. Se întuneca încet. O dată cu umbra, o răcoare de toamnă tîrzie năpădi în-căperea. Lucu se ridică și, cu sfortări domoale, trase ușile din perete, apropiindu-le. Prin marile geamuri de cristal, întunericul de afară se coloră în violet stră-veziu.

Lucu se tolăni din nou pe divan, sprijinindu-se în cot, ca mai nainte. „Nici nu-i pasă de mine. Are deci o preocupare nouă“, își tălmăci Trude purtarea lui. Dar nu deznădăjdui. Adesea, deznodămîntul dorit venea de la sine, ca un obicei tiranic sau ca o diver-siune după un ceas, două de pălăvrăgeală enervantă. Firește, Trude în asemenea prilejuri nu se sinchisea de amorul ei propriu. Fusese cîndva o femeie orgolioasă în căutarea marei pasiuni, pe care, bineînțeles, nu o găsisese în căsătorie. Mulțumită însă unei părăsiri brutale, cum se întîmplă negreșit, își făcuse o morală și o școală nouă, dincolo de fandoseli și de sublim. „Am devenit tot atît de cinică și de agresivă ca un crai bătrîn, mărturisi ea într-un suspin, și n-am decît trei-zeci și cinci de ani.“

Pe Lucu, felul ei de a cînta silabele, răsfățul acestui glas de cucoană mare, mult prea limpede și șlefuit, îl scotea din sărite.

— Cafea, ceai, *whisky and soda*? psalmodie el ca să-și ascundă enervarea.

— Whisky.

— Atunci, fii drăguță și fii stăpîna casei : din păcate, cunoști locurile.

Cu un fals suspin de martiră, Trude se ridică. Silion o auzi cum caută prin odaia de alături.

— Nu găsesc sticla de whisky, zise ea întorcându-se cu o tavă încărcată. Una din succesoarele mele a introdus oarecare schimbări.

— Caut-o în sertarul biroului.

— În sfârșit, are și biroul o întrebuintare.

— Lucrez totdeauna pe divan. Biroul mă incomodează.

— Ar trebui să te menajezi.

Față în față, și-aprinseseră țigările și fumară.

Așezată acum în fața măsuței scunde, trupul ei subțire și musculos își dezvăluia, încovoiindu-se, o tinerețe mlădioasă, care contrasta cu obrazul ei palid și subțiat. Din pricină că nu se farda, nici nu-și făcea buzele, tenul ei ars de vînt și de soare avea ceva uscat și cîmpenesc.

Silion apăsă pe un buton. O lumină vagă, de un albastru-vînat, se răspîndi în sală.

Privirile lui alunecară pe umerii ei plăpînzi, pe bustul costeliv și vînjos, cu sîinii mici, și se opriră pe coapsele și picioarele ei plastice și alungite, cu mușchi nervoși sub pielea catifelată. Înțelese deodată de unde venea farmecul lui Trude Resch și i-l spuse pe loc : el se alegea din ciudata îmbinare într-un același trup a unui bust de fecioară cu o crupă de femeie. Diana și Venera în aceeași singură făptură. Trude îl asculta clătînînd din cap.

— Asta înseamnă că m-ai înșelat chiar pe vremea cînd m-ai iubit ; pe Diana cu Venera, și pe Venera cu Diana.

— Eu nu iubeam. Eu făceam dragoste.

— Mișteai, ca să mă exasperezi... Ca să dau totul pînă la istovire.

— Chestie de temperament : eu dădeam totul pînă la plăcere.

- Dar Laura ?
— Laura e altceva. E altă poveste. Dar nu e iubirea cum o înțelegeți voi femeile.

Tăcură.

- Am îmbătrînit mult ? întrebă Trude.
— Pari obosită. Ești în antrenament ?
— Nu mai joc tenis decît pentru mine. M-am retras.

— Și campionatul ?

— Nu mă mai interesează. Am treizeci și cinci de ani, e o vîrstă matusalemică pentru un campion de tenis.

Lucu o amenință cu degetul.

- Ia seama, faci altfel de excese !
— N-am pe nimeni. Nici măcar pe bărbatu-meu.
— De cînd asta ?

Trude aruncă o privire în gol, ca și cum ar fi măsurat noaptea timpurilor.

— De nu mai țin minte !

— Hm ! E un fel de a doua feciorie. Și cum te simți ?

— La început visam. Și dimineața saream din pat mulțumită. De la o vreme o duc foarte greu. M-aș bate cu toată lumea. Aș face cine știe ce prostie. Dar sînt o doamnă respectabilă, cu bărbat și copii. E un fel de autointoxicație. Arăt rău.

— Mă întreb de ce-ți impui atîtea restricții. Ai un salon suprapopulat. Un adevărat centru de recrutare.

— Niște imbecili. Mai bine lipsă.

— *Et le bel Annibal ?*¹

— Îl găsești frumos ? Are niște ochi de taur melancolic. Concediat.

¹ Și frumosul Anibal ?

— Bietul om !

— Nu pot să mă dau dacă nu iubesc. Și nu pot iubi dacă nu admir.

— Nu cred nimic. Castitatea ta e un truc cu care mi-ai mai stîrnit imaginația de cîteva ori. Dar, vai ! nimic nu mai merge.

— Bănuiam. Ești amorezat.

— Se cunoaște ? Întrebă Lucu îngrijorat.

— Nu e greu de ghicit. S-a împlinit ciclul de fidelitate. E momentul în care, sătul de marele amor (Trude rosti aceste două cuvinte pe un ton de comică exagerare), ieri Matilda, astăzi Laura, sătul de marele amor, începi să zburzi pentru o vreme. Am sosit prea tîrziu. Mi-a luat-o alta înainte. E una nouă.

— Cum ai aflat ? mărturisi Lucu într-o întrebare.

— Am întîlnit-o pe Adina la un concert, pe Sidi la o expoziție, pe Toïnon la un ceai. Le-am întrebat pe rînd despre tine, așa cum întrebăm noi femeile : în treacăt, cu indiferență. Știi că există o francmasonerie tacită, a noastră, a fostelor tale iubite, a iubitelor trecute în rezervă. (Sînt nevoită să vorbesc în termeni militari.) Cînd vreuna din noi e rechemată „temporar sub drapel“, noi celelalte aflăm imediat. M-am îndreptat deci foarte ușor că nici una din ele n-a primit ordinul de chemare. Ai o femeie nouă.

— Mai bine zis : voi avea o femeie nouă, corectă Lucu, sau cine știe...

— Aveai la îndemîină un raft complet și pestriț de femei de lux, docile și numerotate ca niște cărți rare, continuă Trude cu ochii în tavan, ca și cum și-ar fi citit cuvintele. Veneam cînd eram poftite, plecam cînd stăpînul dădea semne de plictiseală. Fără scene, fără lacrimi. Spune-mi, ți s-a urît cu binele ?

— M-am plictisit de bibliofilie. Mi s-a urît să tot răsfoiesc cărțile vechi. Vreau ceva inedit.

— Te-a simțit Laura ?

— Laura nu va afla nimic niciodată.

— Laura nu află, Laura simte. Ca orice femeie. Fii atent ! În starea ei...

— Laura n-are ce simți, de vreme ce tot pe ea o iubesc, ca să vorbesc pe înțelesul tău. Pe cealaltă nu o iubesc, nici n-o voi iubi. O vreau. Sau cu alte cuvinte...

— *Merci*. Cunosc formula, îl întrerupsese Trude ; te rog, încă un whisky.

Mereu culcat, Silion se trudi nițel cu sticlele și umplu paharele.

— Mă întreb însă când va fi să fie, continuă el, grăbit să intre pe calea confidențelor. Mi-a dat o întâlnire la ea acasă, seara ; „nu mai devreme de zece“, așa mi-a spus. Ce părere ai ?

Se ridicase în perne și aștepta răspunsul ca un bolnav care ascultă verdictul medicului.

— Vreau să mă lămurești, adăugă Silion ca și cum ar fi enunțat o problemă de cea mai gravă importanță, ce înseamnă la voi femeile când dați întâlnire la voi acasă unui bărbat la o oră destul de extraordinară : „nu mai devreme de zece“ ?, repetă el ca un obsedat.

— E destul de clar dacă e singură. Te rog, încă o țigaretă.

Silion îi întinse din nou caseta lui de chihlibar negru și îi oferî foc.

— Dacă ai fi auzit-o, continuă el, cît de misterios mi-a șoptit „nu mai de...

— ...vreme de zece“, scandă Trude cu neastîmpăr.

Dar Silion urmă liniștit :

— Și asta tocmai când mă așteptam mai puțin. Eram la o masă la Esplanade, cu ea, cu un fel de suivantă a

ei, doamna Nu-știu-cum, și cu Filip, patronul. Eram dezolat. Cu câteva minute mai înainte mă aflam singur, la o altă masă, nu ne cunoșteam încă decât din vedere și ne priveam ca doi halucinați. Și iată că prezentările oficiale erau cât p-aci să strice totul. Dintr-o dată, redusesem relațiile noastre la normal, le lipsisem de farmecul lor conspirativ. Se risipise tot farmecul, tot misterul. Pierdusem orice speranță. Și tocmai când să plece, eram deja pe trotuar, mi-a spus încet : „Vino la mine...”

— „...În orice seară vrei, nu însă mai devreme de zece !” Întrepușe din nou Trude pe un ton plictisit și tăios.

— Dar ce șoaptă ! exclamă Lucu. Numai noaptea pe întuneric se poate șopti așa. Și era ziua-n amiaza mare. Nu pot să dau de rostul acestor cuvinte. Poate că n-au nici un rost. Poate că nici n-au fost rostite cu un ton atât de misterios. Ce fel de femeie o fi Ana Ulmu — ce nume frumos, nu e așa ? Poate că nu e decât o femeie ușoară, care dă orele care îi convin... Și chiar de-ar fi așa, cu atât mai bine ! Tu știi că nu sentimentul mă interesează, ci posesiunea. *L'amour-plaisir*¹, cum îl numește Stendhal și cum îl obișnuia secolul al optzecelea.

Trude Resch îl asculta cu acea luare-aminte încordată și prefăcută pe care o arată femeile când sînt osîndite la rolul de confidente. De câteva ori își mai schimbă un picior de pe altul, dezvelindu-și cu un foșnet anumit, de piele fină, genunchii rotunzi, cu rotula micuță, dar nu izbuti să-i țintuiască luarea-aminte. Ochii lui Silion urmăreau o imagine absentă, în spațiul vizibil numai lui.

— De ce nu-mi spui nimic, Trude ?

¹ Dragostea-plăcere.

— Te ascult ; e tot ce pot face pentru tine.

Și iarăși, cu aceeași mătăsoasă zyrcolire, Trude schimbă genunchii, unul de pe altul. De data asta, privirea lui Lucu prinse mișcarea, dar lunecă numaidecât în nepăsare.

— Are și un fel de scutier bătrîn, care îi ține mantoul și poșeta cînd e nevoie. Un avocat obscur, dar bărbat arătos. De neam bun : se uită în jurul său ca unul care a stăpînit oîndva mari întinderi de pămînt. Umblă cu o flenderiță de ploaie pe el, cam ieșită la spălat. Văd din cînd în cînd în ochii lui negri un fel de spaimă. Niște ochi de iapă sperioasă. Nu e lucru curat cu el. Mă neliniștește. Mă întreb dacă îi este protector, sau logodnic, sau, mai știi... impresar... Mă tot frămînt ce fel de învoială o fi între avocatul Arghir și doamna Ulmu. Filip, care se laudă că știe tot, nu mi-a dat nici o lămurire. Are pesemne o criză de discreție, sau pur și simplu vrea să mă întărite. Ce să fac ?

Ca să-l asculte mai în tihnă, Trude își întinse în diagonală picioarele peste divan, așezîndu-le confortabil pe o perniță aproape de căpătîiul lui Lucu. Făcu apoi o pudică sfortare de a-și trage rochia peste genunchi, și neizbutind renunță. Ca un talaz obosit, rochia se tot retrase apoi, în decursul convorbirii, din ce în ce, descoperind-o. Spătarul fotoliului în care zăcea Trude era atît de înclinat, încît trupul ei se odihnea pe o linie aproape orizontală, printre umbre de fum și înserare. Surîdea unui gînd : „Idila lor nici măcar n-a început. Se mai poate încă interveni. Dar trebuie deocamdată să-i dau un sfat. Povestea lui mă plictisește de moarte.“ Își drese glasul.

— Să te duci la ea așa cum te-a poftit, „nu mai devreme de zece“. Fără voia ei, Trude puse nițel rînjat

În acest citat. Poate chiar la zece jumătate. Nițică întârziere nu strică. Ai să fii lămurit cu atât mai repede.

— Crezi atunci că m-a chemat cu anumite intenții ?

Trude își stăpâni o tresărire de neastâmpăr. În pantofii-sandale, picioarele ei se rotiră nervos, se întepăniră întinse o clipă, vădind subțirimea elegantă a gleznelor. Cu prefăcut deliciu, trase din țigarea Abdulah și urmări rotocoalele de fum, care se lărgeau în spirale, depărtându-se.

— O fi vrînd să-ți citească în stele, mai știi ? ! Du-te la fața locului, și pe urmă : văzînd și făcînd ! Dacă n-ai altă treabă.

— N-am fost ! A fost o vreme cînd mă trezeam în zori și săream din pat. Mă repezeam la fereastră ca la o trambulină și eram gata să mă arunc în văzduh ca într-o apă. Parcă soarele s-ar fi înhămat la sîngele meu și m-ar fi tras din somn. Apoi, cu încetul, diminețile s-au lîncezit. Acum sînt grele și amare. Dar mi-e dor de trezirile acelea tumultuoase, de elanurile acelea fără scop. N-am mai avut de mult astfel de dimineți, Trude ! Nici nu mai știu de cînd.

— *Autant dire*¹ că ți-e dor de tinerețe, *mon pauvre ami !* se înduioșă Trude. Trezirile acelea năvalnice sînt ale tinereții dintîi. Te cred că ți-e dor de ele. Dar n-ai să le mai întîlnești niciodată. Caută altceva !

— Senzația ! exclamă Lucu. Numai ea mă scoate din toropeală.

Privirile lor se pipăiră. Tăcere. Fiecare sorbi din paharul său.

Răsunară două lovituri, ca două puncte rare țintuite în parchet. Cu o sforțare dibace, imperceptibilă,

¹ Cu alte cuvinte.

Trude își lepădase pantofii de curelușe cenușii, unul după altul, pe parchet. Picioarele ei palide, cu unghii de jar, șlefuite cu grijă, străluciră acum pe pernele divanului, lângă umerii lui Lucu. Cu vigoarea lor de aramă, pulpele și coapsele, ușor dezvelite, străluceau în toată grația și misterul lor. Trude se hotărâse la trucul acesta suprem, ca un comandant care și-aruncă în foc ultima gardă. Lucu se făcea că nu bagă de seamă nimic.

— Ești un Iosif, și-aduse el aminte, ai fost și ai să rămâi un Iosif.

O pauză grea de voințe care se atrag plutea în seara stătătoare. Trude își schimba la răstimpuri picioarele, ca și cum nu-și mai găsea locul, umplînd tăcerea cu foșnetul animal și straniu al unui anotimp necunoscut.

Telefonul atunci izbucni strident ca un țipăt. Trude și Lucu tresăriră. El întinse mîna să apuce receptorul. Ca să-l ajungă, trebuia să se aplece peste genunchii ei, pînă la telefonul așezat pe o măsuță de nuc.

— E Laura, spuse Lucu în șoaptă, ca și cum se temea să nu fie auzit.

O șovăială i se zugrăvise pe față. Telefonul suna mereu, cu o drăcească stăruință. Trude se încruntă.

— Lasă-l să sune, îl îndemnă ea, nu ești acasă.

Dar Lucu se întoarse pe o coastă, se întinse cît putu, strivind sub el picioarele lui Trude, și ridică receptorul.

— Da, Laura, eu sînt... sînt singur... studiam un dosar... Cum? Ai febră?... Dar bineînțeles că vin... vin într-un suflet... ba da, trebuie să te văd, măcar o clipă... *j'accours*¹.

Puse receptorul în furcă și, parcă sleit de sfortșarea lui de voință, își lăsă fruntea să se răcorească în

¹ Alerg.

pulpele lui Trude Resch. Acum se putea odihni în voie, dând drumul gândurilor și voinței. Așteptarea Laurei îl punea la adăpost de ispită. N-are să mai fie un Iosif. N-are să se mai ducă nici la doamna Ulmu. Peste o clipă are să se ridice și o să plece. Mîinile lui neteziră cu regret coapsele și pulpele de lîngă el, și cînd pogorîră la glezne le cuprinseră cu o apucătură de înecat care se pierde.

— Mă doare, gemu Trude închizînd ochii.

— Să mergem, Trude, șopti Lucu fără convingere. Trebuie să plecăm imediat.

Trude își deschise pleoapele, clipind.

— De ce? întrebă ea mirată.

— Laura nu se simte bine. Are febră.

Trude se dezmeticise.

— Te minte.

— Nu se poate! Laura nu minte.

Glasul lui Trude sună sarcastic și aspru:

— Îți cunoaște slăbiciunea și abuzează. Cum ajungi la dînsa, i-a și trecut febra. Poate chiar mai nainte. Ai să vezi!

Fără să-și dezlipsească obrazul de pe genunchii ei, Silion își întoarse fața spre ea.

— Totuși, mă duc. Trebuie, negreșit!

Trude îi surîse cu amărăciune, cu înțelegere, cu dezgust.

— Bietul băiat!

Cu un suspin resemnat, se ridică pe jumătate. Surprinse încă o dată privirile lui Lucu înfășurînd-o într-un bun rămas de dorință și părere de rău. Se înălță alene și se lăsă ca obosită lîngă el, pe divan.

Silion se dădu mai întîi înapoi, dar peste o clipă căzu fulgerat cu fața înainte, cu respirația oprită, îngropîndu-și-o în grumazul ei parfumat. Șovăiră amîn-

doi într-o ameteală supremă, opriți ca pe o margine de abis. Telefonul izbucni atunci din nou, mai strident, mai imperios ca înainte. Tremurând, Lucu apucă din nou receptorul. Trude își împreună mâinile, ca niște aripi de deznădejde și mînie. Și le duse la gură, să le muște. Cu capul în poala ei, Silion vorbea :

— Nu, Laura ! Tocmai ieșeam pe ușă... Pornesc îndată... Negreșit, trec pe la farmacie...

Dintr-un salt, Trude se smulse de lângă el și fu în picioare, hotărîată și dîrză. Cuvintele clare ale Laurei răsuna în odaie, parcă purificînd atmosfera :

— Eram sigură că ai plecat... am telefonat dinadins... să aud cum sună... în casa ta, din care ai plecat spre mine... Dar vino mai repede... sînt obosită și mi-e somn... mi-e teamă să nu adorm iar...

La poartă, lângă automobilul minuscul, smălțuit și nichelat ca o jucărie de lux, Trude și Lucu își strînseseră mîna băiețește. Stropi rari, subțiri, prevestitori de ploaie. Pe buzele lui Trude întîrzia un surîs de amărăciune.

— Iartă-mă, Trude, sînt dezolat.

— Te înțeleg, *mon pauvre ami* : „vocea stăpînei“ !

— Nu mă duci pînă în strada Sălciilor ? o rugă Silion.

Și din ochi îi arătă cerul plumburiu și amenințător.

— E singura întrebare pe care mi-o pui ? îl dojeni Trude.

— Cînd ne mai vedem ? rectifică Silion.

— Văd că știi lecția. Dar n-am să-ți fixez nici zi, nici oră ; *pas si bête* !¹ Îi întinse prin portieră mîna-i înmănușată. Drum bun, ce mai aștepți ? Erai grăbit, pornește !

¹ Nu-s atît de proastă.

— Nu mă iei și pe mine ? se miră Lucu, neliniștit de culoarea văzduhului, care da în vînat.

În falduri de doliu, cerul pogora pe acoperișuri. Aerul avea un gust dulceag și sălciiu de furtună.

— Îmi pare rău, *mon pauvre ami*, dar nu sînt în-ger ! În clipa asta nu te pot suferi. Du-te pe jos !

Cu un sunet metalic, trînti portiera, urni motorul și porni. O răpăială cu bășici se dezlănțui pe urmă-i. În oțeva clipe, trotuarul și caldarîmul străluci ca zincul sub șiroaiele de apă.

Silion își ridică gulerul treniului și o luă resemnat prin ploaie.

...A parcurs în neștire lungul drum care-l ducea la casa Feraru. Acum se strecura printre pușinii trecători fără să-i vadă, plictisit de sine și supărat pe o viață în care totul se petrecea într-alt fel decît ar fi dorit el. Ploaia încetase. O lumină fără izvor inunda orașul. Din loc în loc, felinarele străluceau fantomatic în nimbul lor umed și bolnăvicios. Lucu înainta cu pași mărunți și rari, cu ochii în gol și fruntea înclinată, ca un om cufundat în gînduri. Ar fi tresărit dacă l-ar fi strigat cineva pe nume. Apelul telefonic care-l smulsese din repaosul lui pe divan îi dovedise, o dată mai mult, că el nu e decît o jucărie a întîmplărilor. Dacă n-ar fi fost un biet om plin de slăbiciuni și totdeauna surprins de împrejurări, n-ar fi trebuit să ridice receptorul cînd l-a chemat Laura. Și chiar dacă l-a ridicat, n-ar fi trebuit să cedeze chemării ei suave și neîndurate. Totdeauna, porunca ei îi sosea învăluită într-un suspin, cuvintele ei alcătuiau un cîntec fără de moarte, un joc melodios de ape, într-o seară de cristal, spre stele. Supunerea lui oarbă cînd Laura îl cheamă, graba

lui de a lăsa orice și de a da fuga să o vadă, drumul acesta prin ploaia care l-a pătruns pînă la oase nu însemna decît că el e robul unei patimi care nu iartă.

Ar mai putea totuși să-și dovedească sieși că nu e chiar așa. Ar mai fi un mijloc. Să intre, de pildă, și să-i spună : „Am venit să te văd și să plec. Numai un sfert de ceas, și să plec. Sînt cît se poate de ocupat. Plec, și vin mîine“. (Bineînțeles, nu-i va vorbi în felul ăsta. Știe el cum s-o aducă din cuvinte. Sau acesta le va fi înțelesul.) Și să stea într-adevăr numai un sfert de ceas, și să plece. Fiindcă Laura îl crede cînd îi spune că e ocupat. Încrederea asta îl înduioșează și îl umple de remușcări. Lucu însă știe că nu va fi în stare să plece după un sfert de oră. O să rămînă la ea pînă în toiul nopții, poate pînă în zorii zilei. Așa se întîmplă totdeauna.

Mai avea de făcut doar cîțiva pași pînă la casa Ferraru, și, mașinal, își căută cheia în buzunar. Dar se opri deodată. Pe trotuar, în poarta casei, se afla Matilda Ferraru, sora Laurei. Primul lui gînd fu să dea înapoi. Era însă prea tîrziu. Înaintase ca un somnambul, puțin lipsise ca mîinile lor să se întîlnească pe ivărul metalic. Felinarul de fier forjat al casei îl scâlda în lumină. Lucu se înclină, scoțîndu-și pălăria, pe care o strîngea cam tare de margini în mînă, dimpreună cu trusa lui de chei. Un salut de o gravitate cam solemnă, asemenea unei plecăciuni de condoleanțe, ca și cum s-ar fi găsit în fața unei văduve în mare doliu, cu toate că Matilda era, de o extremă eleganță, îmbrăcată într-un costum *trois pièces*, cu o jachetă de piele de antiopă, totul de la beretă pînă la pantofi de culoarea droidiei de vin. Ea îi răspunse cu un semn din cap abia vădit, și rămase locului.

— Dacă-mi dați voie, rosti el ca să spună ceva, și numaidecât, simțind că pälise, se aplecă nițel să descuie poarta, fără să izbutească însă dintr-o dată.

Nu nimerea în gaură cheia. Mîna îi tremura ușor.

Clipa de care se temuse ca de o fatalitate, o vreme atît de lungă, sosise în sfîrșit. Pentru el era clipa destinului, clipa în care nu mai ai ce face. O dorise, fiindcă știa că e de neocolit, și o ocolise cu prețel unei atenții de fiecă minut. Întîmplarea din seara asta nu era cîtuși de puțin surprinzătoare. Surprinzător nu era decît faptul că nu se întîmplase mai demult. Și poate că totul are să se oprească aci. Umbre tăcute, ei vor intra unul după altul în casa Feraru, și fiecare are să se ducă la locul lui fără să-și mai spună un cuvînt. Erau ca doi străini. Ce mai puteau să-și spună oare ?

Poarta, în sfîrșit, se deschise.

— Un moment, te rog !

Era Matilda care vorbise, și Lucu se opri cu cheile în mînă, cu pălăria pe cap, cu fața întoarsă spre ea, ca un om care așteaptă să i se poruncească. De mult nu-i auzise glasul răgușit și patetic, glasul ei de cîntec de tavernă. Și-a păstrat înfățișarea ei de stăpîină, cu fruntea sus, și nu pare cîtuși de puțin turburată. Observă pe figura subțire și arămie a Matildei vagi urme de obo-seală, o paloare discretă, nu lipsită de trufie, un fel de patină de nobleță, adaosul insidios al anilor.

— Poți să mă însoțești cîtiva pași ? Vreau să-ți vorbesc, adăugă Matilda, și se depărtă încet, fără să-l aștepte.

Punîndu-și grabnic cheile în buzunar, Lucu o urmărea cu ochii. Mersul ei nu se schimbase. Era în el de-săvîrșita armonie de mișcări și de linii din mersul unui cerb. Încuie poarta la loc și se grăbi să o ajungă.

— Viu de la Fiereni, începuse Matilda, privind țintă înaintea ei. E mai bine că te-am întâlnit, tocmai vroiam să-ți vorbesc.

— Și eu vroiam să-ți vorbesc. Matilde, vroiam mai de mult, răspunse Lucu, și se opri, mirat de propria lui îndrăzneală.

Glasul îi sunase fals și pițigăiat ca al unui om în mare încurcătură. Un hermafrodit care se dezvinovățește.

— Nu prea văd ce-ai putea să-mi spui, sună răspunsul Matildei. Eu vreau să vorbim afaceri.

„Dacă vrea să vorbească de afaceri, gândi Lucu, are să vorbească și despre altele. Am să insist.“ Își înălță fruntea, își lungi gâtul, își luă o privire severă, imitând atitudinea de lebădă neagră a Matildei.

— Vreau totuși, Matilde. Ți-am scris de câteva ori, dar n-ai deschis scrisorile. Te rog acum să mă ascuți. Numai câteva cuvinte...

— Și ce-ai dori, mă rog, să ascult ?

— Nu sînt atît de vinovat pe cît crezi, Matilde. Asta vream să-ți spun. M-ai judecat fără să mă ascuți și ai luat hotărîri pripite... Aș dori...

— Încetează, te rog ! îl întrerupse, tăios, Matilda. Să nu răscolim. Credeam că-ți pot vorbi de anumite treburi care te privesc, măcar indirect. Văd însă că ar fi fost mai bine să fi recurs la un avocat.

Fiece capăt de frază fusese rostit pe un ton răspicat, care nu îngăduia replică. Ajunseseră la capătul străzii. Matilda se opri și-i făcu față.

— Iartă-mă, Matilde, se scuză Lucu, spune-mi numai ce-aveai de spus.

Cu același pas, Matilda se întoarse și o luă înapoi în josul străzii. Lucu o urmă. Amenințarea cu avocatul trezise în mintea lui o imagine aproape familiară : chi-

pul unui tînăr scund și oacheș, a cărui existență îi făcuse lui mult sînge rău odinioară. Care va să zică, sînt tot împreună, își zise el. Mergeau alături, fiecare cu gîndurile lui.

Matilda rupse tăcerea.

— Vreau să vînd, spuse ea, am un cumpărător bun.

— Să vinzi ? Ce anume ? se miră Lucu.

Cu un semn din cap, Matilda îi arătă masa întunecată a casei Feraru, pe ai cărei plopî umezi de ploaie tremura lumina lampadarului.

— Vînd casele și moșia și plec.

— Cum ? Vinzi și Fierenii ? (Era și o dojană în mirarea lui Lucu.)

— Nu mă mai ține nimic aici. Glasul Matildei pogrî, deveni grav. Vînd totul și plec.

Silion căzu pe gînduri. Într-adevăr, nu se așteptase la această veste. Dar din spusa Matildei „Nu mă mai ține nimic aici“ înțelegea că Matilda nu mai are nici o legătură sentimentală, nici chiar cu avocatul. Matilda îl pîndea cu coada ochiului.

— Ai ceva împotrivă ?

— Firește că nu. Mi se pare totuși ciudat... să vinzi Fierenii...

— Da, leagănul familiei... Copilăria, părinții, buniicii ; știu cîntecul. Vînd ! adăugă ea, dîrz.

— Ești stăpîină pe averea ta, întări Lucu, dar trăgeam nădejdea că totuși, pîină la urmă...

— Pîină la urmă ce ? îl întrepruse cu un glas întunecat și agresiv Matilda. Întrezăreai vreo soluție ? Tonul ei deveni sarcastic. Sau poate vreun compromis ? Fă bine și comunică-i soră-mi hotărîrile mele ! Sper că o vei sfătui să nu se opună. Coproprietatea asta nu mai are nici un rost.

— Am s-o sfătuiesc, făgădui Lucu îngândurat.

~~Descătușarea~~ Matildei de dragostea cu adevărat maternă pe care o avusese pentru Laura și indiferența ei față de tot ce o lega de trecut i se părea lucru nefiresc.

— Desigur, are dreptul să se opună. Asta m-ar întârzia cîteva luni. Nu văd însă de ce mi-ar face șicane. Vocea Matildei se umplu de subînțelesuri. Eu nu i-am făcut niciodată șicane.

— Sînt încredințat că Laura n-are să se opună, afirmă Silion, ca și cum n-ar fi înțeles aluzia.

— Îmi place s-o cred. Are prilejul să fie generoasă. (Pe întuneric, Lucu își dădu seama că se înroșește.) Orice-ar fi, eu mă bizui pe buna dumitale influență.

— Va fi așa cum vrei, Matilde, așa cum vrei, o asigură Lucu, smerit și sfios. Nu uitase izbucnirile de odinioară ale Matildei. Umblau ca sub un nor amenințător.

— Știi bine, reluă Matilda, că la moartea tatii eu am fost aceea care am plătit datoriile, eu am sustras și am ascuns, noaptea, recolta amenințată de sechestru, și pînă la urmă tot eu am salvat averea părintească. Laura n-a știut nimic. Am ținut-o departe de orișice grijă. Iar mai tîrziu (Matilda făcu o pauză, ca să-și aleagă cuvintele) tot eu m-am zbatut cu treburile și cu socotelile, ca o slugă credincioasă.

— Da, Matilde, așa a fost, întări Silion, căruia toate aceste amănunte îi erau bine cunoscute.

În teama lui subită de a nu stîrni mîniile Matildei se strecurase un alt gînd. După atîta vreme, el și Matilda se regăsiseră singuri pe strada pustie, cotropită de toamna cețoasă, în preajma casei Feraru. Pașii lor răsunau la unison, ființele lor se bucurau de aceeași găzduire, tainică și prietenoasă, a nopții comune. Și el nu vedea la Matilda nici o turburare, nici o șovăire în

nepăsarea ei. Soarta se împlinise și nu le mai cerea nimic. Cum era oare cu puțință ?

— Și unde ai de gând să pleci ? întrebă el deodată.

— Unde-oi vedea cu ochii, răspunse ea, înălțînd din umeri.

Toată lumea era a ei. Ajunseseră în fața porții casei. Matilda se opri.

— Dar ce-ai de gând să faci, insistă Lucu, pleci singură ?

— Mă privește !

Lucu închise pleoapele, își opri o clipă respirația. În bătaia felinarului, chipul îngust al Matildei, cu ochii învăpăiați de lumini negre, strălucea de o paloare supranaturală.

— Așadar, ne-am înțeles, încheie ea, contez pe dumneata. Eu nu mai intru. Mă duc în oraș. Noapte bună !

Și, fără să-i întindă mîna, se depărtă pe trotuarul pustiu.

Oprit în poartă, Lucu o urmări cu privirea pînă ce statura ei impunătoare și zveltă se topi în noapte. Încă o dată, încercă să ție capul sus, să-și tragă umerii înapoi, de parcă s-ar fi plăsmuit din nou, după chipul și asemănarea mîndrei Matilda. Băgă de seamă însă că îi venea greu. Atunci, scoase cheile din buzunar, descuie poarta și pătrunse în curtea casei Feraru.

SURORILE FERARU

„We are such stuff as dreams are made of, and our little life is rounded with a sleep.“¹

Shakespeare

Casa Feraru, în care, cu o cheie ce-i fusese anume dăruită, Lucu intra fără să mai bată, era o clădire veche și părăginită, așezată în cel mai central cartier al orașului. Tabla care odinioară, prelungind acoperișul, căptușise ca o platoșă mansarda pe din afară, fusese de mult înlocuită cu carton asfaltat, menținut pe cherestea, cu șipci de lemn verticale. Acest amănunt sporrea cu o notă de doliu înfățișarea de părăsire și ruină a imobilului. Construcția se ținea încă dreaptă, cu cornișele ei sculptate și balustrii ei plăpânzi, teferi încă, de la intrare: somăna cu una din acele frumuseți, frumoase pe vremuri, care păstrează pînă la adînci bătrîneți urmele șterse ale strălucirii de altădată. Era de mirare cum a putut dăinui o atît de sumbră paragină în acea vecinătate de birouri elegante și magazine de lux adăpostite în maltele zidiri modernizate. Plopi și salcîmi venerabili străjuiau grilajul ruginit și meterezul lepros care, sprijinindu-se pe calcanurile megieșe, îm-

¹ Din vis sîntem făcuți, și viața noastră scurtă doar cu somnul s-a împlinit.

prejmuiau curtea năpădită de boschete. Vegetația descătusată se răsfața în felurimea ei de liliac și trandafir desfrunzit, de tufe de merișor veșnic verzi, de arbori funebri și grațioși de thuya, crescînd într-o îmbulzeală atît de sălbatecă și îmbeșugată, încît, chiar în acele săptămîni supreme de toamnă, curtea din fața și din spatele locuinței, în ciuda crengilor spectrale care se crispau în văzduhul palid, alcătuiau un abis de întumecimi și de taină, mirosind a mucegai.

Laura Feraru locuia singură aici la parter. Sora ei mai mare, Matilda, se mutase la etaj, sub mansarda pustie, punînd astfel capăt unei conviețuiri ce nu se mai putea prelungi. Își păstrase însă dreptul la intrarea principală. Această despărțire se întîmplase mai demult, în împrejurări oarecum dramatice. Și dacă Matilda alesese de bunăvoie etajul cel scund de sub mansardă, cu trecerea prin holul comun, cu scara de stejar ce ducea sus la ea, a fost ca să-și afirme o dată mai mult spiritul de jertfă, dezinteresarea și disprețul ei față de bunurile vieții. Așa se spune. Alții însă susțin că numai trufia o hotărîse la o alegere care o silea să treacă, zi după zi, an cu an, prin locurile unde suferise o grea dezamăgire și umilință. De altfel, cînd o căutai era mai mult plecată. Cînd găseau deschisă ușa salonului de la intrare, prietenii Matildei, veniți să o viziteze, se opreau un minut și intrau să schimbe cîteva cuvinte cu Laura, nemișcată pe divanul ei. Dar nu se așezau niciodată și căutau să vorbească încet — fără să pară că o fac dinadins, pe un ton confidențial — despre lucruri mărunte, de toate zilele. Numai Matilda nu se oprea, și trecea fără să se uite în jurul ei, ca și cum se afla într-o casă pustie, în care vetustele trepte trosneau sub pasul ei sprinten și grăbit.

...Lucu pătrunse în vestibul. Îl întâmpină de îndată mireasma obișnuită și slabă care zăcea ca un sezon statornic în încăperile de jos : parfumul demodat de mosc. Dădu cu ochii de cuierul în care atârnavă de ani de zile zgarda și lanțul unui zăvod defunct și care lăsase amintiri duioase în familie. Până în ziua de azi se mai pomenea de el. Această zgardă, veșnic la locul ei, căpătase pentru Lucu o valoare de simbol. Simbolul destinului său, sfîșietor ca un geamăt înăbușit. Un destin de monotonie și de repetiție a tot mereu acelorași rituri și amănunte. Așa credea el uneori.

Se opri și ascultă o clipă. Nu se auzea nimic. Așteptă. Dar statura solemnă și rigidă a Laurei nu se ivi nicăieri. De obicei, Laura îi ieșea în cale, cu pașii ei mici, sacadați și mecanici, revărsați la urmă într-un singur pas mare, care i-o aducea ca într-o cădere și i-o lăsa întreagă în brațele aruncate pe după gît.

Tiptil, Silion străbătu holul clarobscur, care trezea într-însul tot aceleași amintiri. Neașteptata întîlnire cu Matilda i le învia cu o intensitate de halucinație. Înainta cu mintea absorbită de icoanele trecutului. Prezentul îl smulse o clipă dintre ele.

Găsi întredeschisă ușa Laurei. Interiorul îi apărură nimbă de o ceață adîncă și joasă, de violet misterios. Marginile odăii nu se vedeau. Se pierdeau în bezne. Storiurile, de un albastru-întunecat, fuseseră trase și apropiate cu grijă. Nici o rază nu străbătea prin ele. „Semn de mare migrenă sau de oboseală de moarte“, gîndi Lucu. Mireasma de mosc de la intrare plutea și aici, întepită. Este parfumul predilect al Laurei, și toată casa e îmbibată de el, ca un sanctuar.

Silion se strecură printre draperii înăuntru și rămase în prag cu respirația oprită. În pernele umbrite de răsfîrîngerea suavă a unui abajur de mătăasă, Laura dormea.

Chipul ei, precizat de acea savantă lumină de criptă, ce se revărsa de-a dreptul pe trăsăturile-i subțiri, părea de o frumusețe fără greș. O atmosferă de reculegere, aproape evlavioasă, iscusit ordonată, plutea în jurul acestei adormite arătări, de o paloare de sfință. Într-un belșug suspect, care părea și el orînduit de mai înainte, pentru un efect anume, pletele ei de un blond metalic îi conturau obrazii înguști, limitându-i, ca să se reverse pe umeri, printre dantele. Ca într-o halucinație, Lucu văzu în toate acestea pregătirile pe care le fac unele sinucigașe în preajma somnului lor de veci. Cunoștea pe de rost frumusețea Laurei și în amănunt. Dar rămase cîteva clipe în contemplare, fără să-și poată desluși pricinile noi, care cu o liniștită putere îl îndemneau să o admire și mai mult. Chipul ei avea darul să i se pară tot mereu altul, după gînd, după oră, după lumină, și să-i arate rînd pe rînd viața, bucuria, dragostea, părerile de rău, surîsul și lacrimile lumii și vremelnicia tuturor lucrurilor, totul sub o înfățișare extatică, dar împăcată cu sine și dureros de duioasă și de blîndă. Aci era taina supunerii și robiei lui. O înțelese încă o dată, dar acum, în fața Laurei adormită în farmecul ei, răzvrătirea lui se spulbera, mînia lui pe sine însuși i se părea o rătăcire și era ca un călău căruia îi scapă fierul din mîini.

Cuprins de o veche teamă, care-l încerca mereu cînd pătrundea tîrziu, ca într-un altar al somnului, în iatacul întunecat, Lucu își aținti auzul și ascultă, pînă ce respirația ritmică și liniștită a Laurei ajunse la urechile lui. Nu, Laura nu murise. Dormea într-adevăr. Dormea somnul ei atît de adînc, ce pogora dincolo de adormire și de vis. Plutea undeva la suprafața neantului. Lucu nu sosise la timp. Nu trebuia să o trezească. Așa cum zăcea acum în deplină părăsire de sine a somnului ei

depărtat, asemănarea ei cu Matilda era și mai vădită. O asemănare de surori gemene, cu toate că exista între ele deosebirea de culori și de etate. Cu opt ani mai tânără, Laura părea o copie poetizată a sumbrei, sălbătice și grațioasei creole care și din această pricină o iubise nu numai ca pe o soră, dar și ca pe un copil al ei.

Lucu își desprinsese privirile de Laura. Ar fi fost ispitit să o vegheze pe un fotoliu pînă ce ea s-ar fi trezit. Dar ceva îl îndemna să iasă din zona magnetică în care voința și luciditatea i se topeau ca în volutele unei taverne de opium. Cu aceeași băgare de seamă cu care intrase, Lucu dădu înapoi prin draperii, avu dibăcia să nu se poticnească de praguri și, cu pași de pîslă, trecu să așopte în camera vecină. Aci domnea o atmosferă cenușie și friguroasă, în care ardea o lampă zgrubulită, făcută dintr-un bec obosit. Ferestrele dădeau spre nord. Niște învelitori gălbejite, odinioară albe, care îmbrăcau canapeaua și fotoliile, sporeau senzația de frig și pustietate nelocuită. Aici mireasma de mosc nu se mai simțea și mirosea numai a frig și igrasie. Lucu se întinse pe canapea și-și rezemă capul de mînerul ei costeliv. Oglinzile ovale, cu apele lor turburi încercuite în poleială cojită, îl priveau solemn și glacial. Aci fusese dormitorul Matildei. Pe atunci, toată viața se strînsese în camerele de la parter, iar cele de la etaj fuseseră părăsite în voia prafului și a pînzelor de păianjen. Pe locul înguste canapele franțuzești cu droturile obosite, pe care acum se chinuia Lucu în așteptare, se aflase divanul confortabil al Matildei. Poate că trupul lui Lucu ocupă astăzi în spațiu tocmai locul pe care-l împlinea odinioară trupul Matildei. Pe atunci, divanul Matildei fusese pentru el o obsesie, care chema fără greș în mintea lui imaginea corpului stăpînei. Niciodată, gîndea el, nu s-ar fi putut găsi pentru corpul mîndru, ager și

catifelat al Matildei un divan mai potrivit, un divan în care să te pierzi și să te regăsești, călătorind în doi, pe mările somnului. Dar niciodată în casa asta ei n-au fost singuri, cu adevărat împreună. N-a rămas nici o singură noapte în camera ei, nici nu s-a furișat cândva, pe întuneric, din patul lui de oaspete în culcușul Matildei, în serile când rămânea să doarmă la ele. În privința asta, Matilda a fost neînduplecată. Nici măcar într-unele după-amiezi de vară, când toți ai casei dormeau, nu i-a dat voie să se lungească măcar un sfert de ceas lângă ea. O cuprindea groaza la gândul că Laura ar fi putut să simtă ceva, Laura, care știa totuși de legătura lor și o binecuvînta și care era și pentru el ca o soră. Dar Matilda era de părere că nu trebuia să arate Laurei priveliștea impudică a unei fericiri de care ea nu poate să se bucure. Într-adevăr, cum ar fi putut Matilda să se răsfețe în brațele iubitului la gândul că Laura, cu ochii mari deschiși în întunericul nopților ei albe, ar fi surprins fără să vrea șoaptele, sau fie și numai răsuflul amantilor adormiți? Căci orele acelea nesfârșite de repaos silit, în care Laura dormea pe apucate, îi stricase rînduiala somnului. Ea se trezea mereu în toiul nopții, aprindea lampa și citea sau aștepta în tăcere pe întuneric să vie zorile, sau un alt val de somn, care să o poarte în piuitul păsărilor treze, să vie revărsarea cea mare a dimineții să o libereze. Și atunci Laura se ridica anevoie din așternut. Într-o rigiditate de statuie, își petrecea unul din halaturile ei de mătasă brodată cu fir, ca odăjdiiile, și nu-și mișca decît brațele și mîinile ei lungi de ctitoriță zugrăvită în biserici. Și după o ezitare dramatică, izbutea să se urnească din loc, cu pași minusculi, dreaptă și țeapănă ca o păpușă mecanică, și uneori se încumeta — dar asta se întîmpla mai rar și venise numai cu vremea — să străbată încăperile

drept pe la mijloc. Mergea prin casă sprijinită într-un baston și ținându-se de mobile. Lucu și Matilda o urmăreau cu emoția cu care ar fi supravegheat cele dintâi încercări de a umbla ale unui copil. Inima li se strângea dureros. Și aplaudau cu sufletul la gură, istoviți de sforțarea ei, pe când Laura, cu un surâs de vedetă istovită, se lăsa să cadă pe un fotoliu și le mulțumea din priviri. Răsfățată și tristă, căuta să le dea curaj celor doi amanți și să se îmbărbăteze și pe sine.

Matilda o îngrijea fără încetare. Contrastul dintre ele era și mai izbitor în orele de viață comună. Una în neconținută mișcare și zbuțiu, cealaltă veșnic scufundată în fotoliu sau întinsă pe divan. Cu fiecă gest al ei, cu fiecă răsuflare, clipele Matildei defilau încărcate de voluptăți simple, ca niște ostași care își poartă trofeele în triumf. Când vorbea, spațiul răsună de vibrații voioase. Râsul ei de amazoană răsfățat și sălbatoc se revărsa molipsitor. Îi plăcea să poruncească și să aibă grijă de stăpîn, care nu discută, și nu pierde un minut fără să-l folosească, dar asta nu însemna că nu-și vede de plimbările călare dimineața la Șosea, nici că uită să danseze în așa chip încît dansul pare că e singura ei îndeletnicire. Începea pe înserate și nu înceta înainte de revărsatul zorilor. Laura, dimpotrivă, nu lua parte la nimic. Pentru ea, viața îndeobște, ca și viața din jurul ei, era un spectacol indiferent. Râsul ei nu izbuțnea ca o nesfârșită cascadă a bucuriei, ci se desfășura în tăcere, ca o revărsare de lumină spirituală, iar în zîmbetul ei pluteau o taină uitată și o făgăduială de fericire paradiziacă. Toate acestea, Lucu le gândise dintru început și i le spusese și ei odată.

Matilda spera mai cu putere decât Laura în vindicarea acesteia. Îl chemase pe Lucu într-ajutor, și el îi răspunsese fără șovăire. L-a rugat să-i ție de urît Lau-

rei, ceea ce n-a însemnat pentru el un sacrificiu. Matilda era mulțumită că în felul acesta Lucu aproape că nu se mai mișca din casa lor, iar ea în schimb mai putea să dea câte o raită prin dancierurile de lux, în fruntea unei bande sclivisite și oxigenate de june făpturi cărora li se părea că a ucide timpul și a-l ucide în acest chip e o farsă pe care o joacă destinului. Lucu rămânea singur cu Laura ore întregi. Nu se mai sătura de priveștiștea frumuseții ei calme și expresive. Putea să stea de vorbă cu ea la nesfârșit. Descoperi că în ce privește cărțile și poeziile aveau aceleași gusturi. Erau ca doi complici, doi conspiratori, dar fără alt scop decât sextetul lor. Înțeleseseră, fără să și-o spună, căci lucrul acesta făcea parte din tainele lor nevorbite, că există pe lume ceva care e numai pentru ei și de care Matilda a fost treptat îndepărtată. Dar asta nu s-a înfăptuit decât pe încetul și numai după ce încercaseră în zadar să o atragă și pe Matilda în petrecerile lor nemișcate și monotone. La început, Sillion, care îmbrățișase cu pasiune rolul de lector al Laurei, a căutat să trezească și în Matilda interesul pentru poezia și muzica rafinată. Nu se poate spune că Matilda n-a pus multă bunăvoință ca să le intre în voie sau că n-ar fi fost în stare să înțeleagă unele pagini de versificație ermetică și să asculte cu interes discurile lor, alese cu grijă. Dar cu acest prilej, și el, și Laura constatară o dată mai mult ceea ce știau nu de ieri, de alaltăieri : că Matilda nu e o ființă care poate să stea multă vreme într-un loc. Oricât meșteșug punea Lucu în citirile sale, modulându-și glasul pe o linie discretă, ca să nu cadă în patos, nu treceau multe sferturi de oră, și deodată Matilda izbucnea, spunându-le că îi este cu neputință să asculte mai mult fără să adoarmă, și pînă la urmă declara că singura lectură suportabilă *à la longue* e numai și nu-

mai romanul polițist inteligent, iar singurele discuri care nu te obosesc sînt cele cu muzică de dans. Ei nu se îndoiau, totuși, de inteligența și de gustul Matildei, și într-adevăr: puterea ei de pătrundere anevoie își găsea perechea.

— E o inteligență electrică, spunea Sabin, avocatul ei, e o minte care pricepe și străbate cu iuțea fulgerului problemele cele mai complicate, dar tocmai de aceea nu întîrzie mult asupra lor și nu știe să savureze pe îndelete plăcerile vieții.

Lucu și Laura se însingură în citirile și comentariile lor infinite, în mărturisirile lor întortocheate și în plăcerea împărtășită, mereu și mereu nouă, de a-și recunoaște subțirimea lor de cugetare. Silion găsea că nimeni nu știe să-l asculte și nu-l înțelege mai bine decît Laura, iar ea, la rîndu-i, îi dăduse dovada celei mai depline încrederi: îi povestise dragostea ei. Fusese logodită, puțin înainte de a se îmbolnăvi, cu un ofițer de marină, cu vreo doisprezece ani mai în vîrstă decît ea, ceea ce o încredinșase că e iubită nu numai cu patimă, dar și cu un sentiment de protecție, de care simțise întotdeauna nevoie. Cununia trebuia să se facă la Fiereni, dimineața la primărie, iar pe înserate la biserică, după care urmau ospățul și serbarea de nuntă la conac, sub jupiteriana oblăduire a conului Iordanache, cel care avea și menirea de a oferi miresei brațul ca să o ducă la altar. De două ori în decursul aceleiași luni, logodnicii făcuseră cîte un drum la Fiereni și înnoptaseră acolo pentru a grăbi pregătirile. Conul Iordanache nu mai știa unde îi este capul. În viața lui nu muncise atît. Răgușise. Bătrînele și prăfuitele încăperi nelocuite fuseseră deretecate și apoi șlefuite ca niște diamante. Numai oțeva zile îi mai despărtea de duminica hotărîtă. Dar într-o după-amiază lîncedă de iunie, Laura fu cuprinsă

de acel somn misterios de care auzise vorbindu-se în basmele copilăriei. Zile și nopți a tot dormit. La des-
teptare nu s-a mai putut ridica din pat. Logodnicul a vegheat-o și a îngrijit-o luni după luni. Poate că și-o fi dat seama într-un târziu că nu avea stofă de martir, căci, după o patetică explicație cu Matilda, a dat bir cu fugiții. Aceasta era povestea Laurei. Surîsul ei resemnat și duios îi vorbea lui Lucu de împăcarea ei cu oamenii, cu egoismul lor și cu vitregia sorții.

Lucu găsisese în Laura un duhovnic. Aștepta cu nerăbdare ceasul când va fi singur numai cu ea, ca să-i povestească de micile neînțelegeri dintre el și Matilda, de bănuielile lor reciproce și chiar de răzbunările lui de om gelos, adică de aventurile și plăcerile lui lătu-ralnice, de care se rușina în sinea lui pe urmă. Cu zîm-betul ei de vestală, care plutea dincolo de bine și de rău, Laura îi dăruia iertarea dorită :

— Nu e nimic, nu te prăpădi cu firea : omul gelos înșală ca să i-o ia înainte celuiilalt, și apoi își face sieși scene de gelozie, ca să se dezvinovățească. Dar emoțiile și amintirile curate rămân ; asta e totul.

Vorbea uneori ca o femeie cu multă experiență și care a cunoscut toate plăcerile și tainele dragostei. În clipele acelea, Lucu ar fi vrut să știe mai multe. Ro-manul ei neisprăvit cu logodnicul marinar i se părea plin de mistere nedezlegate, și de câte ori i-a mai po-menit, cu precauții, de vremea logodnei ei, căutînd să dobîndească ceva amănunte, Laura a schimbat vorba sau a tăcut ostentativ. Într-o zi, a întrebat-o de-a dreptul :

— Spune-mi : ai fost a lui, sau nu ?

A primit întrebarea lui fără să tresară și cu un su-rîs de care Lucu s-a rușinat.

— Ții mult să știi ? I-a întrebat la rîndul ei Laura.

Lucu simțea că nu mai poate da înapoi. A plecat capul.

— Da! a rostit el.

— E o întrebare brutală, i-a spus Laura.

Și îl privea drept în ochi, cu privirile ei mari, întristate. I-a luat mâinile între ale lui.

— Iartă-mă, am vrut să știu.

— Și acum nu mai vrei? (Parcă se juca cu el.)

— Nu! îi fu răspunsul. (Mințea.)

— N-am fost a lui! continuă Laura, încet.

— Și îți pare rău? întrebă Lucu.

— Nu pot să spun, îi răspunse Laura, după câteva clipe de șovăială. Nici eu nu mai știu.

A urmat între ei cea dintâi tăcere, care a fost altfel decât tăcerile de pînă atunci. În seara aceea, Lucu s-a dus să doarmă singur, acasă.

Dar în dimineața următoare, la opt și jumătate, Matilda era din nou la el. Venise devreme, cum obișnuia, ca să plece înainte de amiază, ca și cum ar fi avut de dat socoteală unui bărbat gelos. Ținea ca plecările și întoarcerile ei să nu dea de bănuț.

— Exagerezi, îi spunea Lucu, îți închipui că Laura crede că amorul nostru e doar platonice?

— Tu nu cunoști femeile, îi răspundea Matilda, păcat de experiența ta! Noi trăim din imaginație mult mai mult decât voi. Nu vreau ca Laura să știe precis cînd anume sînt la tine și cînd nu.

Dar n-aveau vreme pentru controverse, clipele lor se mistuiau în flăcări, și în scurtele răgazuri care urmau, tolănit lîngă trupul ei de chihlibar întunecat și răsufliînd printre pletele ei parfumate și negre ca iadul, Lucu se legăna cu gîndul că e înlănțuit de o bacantă întoarsă din poveste anume pentru îmbrățișările lui.

Poate că nu o făcea dinadins. Dar de câte ori venea diminețile la el, Matilda lua hotărârea să o plimbe spre seară pe Laura la Șosea. Poate că se mîngîia cu gîndul că răscumpără bucuriile dragostei ei, de care Laura e lipsită, sau încerca să-i risipească gîndurile îndreptate, credea dînsa, într-un sens neîngăduit și turburător. Și plimbarea urma neapărat. La început, Chevroletul astmatic al lui Lucu fusese de mare folos în acest răsfaț, dar mai tîrziu, răs_gîndindu-se, Matilda dădu preferință unui taxi de lux sau unui birjar jugănit, cu fața zbîrcită ca un ciorap, una din cele mai din urmă rămășițe ale Bucureștilor de altădată. Lucu nu mai stătea la volan, lîngă șofer, ci în fundul trăsurii, între ele.

În această zilnică plimbare cu trăsura între cele două femei, Lucu își găsea rostul vieții lui fără de scop. Lumea se schimba la față, și în jurul lui se răsfața paradisul. O plantă între două adieri, între două miresme. Era prizonierul benevol al unei amante și al unei surori suferinde, copilul mare al celor doi îndrăgostiți.

— Sărut-o, îl îndemna Matilda, e copilul nostru.

O privea cu o încîntare care ar fi dumirit pe orșicine de ce Matilda nu se mai măritase. Avea un copil frumos, care mai era și suferind. Asta îi ajungea. În asemenea împrejurări, un soț ar fi fost ceva de prisos. Matilda nu părea să fie una dintre acele femei care simt nevoia unui stăpîn, ci numai a unui amant care să nu devie însă prea gelos. Niciodată Lucu n-ar fi sărutat-o pe Laura din propriul său îndemn. Firea lui nu se risipea în sărutări, ca a Matildei. Dar Matilda îl îmbia s-o facă la fiecă sosire și plecare a lui din locuința lor.

— Cum, îl certa ea, așa se vine? Așa se pleacă?
N-o săruți?

În pregătirile lor înfrigurate pentru plimbare, o ajutau amîndoi să coboare din pat: unul îi ținea halatul, altul îi potrivea papucii, pe care, cu picioarele ei de fildeș, Laura îi dibuia pe covor fără să-i nimerească, sau o pieptăneau în grabă, smulgîndu-i cîte un fir lung de păr blond-roșcat și scîncete pisicești de suferință. Apoi Lucu o ajuta la opintirea ei supremă, cînd da să se ridice. Laura îi refuza brațul. Ținea să ajungă singură, fără baston, cu pașii ei hașurați, pînă pe platforma scării, unde aștepta trăsura. Dar, ca de obicei, nu izbutea pînă la capăt și din cînd în cînd se rezema cu mîinile de pereți. Într-un rînd, oprită în pervaz și roșie la față, s-a întors spre Lucu.

— Nu-i așa că nu se cunoaște prea mult că sînt o infirmă?

La întoarcere cinau în sufrageria spațioasă, luminată pînă mai ieri numai cu gaz aerian. Luminatul acesta, foarte potrivit cu zidurile căptușite cu stejar și cu mobilierul greoi, construit aci o dată cu casa, n-a fost înlăturat decît mai tîrziu, și asta nu din pricină că Matilda ar fi vrut să se țină în pas cu vremea. Nicidecum. Numai o întîmplare neașteptată a hotărît-o să introducă electricitatea în cel din urmă imobil care pe strada Sălcilor mai păstra încă lămpile cu sită Auer. A fost într-o seară tîrzie cînd se întorsese de la o petrecere. Era la cîteva luni după îmbolnăvirea misterioasă a Laurei. În casa cufundată în întuneric, a găsit-o pe Laura aproape asfixiată în camera ei cu ferestrele închise, în care plutea un miros intens de gaz aerian. Readusă la viață, Laura a tăgăduit cu îndărătnicie că ar fi avut de gînd să se omoare. Și dacă mai vine vreodată vorba despre asta,

tăgăduiește și în ziua de azi. Dar Matilda a desființat gazometrul anacronic și s-a rostit pentru progres.

Cînd Lucu înnopta la surorile Feraru, i se făcea patul pe un colțar de sub scara din hol. Pe dreapta și pe stînga holului se deschideau dormitoarele celor două surori. Ușile rămîneau date de perete toată noaptea.

Lucu își lua în primire ungherul lui confortabil. Atunci urma un răstimp în care policandrele din tavanel înalt dispăreau într-un haos de nepătruns, iar în odăi, la nivel scăzut, se instala un clarobscur misterios, prielnic pregătirilor de culcare, adică celui fantomatic du-te-vino în halatul și papucii vieții de familie. După un răgaz pe care îl socotea îndestulător pentru acest domestic preludiu, cu glasul ei de comandă, Matilda punea întrebarea :

— Sînteți gata ?

Și, fără să mai aștepte răspunsul, dădea semnul stingerii, apăsînd un buton la tabloul de electricitate. Bezele puneau stăpînire spontan pe încăperile fără margini.

Dar după cîteva clipe de tăcere, convorbirile reînviau pe șoptite și sfioase, și mai apoi cu jumătate glas pe întuneric. Erau mai întîi niște întrebări răzlețe, ca niște iscoade șovăitoare într-o tabără ațipită. Apoi se înfiripau aluzii la întîmplările mărunte ale zilei și care își căpătau de-abia acum adevăratul tîlc și însemnătatea. Amănunte pierdute, luminate de cîte un cuvînt, comentarii așa cum se fac după miezul nopții, spuse pe un ton de mărturisire și de apropiere de la suflet la suflet. Treptat, răspunsurile se făceau tot mai rare, cîneva se depărta de ceilalți doi și aluneca pe nesimțite dincolo de neguri. Era Matilda care adormea cea dintîi. Uneori de-abia își rezema capul în perne, și nu mai știa de nimic. Lucu și Laura, însă, își continuau pînă

în zori spovedaniile lor, făcute din nimicuri. Incepea pentru ei o ciudată singurătate. Nu puteau să facă lumină, pentru că, în această casă plină de sfeșnice de argint, de bronz de toate mărimile și din toate vremurile, flăcăruia unei lumînări ar fi rășfrînt pe toate metalele și în toate ungherele prezența tăcută și vagă a unor oaspeți nedeslușiți. Mațilda ar fi protestat prin cîteva gemete înăbușite, și pînă la urmă s-ar fi trezit din somn. Tocmai asta n-ar fi vrut ei... Întunericul acela era domeniul lor fermecat, în care n-avea voie să pătrundă nimeni. Erau ca două candelă în cripta umbrelor și își simțeau și ființa, și lumina. Lucu n-ar fi putut să-i vorbească Laurei de slăbiciunile și sfielile lui decît în aceste ceasuri de taină, cînd voința e abolită, și mîndria îl părăsea. Numai pe întuneric îndrăznea să-i facă anumite mărturisiri, ca și cum ar fi fost de aceeași vîrstă și fără să i se pară că-i pune prea mult răbdarea la încercare. Bănuia că o obosește și ar fi vrut să o cruțe, dar între timp se întîmplau mereu fapte noi, menite să-l turbure, și el avea nevoie de un duhovnic ideal, care să fie femeie. Numai o femeie l-ar fi putut ajuta, fiindcă numai ea ar fi fost în măsură să cunoască și să trădeze arcanale, tainele și capcanele unei alte femei. Cîteodată își spuneau lucruri atît de minunate, de parcă și le-ar fi șoptit la ureche, întinși unul lîngă altul ca în paradisul copilăriei. Dar diminețile uitau de ele, minunățiile se spulberau și le rămînea doar sunetul, clipa și singurătatea în care au fost destăinuite, însemnate în sufletul lor ca o panglică într-o carte. Adormeau într-un tîrziu, cînd la ferestre, printre storuri și draperii, zorile își suflau înlăuntru fulgul lor de păpădie.

La răstimpuri, pe care de la o vreme începuseră să le aștepte, Matilda pleca la țară, unde treburile moșiei se încurcau.

Aparițiile ei furtunoase erau menite să mai întărească autoritatea din ce în ce mai șubredă a lui conu Iordanache, administratorul moșiei, un fel de unchi al celor două surori — un unchi de văr, cum precizau ele. Fără îndoială că undeva pe arborele genealogic al familiei, pe o ramură oarecare, figura un strămoș comun al surorilor Feraru și al conului Iorgu Iordanache. La barba acestuia, barbă căruntă și ondulată, de rege asirian, ele n-ar fi renunțat cu una, cu două. Prea mare era plăcerea lor de a putea prezenta musafirilor abătuți pe la Fiereni, la câțiva ani o dată, pe această decorativă și scăpătată rudă, cu titlul pompos de *notre intendant*¹, ca să-i mai poată imputa lenea ei fără de leac și augusta nepăsare față de nevoile domeniului. Toate aceste mici și banale cusururi ale conului Iordanache se cum-păneau, în folosul lui, cu distinsa lui înfățișare de patriarh statuar și robust, în care se deslușea, ca în filigrană, prezența unui satir obosit dimpreună cu ne-tăgăduita lui cinste în gestiune. În zadar susținuse în fața Laurei și a Matildei avocatul lor Sabin că mai bine un vechil vulgar și hoț, dar care împarte cu proprietarul unele câștiguri, fie și suspecte, decât un majestuos intendent care îți prezintă neconținut incontestabile deficite. Iordanache nu se sinchisea de pierderi. Ele se puteau acoperi totdeauna, din vânzarea unui colțisor ciobit din hotarele moșiei, un loc de casă, un imas, o pârloagă, o dumberavă, un petec de pădure, iar de vreun alt fel de venituri nu catadicsea să se îngrijească. De când cu reforma agrară, agricultura ăra pentru el o îndeletnicire moartă și se mărginea, în ceea ce-l privește, să dea în dijmă la plugari. Se purta cu ei omeneste, dar nu din dragoste, nici din cine știe ce

¹ Intendentul nostru.

convingeri înaintate, pentru că Iordanache n-avea nici un fel de convingeri în nici un fel de materie, ci numai așa, ca să-i atragă pe vasali la dijmă. Ce prăpăd ar fi fost pe capul lui să fie nevoit să caute și să tocmească oameni ca să lucreze pământul „în regie“! N-ar mai fi putut urmări cu seninătate, din tihna unei existențe păraginite, dar senioriale, alunecarea unei lumi întregi și a unei epoci înspre obștescul ei sfârșit.

Cu toate acestea, Matilda nu pleca niciodată la Fiereni fără să pregătească de mai înainte pachetul lui nenea Iorgu, alcătuit totdeauna dintr-un kilogram de cafea, două de rahat, o jumătate de apă de colonie, un sfert de bomboane de eucalipt, un sfert de bomboane de mentă și o cutie de țigări Intim Club. Cumpărăturile pentru pachet și alcătuirea lui cădeau în sarcina lui Sillion. În gândul lui, el rostea tot felul de afurisenii că era nevoit să alerge pentru tainul răsfățului și misteriosului intendent, a cărui existență o cunoștea, fără să-l fi văzut totuși niciodată. Fusese de multe ori vorba ca Lucu să o însoțească pe Matilda într-una din călătoriile ei la Fiereni, dar a fost parcă un făcut că împrejurările nu s-au vădit niciodată prielnice. În schimb, avocatul Sabin se bucurase de acest hatâr în mai multe rânduri. E drept că meseria lui îl îndreptăța să o facă. Sillion clocotea. „La urma urmei, sînt și eu avocat“, își spunea scrișnind din dinți. Dar de această calitate a lui nu-și mai amintea nimeni. Așa cum nimeni nu tăgăduia că e un felcer dintre cei mai buni. La plecarea Matildei, care înainte de a-i părăsi îi repeta pînă la plictiseală mereu aceleași sfaturi și îndrumări cu privire la hrana și medicația Laurei, ea rămînea în grija lui. I se făceau zilnic injecții cu nemiluita. Tot ce născocise industria medicală mai nou și mai scump trecea în vinele albastre ale Laurei, iar pe măsura de lîngă

divanul ei se aflau rînduri-rînduri de sticlute și fiole multicolore, prețios etichetate, conținînd esențe, pulberi și tablete, ce trebuiau înghițite la intervale fixe, potrivit unui program în care, afară de Matilda, numai Lucu se mai putea descurca. Pe lîngă astea, se adăugau diferite aparate electrice și lămpi cu înfățișare de monștri marini sau de scafandri, izvoare de unde tămăduitoare și de raze feerice, în șipotul cărora Laura trebuia să se scalde la trezire și la culcare. Trupul bolnavei accepta totul, cum acceptă idolii fumul de tămîie și ofrandele.

La răstimpuri anumite, medicii casei — doi la număr — se perindau la căpătîiul pacientei, o gîdilau la tălpi, îi încercau cu tășul palmei genunchii, și după alte cîteva scamatorii clătinau profesional din cap și ordonau cu gravitate continuarea tratamentului, a exercițiilor prudente, a masajelor electrice și a razelor de cvart, adăugînd la răstimpuri cel mai recent preparat lansat de revistele de specialitate. Toată această agitație semăna în chip ciudat cu pregătirile pentru un bal de familie care se amîna mereu la calende. Matilda îi însoțea pe vrăjitori pînă la ușă. Acolo, în schimbul plicurilor înmîinate în ultima clipă, le mai storcea cîteva cuvinte de îmbărbătare.

În sfîrșit, pentru Lucu și Laura, plecarea Matildei dădea semnalul orgiilor amicale. Și pînă după miezul nopții, sub scalpelul de lumină al minții lor, se perindau prietenii, gîndurile, inimile, icoanele desprinse din paginile citite împreună și pînă și intrigile amoroase și clevetirile răspîndite de gura lumii. În acest paradis capitonat al intimității, timpul fusese abolit. Uneori, pe vreme de iarnă grea, Lucu și Laura simțiseră oboseala ceasurilor de dincolo de noapte. Lucu nu mai

pleca. Își așternea singur un culcuș pe colțarul lui din hol și rămânea să doarmă în casa Feraru.

La întoarcerea Matildei, îi povesteau totul, afară de numărul țigărilor fumate și al cafelelor sorbite împreună.

E mult de atunci și multe s-au schimbat între timp. Lucu își simte ceafa amortită de mînerul canapelei *empire* din fostul iatac al Matildei. Fără să se miște, dibuie pe lângă el o pernă de mătăasă brodată și și-o pune sub cap. Tăcere. Laura doarme încă. Nu fără oarecare mândrie, Lucu își dă seama cât este el de departe și de mai presus de bietul om care fusese odinioară. Fusese gelos pe Matilda, de o gelozie care-l mîna pe urmele ei pas cu pas, îl făcea să o scruteze gest cu gest, vorbă cu vorbă, o gelozie mărunță și sîcîitoare, cu care o teroriza și o scotea din sărite, în vreme ce pe Laura o istovea tot povestindu-i bănuielile lui. De sute de ori îi punea cam aceeași întrebare. Își căuta un aliat, cu ajutorul căruia trebuia să afle adevărul. Această nevoie de adevăr o simțise dintr-o dată, fără să se fi așteptat, așa cum pe negîndite și se poate face rău pe o arșiță grozavă. Iată :

Adormise în patul lui de acasă. O carte deschisă zăcea lângă el în perne, și cu o mișcare bruscă a împins-o pe covor cînd a zbîrnîit în tîrziul nopții telefonul. O femeie. Nu cunoștea vocea.

— Te-am deranjat ? sună întrebarea.

— La ora asta n-aș putea să spun că nu ! a răspuns, cuviincios ca întotdeauna, Silion.

— Iartă-mă, te rog, continuă necunoscuta voce, dar vreau să-ți dau un sfat.

Lucu se dezmeticise de-a binelea.

— E prea întuneric, răspunse el. Sfaturile se dau pe lumină.

— De ce generalizezi ? Întrebă vocea. Sînt mai bine de două ore de cînd Matilda și Artur Sabin au plecat singuri de la bar, de la Marea aventură, unde au băut și au dansat ca doi îndrăgostiți. S-au dus pesemne la el acasă. Toată banda i-a văzut plecînd, dar s-a făcut că nu bagă de seamă. Înțelegi acum de ce ți-am telefonat la ora asta ? Și, cu un hohot de rîs afectat, vocea adăugă : Artur — ce nume de amant ! Și acum, noapte bună, domnul meu, și somn ușor, dacă mai poți !

Cu cotul în perne, Lucu rămase pe gînduri. Într-adevăr, era greu să mai adoarmă. Glasul de la telefon nu mințise, sau cel puțin nu mințise pe de-a-ntregul. Știa bine că Matilda și grupul ei de prieteni obișnuiau să meargă la bar la Marea aventură. Ah, epicele ei plăceri la Marea aventură ! De fiecare dată, Lucu a simțit că ar fi avut ceva de zis împotriva. Pleca însoțită de întreaga ei bandă, cu nelipsitul Artur Sabin în cap, iar pe el îl lăsa la căpătîiul Laurei, și se prea poate că asta era un fel de schimb care îi și convenea. Plecări zgomotoase, ca și cum ar fi fost vorba de o vînătoare, dar fără goarne și fără cîini, și terminate adesea prin întoarceri voioase în bezna nopții, cu lungi opriri de bun rămas, în grup, sub felinarul de la poartă, unde veșnic Artur Sabin rămînea cel din urmă.

— Cum ? Nu v-ați culcat încă ? Întreba Matilda pătrunzînd cu o răbufnire de parfum în camera luminată a Laurei, unde Lucu tînjea, dezbinat de fericire și așteptare, pe fotoliul său.

— Destul cu lecturile, hotăra Matilda, toată lumea la culcare !

Lucu ar fi vrut să rostească un scurt rechizitoriu, să protesteze în fața acestui fel de viață. Matilda îi tăia vorba :

— Nici un cuvânt ! Sînt prea bine dispusă ca să pot asculta predici. Mîine, dacă vrei, îți stau la dispoziție.

Lucu înțelegea că mîine Matilda va veni să-l consoleze și să se dezbrace de preaplinul satisfacțiilor ei coreografice. A doua zi, în pauzele de acalmie, el încerca să aducă vorba despre ce îl rodea în suflet. Ea însă nu putea să admită că jocul cu mîinile, atingerile, pipăielile și dulcogăriile dansului în public, oricît ar fi de lipsite de gînduri ascunse, fac o impresie proastă. Și nici nu sînt atît de nevinovate cum pretinde Matilda. Ele pornesc, susținea Lucu, din adîncuri întunecate, care nu-și mărturisesc năzuințele și își caută mulțumirea în jumătăți de împliniri.

— *Fous-moi la paix*¹, izbucnea Matilda, și tu, și răsufatul tău Freud !... (Și era atît de frumoasă cu pletele răvășite și sîinii ei mici de bronz dezgoliți, ca ai unei amazoane în bătălie !) Să știi, urma ea, că teoriile lui Freud au zăpăcit lumea... După el, și copilul de țîță e un depravat și un incestuos... Toate acestea, afirma ea din ce în ce mai însuflețită, se petrec numai în cîteva capete viemănoase de babalîci excitați de lecturi obscene.

— *Voyons*², Matilde, stăruia Lucu, eu nu-ți pretind nimic. Socot însă că o ținută mai rezervată...

— Ținuta e bună pentru cocote, îl întrerupea Matilda, dar eu sînt o doamnă. Și acum, basta ! Că nu pentru asta am venit aici !

În violența Matildei intra poate și o doză de cabinism. Știa că, pentru închipuirea lui Lucu, sălbăticia ei era un aprig stimulent. Așa că el renunțase de mult să-i refacă educația, cu toate că îi displăcea din ce în ce mai mult familiaritatea purtărilor ei cu bărbații. Își ticluise un fel de a fi pe care ea îl socotea drept camara-

¹ Nu-mi bate capul.

² Ascultă.

derie. Se tutuia cu oricine la numai cinci minute după ce îl cunoscuse, dezlegându-l și pe el de datoria de a-i spune doamnă. Tot camaraderește se săruta cu unii musafiri, din întâmplare cu cei mai chipeși, la sosire, la plecare și uneori în răstimpuri sub felurite pretexte și spontaneități. În clipele de exaltare, când o melodie suavă de ferestrău o ducea cu gândul cine știe unde, i se întâmpla să ia pe câte un asemenea camarad pe după gât și să rămână așa un timp, cu capul pe umărul lui, în ascultare infinită. Și nu avea nimic împotriva când unul din ei, tot atât de camaraderește, o cuprindea de după mijloc sau o atrăgea pe genunchi. „Astea sînt maniere de bordel!“ scrișnea Lucu în sinea lui, dar tăcea. Și în clipa asta nocturnă, telefonul unei necunoscute răscolise în el toate aceste neajunsuri și umilințe. „Așadar, gîndea el, Matilda e din nou la Marea aventură. Și a mai dispărut de acolo. Dar asta nu înseamnă mare lucru. Matilda nu-și pierde ohiar toată noaptea prin barurile dansante.“ Uneori își lua rămas bun mai din vreme și pleca, iar Artur Sabin o însoțea pînă acasă. Un june scund și jovial, cu umerii înguști și un pîntecel rotunjour și moale. Un cap mare, cu ochi imenși, cu pleoapele grele, ochi melancolici, care contrastau cu veselia insului. Avea un glas puternic de bariton, care se făcea duios și dulceag în tangourile sentimentale. Pe lîngă el, Matilda arăta ca o cerboaică falnică și bine cumpănită. O bacantă, travestită în tînără și mare doamnă. Cum era să se uite una ca ea la un rotofei galbui și stîrpic, la un cîntăreț de pahar, ca Artur Sabin? Hm! Lucu rînjea de unul singur. „Acestea sînt apucături pamfletărești, se răzbuna în cuvinte. Nu cumva sînt gelos?“ Se uită la ceas. „Trei. Dar unde-o fi la ora asta? Chiar dacă, părăsind barul, a făcut și o plimbare în automobil la șosea, cum avea obicei, trebuie să se fi

întors de mult acasă.“ După câteva clipe de ezitare, Lucu telefonă. Așteptă. Nici un răspuns. Deodată, se bătu cu palma peste frunte. Cum de nu i-a dat prin minte de la început? Telefonă la Marea aventură și întrebă de Matilda. I se răspunse, fără ezitare, că plecase de mai bine de un ceas, poate două... Fruntea i se umezi. Căută în anuar casa lui Artur Sabin și telefonă. Mac-mac-mac : semnalul de ocupat. Repetă apelul. Insistă. Mac-mac-mac : același rățoi ironic îi spunea că telefonul e ocupat, mereu ocupat. „Au scos din priză aparatul, să nu fie deranjați.“ Lucu simți cum i se bat tâmplele, un val de sânge îi întunecă mintea. Sări în picioare, se îmbracă într-o clipă. Afară, aerul nopții îl mai dezmetici. O adiere lină purta miresmele parourilor apropiate. Stelele se uitau la el din liniștea lor eternă. În pas alergător, ajunse la stația de taxi și dădu adresa casei Feraru. Pătrunse în ea ca un hoț pe întuneric. Il întâmpină parfumul de mosc și de umezeală al locuinței. Își duse mâna la piept, să-și astîmpere inima. Înainta tiptil, cu opriri de spaimă, spre camera Matildei. Parchetul vechi trosnea îngrozitor. Auzi din hol respirația Laurei în somn. Veacuri de șovăire treceau printre clipe. Se opri în prag și ascultă. Stourile nu fuseseră lăsate, un snop sfios de raze se strecura de la felinarul depărtat pînă aci. Nimeni. Ochii i se obișnuiră cu beznele. Desluși patul alb, desfăcut și neatins. Se retrase în grabă. Poate că a făcut zgomot ; din vestibul îl ajunse glasul nedumerit al Laurei :

— Cine e ?

Străbătu curtea în goană și porni din nou. Casa lui Artur Sabin. Un apartament oarecare, într-un bloc cu opt caturi. Lăsă taxiul să-l aștepte la colț și începu să se plimbe în neștire prin dreptul blocului. Noaptea se destrăma, felinarele păleau. Într-o curte adormită,

un cocoș vui din aripi și sfîșie negurile cu trîmbița. Sergentul de stradă trecu de cîteva ori pe lîngă el, îl privi bănuitor. Lucu se depărtă. Îl văzu pe sergent stînd de vorbă cu șoferul de taxi, auzi uruitul motorului. Taxiul coti pe una din străzile de după colț și opri din nou ; numai acolo avea voie să aștepte. Lucu își continuă nemulțumit perindările. Ce-ar fi să intre, să urce pînă la apartamentul lui Sabin, să sune, să pătrundă în casă ? Desigur că Sabin ar căuta să-l oprească, dar ce-i păsa lui de Sabin ? Dar dacă Matilda nu mai e acolo ? Se poate să fi plecat între timp. Ar fi o prăbușire fără seamăn. Cu verva lui incultă și vulgară, Sabin ar povesti în tot orașul cele petrecute. Ar fi un hohot de rîs de jur împrejur, de la Automobil Club și pînă la Forul Intercultural, de la Iordache la Capșa și pînă la *Opinia publică*, unde Fane Chiriac l-ar măsura din priviri fără să spună nimic. Numai dacă ar da buzna ca un tîlhar și ar sparge ușa cu o singură lovitură de umăr, așa încît să-i surprindă pe vinovați într-o ținută care nu mai îngăduie tăgadă, ar putea el să iasă cu bine din această împrejurare.

Pasul potcovit al sergentului îl ajunse din urmă. Lucu se opri și îi făcu față. Sergentul îl salută cu mîna la chipiu, înclinîndu-se ușor. Se priviră. În revărsatul zorilor erau palizi amîndoi, cu fețele încadrate într-o dîră de barbă nouă.

— Mă iertați, îi spuse sergentul, și întrebarea lui îl uimi pe Lucu, sînteți de serviciu ?

„Individul ăsta mă ia drept un polițist în civil, gîndi Lucu, dar e mai bine să-i spun adevărul.“ Îi întinse mîna în chip de salut, strecurîndu-i în palmă o bancnotă.

— Tocmai vroiam să-ți vorbesc, îi zise ; ești de mult pe strada asta ?

— Am intrat aseară la opt, și de atunci am trecut de multe ori pe aici. Blocul ăsta are mai multe intrări și sînt ținut să fiu cu ochii pe el. Zicînd acestea, sergentul îi arată spre clădirea în care se afla și locuința lui Sabin.

— N-ai văzut cumva ieșind de aci o doamnă înaltă, brună, însoțită de un domn mic de stat și grăsun, cu o mustăcioară neagră, tunsă perie ?

Așteptînd răspunsul, Lucu era mulțumit în sinea lui de acest model de descriere detectivă. Sergentul se gîndi o clipă.

— V-am spus că n-am stat tot timpul pe strada asta. Am șaisprezece străzi în sectorul meu. Făcu o pauză și reluă : Parcă am văzut ieșind de aci o doamnă, dar era singură. Da, desigur, am văzut-o, dar nu știu dacă era aceea de care vă interesați dumneavoastră.

— Și cînd asta ? Întrebă Lucu.

— E mai bine de un ceas, poate chiar un ceas jumătate.

— Cum era îmbrăcată ?

— N-aș putea să spun. Era însă foarte frumoasă. Pe întuneric părea grăbită. A oprit un taxi care tocmai trecea.

Lui Lucu nu-i mai rămînea decît să mulțumească, să salute și să plece. Dar care nu-i fu uimirea cînd, trecînd prin dreptul casei Feraru, văzu stourile de la ferestrele Matildei lăsate. O lumină străvezie se tăia în vînfurile plopilor, năpădea acoperișurile, străzile și grădina. Lucu se apropie în grabă și bătu încet la geam, de cîteva ori. În sfîrșit, sturul se ridică. În chenarul îmbelșugat de bucle negre și de șuvițe șerpuite și rebele, chipul somnoros al Matildei apăru. Văzîndu-l pe Lucu, se lumină deodată la față și îi deschise larg fereastra.

— Ce-i cu tine ? îl întrebă într-un sărut.

— Am fost la o petrecere cu niște prieteni, și trecînd pe aici...

Din convorbirea care a urmat mai mult în șoapte și care a fost din ce în ce mai aprigă și mai însuflețită, Lucu a reținut, o dată pentru totdeauna, sfîrșitul :

— Sînt liberă și știu cum să mă port. Nu mai sînt o copiliță care poate fi amețită și sedusă. În dragoste, eu sînt aceea care alege și culege, nu voi, bărbații... (Cu o zvîrlire ușoară a mîinii prin aer, Matilda spulbera jumătatea bărbătească a omenirii în neant.) Mă pot duce oricînd la cine vreau. Nu cred în viol. N-am întîlnit încă nici un Siegfried. Dar eu sînt totuși o Brunhildă. Și să mai știi ceva : cînd am să te înșel, am să ți-o spun.

Cu pielea ei de culoarea aurului vechi și ochii ei de catran topit, Matilda era într-adevăr o Brunhildă. Cu gîndul la clocotul de viață al făpturii ei mîndre, Lucu s-a surprins adesea suspinînd : niciodată nu va fi la înălțime. Totdeauna îi va rămîne Matildei un prisos nevătămat și slobod, oricît s-ar sili el în mîngîieri, în patima lui mereu vie. Gelozia nu i-a mai dat pace, mai ales noaptea. Treaz în pat sau adormit pe jumătate, i se părea că simte poftele rătăcitoare ale Matildei îndreptate spre micuțul Sabin. I-a și spus-o într-una din acele dimineți împărțășite, pe cînd ea îl privea galeș și îi vorbea duios, cu acel scîncet în glas care e al femeii recunoscătoare și răsfățate :

— Toată noaptea ți-am interceptat gîndurile ! Nici unul nu mi-a scăpat. Știu la cine te gîndeai. Știu tot ; nerușinato !

Un hohot de răsfăț, măgulit și sfruntat, i-a fost răspunsul.

Da, surorile Feraru nu erau femei ca toate femeile. Mai întîi că nu se învoiau cu celelalte femei, amîn-

două i-o spusese răspicat și răspicat : ele nu se simțeau bine decât cu bărbați. Silion se strădui să nu se gândească la Sabin.

Și astăzi încă, Lucu se mai minunează cum de a putut să se lase stăpînit de sentimentul schimonosit al geloziei, semnul sigur al slăbiciunii și al robiei care se îndoiește de sine, de libertate și de viață. Se bucură și se feliicită că de atunci încoace a depășit această stare infantilă, în care o singură floare te împiedică să zărești grădina lui Dumnezeu plină de minunate despăgubiri.

Dar pînă să ajungă aici a mai trecut prin multe.

Toate acestea și altele încă, Laura le aflase și le îndurase de la el nu o dată. Îl asculta ca pe un bolnav.

— Laura, numai tu poți să mă lămurești. Ochii tăi văd ce se vede și ce nu se vede. Uită-te în sufletul Matildei. Caut-o. Spune-mi unde este acum, cu cine e, ce gîndește, ce face.

Laura îi trecea mîna ei magică peste frunte.

— Laura, tu îl cunoști pe Sabin mai bine decât mine. Nu e așa că e prea mărunțel și prea rotunjour pentru vîrsta lui, și prea vulgar ca să-i placă Matildei ? Ție, știu că nu-ți place. Face glume ieftine, povestește anecdote, spune „bancuri“ (cum zice el) culese de prin bari și bodegi, la un aperitiv. Le spune cu haz, e drept, fiindcă are ochii triști și bulbucați ca bufonii lui Velasquez și un zîmbet zevzec și comunicativ sub mustăcioara lui neagră de mitocan, tunsă perie ! Nici un pic de personalitate, dar poate tocmai de aceea îl place Matilda. Mi-a spus chiar ea că inteligența o obosește. Și mai e și un dansator neobosit. Cu picioarele lui arcuite !... Iar Matilda dansează cu frenezie. Lucu suspină adînc. Eu nu dansez de loc. Matilda m-a sfătuit să renunț. Dansez ca un manechin. Dar pot să-mi dau seama

de avantajele dansului. Bineînțeles, pentru dansatori. În materie de dragoste, dansul e un mare *atout*, *il brûle les étapes*¹, trebuie să recunoști ! Uneori e aproape totul, adăugă el cu glas scăzut.

— Nu pentru Matilda, rîse Laura, ea nu e femeia jumătăților de măsură.

„Din partea unei fecioare, iată o replică ciudată“, își zise Lucu, și rămase o clipă pe gînduri.

— Și pe urmă, el bea, continuă Silion, Sabin ăsta e un șampion al șprițului, al coniacului, al whiskyului, al șampaniei. Matilda e nebună după șampanie... După cîteva cupe nu mai vrea să știe de nimic. Nici nu-și dă seama de stîrpenia lui Sabin, care se laudă că are exact talia lui d'Annunzio și a tuturor oamenilor mari : de-abia un metru șaizeci și patru. E un domnișor cu tocuri înalte și mai poartă și talonete pe dinăuntru. Caută să mai cîștige doi-trei centimetri, ha-ha ! Lucu se opri, ca și cum propriul său rîs îi sunase fals, și reluă pe un ton minor : Eu nu știu să beau. Am paharul trist. Cînd nu mă cretinizează, mă adoarme. E drept că beau din cînd în cînd, de unul singur. Dar nu mă dau în spectacol.

— Văd că ai născocit un cuvînt nou : stîrpenia ! Eu nu l-am mai auzit.

— Văd că vrei să schimbi vorba. Te plictisesc, iartă-mă, dar nu pot altfel.

Lucu îi luă mîinile și i le sărută pe rînd.

— Dar ți-am mai spus că stîrpenia, cum îi zici tu, a lui Sabin e o garanție pentru Matilda. Cu el e sigură că niciodată nu va îndrăzni... O amuză și atîta tot. N-are pentru el decît prietenie și milă.

— Oh, mila femeilor ! *Je m'en méfie !*² izbucni Si-

¹ Scurtează drumul.

² Mă tem de ea !

lion. Să-ți povestesc eu despre mila femeilor. E o scuză și un pretext.

— Dar Matilda nu se înduioșează cu una, cu două.

— Oh, e foarte sentimentală, nici nu știi. Dar nu se poate, nu-i așa? Ar fi grotesc. Cu un maimuțoi...

Laura zîmbi. Sillion cădea în greșeala bărbaților arătoși și cam încrezuți. Tot ce se găsea sub nivelul zvelteții lui i se părea dizgrațiat, scos de mai înainte din lupta pentru dragoste, ca printr-un ucaz al ursitelor.

— Cum o să se uite o femeie superbă la o stîrpi-tură pe care trebuie să o privească de sus în jos? Spune-mi, Laura, n-am oare dreptate? Și pe urmă mai e și cu cinci ani mai tînăr decît ea. În ruptul capului Matilda nu și-ar lua un amant mai tînăr decît ea! Tu ce crezi?

— De ce nu? răspunse Laura jucîndu-se cu el pisi-cește.

— E prea orgolioasă. E și o chestiune de vanitate și de prudență. De ce taci?

Răspunsul Laurei întîrzie nițel, dar sosi clar și liniș-titor.

— Matilda nu te are decît pe tine. Numai pe tine te iubește.

Lucu păru mulțumit de acest răspuns. Dar peste o clipă sări de pe scaun.

— Laura, te-am prins. Umbli cu șiretlicuri. E ceva evaziv în cuvintele tale. O femeie te poate iubi și te poate înșela în același timp. Am cunoscut eu una care-și adora bărbatul și-l înșela totuși, plîngînd cu lacrimi cît pumnul. E drept că avea grijă să-i întoarcă portre-tul din cui cu fața la perete, să nu vadă nimic.

— Era o isterică.

— Dar Matilda e și o femeie cu multă fantezie. Pretinde că e tot atît de liberă ca și un bărbat, ceea

ce eu nu contest ; mai susține că în amor ea e aceea care alege și care atacă. În dragostea noastră are pretenția că ea m-a ales și m-a luat, ceea ce știi bine că nu e adevărat.

Laura râdea din toată inima.

— Vreau să spun că s-ar putea ca tocmai diferența de vîrstă să fie ceea ce o apropie de Sabin. Pentru ea, un tinerel plătînd e un fel de Iosif. Ea e un don Juan, un Casanova. Dacă ar fi vorba de o căsătorie, nici nu s-ar gîndi, desigur. Dar nu s-ar da în lături de la un capriciu.

— O femeie care iubește n-are asemenea capricii.

— Atunci, de ce-l primește și în timpul zilei, cînd nu sînt eu pe aici ?

— Fiindcă preferă să fie singură cu tine cînd vii tu.

— Și de ce-l tot piaptănă și-i potrivește cravata cînd e în lume ?

— Fiindcă se ciufulește și se strîmbă ca să-l imite pe Charlot, pe Raimu, sau pe Jean Gabin. L-ai văzut, e *tordant*. L-aș pieptăna și eu dacă aș fi sigură pe mișcărilor mele, măturisi Laura într-un suspin.

— *Voilà les femmes!*¹ exclamă dezolat Lucu. Și după o pauză : Dar drumurile la moșie împreună ? Adevărate călătorii de nuntă.

La întrebarea aceasta, care în convorbirile lor revenea cu o fatalitate mecanică, Laura își stăpînea un suspin. Căuta să varieze răspunsurile.

— Ai fi preferat să plece fiecare pe furiș și să se întîlnească acolo întîmplător ?

— Ar fi fost mai normal să-mi încredințeze mie procesul cu țărani și să nu-mi facă o asemenea jignire...

¹ Așa-s femeile !

Laura izbucni într-un hohot cristalin, fără sfârșit.

— De ce râzi ?

— Aș fi vrut să o văd și pe asta : „Consilierul“
Lucu la judecătoria de ocol, cu țărani !

Și hohotul izbucni din nou, limpede, muzical și din plin, ca un șipot de munte.

— De ce nu s-a gândit că mi-ar fi plăcut și mie să
fiu singur cu ea douăzeci și patru de ore la țară ?

— Din pricina mea. Ca să nu mă lase singură acasă.
Ești un sacrificat. Ții de urât unei femei bolnave.
Bietul Lucu !

— Nu vorbi așa, Laura. Tu știi bine... Lucu se în-
trerupse și reluă : Dar nu trebuia să plece cu Sabin.
Măcar să mă fi întrebat...

Laura tăcea.

— Se găsesc avocați pe toate cărările. Nu era ne-
voie de cel mai prost. Chiar și în cercul nostru, toți
băieții sînt avocați.

— Dar sînt băieți chipeși !

— În ziua plecării nu mi-a spus cu cine pleacă.
Îmi pomenise de el cu o săptămîină înainte, ca să aibe
o acoperire. Când i-am reproșat, mi-a răspuns :
„Cum, nu ți-am spus ? Nu mai ții minte ?“ În felul
ei, avea dreptate. Esențialul este că în ziua plecării nu
mi-a mai spus că nu pleacă singură. A tăcut. Sînt
tăceri-minciună. De altfel, Matilda face tot ce vrea.
Gîndește-te : douăzeci și patru de ore ! Au luat masa
de seară împreună pe faimoasa terasă de care vorbiți
mereu. Liniștea. Luna. Stelele. Miresmele cîmpului.
Unde mai pui vinul vechi de la pivniță și șampania
din valiză ? ! Desigur, ea l-a pus să-i cînte ceva. În
tăcerea cea, vocea lui vulgară. Și ți-am mai spus că
Matilda cînd bea șampanie...

I se părea lui Silion că în ceea ce privește șampania Laura nu vrea să discute.

— Nu ți-a mai spus că pleacă la drum cu el, ei și ? A vrut să evite o discuție inutilă. Sau pur și simplu n-a dat importanță faptului. Ai spus-o chiar tu : Sabin nu poate fi un bărbat în ochii Matildei.

— Ai putea să juri că la țară nu s-a petrecut nimic între ei ?

— Pot să jur că Matilda te iubește. Numai pe tine. Și, îndrăgostită cum e, îl vezi pe Sabin atacând-o ? Pe Matilda ?

Laura râse din nou. Rîdea cu ochii închiși, ca felinele. Parcă încerca să-și închipuie scena la care se gîndea. Lui Lucu nu-i plăcu nici jurămîntul, nici rîsul.

— Dar dacă lucrurile s-au petrecut altfel ? Dacă Matilda a luat inițiativa ?

— Nu te înțeleg ! Te preocupă soarta lui Sabin ? Lucu tresări, ca împuns de o floretă.

— Așa merit, sînt un obsedat. Dar nu-mi iese din cap gîndul că femeia e făcută să cedeze. Așa e construită ea. Cedează oricui știe să insiste. Orice pisălog poate fi un don Juan. Iar Sabin e un teribil pisălog.

— Cedează, fie ! Nu însă orîșicui și orîșicînd.

— Ba da ! Oricărui mascul. Numai să fie de față atunci cînd trebuie. Cu condiția asta, un valet poate avea o ducesă, un cocoșat o amazoană, un hotentot o pariziancă.

— Dacă îi dă un pumn în cap, se prea poate.

— Să știi atunci că eu sînt fericitul, rînji Silion, care a întîlnit femeia din visuri : femeia care nu minte și nu înșală... femeia pentru care nu există alt bărbat decît acela pe care-l iubește. Nu-mi rămîne decît să cred orbește în fericirea mea.

...Și, ca într-un canon muzical, ciclul de întrebări și răspunsuri se pornea din nou, de la început.

Gelozia e obositoare și nu se lecuiește decât o dată cu dragostea. Când pricinile mari și mici au dispărut, se ivesc altele și, ca o mană a deșertului, o hrănesc mai din nimic.

Uneori, cîte un vizitator se mai abătea pe la ei, întrerupînd dialogul monoton și obositor pe care Laura îl suporta cu abnegație. Își aprindea o țigară, ca pentru a determina răstimpul vizitei, căuta să lege o conversație. În lumea lor, prestigiul Laurei avea ceva sacerdotal. Era un ciudat prestigiu, care nu se putea explica numai prin inteligența ei. Poate că răspunsurile ei rare și grele, privirile, care păreau uneori să contemple o a doua realitate, trăsăturile ei senine, nemîșcarea și chiar suferința ei îi dădeau ceva oracular. Dar cînd Silion era de față, vizitele deveneau rare și nu durau. Un fel de înțelegere tacită îi izola în marginea micii și zgomotoasei societăți a Matildei. Obișnuiții casei îi știau că se simt bine singuri, pălăvrăgind mai totdeauna despre lucruri de care le pasă numai lor.

Dincolo de pragul cu ușile date de perete se desfășura uneori, în sunete de radio-jaz, pe care avocatul Sabin se pricepea ca nimeni altul să le capteze, obișnuita petrecere organizată de Matilda pentru desfătarea Laurei, dar mai cu seamă pentru deplina izbucnire a tumultuoasei sale vitalități. Conducea micul bal evasi seral cu vigilența unui căpitan de vas în furtună. Avea grijă ca nimeni să nu tînjească și să nu ducă lipsă de nimic, îndemna pe unul și pe altul la joc, în vreme ce ea însăși lua parte la toată mișcarea, întetîind-o din ritmul ei irezistibil și cu exemplul ei molipsitor. Artur o supranumise „centrala electrică“, și această poreclă fusese aplaudată de în-

tregul cerc, cu excepția lui Silion. Când glasul ei nu mai străbătea tumultul cu accentele lui pline, însemna câteodată că Matilda dansează și era de fiecare dată un spectacol de o grație desăvârșită. Oprite, perechile făceau roată în jurul ei și al partenerului. Dansa cu aceeași măiestrie dansurile tuturor epocilor și nu ocolea nici boleroul, tarantella și acel brîuleț frenetic și istovitor care punea vîrf la toate. Un minut mai tîrziu, se aduna din acest delir într-un menuet măsurat și melancolic, cu legănări nostalgice și reverențe pudrate. Apoi, când Artur Sabin, nelipsitul regizor, mînuind anumite abajururi de feerică țiplă, inunda spațiul cu o lumină de junglă de *music hall*, Matilda se lichefia în ritmul unui tango leșinat și senzual.

În seara de pomină, în care viața lui a luat o întorsătură neașteptată și hotărîtoare, petrecuse ore de nemaipomenită liniște la căpătîiul Laurei. Uitase de chinurile geloziei și o scutise pe Laura de interogatoriul migălos prin care încerca să-i smulgă tainele sufletului femeii și îndeosebi al Matildei. Convorbirea lor fusese potolită și intimă cum nu mai fusese de mult. Părea că toată viața se mărginește la cercul de lumină tamizată pe care-o descriu neprecis lămpile de mătasă ale Laurei. Dincolo de ușile lor întredeschise, în încăperile alăturate, se desfășura, printre acorduri sughițate de saxofon și sonorități metalice de tipsii muzicale, una din seratele cu dans ale Matildei. Afară, un vînt de sfîrșit de octombrie jefuia arborii și cutremura la răstimpuri cercevelele șubrede. Cît să fi trecut de atunci?

— Ce bine sîntem așa! îi spunea Laura, dîndu-i mîna. Minutele trec atît de line!

Aducea laude monotoniei. Se aflau ca pe o plajă deșartă, prin care se cerneau mii de nuanțe și de ne-

păsări. Ochii Laurei, acel violet întunecat pe care Lucu nu-l mai întâlnise niciodată, păreau atunci să-i dăruie ceva din largurile și mirajele visate.

— Cîteodată, urmă Laura, nemișcarea asta detestabilă în care învăț să mă deprind cu gândul morții nu mi se mai pare atît de rea : nu-mi dau seama că am ajuns o infirmă, am iluzia că stau lungită dinadins, din lene sau din cochetărie. Atît mi-a mai rămas, sînt o păpușă uriașă de muzeu, uitată printre lucruri acoperite de praful altor vremi și înfățișez pe cineva care a trăit demult.

Plutea în aer ca un tremur de violoncel sugrumat. Stăteau cufundați într-o penumbră prielnică fantasmagoriei și schimbau cuvinte arare, ca un început de desfrunzire, și al căror înțeles creștea în reculegerea lor întocmai ca tremurul unor cercuri de tăcere pe ape. Alcătuiau împreună un tablou șters și desuet, ca în ilustrațiile sentimentale și naive care însoțeau romanele tipărite spre sfîrșitul veacului trecut. Camera cu grele draperii de brocant, cu mobilierul de tisă și de nuc și tapiseriile ei vieneze oferea decorul cel mai potrivit unui asemenea tablou, în care Lucu, adîncit într-un fotoliu încăpător și arcuit, sta minute întregi în contemplare în fața Laurei, rezemată în pernele brodate ale largului ei divan și parcă oprită în plutire pe undele încremenite ale rochiei de tafta, care îi exagera subțirimea taliei și micimea picioarelor prinse în pantofi de atlas.

Într-una din aceste pauze de tăcere, cînd discul îmbinase tobele, havaiana, saxofonul și ferăstrăul într-o melodie sugrumată, cu zvîcniri păgîne, iar în cameră se revărsase lumina albastră a momentului de mare tensiune, Laura îi spuse lui Lucu :

— Dansează Matilda. Du-te să o vezi.

Lucu nu se mira cînd Laura îi ghicea gîndurile și îi prevenea dorințele. Se îndreptă spre holul în care se dansa și se opri în prag.

Totdeauna cînd îl știa de față, Matilda îi arăta, cu o căutătură galeșă, că dansează cu gîndul la el. Partenerul ei dispărea în această ocheadă complice. Acum, Lucu nu văzu decît vârtejul compact și încetinit al dansatorilor doi cîte doi, șovăind într-o rotire ritmică, de iureșuri stilizate și legănări strunite. Ascultă freamătul de mătăsurii și pași în lunecare înfiorată prin paradisul ticluit. Toba jazului puncta în surdina mersul rotund și sclivisit al acestor înlănțuiri premergătoare. De data asta, Laura nu ghicise. Matilda nu dansa nici pentru el, nici pentru publicul de oaspeți, constată el căutînd-o din ochi. E pe undeva, pierdută prin roiul dansatorilor. Deodată, o zări. Și aproape imediat, Lucu se întoarse în camera Laurei și se lăsă în fotoliu. Era atît de palid, încît, în ciuda luminii tamizate, Laura bănuie că se petrecuse ceva neobișnuit.

— Ce ți s-a întîmplat? Nu ți-e bine?

Pe fața lui Lucu se schimonosi un zîmbet amar.

— Dacă mi-a fost vreodată rău, sînt pe cale acum să mă vindec.

Laurei nu-i plăceau răspunsurile sibiline și își manifestă nemulțumirea prin tăcere.

— Matilda dansează cu Sabin, reluă Lucu fără să fie întreat; e un tango de Albeniz, care le place foarte mult și pe care îl interpretează în felul lor.

Căuta să vorbească pe un ton de ironie calmă și disprețuitoare, care însă nu putea să înșele pe Laura.

— Spune, dragă, ce ți s-a mai năzărit?

— Îmi pare rău că n-ai făcut un efort pînă la ușă: ai fi avut ce vedea.

Dincolo, dansul se sparse deodată, într-o ciocnire de tipsii muzicale, lumina albă năvăli de pretutindeni în paradisul spulberat, și glasul Matildei răsună vioi :

— Cine vrea să rămână la masă, ridică un ~~deget~~ !
Fără pretenții : Avem ochiuri pe *purée* de spanac, mămăligă, unt, brânză, salată de roșii și fructe.

Era felul ei de a-și concedia sau de a-și reține oaspeții. Apoi pătrunse mlădios în camera Laurei, răsuci comutatorul lămpii din tavan, potopind cu lumină încăperea.

— Ce fac astrologii ? întrebă.

Folosise porecla pe care le-o dăduse cândva Sabin și pe care bineînțeles că Lucu n-o prețuia cîtuși de puțin. Dintr-un fel de lașitate, el îi zîmbi totuși Matildei. Vroia să o scruteze nebănuit. Nu descoperi pe fața ei nici urmă de neliniște. Matilda se purta ca și cum nu se întîmplase nimic, și tocmai acest lucru îl întărea pe Lucu în bănuielile lui.

— Peste cinci minute, toată lumea la masă ! proclamă Matilda uitîndu-se la ceasul vetust din perete. Se aplecă ușor spre Laura. Glasul ei se făcu duios. Vrei să-ți ajut, draga mea ?

— Lăsați-mă singură, răspunse Laura, sosesc prin propriile mele mijloace.

Matilda se întoarse către Lucu.

— Dă-mi brațul, îi spuse, și ajută-mă să punem masa. E sîmbătă și sînt singură... Femeia e învoită în oraș...

★

După plecarea oaspeților, Lucu, poftit să rămână la ele peste noapte, se închisese într-o tăcere posomorîță, ca să grăbească ora culcării. Era nerăbdător să afle

părerea Laurei asupra celor ce avea să-i spună. Peste puțin, se auzi întrebarea sacramentală :

— Toată lumea gata ? Și casa întreagă se topi în întuneric. Puteți acum să mă bîrșiți în voie ! strigă Matilda apropiind ușile dormitorului.

Linște. Laura aștepta. Amenințată cu destăinuiți și spovedanii, știa că nu trebuie să adoarmă. Nici nu-i era somn. Îl auzea pe Lucu zvîncolindu-se în așternut.

Parcă plutea o nehotărîre în pauza aceea de tăcere. Mai trebuia să treacă minute de așteptare. Într-un sfîrșit, Lucu vorbi :

— Laura, dormi ?

— Mă silesc, dar nu pot.

Șoaptele lor se căutau prin beznă ca liliicii.

— Să-ți spun ce s-a întîmplat, continuă Lucu.

— E tîrziu, obiectă Laura.

— Vreau să mă sfătuiesc cu tine, stăruiește Lucu, de aceea am rămas.

Se auzi un suspin.

— Așteaptă nițel, șopti Laura. Vin la tine.

Și, vreme de un minut, care lui Lucu i se păru fără sfîrșit, urmări cu auzul mișcările Laurei pe întuneric : foșnetul de mătasă al veșmintelor ei nocturne, pașii ei mărunți, opririle ei dramatice, apropierea ei sincopată pe parchetul vechi și nesigur, care trosnea înfiorător. În tot acest răstimp, Lucu trăgea cu urechea și spre ușile Matildei. Nici un zgomot. Atunci, ca să curme chinul fără de sfîrșit, sări din așternut, înainte spre forma albă pe care o deslușea prin noaptea din încăperea, o ajunsese, își petrecu brațul pe după mijlocul ei și o ajută să se așeze pe patul lui.

Rămaseră o clipă cu răsuflul oprit, ca doi copii după o ispravă neîngăduită. Lucu își dibui tabachera,

apoi bricheta și o scăpără. La lumina ei slabă își văzură chipurile ciudat de palide.

Își aprinseră câte o țigară. Aproximarea lor li se făcu acum mai ușoară ; erau împreună două puncte de foc în hruba neagră a orei.

— Te ascult, spuse Laura încet.

— A dansat cu el, începu Silion cu gândul mereu la Sabin. Și se opri să-și dreagă glasul. Au dansat amândoi cu atîta nerușinare, încît dansul lor părea ceva firesc, ceva care așa trebuie să fie, reluă Silion. Șoapta lui era sugrumată, arsă de patimă. Au dansat ca doi vechi complici ; dacă i-ai fi văzut, ți-ai fi dat seama.

— Ți s-a părut așa fiindcă nu dansezi, răspunse Laura. Dacă ai dansa, ai vedea lucrurile altfel.

— Le-am văzut așa cum s-au petrecut, protestă Lucu : au dansat cu pîntecele și coapsele lipite, el cu obrazul pe gîtul ei, și în mișcarea lor parcă făceau un singur trup. Înțelegi, Laura, nu era un dans, era o posesiune.

— Era o halucinație a geloziei.

— Dar am dovada ! protestă el din nou. Lasă-mă să vorbesc.

— Te ascult.

— Erau așa de însingurați în dansul lor, reluă Silion, că se credeau invizibili. Poate că și melodia aia leșinată, cu eclerajul acela de operetă, îi susținea în iluzia asta. Matilda îl domina pe Sabin în înlănțuirea lor... Era ca o iederă revărsată peste un arbust, ba nu, era o arătare cu totul indecentă, aveai impresia că Sabin se pierde în ea ca un pui de cangur în marsupiul matern... Puah !

— Ești bolnav ! exclamă Laura, care se simți roșind pe întuneric, asta nu mai e gelozie ! Ar trebui să

pleci undeva, să călătorești cîtva timp. Cu ea, bineînțeles !

— Nu se mai poate, oftă Lucu, judecă și tu : luncă spre mine fără să mă vadă... Nici ea, care totdeauna îmi simțea prezența... Uitase că exist... Cînd colo, la o cotitură a dansului, au dat cu ochii de mine, amîndoi deodată... Și atunci, s-au dezlipit brusc, au făcut un gol între corpurile lor, ca două paranteze care s-au depărtat. Ca să fiu precis, numai crupele lor s-au dezlipit grotesc, parcă aș fi apăsât pe un buton, și au continuat să se bălăngăne fără rost într-o mișcare mai decentă. Matilda a încercat chiar să-mi surîdă, cum face de obicei cînd dansează cu altul. Mi-a zîmbit crispat, numai cu mușchii feței, și în privirea ei era ceva sticlos : o prinsesem cu o minciună. I-am întors spatele și am venit la tine. Tu ai ghicit imediat că se întîmplase ceva.

— Da, dar numai în imaginația ta...

— Îi văd și în clipa asta cum au tresărit și s-au smuls unul de altul, așa cum s-ar smuci un pungaș prins cu mîna în buzunar. Nu se așteptau să mă găsească în calea lor, s-au trădat printr-o singură mișcare. În copilăria mea, la țară, în vacanță, cînd hoinăream prin sat pe înnoptate, speriam îndrăgostiții înghesuși la gard, pe întuneric. Tresăreau și se dezlipeau tot așa de grabnic, privindu-și hainele uneori. N-o făceau dinadins. Dar acum, lucrurile se petreceau de față cu o duzină de perechi de orbeți, care mai mult sau mai puțin aveau aceeași preocupare.

— Te compătimesc, dragul meu, ești obsedat.

Și, cu degetele ei lungi, Laura îi pipăi fruntea și i-o mîngăie. El îi prinse mîna și o duse la buze.

— De ce o aperi cu orice preț ? Am văzut cu ochii mei. N-ai să-mi scoți imaginea asta din cap,

am s-o văd mereu, n-am încotro. Dacă erau așa de inocenți, de ce s-au dezlipit cînd au dat cu ochii de mine? Dacă nu se simțeau vinovați, de ce și-au schimbat atitudinea, continuînd să danseze? Și de ce mi-a zîmbit ea ca o mască? Un zîmbet de panică. Și crupele lor, care-și pierduseră relieful, atît erau de teșite cînd dansau, singuri pe lume, de ce și-au recăpătat subit rotunjimile în clipa cînd s-au dezbinat? Sînt ridicul, știu, dar imaginea asta grotescă are să mă urmărească veșnic. Degeaba îi aperi, Laura, afară numai dacă nu vei susține că pe cînd se legăna așa cu Sabin se gîndea intens la mine. Ha!

Șoapta lui ieșea dintr-un gîtlej uscat și ars, cu monotonia vîntului de iarnă într-un horn încins și cu tresăririle lui de mînie stearpă și de suferință. Ascultîndu-l, Laura nu mai găsea ce să-i răspundă: el prevedea cu o stăruință de maniac tot ce ar fi putut ea spune în apărarea Matildei. Se resemna să-l asculte cum reîncepea povestea de la început, cu amănunte răsucite pe toate fețele, pînă ce, istovită de eforturile de a-l urmări, nu mai prindea decît isonul veșnic al obsesiei lui arzînd ca un tăciune care țiuie la nesfîrșit pe jarul geloziei.

— Încă un amănunt, reîncepu îndărătnic Silion. Ai observat atitudinea Matildei cînd s-a întors la tine în odaie și purtarea ei în timpul mesei? Dacă ar fi fost cît de cît cinstită, n-ar fi luat înfățișarea aceea de seninătate. Chiar dacă nu se știa vinovată cu nimic, nu se putea să nu-și dea seama că la surîsul ei am răspuns întorcîndu-i spatetele. Trebuia măcar să-mi ceară socoteală. Dar prefera să evite o explicație. N-am dreptate?

— Nu mai pot să te ascult, sînt înghețată.

— Mai stai, se rugă Lucu, pe care îl înspăimînta eternitatea unei nopți de insomnie.

— M-a luat cu frig. Sînt istovită.

— Nu pleca încă, o rugă Lucu, să te acopăr cu ceva.

Dibui în jurul lui după un pled, fără să-l găsească, și mîinile lui pipăiră halatul somptuos pe care Laura îl îmbrăcase peste cămașa de dantelă.

— Am înghețat, stărui Laura, trebuie să mă duc la mine în pat, ajută-mă, te rog.

— Bagă-ți picioarele sub plapumă, o îndemnă Lucu, îndărătnicit.

Cu gestul pe care-l mai făcuse de zeci de ori cînd o ajuta să pogoare pentru plimbare, îi cuprinse genunchii pe dedesubt. Dar de data asta îi ridică pe divan picioarele înghețate. Nu izbuti însă să tragă plapuma de sub corpul ei ca să o poată înveli cu ea, cum sta acum de-a latul așternutului. Se aplecă nițel, îi cuprinse amîndouă gleznela într-o mîină, pe cînd cu cealaltă o sprijini de ceafă, pe sub șuvițele subțiri și răcoroase, și o făcu să pivoteze cu ușurință, întinzînd-o în lungul patului, la perete. Laura se lăsă în voia lui. Noaptea umedă și vicleană o pătrunsese pînă în oase. Cutreierată de fiori de gheață, începu să tremure. Printre dinți, care i se ciocneau, răsuflarea îi izbucnea șuierătoare pe vuietul unui geamăt sacadat și înăbușit. Fiorul înceta o clipă, apoi o plugărea din nou, cu întetiri. Lucu bîjbîi în sfîrșit pledul, o acoperi și cu el, apoi se repezi, în vîrfurile picioarelor, pînă în camera Laurei, și la întoarcere grămădi peste ea tot ce adusesese, ca pături și perne. În zadar! Se ridică iar, îi luă mîinile reci și i le fricționează, încercă apoi să-i încălzească, în palme, picioarele înghețate pînă în sloiurile mici ale genunchilor. Simți frigul morții în

pulpele ei, în coapse, în șolduri, de-a lungul spinării. Fu cuprins de spaimă. Știa că Laura nu trebuie să se îmbolnăvească. În starea ei, nimeni n-ar fi în măsură să prevadă urmările unei răceli. Fiorii o străbăteau tot mai des, o scuturau în clipe lungi și cu aută putere, încât i se părea că se pregătește o minune și picioarele ei aproape moarte se vor dezlega prin tă-măduire. Îi dădu prin gând să o trezească pe Matilda. Ce-ar fi spus însă dînsa găsind-o pe Laura în toiul nopții și cu aproape tot așternutul ei mutată în patul lui? Nimic nu i se păru mai greu decît să se dezvinovățească în acel minut întunecat. Și să mai fie și nevoit să dea lămuriri, tocmai el, care avea să-i ceară o grea socoteală. Se văzu deci osîndit să facă față singur împrejurărilor. Cu deznădejde, mîinile lui alunecau pe trupul Laurei, pe umeri, pe șale, pe glezne, fără să-l încălzească. Se întinse istovit lîngă ea, o cuprinse în brațe, își lipi obrazul de al ei, și rosti în șoaptă numele, ca pe un descîntec. În avîntul lui ar fi vrut să fie un izvor de viață vie, din care s-o poată împărtăși cu darul sfînt al sănătății. Nu și-a dat seama cît a ținut lupta lui cu fiorii care la răstimpuri scurte se năpusteau ca șerprii asupra ei și o scuturau năprasnic. De fiecare dată, Laura își căuta adăpost în îmbrățișarea lui, care se făcea tot mai strînsă, ca și cum ar fi căutat să-l înăbușe. Pe încetul, tremurul se potoli. Furtuna o bîntuia încă, dar cu o furie mai puțin răscolitoare. Răsuflul Laurei se îmblânzi. O arșiță i se răspîndi cu încetul în sînge, izgonind treptat înghețul și spaima de moarte. Își simți gura iarăși moale, buzele umflate și aprinse. O pace molcomă, nedeslușită, cu tresăriri de fericire, o învălui din îmbrățișarea mereu trează a lui Sillion. Fără să-și dea seama, se cuibări mai adînc în el, și

fața ei, însuflețită iarăși, îi căuta pieptul și grumazul, cu o încredere copilărească. Mâinile lui, tinzând mereu să o liniștească, alunecară pe un trup neted și lin la pipăit ca ovăzul. Mișcări domoale și lungi și o ființă care tresare cu ele. Mișcări încete și leneșe, călăuzite acum de o luare-aminte duioasă, care le preschimbă pe nesimțite în mîngîiere. E Laura, e lîngă el. Apropierea ei îl umple și îl turbură ca aburul unui vînt întunecat. Nu mai e Laura cuminte și resemnată a mărturisirilor fără sfîrșit, e o altă ființă, care îl îmbie cu darul amețitor al vieții și care la rîndul ei îi cere totul. Și veșnicia toată e în clipa de față. Lucu pregetă și se înclină ca pe o margine de abis. Răsuflarea Laurei îi dogoare obrazul. Mințile lui sînt mistuite de o flacără roșie.

Un braț răcoros și ușor ca o rază de lună i se încolăci pe după gît. Și amîndoi, sălbăticiți deodată, se căutară orbește în noapte. În nebunia lor neașteptată, închiseră ochii, să fie și mai întuneric.

...Mai întîi se făcu lumină în camera Matildei. În aceeași clipă, la colțarul de sub scară, pe care zăceau obosiți, se strecură o ceață rară și aurie. Se zăriră unul pe altul. Își traseră cearșafurile pe ei. Privirile lor se ocoliră ; Matilda aprinsese desigur lampa de la căpătîi. Uitaseră de ea. Cu inima strînsă, priviră spre locul de unde venea acea lumină sfioasă așa cum se uită osîndiții la zorile care le dau de veste că e cea din urmă zi. În jurul lor, în spălăceala disdiminetii, se desluși treptat covorul vechi de pe parchet, lambriurile de stejar ale holului, rampa lustruită a scării, pernele și pledurile învălmășite. Se deschise o ușă. În tăcerea turbure și ciudată, glasul Matildei se auzi :

— Laura, unde ești ?

Nici un răspuns. În ascunzișul lor, cei doi vinovați se simțiră pâlind, schimonosiți și sluți de o hîdă rușine, care le storcea sudori reci. Timpul parcă s-a oprit din mers, în locul lui se așezase tăcerea. Un gând năstrușnic îi fulgeră lui Lucu prin minte: o gaură de șarpe. O scorbură adîncă într-un copac scortos și ars de soare. Tot atunci, cu o sfortare deznădăjduită, Laura încercă să sară din pat. Rămase însă cu picioarele atîrnînd pe covor, cu trupul sprijinit în coate, în faldurile așternutului, cu capul pe spate și părul revărsat, ca o sirenă prizonieră pe uscat. Silion sări s-o ajute. S-o ridice, s-o ducă grabnic la ea ar fi fost scăparea. Laura însă nu se mai mișca. În trupul ei greu ca plumbul nu mai era nici voință, nici putere. Zadarnic se strădui el să-l miște, să-l însuflețească! Resemnat, se aplecă, o luă pe sub genunchi, o întinse și o înveli, în culcuș. Stătură în așteptare, nemișcați, cu ochii la ușa înaltă, întredeschisă, de unde nu venea nici un zgomot. Prin sita deasă de storuri și perdele, o pulbere sedefie limpezea penumbra din încăperi, străbătută și de pîntia rară a lămpii aprinse. Și deodată, fantoma fastuoasă a Matildei se ivi nemișcată în prag. Au văzut-o cum ascultă nedumerită, să prindă un zvon cît de ușor în tăcerea compactă, cum șovăie o clipă și apoi străbate repede și fără zgomot holul și dispăre în iatacul Laurei. S-a oprit acolo în fața patului fără perne și pleduri și fără stăpîină. A aprins o șuviță de lumină, de care au simțit că penumbrele se răresc și mai mult. E ca și cum un spirit răutăcios și crud s-ar fi jucat cu ei, descoperindu-i și dîndu-i în vileag treptat. Matilda. La fel ca adineaori, o văzură din nou cum apare, dar de data asta în pragul celeilalte uși. Pe trăsăturile ei, nedumerire și teamă. Nu bănuia nimic. Buzele i se mișcară, spusesese ceva,

dar nu s-a auzit nimic. Se uita la ei, fără să-i vadă. N-are să uite el niciodată acea privire vastă, neagră, oarbă. Și iar văzu pe gura ei acea șoaptă fără sunet. Ghicise : îl chemase pe nume. Poate că ar fi fost mai bine să răspundă. Dar fălcile îi erau încleștate. Atunci, ca la o poruncă, Matilda se îndreptă spre ei. Se opri la doi pași, îi privi rătăcită. În sfârșit, înțelese. Un geamăt surd. Se clătină. Lucu sări din pat, vru s-o susție. Cu un gest scurt, Matilda îl îndepărtă. Ochii îi jucau în cap cu repeziciune, se uita când la el, când la Laura, nemișcată și tăcută în perne. Își duse mâna la frunte. Trase aer în piept. Pe chipul ei se zugrăvi durere și ură. Lucu se apropie din nou. Să spună ceva, să o ia de aci.

— Matilde, bîfigui el.

Ea se întoarce, dreaptă, deodată, cu flăcări în ochi.

— Pleacă ! îi porunci, arătîndu-i ușa.

A fost o izbucnire înăbușită și aspră ca șoapta unei furtuni. Trecu pe lângă el ca o stăpîină, se opri în prag la ea și adăugă :

— Dar mai întîi du-o pe nefericita asta în patul ei. Și dispăru.

Lucu s-ar fi repezit pe urma ei, să se dezvinovățească. Să-i spuie că totul a fost neașteptat și fără rost. Și el, și Laura au fost victimele unei împrejurări absurde. Să-și ceară iertare și în genunchi. Dar trebuia să se îmbrace. Nu se cere iertare într-o pijama mototolită. Un suspin slab în apropierea lui îi aduse aminte de Laura. Nu mai știa cum să se împartă. Din camera Matildei ajunse pînă la el hohotul unui plîns dezlăntuit. Și numai la un pas, erau suspinele întretăiate ale unui plîns de copil. Laura. Se întoarce și se aplecă spre ea. Îi luă mâinile înghețate și inerte și i le sărută în tăcere. Un bun rămas tăcut, ca de la

mort. Pleoapele ei plâpânde clipiră mărunț, ochii ei rătăciți îl priviră vag, de dincolo de lume. Nu putea s-o lase așa. Cine știe dacă după cele întâmplate va mai fi în stare să se târască singură pînă la ea în odaie?! Ca și cum Matilda i-ar fi pîndit și ar fi vrut să-i ajute, lumina lămpii ei se stinse toomai atunci. Lucu se apropie de căpățiul divanului. Acum, spre norocul lor, semiîntunericul nu le mai îngăduia să se vadă deslușit. Ca un temnicer, Lucu îi puse o mîină pe umăr. Laura se ridică în așternut.

— Să mergem, șopti ea.

Lucu se aplecă, îi găsi pe covor și îi potrivi încălțările, așa cum făcuse de atîtea ori mai înainte. La pornire, își încarcă pe un braț pernele și pledurile Laurei. Și marșul lor jalnic și grotesc, de umbre osîndite și bolnave, prin nemișcarea spectrală a lucrurilor familiare li se păru nesfîrșit de lung și anevoios. Ajunseră. Tăcut, Laura se prăbuși în pat, cu fața în jos, înăbușind un hohot de plîns. Lucu o acoperi în grabă. Ar fi trebuit să-i spună ceva. Dar cum să-i spună că nu și-a dat seama de ce s-a petrecut, că amîndoi erau mult mai fericiți înainte de această întâmplare neînțeleasă, fără să o jignească de moarte? Se depărtă fără a rosti un cuvînt. Peste alte cîteva clipe fu îmbrăcat gata. Grăbi pasul spre ieșire, de teamă să nu fie chemat înapoi. Nu mai avea ce căuta în acest loc, pe care-l pîngărise cu nesocotința lui.

Pînă în zorii zilei, rătăci pe străzile pustii. Felinarele albe îi așterneau un drum palid prin noaptea umedă și rară, și urmîndu-l în neștire, Lucu ajunse în cele din urmă printre arborii negri ai unui parc lacustru de la marginea orașului. Se lăsă pe o bancă și așteptă acolo, cu capul între mîini, pînă la răsăritul soarelui, care nu-i aduse nici mîngîiere, nici dezlegare.

Mare lucru nu se schimbase de atunci. Drumurile lui Lucu au rămas aceleași, orele pierdute — de asemeni.

Surorile își împărțiră locuința pe din două și trăiră despărțite. Singura legătură dintre ele rămăsese scara de stejar dinlăuntru. Niciodată el n-a știut ce s-a mai petrecut între ele. Pesemne că o explicație tot a avut loc. Trebuie să fi fost foarte scurtă. E tot ce a putut el prinde mai târziu de la Laura. L-a surprins liniștea ei.

— Poate că nu sînt atît de păcătoasă cît s-ar putea crede. Cel puțin n-am făcut-o dinadins. Nemesis însă știe ce face. Se amestecă uneori în trebile oamenilor fără să fi fost rugată.

— Ce vrei să spui? a întrebat cu vioiciune Lucu. L-a potolit cu un gest.

— Nu mă întreba. Ar fi inutil.

Lucu a mai hărțuit-o în două-trei rînduri în această privință. N-a mai aflat nimic.

— Am spus și eu o vorbă, i-a răspuns Laura, am vrut să fiu interesantă.

Ceea ce l-a uimit pe Lucu, între altele, a fost că în plină dramă sentimentală femeile s-au folosit de prilejul casnic ce li se oferea, ca să zugrăvească apartamentele și să curețe parchetele, comunicînd tot timpul între ele prin meșterii tocmiți pentru lucru. Părea un armistițiu pe front, pentru îngroparea morților, în care timp dușmanii fac schimb de țigări și de surîsuri. Pesemne că numai bărbaților, ca mai slabi de înger, li-e dat să lase totul vraște când sufletul le este sfîșiat.

Din trei în trei luni, avocatul Sabin aducea Laurei socotelile averii comune, pe care Matilda continua, peste capul decorativului lor îndependent și unchi de văr (sau văr de unchi ?) Iordanache, să o administreze cu o mână de fier. Înălțarea și menținerea lui Sabin în slujba de Potemkin al Matildei i se păru lui Lucu o jignire cinică adusă defunctei iubiri. Dar astăzi, toate astea nu mai însemnau nimic pentru el. De-abia îl mai încerca o ciudă postumă, despuiată de incriminări și îndulcită prin resemnare. Pe atunci însă, la începuturi de restriște, i se păruse că o dată cu dragostea lor se sfârșise cu viața. Întrimplările i-au arătat însă foarte curînd cît de mult se înșelase. Crezuse că Matilda e zdrobită de durere. E singură și deznădăjduită în sihăstria ei și își răsucește cuțitul în rană. Negăsind-o, chemase în grabă pe șoferul Coman. Cu cascheta lui pe o ureche și ciuful blond în bătaia luminii, cu ochii lui albaștri, rotunzi și întrebători ca într-o ilustrație de Poulbot, el i s-a înfățișat fără întârziere.

— Tot la Fane Chiriac lucrezi ? s-a interesat Lucu.

— Sînt în concediu. Domnul profesor a plecat pe opt zile la Berlin.

— Optzeci la dus, optzeci la întors, șoseaua asfaltată, pornim imediat și ne înapoiem în aceeași zi, i-a explicat Lucu. Ce zici ?

— Singuri ? a întrebat Coman.

— Da !

— Atunci, doamna ne așteaptă acolo ?

— Care doamnă ?

Pamfil clătină din cap, rîzînd din strungăreața lui imaculată.

— Hei ! Parcă eu nu știu cum stau lucrurile !

— Tot cu gîndul la rele, Comane !

— Cum e turoul — și pistolul, domnule Lucu !

— Ai ceva contra ?

Coman îi aruncă o privire cu înțeles.

— Domnul Lucu trebuie să mai petreacă un an, doi.

— De ce numai un an, doi ?

— Păi, pînă vine „năsulia“, domnule Lucu. Atunci s-a isprăvit cu petrecerea.

— Crezi mereu în „năsulia“ ceea ?

— Cum cred în lumina soarelui, domnule Lucu.

— Să pornim, Comane ! Și pînă la „năsulie“, cată să nu ne frîngem gîtul !

— Las' pe mine... domnișorule !

Și anticul Chevrolet fu scos grabnic din garajul în care ruginia, ca o armă veche într-un muzeu, pusă din nou în funcțiune cînd patria e în pericol. Ca vi-forul s-au fost năpustit la Fiereni. Dar nu găsiră pe nimeni la conac, nici chiar pe misteriosul Iordanache, plecat pînă la reședința de plasă. Cum de nu se gîndise, se muștra la întoarcere Lucu, să o caute mai întîi în București, pe la prieteni ? Să fi început cu aceea era mai simplu și la mintea omului. Totdeauna încurca lucrurile. De-ar ajunge măcar la timp, să preîntîmpine o sinucidere ! Închidea ochii, să strivească imaginile sinistre care i se plăsmuiau în minte. Ar fi groaznic. Nu se poate !

— Ce facem, Comane, cum o mai găsim noi pe doamna ?

Pușese întrebarea numai ca să rupă șirul iscoadelor cumplite ale tăcerii.

— N-am nici o idee, domnule Lucu, n-o cunosc și nu-i știu obiceiurile.

— Ceva îmi spune că e în București, totuși.

Cu mîinile pe volan, cu țigara în colțul gurii, Coman înălță din umeri.

— Acul în carul cu fîn, domnule Lucu : decît să o căutăm casă cu casă, mai bine vedem de alta.

Lucu se aplecă să-l privească în față.

— Vorbești ca și cum n-ai fi iubit niciodată.

— Ba de iubit, oi fi iubit eu, cînd eram mai tînăr, protestă Coman, mereu cu ochii țintă înainte. Noi ăștia care trudim n-avem la dispoziție toată ziua și toată noaptea pentru așa ceva.

Lucu nu-i mai răspunse.

A aflat totuși ceva, care înșelîndu-i așteptările i s-a părut mai rău decît moartea. N-a mai găsit-o pe Matilda nicăieri, nici chiar la Sabin, căruia, călcîndu-și pe inimă, s-a încumetat să-i telefoneze. Și de-abia după cîteva zile de chinuitoare și zadarnice căutări, a aflat întîmplător adevărul. I l-a spus domnul Filip la Esplade. Doamnel Filip avea darul să afle tot ce se petrece, fără să se deplaseze, necum să alerge după vești, și mai ales fără să întrebă. Făcea el însuși haz de acest dar al lui de a ispiți confidențele, de a absorbi ca o hîrtie sugativă tainele oamenilor, spovedaniile și noutățile.

— Vine lumea la mine ca la rabinul de la Buhuși, îl întîmpină el. Aș fi fost poate un excelent reporter, mai tare decît Stanley, dar fără să umblu atît. Dacă te lași de femei și ajungi prim-ministru, să mă faci șef al Siguranței sau al biroului doi.

— De ce sporovăiești atît ? îl întrebă Lucu, cuprins subit de teama că Filip știe tot.

— Ia loc, îl pofti Filip, așezîndu-se într-o boxă de pluș.

Trase un fum din veșnicul său trabuc parfumat.

— Ai un cap de înmormîntare de clasa treia, nu-mi placi ! Ți s-a întîmplat iarăși vreun lucru de rușine ?

— De ce de rușine ?

— Fiindcă te arată așa cum ești. Nici n-ai curajul să te mărturisești.

Silion ridică din umeri nerăbdător și-și întoarse privirile spre spectacolul străzii.

— O mai cauți pe Matilda ? E coala, peste drum.

Și cu trabucul nescuturat, care amenința cu o avalanșă de scrum, îi arată înspre piața însoțită a Episcopiei, sus, spre nenumăratele ferestre ale hotelului Athénée Palace.

— S-a instalat de câteva zile într-o cameră la etaj, cu balcon alcov, salonaș și sală de baie. Duce o intensă viață de noapte : bar, bal, muzică, dans, șampanie, pilotată de Sabin, avocatul. Caută să se amețească și să uite, să uite ceva foarte dureros, ce i s-a întâmplat de curînd. Și consolatorii nu lipsesc, slavă Domnului !

Lucu n-a mai cerut amănunte. Fără să-i mulțumească, s-a năpustit în ușa turnantă, rotită cu o iuțeală de furtună, și a străbătut cu pași mari și repezi Piața Episcopiei (ar fi alergat dacă piața n-ar fi fost plină de vehicule și de lume), pînă în holul hotelului Athénée Palace.

— Doamna Matilda Feraru ? se adresă el portarului.

— Doamna nu primește și roagă pe oricine ar căuta-o să nu aștepte și să nu insiste.

Răspunsul fusese rostit cu voce tare, să-l audă și alții. Era vădit că portarul vroia să se descotorosească de el și că vizita lui Silion nu-l găsisse nepregătit. Fraza fusese învățată pe de rost și ticluită anume pentru el. Se gîndi să mituiască portarul. Dar își dădu seama că Matilda i-o luase înainte.

Se întoarse la Esplanade, îngîndurat. Filip îl aștepta. Lucu se lăsă pe canapea lîngă el. Își aprinse o țigară.

— Ce e cu mutra asta ? „A fi, sau a nu fi ?“ îl muștră Filip. Ai făcut bine că te-ai întors numai-decît. Mă

temeam că ai să te postezi la intrarea hotelului, să pîn-dești apariția Matildei. Ar fi fost o greșeală de psihologie. Unde mai pui și ridiculul ?!

Lucu pufăia nervos.

— Ce caută aici demnitatea și psihologia ? Vorbea răgușit și slab. E un *malentendu*¹ îngrozitor. Nu-mi pasă de ridicol, nu-mi pasă de nimic. Trebuie să o văd și să-i explic.

— Ce să-i explici ? Filip se plecaseră nițel înainte, întors spre el să-l privească drept în față. În starea ei, cu cît îi vorbești, mai rău te-nfunzi. Nici n-are timp să te asculte.

Un junghi îi trecu prin inimă.

— Cum adică ?

— În astfel de împrejurări, îl lămuri Filip, o femeie ca Matilda nu mai așteaptă vorbe. Trece la fapte.

Lucu păli. Filip îi puse o mână amicală pe umăr.

— Sper că n-ai să-ți petreci nopțile la Eldorado, s-o vezi cum dansează cu alții și cum pleacă în zori cu „rivalul“. O greșeală trebuie plătită. Lasă lucrurile în voia lor. E dureros, dar nu e decît o problemă de amor propriu. Ți se pare nemaipomenit că Matilda, în loc să se prăbușească, se consolează. Marele amor înlocuit în douăzeci și patru de ore ; iată ce nu poți tu pricepe. Dar cu creolele astea... E o chestie de temperament.

Filip respiră adînc, făcînd să fumege trabucul. Vorbea cu atîta seninătate de lucrurile care-l frămîntau pe Silion, încleștîndu-i gîtul și inima cu o gheară de fier. Volutele de fum parfumate se destrămau azurii, pluteau ca un vis spre tavanul de zahăr și se revărsau cu încetinelii infinite în clopotele metalice, care le înghi-

¹ Neînțelegere.

țeau, ca niște rechini cu gura în sus, nemișcați, prin unghere.

— Te-aș sfătui să călătorești nițel, reluă Filip, întinzându-se cu decență peste spătarul fotoliului. Remediul e clasic. Dar ce te faci cu Laura ? Du-te la ea, e singură, e o soluție... Mi se pare că ai oarecare răspunderi și acolo.

Căscă încrețindu-și nasul și păzindu-și gura cu palma și trabucul, ținute la distanța convenită. Lucu se uită la el cu ciudă, vedea firele retezate scurt ale mustății lui, ușor ruginită pe margini de nicotină. De unde aflase Filip tot ce i se întîmplase ?

— Nu mă întreba nimic, îi răspunse Filip ghicindu-i gândul, și zîbind măgulit. Serviciul meu de informații nu dă greș niciodată. Nu e nevoie să faci mărturisiri. Nu cer nimic. Dar dau în schimb sfaturi. Fii cuminte. Fii cavalier. Și totul se aranjează ca un joc de cărți : figurile rămîn aceleași, se schimbă numai pozițiile.

Filip se ridică, îi puse o mîină pe umăr în chip de bun rămas și porni printre mese, întorcînd capul în toate părțile, ca un patron impunător și harnic.

★

N-a fost atît de simplu să-i urmeze sfatul.

Cînd s-a dus pe înserate să o vadă, pentru întîia dată după noaptea care a despărțit în viața lor tot ce a fost de tot ce începea, i s-a făcut milă. Privirile ei violete îi cotropiseră fața ca două lacuri bolnave, ale căror ape s-ar fi strecurat pînă la marginea cearcănelor ei de nesomn. Arăta istovită și atît de palidă, că Lucu s-a temut că nu mai are scăpare. Și mîinile pe

care ea i le-a întins i se subțiaseră. Mîini descărnate, de sfîntă. O deznădejde îi licărea în ochi.

— Credeam că nu mai vii, i-a spus.

El îi ținea mîinile între ale lui și i le pipăia, să-și dea seama cît sînt de ușoare și de suferinde. Venise cu hotărîrea să discute prietenește, să scoată la lumină împreună întîmplările, întunericului, să reazeze lucrurile în matca lor de mai înainte.

— Laura, începu el cît putu mai blînd și mai liniștitor, trebuie să vorbim...

— Trebuie să vorbim, repetă ea în șoaptă.

Lucu zări în ochii ei o întunecare și adăugă sfios :

— Dar nu acum... numai cînd ai să vrei...

S-a uitat la el cu teamă. Era o pasăre plăpîndă și ostenită.

— Da, Luç, nu acum... Cînd ai să vrei tu... Nu trebuia să vii... Lasă-mă singură...

Și din ochi îl ruga să plece.

Lucu se vedea singur pe lume.

Se așeză pe marginea patului. Ea își trase mîinile dintre ale lui. Se lăsă pe perne. Pe chip i se zugrăvise o suferință nouă.

— Mi-e frică... (vorbi ea ca numai pentru sine). Da, Luc, totul are să se îndrepte... ai să vezi... are să fie ca mai nainte...

Lucu asculta ca pe o sentință propriile lui cuvinte, repetate de Laura. Înțelesul lor i se părea mai limpede așa. Își vor reface viața la umbra Matildei, așa cum a fost. Îi vor cere iertare. Îi va ierta. Vor uita. E greu. E îngrozitor de greu, dar vor izbuti. Astfel îi vorbea uneori nădejdea lui în absurd.

— Lasă-mă, îl îndemnă Laura aproape în șoaptă, nu trebuie să ne mai vedem cîtva timp.

El îi căută și îi apucă din nou mîinile reci, inerte.

— Nu, Laura, nu se mai poate... Și eu sînt singur ; nu te mai am decît pe tine.

Vorbea însuflețit de adevărul care i se dezvăluia treptat. Pe buzele Laurei tremura o șoaptă. Clătină ușor din cap, șoptind ceva. Se aplecă spre ea. O auzi suspinînd : „nu trebuie“, un suspin repetat, ca un crîmpei dintr-o rugă zădărnicită, ca un vaier de ajutor. Prin fereastră, cea din urmă rază de soare se stinse cu o patetică înduioșare, de chipul ei supranatural. Glasul ei îl silea să se aplece asupra-i, cu răsuflarea oprită, pe urmă raza dispăru. Lumina ei o părăsi ca un fel de părere de rău, ca ultimele note ale unei romanțe ce se stinge în romantica înserare a unui parc neadormit. Lucu rămase cu fruntea rezemată la căpătîiul ei, pe cînd din perne, din pletele revărsate se înălța spre el parfumul vag care îi înfășurase mințile în noaptea nedeslușită a rătăcirii lor. Clipele treceau. Sta de veghe lîngă o dragoste nouă și tristă, lîngă amara taină a unei femei care a fost a lui și nu mai este a nimănuia. Matilda e pierdută pentru el, și depărtîndu-se îi osîndește să rămîna împreună. Sînt amîndoi sub povara blestemului ei nerostit, care îi apasă și-i unește. Ar vrea să se smulgă puterii lui, dar este în el o vrajă care îl subjugă.

Astfel și-au înfruntat ei, o vreme, păcatul săvîrșit. Și unul, și celălalt au încercat să se lepede de el, să dea înapoi, să uite, așa cum te smucești dintr-un vis urît. Dar au lunecat în prăpastie, cîu șovăieli, cu opriri de groază, cu dorința nebună de viață și de moarte.

...Trecuseră alte săptămîni. Laura și el se gîndiseră să se mute și să-i lase Matildei casa întregă. Dar planul lor nu se putea înfăptui fără mari greutateți. Iar ei erau prea oboșiți de schimbarea ameteitoare pe care o trăiau ca să mai ia și hotărîri. Unde să găsească o locuință

nouă pentru Laura, cum să pună la cale mutatul și toate amănunțele care țineau de el? S-o adăpostească vremelnic în casa lui din Dealul Spirii? Cuibul de piatră și cristal devenit un cămin de lună de miere; ar fi fost pentru Lucu jertfa supremă, cuvântul destinului. Un tainic îndemn, pornit dintr-o speranță absurdă, îl înduplecă să nu spună Laurei nimic. Totul a rămas pe loc. E resemnarea în fericire, gîndea Lucu.

Dar la răstimpuri mari i se făcea dor de Matilda. Numele ei răsuna dureros în pustiul inimii lui, rostit nostalgic de buzele amintirii, și parcă se aștepta să i se ivească aievea, risipind realitatea ca pe un vis. Își căuta un leac și o consolare la gîndul că nici ea nu fusese atît de nevinovată. Poate că totul fusese pus la cale cu o diabolică răbdare de către însăși Matilda, ca să scape și de el și de Laura, lăsîndu-le lor și vina, și rușinea. Alunga însă repede aceste gînduri rătăcite, rod stricat al umilinței neputincioase și al orgoliului rănit. Cel puțin să păstreze trecutul intact. Fără bănuieli și învinuiri, pînă la clipa infamantă a prăbușirii. Și să-și poarte jugul cel nou de mătăasă cum își poartă osîndiții florile albe și roșii la gît.

Era nedrept cu Laura, își da seama și știa să răscumpere asemenea minute de nerecunoștință, pe care ea nici nu le bănuia. În jurul Laurei plutea o atmosferă de reculegere și taină, de făgăduințe nerostite, de șoapte defuncte, așa cum Lucu nu mai simțise decît în penumbra tîrzie a unei săli de concert capitonate și deșarte, în hruba orchestrei, acolo unde așteaptă în părăsire instrumentele muzicale, intencepînd vibrațiile singurătății. Lîngă Laura i se părea că e mai aproape de celălalt înțeles al lucrurilor, ascuns muritorilor de rînd, și cu toate că ea nu l-a deslușit nimănui, îl mărturisea, ca o vestală, numai cu prezența ei. În preajma

ei înțelegea fără cuvinte tot ce uita când se afla de parte. Cu ea, și fiorii, și cutremurul dragostei se deosebeau de tot ce trăise și-l înălțau peste fire, dincolo de dragostea și mândria lui. Să trezești atît de adînc și de tragic bucuria într-un corp în care moartea și-a distilat veninul îl făcea să se simtă ca un virtuos care smulge accente sublime dintr-o vioară bolnavă. Nu era deci de mirare că la răstimpuri se pomenea tînjind după dezmierdările sălbatece și după sentimentele simple ale Matildei.

Nu poți trăi pe piscuri la nesfîrșit. Viața nu e toată ca un concert de Bach. Uneori ai vrea să mai auzi o romanță banală sau tărăboiul unui jaz. Niciodată o fee, un înger nu va înlocui întru totul o bacantă.

Rumegînd asemenea scuze, Lucu lua drumul spre Laura, încovoiat ca un slujbaş care, cu o umbrelă ponosită sub braț, se duce la zilnica și posomorîta lui datorie. Îi va spune azi o poveste născocită de el, mîine va fi gata cu spusa lui despre un poet descoperit de curînd, iar poimîine are să-i aducă ultimul disc al Clarei Haskil, toate pe rînd, fiecare zi cu „surpriza“ ei. O ținea la curent cu progresele medicinei și întreținea speranța Laurei în vindecare. Dar ea părea că nu mai ține prea mult să se vindece.

— Patru pereți, un fotoliu și un culcuș, iată viața mea, îi spunea Laura.

Nu-i mai trebuia nimic afară de prezența și de mîngîierile lui.

— Ești totul pentru mine !

Aceste vechi cuvinte și răsauzite căpătau viață și adevăr cînd le rostea Laura. Tremura în ele un ecou de veșnicie, o amintire nedeslușită și o făgăduință de ceea ce niciodată nu va fi fost.

Un suspin adânc, suspinul unui copil care se trezește, ajunsese prin întuneric pînă la el.

— Ești aici? urmă, ca un cîntec, întrebarea. Smuls amintirilor, Lucu se ridică de pe canapeaua îngustă pe care zăcuse, intră în camera Laurei și se apropie de căpătîiul ei.

Nu-l auzise cînd a venit. Dar, ca întotdeauna, îi simțise prezența.

— Să nu aprinzi! o auzi el că-i spune, pe același ton de mîngîiere și răsfăț.

În odaie ardea o veioză.

Îl întâmpină cu surîsul ei de bucurie obișnuit, și atît de proaspăt și de spontan, încît lui Lucu i se părea că îi dădea iluzia că într-adevăr el e în măsură, prin simpla lui sosire, să facă fericirea unei femei. Laura se înălță în perne încet, și mîinile ei luminoase înfloriră fantastic spre Lucu, într-un elan de iubire și rugă, în vreme ce genunchii tresăreau ușor sub pledul care îi acoperea. Părul i se despleti somptuos pe umeri, pe spate, în jurul ei, cu milioane de scînteii și licăriri prețioase de chihlibar întunecat. Fiece gest al Laurei vorbește și dăruie. E o mare artistă a jocului fără cuvinte și a nemișcării, gîndi Lucu.

— Nu te-am văzut de un veac, îi spuse ea, ca o plîngere care nu învinuiește, nici nu cere mîngîiere, ci își găsește rostul numai în sunetul istovit și plin ca o notă nostalgică dintr-o lamă de fierestrău.

Lucu asculta fermecat.

Își luă în stăpînire locul său de-a latul patului, la picioarele Laurei, cu spatele rezemat de covorul din perete. Îi căută gleznelor și le păstră în mîna lui încăpătoare. Laura respira adânc, într-un suspin de recu-

noștință. Niciodată nu i-ar fi cerut socoteală de timpul petrecut departe de ea, necum să-i fi imputat că n-a venit să o vadă. Se uita la el ca și cum azi l-ar vedea pentru întâia și ultima oară.

— Ce bine că ai venit... Acum nu mai sînt singură...

Sunau în glasul ei două melodii, o bucurie și o tristețe. Glasul acesta încetinit și muzical te silea să-l ascuți ca pe o melodie îngînată, înfiorînd auzul cu fermecate făgăduințe. Lucu îl urmărea subjugat. Amintirile îl părăsiră, iar noua lui obsesie, chipul doamnei Ulmu, se risipi în conștiința lui ca o răsfîngere pe oglinda tremurătoare a unui lac. Gîndul că ar putea pricinui o durere Laurei îl înspăimînta. Pe chipul ei, bucuriile și întristările, uimirile și părerile de rău, încrederea și îndoielile, întoarcerile în trecut și regăsirile în realitate se perindau cu o putere de expresie care îl silea să ia parte la tot ce se petrece într-însa. În privirile ei imense urmărea o neconținută și ciudată spovedanie din adîncuri. În preajma ei se statornicea cu fruntarii vagi un domeniu de vrajă. Se teme de clar-vederea iubitei; în veghile ei nesfîrșite i s-au ascuțit simțurile și au înviat în ea puterile defuncte ale sibilelor antice.

— Cînd ai să mă înșeli, să nu mă minți, zise ea deodată. Să vii la mine să te iert și să te dezleg, altminteri să știi că are să-ți meargă rău.

De ce îi vorbește așa tocmai astăzi? El își păstrează seninătatea celui care nu are nimic de ascuns. De altfel, nu s-a întîmplat nimic între el și doamna Ulmu, nu are încă nici o vină, iar de măruntele lui păcate Laura nu trebuie să afle niciodată. Orice ar spune ea, Laura nu l-ar ierta dacă ar ști adevărul. Mîndria ei n-ar lăsa-o să-l ierte. Ar prefera să rămîină singură

În odaia ei întunecoasă, ca într-un cavou părăsit. Nu, niciodată nu va pricinui Laurei o asemenea durere.

Se auzi cheia de la intrare. Lucu și Laura schimbară o privire.

— Închide, îi șopti Laura.

Lucu se ridică în grabă și închise ușa încet.

Să nu o vadă, să nu o audă trecînd. Și o vedeau totuși cu ochii minții, dreaptă și trufașă, urcînd scara spre încăperile ei. Pasul ei sprinten, înăbușit în covoare, răsuna în simțirea lor ca pe un capac de sicriu. Era singurul sunet care de atît amar de vreme le tălmăcea disprețul tăcut al Matildei. Nu se putuseră obișnui cu acest minut, care în fiecare seară îi smulgea din însingurarea lor, ca să-i confrunte ca pe doi complici cu trecutul. Numai cînd zgomotul înceta reluau anevoie firul întrerupt al convorbirii. Ecoul dăinuia în ei ca o apăsare.

— Am vorbit azi cu ea, începu Lucu, folosind prilejul.

— Cu Matilde ?

Pe fața ei se întipărise teama și uimirea.

— Firește. Ea mi-a vorbit întîi, se grăbi el să adauge, ca și cum s-ar fi dezvinovățit : simțise nesiguranța Laurei și ascuțișul geloziei în uimirea ei. Îl luă de mîini și i le strînse cu putere :

— Ce vrea ? Ce spune ?

— Nimic rău. Dar nici bun.

Silion nu mai știa cum să urmeze.

— Nu mă chinui, îl imploră Laura.

— Mi-a vorbit de planurile și de afacerile ei. Vrea să plece în străinătate, să-și schimbe felul de viață. A hotărît să vîndă moșia și casa și m-a rugat să-ți aduc la cunoștință gîndul ei, cu rugămintea să nu te

opui. Pesemne că Sabin are să vie cu propuneri mai precise.

Se opri și răsuflă ușurat. Pe fața Laurei reapăruse surîsul, trăsăturile i se înseninaseră, Laura se lăsase în perne, ca liberată de o alarmă fără rost.

— Pleacă în străinătate ? Întrebă ea, și parcă se făcuse lumină în glasul ei.

— Numai după ce vindeți casele și moșia, îi răspunse Lucu îngândurat.

Pentru întâia oară surprindea în cuvintele Laurei un interes atât de femeiesc și de pămîntean.

— N-are decît ! exclamă Laura. Averea noastră îi aparține ; nu-mi trebuie. Ea a salvat-o... n-am avut nici un merit, n-am nici un drept. Privirile li se întîlniră. Ochii Laurei se umplură de imaginea lui. Și-am mai spus : nu te am decît pe tine. Întinse brațele spre el. Numai tu ești averea mea. Adăugă : mobilă și poate și imobilă. Și n-aș vrea s-o împart cu nimeni !

Lucu o strînse la pieptul lui. Gest uzual. Nu găsea că momentul unor asemenea gingășii fusese bine ales.

— Trebuie să examinăm situația, Laura, reluă el grav.

Cu un gest comic, Laura își astupă urechile.

— Sînt pierdută ! exclamă ea... Mi-ai zis „Laura“.

Într-adevăr, îi rostise numele întreg. Era un semn că discuția devine serioasă.

— Zi-mi altfel ! îl rugă Laura, cu o vioiciune voit copilărească. Zi-mi cum îmi zici de obicei. Altfel, nu mă mai iubești.

— Dar, Laura...

— Nici o Laura ! reteză ea obstinată. Eu nu sînt Laura ! își împreună mîinile a rugăciune : Bitti, bitti ! spune-mi așa cum știi.

Cu un zîmbet resemnat, Lucu o luă în brațe. Laura îl asculta, răsfățată și cuminte, cum ascuți un cîntec de leagăn :

— Lo, Lu, Lur, Lar, Lol, Lara, Lora, Loli, Lalo !

Laura se desprinese încet din brațele lui. Rămase resemnată în perne.

— Fă nițică lumină ! Își alcătui o figură de extremă atenție. Ia uită-te, e bine așa ? Și acum spune, ascult !

— Chestiunea e foarte complicată, spuse Sillion cu ochii în gol, ca și cum ar fi cercetat noile lor orienturi.

— Nu încreți fruntea, îl rugă Laura, îți faci un cap de prost...

— Sînt două lucruri deosebite, începu Lucu încurcat. (Nu era la largul său cînd vorbea despre afaceri.) E mai întîi moșia, pe urmă casa. Cu asta e mai simplu : o vindeți și împărțiți suma. Vine apoi mutatul, cu tot ce se leagă de el ; dar asta e altă chestie... (O chestie care mă privește, continuă el în gînd, și i se păru deodată că se împotmolește într-un noian de imagini nedeslușite : camioane, boccele, troace și calabălcuri, tabloul îmbîcsit al unui viitor de neajunsuri fără sfîrșit.) O altă chestie, reluă el, adunîndu-și gîndurile. A, da, moșia, a doua problemă, și aici aveți două soluții : ori o vindeți acum în întregime, ori ceri ieșirea din indivizie și vindeți atunci numai partea Matildei, adică cinci sute de pogoane, dimpreună cu conacul. Fiindcă nu e nimeni nebun să cumpere cinci sute de pogoane fără conac, afară poate de vreun vecin, pe care însă nu-l văd nicăieri. Și atunci ești obligată, din banii luați pe jumătatea ta a conacului, să construiești altul mai mic, mult mai mic, pentru administrarea jumătății care îți rămîne. Va trebui să găsești, hm, să găsim (se corectă Lucu) un alt administra-

tor, mai sîrguitor, că doar n-ai de gînd să-l  ii tot pe conu Iordanache, pe care nu-l cunosc, dar știu c te parale face. Cinci sute de pogoane se administrează mai greu dec t o mie, fiindcă ele trebuie într-adevăr administrate. Sau să găsești, hm, să găsim un arenda , dar ce arendă po i lua pe cinci sute de pogoane... („De fapt, gîndea Lucu, va trebui să mă ocup eu de toate acestea, să cumpăr materiale, să construiesc, să caut alt administrator, să-l supraveghez, să ar, să sem n, să recoltez, să v nd, să  in socotelile, să port toată răspunderea. M- şteapt  o via a grea.“)  ntr-un cuv nt, continuă el cu glas tare, totul depinde de tine : sau v nzare integrală,  i atunci, ce faci cu banii ? cum  i plasezi ? cu ce garan ii, cu ce venituri ? sau ieșire din indivizie, *et caetera*, nu vreau să mă mai repet... Trebuie să  tii ce vrei, să iei o hot r re. A tept.

 i, ca un om de afaceri h r sit în asemenea treburi, Lucu  i scoase tabachera de aur, oferi  ig ri  i foc  i tăcu. Tăcu.

—  n definitiv, trebuie să ai  i tu o părere, spuse el bl nd, a tern ndu- i un z mbet peste impacien a.

— *Hélas ! Tout m'indiff re !* răspunse Laura savurându- i arhaismul, *tout hormis toi !*¹ expiră ea într-un tremolo suav, care, împletind ironia cu extazul,  i crea c ntecul prin lume lunec nd ca o casc d  cristalină peste piedicile existenței.

Str b t nd ca printr-un vis de opium pr n magia descântecului, g ndul lui Lucu înţelegea că mai presus de toate pe Laura o preocupa plecarea Matildei, care o libera de teama nemărturisită a unei reîntoarceri năprasnice a surorii ei în via a lor. Casa, moșia, ie irea din indivizie, conacul, banii  i greutăţile traiului nu

¹ Vai ! Totul mi-e indiferent... afară de tine !

mai însemnau pentru ea nimic. O amenință cu degetul ca pe un copil.

— E în joc, îi zise, toată existența ta... existența noastră, se corectă el și gândi : „Cu fiecare cuvânt, mă leg tot mai mult de un viitor fără scăpare, mă scufund într-o potecă de nisip și ape, dar nu e momentul să fac o deosebire între viața ei și a mea“. Și reluă : Să știi că mijloacele tale vor fi simțitor reduse...

— La jumătate, bineînțeles, îl întrerupse Laura cu prefăcută îngrijorare.

— Ar fi foarte bine, dar nu e așa : cu o jumătate din moșia vîndută nu realizezi nici pe departe o jumătate din venitul ei cînd e întregă. Să ne mulțumim cu o treime. Și, văzînd pe chipul ei o plictisită efortare de a pricepe, adăugă : Am să-ți explic altă dată de ce. Nu uita apoi datoriile ; trebuiesc plătite, și Matilda ți le va pune cu siguranță la socoteală, de vreme ce au fost făcute pentru sănătatea ta, în străinătate.

— Fie, consimți Laura, dar îmi rămîne totuși destul pentru o existență modestă. Nu mai mănînc nimic. Un baton de șocolată și un corn pe zi. Am să caut să nu mai merg la baluri, serate, recepții, oștețe, premiere, apoi tot astfel tenisul, calul de călărie, patinajul și partidele de hochei pe gheață, declară Laura solemn. Ajunge ? Vînd cărțile și mă abonez la o bibliotecă de împrumut. Ai să-mi găsești o garsonieră cu două camere și hol ; în cea mai frumoasă am să-ți pun divanul, divanul nopții noastre dintîi, pentru nopțile cînd rămîi la mine. N-am să-l vînd. E singurul lucru din toată casa pe care nu-l vînd.

Lucu îi luă mîinile și i le sărută pe rînd.

— Mi s-a urît, reluă ea schimbînd tonul, trebuie să plecăm de aici. Mi s-a urît cu aceste ziduri trainice și bătrîne. Prea au murit mulți din neamul meu aici.

Prea s-au uscat salcîmii și plopii din grădină. Cînd au murit prea mulți într-o locuință, se face, încet-încet, o atmosferă de capelă, miroase a flori putrede, a umezeală și a penumbră. Miroase a doctorii trezite, ca într-o fostă farmacie. Încă puțin, și o să apară și stafiile, în rochii de ceață ; poate că au și sosit, dar n-au debutat încă. Așteaptă să mă părăsești tu, care nu crezi în ele. Dar poate că n-ai să mă părăsești așa de curînd dacă ne mutăm de aici. Vreau să te aștept într-o căsuță nouă, cu perdeluțe de creton și mobilă cubistă. E odios, dar vreau un bar în perete și un divan studio. Stafiile detestă mobila cubistă și divanurile studio.

Încă o dată, Lucu îi sărută mîinile.

— Dar trebuie să dai un răspuns, Laura. Hai să vorbim serios.

— Ce înseamnă serios ? Întrebă Laura. Apoi decretă, imitîndu-l pe Lucu : Tot ce e serios e și trist. Serioasă e și sărăcia, durerea și suferința sînt lucru serios, bătrînețea și moartea sînt serioase, nu mai vreau să mă gîndesc la ele.

— Nu chiar la ele... Dar pînă mîine, poimîine, o să ne hotărîm.

Lucu o dezmierdă cu duioșie pe obraji și pe tîmple. O scăpa de grija de a lua o hotărîre. Asemenea ființe nu trebuie să aibe preocupări și griji. Dacă ar avea puterea de a face minuni, i-ar porunci : „Ia-ți patul tău și umblă !“ Și viața s-ar fi îmbogățit cu o podoabă mai mult. Dar Laura rămîne țintuită în patul ei. Și el rămîne legat lîngă patul ei, în numele dragostei și al datoriei. Lucu își cercetă ceasornicul pe furiș : poate că tot se va duce la doamna Ulmu în seara asta.

Laura îl pîndea. Desprinsă de clipa de față, cu ochii în gol și gîndul aiurea, ca un orb viclean care te înfășoară în plasa lui de tenebre, nu pierdea totuși nimic

din ce trebuia să vadă. Cel puțin așa i se părea lui Lucu.

— Rămîi cu mine astă-seară, îl îndemnă ea, cu o șovăială sfioasă.

Numai o inimă de piatră ar fi putut lăsa pradă singurătății o ființă care se roagă atît de duios.

— Luăm masa împreună, îl îmbie, avem Tokay și Bordeaux vechi și Armagnac din rezerva supremă...

Lucu ași înăbuși un suspin. Știa ce înseamnă tremurul abia simțit din acea ispitire cu vinuri vechi din rezerva supremă. Se simți un biet punct dintr-un program hotărît de mai înainte. Dorința Laurei nu pornește dintr-un trup fericit și puternic, ci din enervarea lungilor ore petrecute pe așternutul ei de osîndă. Dar nu mai era nimic de făcut. O măsuță rotundă și joasă, încărcată cu bunătăți, scînteind de cristaluri și argintării, fu gata, ca prin farmec, într-un colț al încăperii. Vizita la doamna Ulmu se amîna, din oficiu.

Încercă totuși să-i vorbească de oboseală, de treburi care îl silesc să se scoale a doua zi foarte devreme, și chiar de sănătatea ei, care trebuie să fie cruțată. Dar Laura întîmpină că ea însăși e obosită, că după cină se vor odihni mai bine amîndoi în somnul lor, în care, oricît ar fi de adînc, nu pierd bucuria de a se simți unul lîngă altul. Lucu o asculta cu un zîmbet măsluit de penumbră și purtat în colțul gurii ca o floare de oiță. E dureros și umilitor să fie o simplă jucărie în mîinile altuia. Trebuie să ies din viața asta, să fug, să scap chiar cu prețul unei lașități trecătoare. Dar e prea tîrziu. Plecarea Matildei în străinătate înseamnă sfîrșitul visului lui de libertate. Înseamnă grija și truda în locul existenței lui de boemă confortabilă, dibaci sprijinită pe sinecuri. Dar dacă ar angaja un avocat tînar pentru afacerile Laurei? Ce-ar fi dacă ar găsi un Sa-

bin *ad usum Laurae*?¹ Un băiat zdravăn și simplu, o țoapă sportivă, un fante sărăntoc. Lucu se întrerupse, rușinat. Îi vin uneori gânduri atît de ciudate, că e aproape convins că i le suflă Necuratul. Spirite mari au crezut în existența lui. Altminteri, oamenii n-ar oscila la infinit între sublim și abjecțiune. Numai o minune îl mai poate scoate din acest impas. Singura cale de mîntuire ar fi minunea, vindecarea Laurei.

— Laura, am o rugămintă. Trebuie să mă ascuți.

— Trebuie să fie vorba de ceva foarte plictisitor, răspunse Laura, tonul ăsta dulceag și patetic nu anunță nimic bun.

— Ai să primești un doctor nou.

— Mă așteptam. „Se respinge“. Nu insista.

— Trebuie să-l vezi, se rugă Silion, e un fost coleg, *un brave copain*², întors din străinătate. N-o să te examineze. Ai să-l primești ca pe un musafir.

— Nu mă joc de-a v-ați ascunselea.

— E un savant adevărat, un mare artist al vindecărilor...

— Tu ești vindecarea mea, îl întrerupse Laura, vrei poate să mă faci sănătoasă și să mă dai altuia?

Glasul i se pierdu ca un ecou într-o pădure.

— A studiat medicina în Apus, apoi în Japonia, în China, în Tibet... Se spune că în materie de paralizii nervoase, asiaticii știu mai mult decît noi europenii... A fost și prin Polinezia, a studiat medicina empirică de pe acolo. Se zice că vracii și călugării lor posedă reminiscențe din știința pierdută a Atlanților, păstrată în tradiții obscure, descîntece, vrăjitorii...

— Vai mie! Îmi cauți pe cineva care să mă descînte și să mă vrăjească... Unde am ajuns!

¹ Pentru folosul Laurei?

² Un prieten pe cinste.

— Laura, tu n-ai voie să-ți bați joc de lucrurile astea. Prietenul meu s-a specializat în studiul veninurilor de șarpe, al acțiunii acestui venin asupra marelui simpatic și asupra compoziției sîngelui. E autorul unui vast tratat de medicină, în care arată unde sfîrșește știința și unde începe arta în această materie. E cît se poate de interesant. A consimțit să te vadă. E un mare noroc.

— Asta înseamnă o seară pierdută, oftă Laura, pierdută pentru noi, pentru mine.

— Dar dacă te vindecă ?

— Cine știe dacă ai să mă mai iubești cînd voi fi sănătoasă ? !

În alte împrejurări, un asemenea răspuns l-ar fi încîntat pe Silion. Astăzi nu vedea în el decît exagerare sentimentală : nu o preocupă nimic alt decît dragostea, și în dragoste numai și numai bărbatul iubit. Se cunoaște că nu a mai avut a face cu alți bărbați.

Îi făcea o vină pînă și din nevinovăția ei.

Sfîrșiseră masa. Se aflau din nou pe divan.

— Îmi dau seama că te obolesc, spuse deodată Laura, și că într-o bună zi... mîinile ei fluturară în gol, a despărțire. Și chipul ei se întoarse înspre ferastră, urmărind un zbor imaginar, dincolo, în seara violetă. Cu o suavă melancolie, Lucu se și văzu în chip de pasăre mare, vîslind cu imense aripi albe prin paradisul întunecat. Știu că ai să mă părăsești, continuă Laura, și gestul mîinii ei pecetlui pe gura lui Lucu cuvintele de protestare ce stau să iasă ; știu, dar tocmai de aceea vreau să mă bucur de fiecîre minut în care mai ești cu mine. Să mă bucur cît timp încă nu-mi rezști.

Cuprins de remuşcări, Lucu îi luă mîinile. Mîinile de înger istovit ale Laurei. Ar fi vrut să-i ceară iertare, dar fără să se trădeze.

— Niciodată, îi şopti el, niciodată.

În turburarea lui, nu găsea nimic mai mult de spus. Laura clătină din cap.

— Eşti bun cu mine, poate chiar crezi ce spui. Ca să nu-i tremure glasul, îi vorbi în şoaptă, pe o notă înăbuşită şi gravă. Într-o zi voi rămîne singură, cumplit de singură.

Apăsă pe acest cuvînt şi-l ascultă în golul inimii ei.

— Toate femeile spun aşa, continuă Laura, ai mai auzit cîntecul, dar să ştii că dintre toate femeile, numai eu rămîn cu adevărat singură. Uită-te la mine, şi-ţi vei da seama. Toate femeile spun : „Sînt singură pe lume. Nu te mai am decît pe tine.“ Poate mint. Toate mai au ceva. Numai eu nu mai am pe nimeni. Am avut o soră, Matilda. Făcu un gest care spunea : „S-a dus“. Lumea mea eşti tu. Aş vrea să mor în clipa cînd vei pleca. Şi să n-ai remuşcări. Din nefericire, nu poţi să mori cînd vrei, rămîi singur şi aştepţi.

Lucu o luă în braţe. Se legănară amîndoi peste prăpastia singurătăţii evocate. Şi ca să nu vorbească, să nu-l audă minţind, Laura îi lipi faţa de sînul ei. Lucu socoti că îi va fi peste putinţă să o părăsească vreodată pe Laura. Inima i se strînse dureros. Niciodată nu o va lăsa pe Laura. Vieţile lor sînt împletite strîns pînă în rădăcini, ca două iedere gemene. Şi fiinţa ei respiră prin el. De el depind bucuriile ei şi tristeţea. Laura nu trebuie să afle nimic. Trebuie să se ştie mereu iubită, singura, unica iubită. Dorind acestea din toată inima, Lucu era sigur că gîndurile lui răsună ca o armonie în sufletul Laurei. Buzele ei sînt mai roşii, mai pline ca de obicei, obrajii îi ard, privirile scîn-

teiază. E însuflețită de un tremur depărtat, de o sevă adâncă, pe care el o simte cum simți venirea furtunii din fundul unei tăcute nopți. Ar trebui să se ridice, să se depărteze, dar e ținut pe loc, într-un fel de așteptare magnetică. Laura s-a întors încet spre el, cu fața plină de frumuseța dorinței.

— Sărută-mă, Luc !

Și el nu mai e decît o fîntînă pentru setea ei. Nu-i mai e dor de ea, și totuși apasă asupra lui o lege știută, care-l înduplecă la dragoste. Ar ucide-o chiar acum în îmbrățișarea lui de voluptate și de ură, într-un spasm de fericire supremă pentru ea, de libertate pentru el.

Această ispită nu-l încearcă pentru prima oară, o știe bine. Mai știe că e propria lui slăbiciune aceea care răbufnește așa. O strînge, o înlănțuie mai puternic, ca și cum ar vrea să o smulgă morții apropiate, și fiecare suspin îngemănat luminează ca o imensă aripă, una după alta, aripi ce-și răspund, iar ei nu mai sînt decît un zbor de fulgere peste adîncuri.

„Asta e totuși femeia mea, gîndește Silion, e iubirea mea, restul e rătăcire și lăcomie.“ Un val se ridică în el vertiginos. Acum viața lui se avîntă spre Laura ca un fluviu exaltat de apropierea mării. Un gînd suprem îi fulgeră prin minte : „E femeia mea, pînă la moarte“.

Și, înlănțuind-o ca un mîntuitor pe un prag de întineric, se spulberă cu ea în neant.

SUB CANDELABRUL LUI SCAFA

„...Ce qui dominait, c'était la soif des jouissances et du luxe et la licence des gens qui avaient appris à vivre de l'amour du sport et du sport de l'amour.“¹

Gustave Flaubert

Întârziase. N-a îndrăznit să sune pe întuneric la intrarea principală, o poartă masivă de fier forjat și sticlă opacă, groasă de un deget. S-a temut să nu turbure din vreo greșeală pe vecinii de la celelalte etaje. Silindu-se să nu facă zgomot pe pavajul de bazalt al curții, dădu ocol clădirii și descoperi o ușiță întredeschisă, pe care, după o șovăială de o clipă, intră. Dibui rampa unei scărițe, și iată-l urcînd, ca un răufăcător, pe o spirală de fier, întunecoasă ca un dulap, răsucită și îngustă, ale cărei trepte metalice cu muchii ascuțite îl izbeau dureros în fluierile picioarelor și răsunau nesuferit la fiece pas. „*Ad augusta per angusta*“², se îndemna Silion făcîndu-și curaj și numărînd palieretele. Se opri și batu.

O slujnică oacheșă îl întîmpină într-un cadru de lumină. Pe obrazul ei rotund, doi negi coralii, cu peri

¹ Ceea ce domina era setea după plăceri și lux, și libertatea oamenilor care învățaseră să trăiască de dragul sportului și din sportul dragostei.

² La lucrurile nobile ajungi prin căi înguste.

sîrmoși și răsuciți ca niște cîrcei de vie, îi dădeau o înfățișare de ghicitoare în cărți și în cafea.

— Doamna Ana Ulmu locuiește aci?

— Dar cum de-ați nimerit tocmai pe scara podului? îl întrebă, vorbind pe nas, ca un paracliser, servitoarea. Bine că nu v-ați frînt gîtul! — și-i făcu semn s-o urmeze.

Străbătură un culoar destul de larg, pînă la o ușă, în fund. Îi făcu loc și, ca și cum ar fi vrut să scape de el, deschise și îl împinse într-o lumină orbitoare. I se păru că intrase în atelierul unui fotograf. Un focar central, răsfrînt cu violență în toate părțile, îi lua vederile. Se simți ca un liliac prins între oglinzile paralele ale unui ball.

Cînd i se mai obișnuiră ochii, Lucu putu să admire un antic și măreț candelabru, care, pogorînd din tavan ca o caracatiță de cristal și de foc, își răsfrîngea pretutindeni, într-o feerică încremenire, brațele lui tentaculare, aprinse toate.

Se afla într-un salon spațios, ale cărui amănunte îi scăpau deocamdată. Un pendul sepulcral legăna clipele în tăcere. Un pian negru, în fund, îi atrase atenția prin masa lui întunecată. Era totuși o nepotrivire între dimensiunile și luxul acelu candelabru și restul încăperii, mobilată desigur cu gust, dar fără pretenții mari, ca o cameră de primire burgheză. Un candelabru de sală de recepții într-un palat și exilat aci prin cine știe ce decăderi succesive, de care nu scapă nici oamenii, nici caii de curse, nici transatlanticele dacă nu pier la timp. O lume de schelete, în peruci, taftale și mătăsuri, și-a legănat vîrtejul ei ritmic de malacoave la soarele lui factice, prin cine știe ce cantier de fațade placide, azi dispărut. În sfîrșit, clipind din ochi, Lucu descoperi pe stăpîna casei. Îl cerceta în voie, din fun-

dul unei berjere înalte de damasc, de lângă sobă. Purta o somptuoasă rochie de casă de brocart galben pe negru și papuci de sultană, bogat cusuți cu fir, dar cu vînfurile amputate. Unghii de jar. O răzvrătire de bucle proaspete și bogate îi încadrau figura îngustă : cap de meduză care a îndurat reprimiunea și disciplina coaforului. Toate acestea, gîndea Lucu apropiindu-se și mereu preocupat de desfășurarea cu putință a împrejurărilor, alcătuiau poate un semn al intențiilor ei generoase.

— Am impresia că mă aflu la curte sau la ambasadă, zise el cu o plăcăciune exagerată.

Și îi arătă înspre candelabru.

— O ambasadă în care se intră prin scara podului sau prin cea de serviciu, răspunse stăpîna casei.

Zîmbetul ei era un ciudat amestec de amărăciune și maliție.

— Contrastul e cu atît mai mare pentru mine, în-tări Silion, cu ochii la țurțurii de cristal în care se zdrobeau luminile.

— E candelabruul lui Scafa, îl lămurii doamna Ulmu, pe un ton de custode obișnuit a rosti cu băgare de seamă numele oamenilor iluștri, și îi făcu semn să ia loc.

— Ah, da ! exclamă Lucu încurcat, ca și cum și-ar fi adus aminte cine a putut fi Scafa. („E desigur vreun pirat frumos, pe care posteritatea îl mai pomenește mulțumită numeroaselor lui fărădelegi.“) Dar nu-mi explic, reluă el cu un efort, cum a ajuns un aventurier levantin, care a străbătut toate mările, posesor al unui candelabru, adică al unei mobile de stare pe loc.

Pe fața doamnei Ulmu se zugrăvi mirare și compătimire.

— Faci o confuzie, domnul meu. Scafa n-a fost un aventurier levantin, ci un filantrop macedonean, mare proprietar de tîrle și vapoare. A lăsat țării o avere uriașă pentru așezările de binefacere. Îl confunzi pe semne cu Spada, banditul corsican de care sînt pline gazetele. Scafa e mort de mult.

— Atunci, reluă cu prudență Silion, fără să-și desprindă ochii de la a șaptea minune, e poate un suvenir de familie.

— Răposatul meu soț era nepotul lui Scafa. L-a și moștenit pe marele filantrop, dar numai în ceea ce privește candelabrul, accentuă doamna Ulmu cu o ironie amară. Restul s-a dus la spitalele, școlile și orfelinatele din țară și din Grecia.

Cu un surâs care osîndea rătăcirile milionarilor vanitoși, nesimțitori față de suferințele rudelor sărace, Lucu se solidariză cu doamna Ulmu :

— Așa sînt toți unchii ăștia din America. Pe patul de moarte devin filantropi. Se mîngîie cu gîndul că le rămîne numele pe diverse frontispicii...

— Dar eu m-am răzbunat ! Mi-am reluat numele de fată. Sună mai frumos decît Scafa.

— Mai romînesc ! întări Silion.

Nu-i displicuse schima de fetiță feroce pe care o făcuse doamna Ulmu cînd îi vorbise de mica ei răzbunare.

— Să știi însă că numele răposatului meu soț e ilustru în analele Fanarului. Figurează în *libro d'oro* al nobleții bizantine. (Pe același chip de fetiță se așternu un văl de solemnitate.) Romîni macedoneni, continuă ea, au avut în Răsărit un rol mult mai mare decît li se recunoaște. Și e foarte cu putință ca drepiturile lor pe aceste locuri să fie mai vechi decît ale grecilor și ale latinilor.

Doamna Ulmu înghiți în sec și-și linse buzele cu o comică gravitate.

— Tot ce se poate, încuviință Silion intimidat.

Convorbirea lua o întorsătură primejdioasă pentru el. Nu venise aci la această hamletică oră ca să asculte o prelegere asupra fraților din Pind.

Stăpîină pe materie, Ana Ulmu continuă :

— Acest Scafa, străunchiul lui Lambe, a dat bani cu nemiluita și Eteriei. Lordul Byron l-a felicitat printr-o scrisoare personală.

— Foarte frumos !

— Și candelabrul ăsta, pe vremurile cînd ardea cu lumînări, a aparținut lui Capo d'Istria, de la care a trecut în posesia regelui Otto de Bavaria. Cînd și-a părăsit tronul din Atena, l-a vîndut lui Scafa.

Toate acestea, Ana Ulmu le povestea cu un glas de femeie răsfățată, puțintel zgîriat, ca o placă uzată de patefon, care la fiecă rotire șovăie o clipă și se abate ușor de la tonul inițial, ca să-l regăsească la rotirea următoare.

— Și să mai știi că Lambe a fost un aristocrat autentic, izbucni cu un accent de păpușă mecanică doamna Ulmu.

— Dar cine e Lambe ? se interesă Lucu.

— Fostul meu soț, suspină amfitrioana, așa îi spuneam eu : Lambe, vine de la Haralambie, așa îl chema.

Și numele răposatului îi expiră pe buze, cu sfîrșeala unui vechi și nestins regret.

— E lucru știut că Haralambie Scafa se trăgea dintr-o familie aristocratică, întări Silion cu autoritate. E un adevăr istoric, pe care-l cunosc și copiii de școală.

— Oh, marele lui regret era că n-avem copii. Și-i dorea din tot sufletul, cu toate că știa bine că nu mai apucă să-i vadă mari.

— Suferea, desigur, de o boală incurabilă.

— Era zdravăn ca Foișorul de foc ! protestă doamna Ulmu. Dar ce vrei, vârsta !...

— Sînteți de mult singură, doamnă ? se interesă Lucu, precaut ca un felcer care desface pansamentul de pe o veche și iremediabilă rană.

— Luna viitoare se împlinesc trei ani.

Ochii Anei se ațintiră în tavan, urmărind printre cristalele candelabrului umbra în plutire (și vizibilă numai ei) a scumpului dispărut. Lacrimi nu se iviră, dar, poate că miile și negrele scînteii le mărturiseau ființa.

— Ați suferit mult, firește, compătimi baritonal și elegiac Silion, gata să îndure o lungă poveste de doliu și eventual să consoleze.

Se simțea gata să renunțe la încă o perioadă a vieții sale, să-și amîne eroicele hotărîri, să lase deznodămintele la voia întîmplării. Ar fi vrut să poată ghici dacă fericirea lui cea nouă va fi să aibă un prompt început chiar în seara aceea. Dar din fundul fotoliului și al trecutului încă viu, Ana Ulmu pornise să-i depene firul tristeților și fericirilor ei conjugale. Totul fusese de o atît de scurtă durată, vai ! Se măritase la numai nouăsprezece ani, cu un bărbat de aproape cincizeci și cinci („Cum, chiar atît ? De ce-ați făcut asta ?“ „L-am iubit !“), dar care avea marea însușire de a nu arăta nici măcar patruzeci, și care cu avîntul și cu fapta (așa cel puțin reieșea din spusele obscure ale tinerei vădane) îndreptățea, fără întreruperi, aceste aparențe.

De pe o măsuță joasă de nuc, Ana luă o fotografie ovală încadrată în argint și o întinse lui Silion. Era portretul unui bărbat uscățiv și spîm, cu păr buclat și cărunț și, pe cît se putea ghici, de o statură ciclo-

pică, dar elegantă. Într-adevăr, domnul Scafa părea încă tânăr. În etatea răposatului intervenise, sfidînd cronologia, un fel de stabilizare. Se oprise la vîrsta bărbat, aoea vîrstă care nu are cifră, ci arată o faptură ajunsă la împlinirea forțelor ei. Defunctul Scafa părea durat din piatră și oțel.

Lucu își aduse aminte de tutorele Anei, de la Esplanade. „E fidelă genului, gîndi, dar răposatul a fost mult mai arătos și mai viril. Era un bun mediteranean, gen contrabandist și pirat, pe cînd tutorele e un brun circazian, moale și catifelat, negustor de covoare, mirodenii și, pe sub manta, ceva stupefiante.“

— Frumos bărbat și distins ! se rosti Lucu restituind pios portretul. Aduce poate cu domnul cu care v-am văzut la Esplanade.

— Ca statură și culoare, poate că ai dreptate, se învoi Ana. Dar soțul meu era cu o palmă mai înalt. S-au cunoscut destul de bine. Bietul Lambe ! Cu toate că era așa de viril, nu putea suferi bărbații. Sau poate tocmai de aceea.

Pauză meditativă. Reluă :

— Prietenul casei era doctorul Leonte, nas-gîturechi, pe care poate ai să-l cunoști. Ana culese un alt portret de pe măsuta de nuc și i-l întinse lui Lucu. E Puiu Leonte, cel mai bun prieten al lui Lambe și al meu. A fost singurul meu sprijin în nenorocirea care m-a lovit. Locuiește aci, în vecinătate.

Ana se aplecă în fotoliu să pună un lemn pe foc. Trupul i se contură subțirătec și armonios în teaca lui de mătăasă brodată.

Silion își aruncă ochii pe fotografie. Hotărît lușru, gentlemenii care alcătuiau anturajul doamnei Ulmu păreau plăsmuiți în serie. Acest al treilea personaj cu care făcea cunoștință părea și el o rudă a defunctului

Scafa și prin urmare și al avocatului Arghir. Era mai chipeș, mai mlădios, mai tânăr. Sprâncenele subțiri și codate îi adumbreau pleoapele, gene lungi și aduse la vîrf îi strecurau luminile galeșe. Silion se încrunță ușor, strînse din pleoape. „Acuma știi, își zise, Scafa te ațintește cu privirea scrutătoare și neîndurată a corsarului, Arghir te măsoară cu privirea scîrbită a unui pașă în surghiun, iar acest Leonte, atlet între atleți, te scaldă în apele albastre și dulcege ale căutăturii lui de fante binecrescut și răsfațat. Ce sînt eu pe lîngă el?” se întrebă umilit. Se simțea ca un plop argintiu și firav pus în front cu zmeii codrilor.

Doamna Ulmu îl observă cu luare-aminte. Părea că pune preț pe impresia pe care i-o va face Leonte și că îi așteaptă părerea ca pe un verdict.

— Ce zici ?

— Frumos bărbat, fără îndoială ! opină Lucu.

— Dezgustător de frumos. Mă întreb cum poate să-ți placă așa ceva.

Doamna Ulmu îi surîsesese totuși cu încredere și satisfacție. Lucu Silion căpătase un certificat de bun-gust.

— Nu găsești o oarecare asemănare și între dumneavoastră doi ? îl întrebă, răspunzîndu-i gîndului nerostit, Ana. Tăcerea lui Lucu cerea lămuriri. Aveți ceva la fel : croiala obrazului, privirea, statura... toate astea la o scară mai mică... Doamna Ulmu continuă : Ești mult mai tânăr, firește, ești mai scund, mai subțiratic, mai paj. Ce vîrstă ai ?

— Treizeci și trei ! E o vîrstă matusalemică pentru un paj.

— Ce înălțime ?

— Un metru șaptezeci și opt, după fișa de la recutare.

— Mda, e o statură mai umană. Ceilalți prea sînt din Olimp ! rîse doamna Ulmu. Ești departe de a fi frumos ca dînsul, dar asta poate fi în avantajul dumitale. El e blond, dumneata ești brun. Totuși, semănați. Doamna Ulmu se încruntă ca pentru a-și aduna gîndurile. Da, semeni ou el cum seamănă un diminutiv cu numele propriu. Asta e !

Silion înălță din umeri.

— N-am nici o vină.

— Ești în diplomație ?

— Sînt avocat.

— Păcat ! Credeam că ești în diplomație.

Silion căuta să descopere trăsătura care lega fizicește tipul don juanului modern, al pașalei dizgrațiate și al pinatului domesticit de înfățișarea de atașat de legatie.

— Vrei să spui că în comparație cu titanii din jurul dumitale par nițel degenerat...

— Complimente nu vreau să-ți fac ; nu încă !

Rămăsese cu fotografia lui Puiu Leonte.

— Ești însurat ?

— Nu, doamnă.

— Nici o dragoste ? Nici o legătură statornică ?

Silion șovăi.

— Da și nu !

— Ce fel de răspuns e acesta : „Da și nu“ ?

Lucu oferi o țigaretă. Ana refuză. Aștepta răspunsul. El și-o aprinse pe a lui pe îndelete, să poată reflecta.

— Am avut o dragoste, o legătură ; chestie veche.

— Și de atunci ?

— Iubita mea s-a îmbolnăvit grav și e bolnavă și astăzi. Dar legătura, cum o numești dumneata, a rămas. Dragostea însă s-a transformat. Ce a fost nu mai poate fi. Am devenit un amant platonice, sînt, în

sfârșit, un infirmier devotat, aș putea spune pasionat.

Silion se opri. Socotea că a dat un răspuns mulțumitor. Nici liber și nici rob, dar pe de-a-ntregul disponibil pentru o aventură amoroasă.

— Și locuiți, firește, împreună ?

— Dimpotrivă, doamnă, locuiesc singur : la periferie, pe un deal, într-un cuib de granit, o mică cetățuie...

— A dragostei ? Întrerupse Ana.

— Poarta mea e totdeauna întredeschisă, doamnă ; nimeni, însă, nu mi-a dat-o de perete...

— E păzită de un câine rău...

— E păzită de așteptarea mea întru ideal.

— Atunci, poți aștepta mult și bine.

— Nu desper niciodată, doamnă.

În auzul lui Lucu, propriile sale cuvinte răsunau rușinos de patetic. Doamna Ulmu păru că vrea să schimbe vorba.

— Trebuie să-mi faci confidențe, domnule... am și uitat cum te cheamă ; ador confidențele... pentru conținutul lor de minciună...

— Nu prea înțeleg.

— Prețuiesc bărbații după cum știu să mintă. Te rog, începe.

Lucu tăcu.

Pași pe culoar. Un clinchet de chei. Se deschise ușa.

— E chiriașul meu, Jean Baudat. Ocupă o garsonieră care ține de apartamentul meu.

— Francez ?

— Da, reprezentant de rujuri, pudre și parfumuri.

Mașinal, privirile lui Lucu cercetară măsuta de nuc, în căutarea unui al patrulea document fotografic. Ana Ulmu surâse.

— Domnul Baudat nu face parte din galeria mea de portrete. Nu-i de loc reușit. E o fărîmă de om. Dar foarte cumsecade.

— Precum văd, sînteți o mare prețuitoare a forței masculine.

— A frumuseții, corectă doamna Ulmu. Un suflet ales se cuibărește mai degrabă într-un corp frumos. Nimeni nu e slut din întîmplare. Sînt, firește, și excepții. Dar prefer să nu risc. Frumusețea e un indiciu aproape sigur. Bunică-mea, de pildă, era o femeie de o bunătate îngerească. Fii, te rog, bun și dă-mi fotografia de pe pian. Originalul în ulei se află la pinacotecă. Ia te uită : ochii... mîinile... ce zici ?

— E nemaipomenit de frumoasă. Și semănați : ovalul, privirea. Un aer de familie.

— Soră-mea, Elena, îi semăna însă mai bine. Vezi, te rog, pe etajeră. Mulțumesc !

Era portretul unei femei cu vreo zece ani mai în vîrstă decît doamna Ulmu. Aceleași trăsături, aceeași expresie, aceeași linie, totul, însă, idealizat în tonuri blonde, în seninătate.

— Semănați ca sfînta Maria cu sfînta Ana în tabloul lui da Vinci, constată Lucu. Dar în cazul de față, dumneata nu ești Ana, ci Maria.

Cu un zîmbet îngăduitor, Ana îi arată că prețuiește acest compliment întortocheat.

În ramele lor de argint, portretele din camera sa se adunaseră treptat pe măsuta de lîngă ei, martori nemișcați, turburînd cu tăcerea lor tîrziul de toamnă.

Ochii migdalați ai bunicii și ai surorii mai mari îl priveau cu o nepăsare plină de superioritate și poate cu o nuanță de dispreț : „Ce caută la noi veneticul acesta ?“ Iar căutăturile falnicilor bărbați, croiți ca grenadierii din Pomerania, îl scrutau cu un aer com-

plice : „Nu ne duci pe noi cu șiretlicuri... știm ce urmărești.“

Lucu fu cuprins de neliniște. Se temea de una din acele prăpăstii de tăcere care se deschid între doi inși ce de-abia s-au cunoscut sau care sînt stînjiți de gînduri ascunse. Dacă el n-ar fi fost hărțuit de intenția cu care venise, vizita lui s-ar fi desfășurat mai firesc. Căuta zadarnic un gînd pe care să-l arunce în golul dintre ei ca pe o jertfă. Dar mintea lui e un deșert secetos. Nu mijeste în el nici un scaiete. Și tăcerea îi apăsa cu timpuri îndoite. În fotoliul ei, Ana Ulmu aștepta, în neclintirea unei statui funerare. Într-un sfîrșit, luă scrumiera, se aplecă încet, deschise portița sobei și îi azvîrli conținutul în jăratec. Rămase o clipă înclinată spre feeria focului zdrobit. Nici o buclă nu i se clinti din artistica ei așezare. Pe ceafă, părul i se rărea în cîrcei răzleți și plăpînzi. Lucu zări un luminiș între ei. Părea locul de pogorîre, plăsmuit anume, al unui sărut care pîndește, rotindu-se ca un erete, din înălțime. „Acum ar fi momentul, gîndi turburat Silion, acum, acum, acum... și dacă n-o fac, mă paște plictiseala și eșecul.“

Deci Lucu se hotărî la sărut, ca unii tirani la război ca să evite o criză. Fulgerător, eretele se năpusti din văzduh, de-a dreptul pe locul ales. Ana se întoarse încet. Nu părea surprinsă. Nu se zbatu, nici nu i se lăsă în voie.

Cinematograful a perfecționat pentru toată lumea și pentru toate vîrstele arta sărutării, din întreitul punct de vedere : al atitudinii, al intensității și al duratei. Amanții secolului al XX-lea, inițiați în mase compacte prin sălile de spectacol, nu fac deoît să reproducă mașinal fazele unui film american, încă de la prima lor îmbrățișare. E de bun augur, e semnul cel mai sigur al

armoniei finale, un sărut izbutit dintru început. Cu astfel de învățături ale experienței se depărtează almanții adulți de prospețimea iubirilor dinții.

Ana Ulmu căuta să-și arate nemulțumirea prin absența ei din sărutare, printr-o supunere resemnată față de abuzul de ospitalitate și putere. Buzele ei inerte, dinții încheștați, ceafa și trupul țepene, privirile glaciale păreau a-i spune : „N-ai decât să continui dacă îți place să săruți un manechin“.

Stăruința, totuși, are virtuți diavolești. În cele din urmă, Lucu surprinse în ochii Anei o ceață ușoară. Prin pielea ei se strecura un fior împrăștiat, foarte asemănător cu vibrația difuză pe care o poate cineva pipăi pe suprafața unui reșou electric oînd vrea să se convingă dacă are curent. Pesemne că și Ana se simțea înfrigurată de acel snop insidios. Întreaga ei ființă se opinti ca pe un povârniș. Sprîncenele i se încruntară, scrutînd cu ochii realitatea de dincolo de vedenie. Printre țandările unei clipe, sărutul lor culmină biruitor. Cu o supremă efortare, Ana izbuti să i se smulgă. Își dădu seama, cu satisfacție, că împotrivirea ei nu avusese nimic grotesc.

Pentru Lucu, restul nu mai avea însemnătate. Nu trebuia ca totul să se încheie pe loc și cu luptă. O lăsă pe Ana să se desprindă cu totul din îmbrățișarea care nu mai era numai a lui, ci și a ei.

Cu mîinile ei mate, Ana își repotrivi coafura, cu-tele veșmîntului și își reluă, posomorîtă, nepăsarea ei statuară, pe fotoliu. Lucu își îndreptă nodul cravatei, care o luase pieziș. Zîmbea încurcat și duios. Nu cutezau să se privească. O bătaie la ușă de veni providențial în ajutor. Amîndoi se reășezară mai bine în fundul fotoliilor, nemîșcați, ca la fotograf.

Ușa se deschise foarte încet. În prag se ivi un tânăr mărunțel și bine îmbrăcat. Se ținea drept și cu umerii trași înapoi ca un ofițeraș în civil. Se întepenea pentru a-și ascunde timiditatea. În mână avea o cutiuță de metal alb.

— Mă scuzați, se adresă el doamnei Ulmu, dar am văzut lumină în salon și am venit să vă rog...

Vorbea românește cu băgare de seamă, străduindu-se să nu graseieze și să-și învingă accentul francez. Era vădit că nu se așteptase să-l găsească pe Silion acolo și că nutrea pentru el o antipatie spontană. Doamna Ulmu îl reținu cu un gest.

— *Monsieur* Jean Baudat, prezentă ea, chiriașul și elevul meu cel mai bun. Cel mai bun pentru că e unicul.

Cei doi bărbați se îndlinară ceremonios.

— Venisem numai să vă rog, reluă Jean Baudat, de data asta în franțuzește, dacă n-aveți cumva nițică esență pentru bricheta mea (domnul Jean Baudat îi arătă cutiuța de metal alb, prezentând-o ca pe un chivot, pe vârful degetelor); sau poate un plic de chibrituri... dar numai dacă le aveți la îndemână, adăugă el pe românește, n-aș vrea să vă deranjez.

— La îndemână, repetă doamna Ulmu îngânându-l. Domnule Baudat, sînt mîndră de dumneata, ai făcut niște progrese uimitoare.

Baudat surîse modest și intimidat.

Lucu interveni:

— Vă pot oferi un plic de chibrituri, dacă-mi permiteți. Vă rog să-l păstrați, n-am nevoie de el.

Se gîndea totdeodată: „Dacă gazda îl pofteste să șadă, totul e pierdut“.

Baudat luă plicul de chibrituri și mulțumi cu oarecare exagerare, ceea ce trăda sforțarea lui de a-și aco-

peri nemulțumirea. Doamna Ulmu nu-l pofti să ia loc, astfel că elevul Baudat fu nevoit să se încline și să se retragă în mijlocul unei tăceri nemiloase, care-l sili să se izbească nițel de ușă, în încercarea lui de a ieși de-a-ndaratele, neturburat și calm ca un desăvârșit om de lume.

Ana și Lucu se priviră în sfârșit. Acest neînsemnat incident îi apropiase. Aveau un secret. Începuseră a fi complici. Lucu îi căută și-i pipăi mâinile. Ana și le retrase încet, dar cu dinadinsul. Lucu lăsă o mână în jos și-i cuprinse o gleznă care se legăna în spațiul restrâns dintre cele două fotolii. Ana și-o liberă ridicându-se în picioare.

— Numai o clipă, îl rugă ea, și părăsi încăperea.

Se întoarse de-abia peste câteva minute, care i se părură lui Lucu nesfârșit de lungi. Puse pe măsută o tavă, pe care se aflau cafele fumegânde în cești de cobalt, struguri negri, tandivi, și mere radioase ca rodiile, alături de două talere de argint și două cuțitașe fumurii cu plăselele cizelate. În ochii lui Lucu, toată această natură moartă însemna că seara era pierdută pentru el.

— Mi-ar fi fost mult mai plăcut să n-am pe nimeni în casă, reluă Ana ca și cum ar fi recitat un monolog, cu toate că garsoniera pe care o ocupă domnul Baudat e cu totul separată, iar dumnealui e un om subțire și simțit. Dar de la moartea bărbatului meu a trebuit să mă restrâng. Familia nu s-a purtat frumos cu mine. Așteptau din partea mea nici eu nu știu ce. N-am vrut să le cer nimic. Nici măcar drepturile mele, cu toate că o scot la capăt destul de greu.

Zîmbetul ei de amărăciune și neașteptata ei spovedanie treziră din nou bănuielile lui Lucu. După sărutarea ei de adineauri, trecută sub tăcere, iată și măr-

turisirile de strâmtoare bănească. Dacă lucrurile stau astfel, totul se simplifică. Etapele se precipită și se împuținează. Jurămintele și făgăduielile nu-și mai au rostul. Și de-a lungul unui ritual dezbrătat de vorbe mari, recoltezi plăcerea și-ți păstrezi libertatea. E tocmai ceea ce își dorise Lucu în sinea lui. Cineva nevăzut și puternic veghează asupra dorințelor lui. Știe providența ce face !

— Păstrezi legăturile cu familia defunctului ?

— Ne scrim din când în când. Scrisorile lor mi-aduc ceva din parfumul Bărăganului. Ele mi-amintesc de viața mea de acolo.

— Domnul Scafa a fost agricultor ?

— Da. Locuiam într-un arman fără pereche, în mijlocul unui parc de salcâmi și de pini maritimi. Pentru mine, care sînt musceleancă, viața din Bărăgan mi s-a părut cu totul extraordinară, mai cu seamă verile. Închipuie-ți că de la opt dimineața trăiești închis în casă, cu storurile și perdelele trase. Afară, cît vezi cu ochii, e numai o văpaie. Orbești. Respiri focul soarelui. Cîteodată, stogurile și chiar lanurile de grâu se aprind, fără de veste, de la sine. În casă e umbră și răcoare. Dar trebuie să stai nemișcat ca o mumie. Orice mișcare parcă adaugă o liniuță la termometrul din perete. Lambe pleca pe moșie cu noaptea-n cap. Il însoțeam uneori pînă la poartă. Era întuneric încă. Se mai vedeau cîteva stele pe cer. Orizontul se rumenea la răsărit. Auzeam cum se trezesc păsările, greierii, lăcustele. Lambe se întorcea pe la opt și se culca din nou lîngă mine. Zăceam pînă la nămiezi, pe un pat imens, alături. După masă la fel.

Pleoapele Anei Ulmu se închiseră, trupul i se întinse ușor în fotoliu, nările i se zbătură delicat.

— Somnul de după-amiază dura pînă la șase. Dar nu se putea încă ieși pe terasa dinspre nord, atît de cumplit era pîrjolul de afară. Pînă începea să se însezeze, ne aflam tot mereu împreună. Slugile nu aveau voie să intre în casă și în dormitor decît după șapte, ora dușului. Proaspeți și dichisiți, porneam atunci în trăsură sau cu mașina la proprietarii vecini. Cîmpul înspre apus ardea încă : aramă topită și mărgean. De multe ori, însă, nici nu mai ieșeam. Luam mesele în doi pe terasă, la lumina marilor focuri aprinse ceva mai departe pentru țînțari. O adiere se ridica întetîndu-se dinspre Dunăre. Aducea mireasma de baltă și corul uriaș al broaștelor. Ce nostalgic e corul haotic al broaștelor ! Umple toate prăpăstiile lumii. Așteptam așa, numărînd stelele, pînă după miezul nopții. Lambe cunoștea foarte bine harta cerului. Mi-a recomandat toate stelele și zodiile, una cîte una. La fiecare cunoștință nouă, mă ridicam și făceam o reverență, iar ele îmi făceau cu ochiul, uite-așa. (Ana clipi din ochi strengărește.) Asta îl amuza grozav pe Lambe. Mă trata ca pe o fetiță — fetița lui. Cred că l-am făcut fericit. Cîteodată, însă, era trist.

— Îl supărai ?

— Eu să-l supăr ? protestă doamna Ulmu. Dar îl muncea gîndul deosebirii noastre de vîrstă : treizeci și mai bine de ani. E ceva ! Din cînd în cînd, îmi spune : „Va veni o zi cînd n-ai să mă mai iubești. Vremea trece, și eu nu întineresc. Cînd n-am să mai fiu cum sînt, cînd n-am să te mai țin în brațe zi și noapte, n-ai să mai vezi în mine decît un biet bătrîn.“

— Cu alte cuvinte, și în ciuda deosebirii de vîrstă, erați ca doi tineri îndrăgostiți ! opină Silion, mulțumit de întorsătura erotică pe care o lua convorbirea.

— Extraordinar ! Întări doamna Ulmu cu o convingere nestrămutată. Nu cred să mai fi fost pe lume un amant ca Lambe.

— *Qu'en savez-vous ?*¹ spuse Sillion, cu un surâs plin de subînțelesuri și îngâmări.

— Am și eu mica mea experiență, îl sfidă Ana.

— Ai mai fost măritată ?

— Ce idee ! Când m-am măritat nici nu împlinisem douăzeci de ani.

— Dar mi-ai vorbit de mica dumitale experiență, se scuză Lucu.

— E vorba de mica mea experiență ulterioară, preciză apăsător și glacial doamna Ulmu.

— Ciudat debut pentru o fecioară din zilele noastre... să-i fie mire tocmai Booz sau Matusalem...

— Mai degrabă Samson. Că era pârșos și puternic ca un Samson, exclamă Ana Ulmu cu entuziasm retrospectiv, iar ca om era minunat. Un înger, un sfânt. Dacă n-ar fi avut meteahna cu care s-a ales pe front, nu m-ar fi chinuit niciodată. Dar nu era din vina lui.

— Ce meteahnă ?

— Îi zic așa fiindcă nu era o maladie propriu-zisă. Fusese rănit la cap în război. Doctorii spuneau că de aici i se trăgea beteșugul.

— Păcat ! oftă Lucu.

— O, nu era ceva grav. Avea din când în când momente în care își pierdea luciditatea. Un minut, poate două. Apoi se trezea ca din vis. Cine știe ce se petrecea în mintea lui ?! Rămânea trist și ursuz pe tot restul zilei. Bănuitor și gelos, într-un chip absurd. Cumplit de gelos. Dar nu ținea mult. Îi trecea repede.

— Poate că gelozia nu avea nici o legătură cu boala. O fi avut omul motivele lui... mai știi ?...

¹ Ce știți dumneavoastră ?

— Nu-ți dau voie ! protestă Ana Ulmu. Cu mentalitatea și creșterea mea... în pustiul acela !

— Ce-are-a face pustiul cu fidelitatea ? întîmpină Lucu. Ascultă ! (Își drese glasul.) A fost odată un zmeu năprasnic. Se zice că era zmeul zmeilor în persoană. Mergea prin lume cu o colivie în cap. Ținea încuiată în colivie o femeie minunat de tânără și de frumoasă. Nimeni nu putea să se apropie de ea. Dar, în schimb, nici el nu putea să se atingă de dînsa. Prea era năprasnic zmeul, prea era oît turnul Colței, ca să se atingă de o fiică a oamenilor. Și zmeul era gelos și trist. Și de la un timp, colivia i se păru zmeului tot mai grea, și oîteodată, în toiul nopții, foarte grea, dar el tot pe creștet o purta. „Îmbătrînesc, își zicea zmeul cu întristare. (Clătina din cap și umbla neconținut.) Timpul trece, și puterile mă părăsesc. Odinioară o duceam pe femeia asta ca pe un fulg. Și acum îmi simt povara. Am să mă întorc la mine acasă, am s-o împrejmuiesc cu zid nou pînă la cer și am s-o încui în grădină.“ Și, făcînd cale-ntoarsă, zmeul o porni spre casă. Mai greu, tot mai greu, dar într-un sfîrșit ajunse. Ajunse, puse colivia jos, o descuie și o deschise. Care nu-i fu mirarea cînd își văzu femeia alăptînd un nou-născut. Și în jurul ei se strîngeau îngroziți o jumătate de duzină de ținci, de etăți deosebite. Iar la picioarele femeii văzu o cheie cu totul și cu totul de aur. Cheia coliviei : o cheie falsă.

— Povestea dumitale stupidă, exclamă doamna Ulmu. Te rog, nici în glumă să nu mai vorbești de așa ceva. Mă superi.

Accentul Anei era sincer. „Doamna Ulmu e o doamnă de provincie, gîndi Lucu. A pogorît din Muscel pe Bă-răgan ca să stea închisă într-un conac spațios cu un

soț vîrstnic și libidinos. După moartea lui a rămas în București, să se scuture de polenul trecutului.“

— Și cîtă vreme ați locuit la țară ? se interesă Lucu, pe care insuccesul istorioarei lui îl făcuse nițeluş posac.

— Numai cinci ani. A trebuit să plecăm, răspunse Ana, și se înfioră deodată. S-a întîmplat ceva foarte dureros, aproape tragic. A fost într-una din crizele de gelozie ale soțului meu... Ana se reculese și continuă : Ultimii doi ani i-am petrecut la București, unde Lambe fusese numit director la o societate de asigurare. Nu ne mai duceam la moșie decît de sărbători și uneori vara, ca să-l prăznuim pe Gîri.

— Ați avut un copil de suflet ?

— N-ai nimerit-o. Gîri a fost singura ființă cu care l-am înșelat nițel pe Lambe, suspină Ana suflecîndu-și buza de jos în semn copilăresc de întristare. Venea cînd îl strigai, venea în goană, legănîndu-se ca o matroană, și-și ascundea capul în poala mea. Era sensibil și cutezător ca un paj. Nu mîncea decît din mîna mea : suprema lui satisfacție ! Seara cînd ne întorceam de la plimbare ne întîmpina cu brațele deschise. Diminețile, ne trezea din somn cu un salut năprasnic. Cînd slujnica intra în casă, Gîri da buzna în dormitor și zup în pat, și ne privea pieziș cînd cu un ochi, cînd cu celălalt, parcă ne suspecta și-și stăpînea gelozia. Se înfiora în toată făptura lui albă și creață cînd îl mîngîiam.

— Dar e un tablou foarte gingaș ! exclamă Silion. E ceva care aduce cu Leda și Lebăda lui Leonardo !

— Adevărat ? N-am știut că Leonardo se îndeletnicea și cu pictura. Îl credeam simplu tenor...

— Leonardo, tenor !

Lucu părea buimăcit.

— Să știi că sînt foarte incultă, așa m-a vrut familia. Numai Lambe găsea că am o inteligență naturală, care ține loc de orice!

— Sînt cu totul de părerea răposatului.

Ana îl amenință cu degetul.

— Știu să fac și pe proasta.

— N-am remarcat încă.

— Nu fi amabil! Fac pe proasta fiindcă nu-mi vine greu; cunoști desigur părerea profesorului Pierre Janet: „*On n'imite bien que ce qu'on est*“.¹

Lucu o privi în adîncul ochilor.

— Îți bați joc de mine.

Ana bătu din palme.

— Te uiți la mine exact ca Gîri-gîri... cu toate că între el și mine nu era decît un sentiment curat și fără amestec: întocmai ca poezia pură!

— Dar parcă era și nițel gelos...

— Ca un eunuc. Ura cîinii, pisicile și chiar și pe Lambe, pentru că se apropiau de mine. Dar amorul nostru n-a durat mult. A fost o greșeală a mea. Într-o zi pe înserate, cînd Lambe și cu mine ne pregăteam de plecare, am chemat pe o fată de la bucătărie să-i dau ordine pentru cină. Fusese angajată de curînd. Lambe avea invitați și ținea să le dea friptură de pasăre. Ne-am dus cu fata în poiată să alegem o găscă. Cum m-a văzut, Gîri-gîri s-a și desprins din cîrd și a venit gîgîind spre mine. L-am mîngîiat pe cap ca de obicei și i-am spus fetei: „Taie oricare vrei, afară de asta. M-ai înțeles? Afară de asta!“ Fata a dat din cap că a înțeles și a plecat în grabă. Am plecat și noi. Seara, la întoarcere, am aflat că musafirii sosiseră de mult și ne așteptau. Noi eram cei cu întîrzierea. Nici n-am băgat de seamă că Gîri-gîri nu ne ieșise înainte. Asta se mai

¹ Nu imiți bine decît ceea ce ești.

Întâmpla câteodată. Ne-am așezat grabnic la masă. Ca gazdă nu prea mă simțeam bine în seara aceea. N-avusesem grijă de nimic. Dar lucrurile se desfășurau normal. Servitoarea aduse pe tavă o găscă bine rumenită și de o mărime care făcu senzație. Ovații. „E cât un purcel !“ a exclamat unul din oaspeți. M-a năpădit deodată o presimțire sinistră. Mi s-a strâns inima. Fără să-mi cer iertare de la comeseni, m-am ridicat și, ca o nebună, m-am repezit la bucătărie. „Gîri-gîri, unde e Gîri-gîri ?“ „Păi, n-ați dat ordin să-l tăiem, conită ?“ Mi s-au tăiat mie picioarele. M-am frînt. Am căzut moale pe podele, parcă eram făcută cîlți. N-am leșinat. Simțeam că mor. Mai întîi Lambe, și după el musafirii toți s-au înființat buluc la bucătărie. Unii cu șervețele la gît, alții cu gura încă plină. Unul îmi dădea apă să beau, altul mă fricționa cu colonie. M-au luat pe sus, m-au dus în dormitor și m-au culcat. Apoi au încercat să mă consoleze, ba chiar să mă înduplece să mă întorc cu ei la masă. S-au întors ei și fără mine și au continuat ospățul, și-l devorau cu o poftă canibalică pe sărmanul Gîri-gîri și mă compătumeau cu vorbe de adîncă înțelegere, la fiecă îmbucătură. Nici pînă astăzi nu m-am mîngîiat de moartea lui Gîri-gîri. Remușcările nu m-au părăsit, că n-am fost mai energică, mai explicită. S-o fi pus să repete ordinul ca la militarie, și nu s-ar fi întîmplat nimic. Aș fi dorit ca Gîri-gîri să moară de bătrînețe în poiata lui, ca un pensionar care s-a apucat de grădinărie. Dumnezeu ! S-o fi lămurit mai bine pe toanta aceea ! Cum de n-am băgat de seamă că era atît de gușată ?

— Lucrul ăsta nu se bagă de seamă așa, dintr-o singură dată. Nici n-ai avut prilejul să stai de vorbă cu ea ! Încercă Lucu s-o consoleze.

— Cum nu se bagă de seamă ? Așea o gușă cît un cimpoi !

Ana Ulmu tăcu, pironind în candelabru lui Scafa priviri de imposibilă resemnare.

— Cum ți se pare romanul meu ? Întrebă ea cu o bruscă vioiciune. Te așteptai, desigur, la o spovedanie mai picantă. Și cînd colo, ți-am servit o poveste tot atît de anostă ca și a dumitale. A mea, însă, are dezavantajul că e adevărată.

— Și e și pricina pentru care ați părăsit Bărăganul...

— O, nu ! Alta a fost pricina : mult mai dureroasă, mult mai gravă. Dar asta e cu totul altă poveste. Ascultă mai bine ce s-a mai întîmplat.

Și Lucu urmări cu luare-aminte continuarea : Doamna și domnul Scafa se mutaseră deci la București. Ana a făcut cunoștință cu luxul muzical și catifelat al vieții de noapte. A strălucit în rochii de seară prin baluri, la recepții, la legății, prin dancieruri, prin restaurante. Puiu Leonte, singurul lor prieten, își lăsa nevasta vîrstnică și ursuză acasă și, înfruntînd furtunile casnice, îi însoțea pretutindeni. Era cu aproape cincisprezece ani mai tînăr decît Lambe și purta fracul tot atît de impresionant ca și el. Prietenia lor devenise și mai strînsă după ce trecuse printr-o neînțelegere tragică, pe care Ana Ulmu n-a vrut să i-o destăinuiească lui Lucu. Cîteodată își mai punea urechea pe inima năvalnică a lui Lambe, asculta și iar asculta, îi lua pulsul și tensiunea, îi da să bea digitală, adusă chiar de el, și ordona plecarea reconfortantă în oraș. Alcătuiau amîndoi o gardă de corp a doamnei Ana, și frumusețea lor bărbătească o încadra ca pe o arătare candidă între coloane negre. Astfel îi apucau, noapte după noapte, apusul stelelor și cele dinții mijiri ale aurorii. Lambe nu mai avea timp decît să facă un duș, să-și schimbe hainele, să

soarbă în grabă o stacană de cafea fierbinte și tare și să plece cu o vitalitate biciuită și împospătată la birou. Datoria nu-i îngăduia să se odihnească în orele de lucru. Puiu Leonte mai întârzia câteva clipe, o sfătuia pe Ana să tragă stururile și să doarmă pînă la amiază și, în sfîrșit, pleca să se certe cu neadormita lui nevastă.

În tablouri fugare și bine închegate, trecutul Anei Ulmu se realcătuia cu reliefuri tari în mintea lui Lucu. O vedea palidă și împietrită, în cadrul unei uși, cînd a întîmpinat pe brancardierii ambulanței în care i l-au adus pe Lambe în nesimțire acasă. Un anevrism îl doborîse chiar în cabinetul său de la societatea de asigurare la care lucra. Pînă în seară, Lambe și-a dat sfîrșitul fără să-și mai vină în fire. Poate că ar fi fost o mîngîiere pentru el dacă și-ar fi dat seama că se sfîrșește în brațele unei soții desperate. Ea n-a mai cules din genele lui nici o privire. Lambe n-a mai deschis ochii, oricît l-a strigat ea de sfîșietor pe nume. În zadar i-a ridicat cu degete tremurătoare pleoapele inerte: n-a mai găsit în ele decît abisul alb, răsfrîngerea neantului.

Și după aceea au trecut de-abia cîteva ore, și Ana nu l-a mai recunoscut. Era un altul. Se depărtase în somnul lui de veci cu graba cumplită a morții, care întrece timpul. Se depărtase cu zece, cu cincisprezece, cu douăzeci de ani. Nu mai era bărbatul zdravăn din ajun și al cărui chip neted și aspru cu trăsături sculpturale aparținuse unei tinereți fără de vîrstă. În locul lui zăcea un moșneag scofîlcit și veșted, o mască tragică și descompusă de actor octogenar care jucase comedia tinereții și, o dată ieșit din scenă, se prăbușise ca într-o prăpastie în propria lui etate. Parcă o minune se risipise, iar acum se înfiripa dezmințirea hidoasă. Poate că dragostea lor mistuise în el mai mult decît o viață.

— Nu-mi puteam crede ochilor, eram îngrozită, spunea Ana Ulmu. Bătrînul acela sinistru nu putea să fie Lambe. Nu cumva m-a păcălit toată viața, m-a vrăjit și m-a făcut să-l văd altfel de cum era? Nu se poate! Îl văzusem de atîtea ori lîngă mine, cufundat în somn adînc... Tînăr ca în portretul pe care l-ai văzut. Nimeni nu se preface în somn. Am stat așa cu coatele rezemate de catafalc, hărțuită de gînduri. Poate că dragostea e tinerețe, și eu sînt o biată bătrînă, sulemenită și dornică de iubire, și cînd o fi să mor o să mi se vadă adevărata față... Mă simt atît de obosită... Și deodată am dat un țipăt. „Luați-l de-aici! am strigat. Nu-l cunosc. Nu e el. Luați-l!“ Și nu mai știu cînd l-am înmormîntat. Nu-mi aduc bine aminte.

Părea că povestea doamnei Ulmu se oprește aci. Do-liul i se întetea în privirile triste și întunecate. Tăcerea umplu salonul bătrînesc, și un ecou armonios zvoni din corpul lustruit al pianului vetust. Ana tresări. Silion îi ghici gîndul. Era spiritul lui Lambe Scafa, care, turburat din repaosul său sideral, se întoarce în nepăsarea unei clipe, să-și manifeste prezența în măruntaiele metalice ale pianului, potrivit ciudatelor apucături ale celor de dincolo de prag.

— N-aș fi putut îndura singurătatea, continuă Ana Ulmu, răgușită de emoție, n-aș fi putut-o îndura, repetă ea împletind desperarea cu recunoștința. Într-o zi a intrat pe ușă el! M-a surprins cu revolverul în mîină. Revolverul lui Lambe: Mi l-a luat. O, dacă Puiu Leonte n-ar fi sosit tocmai atunci...

Doamna Ulmu își termină fraza cu un gest vag al mîinii, o mîină de fantomă străbătînd infinitul și eternitatea. Alcătuiindu-și o mască de ascultare întristată, Lucu nu se putu împiedica să constate: „Care va să zică, acest Puiu Leonte posedă o cheie a apartamentu-

lui sau cel puțin dreptul de a intra pe scara de din dos ca la el acasă. Altfel, n-ar fi putut interveni atât de oportun să împiedice sinuciderea Anei Ulmu.“

Mai stăpână pe sine, Ana continuă :

— Șase luni m-am luptat cu devotamentul și supra-vegherea lui Leonte. După asta, criza a trecut. Nu pentru că m-ar fi convins cei care susțineau că n-am dreptul să-mi pun capăt zilelor. Dar am simțit că e mai bine să sufăr : e un drum tot atât de singur ca și sinuciderea, însă mai viu, mai omenesc, mai nobil.

— Nu trebuie, glăsui Lucu, n-ai voie să gândești așa. Ești tânără, ai să-ți refaci viața.

Spunând aceasta, își dădea seama că repetă fraze pe care Ana Ulmu trebuie să le fi auzit de zeci de ori. Și, cu toată sinceritatea spuselor sale, adăugă în sinea sa : „Idiot, jooi un rol cu totul idiot, și dacă te-ar vedea și auzi cineva, ai roși“.

— La ce bun ? răspunse Ana Ulmu. Ce-a fost, a fost... și nu mai poate să fie.

Silion fu cât p-aci să rostească replica inevitabilă că nu se știe ce surprize îi păstrează viața în cutele ei... Se temu însă că acest adevăr răsuflat ar putea fi luat ca una din acele făgăduințe vagi care înlesnesc femeilor pasul cel mare, atrase fiind de perspectiva unei viitoare căsătorii. Orgoliul însă nu-i îngăduia să folosească astfel de mijloace — năzuise totdeauna să fie ales fără promisiuni și jurăminte, pentru simplul său prestigiu animal. Se mulțumi să ia cu oarecare solemnitate mâna doamnei Ulmu și să i-o sărute în semn de înțelegere și devotament pînă la moarte. Ana nu-și retrase mâna, Silion i-o luă și pe cealaltă. Mîinile doamnei Ulmu, ținute strîns cu stăruință, nu păreau părăsite în neștiire, ci pline de o încredere caldă.

— Du-te, îi zise ea, și vino altă dată, cînd nu mai sînt atît de tristă.

Dar mîinile ei plîpînde tremurau în calda lor captivitate. Singurătatea îi găzduia pe amîndoi în plasa ei de penumbre. Silion pregeta pe marginea fericirii iminente. „Sînt la o vîrstă, își zise, cînd toate emoțiile, chiar cele mai curate, sosesc premerse și vătămăte de o rece constatare. Ce departe sînt de animalul pur și idiot de sentimentalitate care eram la douăzeci de ani ! Această floare uriașă, catifelată din fața mea... Nu mă așteptam... O floare uriașă... Un bondar amețit în abisul de miresme al unei corole... O corolă înfiorată... Unde mi-e gîndul ?“

— Mă iubești ? îl întrebă Ana cu severitate.

Întrebarea îl dezmetici.

— Te doresc, răspunse Lucu în șoaptă.

I se părea că șoapta întetește violența expresiei.

— De cîte ori ai fost în viață sincer ca acum ?

— Ori de cîte ori mi-a plăcut nebunește o femeie.

— Plăcut ? Asta e la dumneata iubirea ?

Lucu socoti că a sosit clipa să-și ia toate măsurile de prevedere pentru viitor.

— Să ne iubim fără cuvinte mari... Nu vrei ?

— Asta nu e decît dorință, protestă ea.

— Spune-i așa dacă vrei... Restul e literatură.

Tăcere. Lucu se temu că a mers prea departe. Adăugă :

— Cei ce se doresc cu adevărat nu au nevoie de asemenea cuvinte... Cei ce se doresc din adîncurile ființei lor...

Și o cuprinse în brațe. Ana se lăsă în voia lui, dar privirile ei îl ocoliră și căutară înspre pendulul sepulcral din perete, ca și cum ar fi cerut o consimțire de la ora care va suna.

— Fie ! șopti ea ca prin vis.

„O clipă încă, și vom călători împreună pe un ocean de suspine, dincolo de speranțe și de amintiri.“

Simți deodată o tresărire în trupul Anei Ulmu, ca o trezire speriată dintr-un somn adânc. O văzu ridicându-se cu ochii ațintiți în vag, cu o expresie de teamă pe față și ascultând cu încordare ceva în noapte.

— Ai auzit? îl întrebă. El nu auzise nimic. Ana se desprinsese, se repezi la un fotoliu pe care zăceau demiul și pălăria lui Lucu, le culese și i le aruncă în brațe. Vino! îi porunci. E Puiu Leonte!

De data asta i se păru și lui Sillion că aude un pas rar afară, pe asfaltul din curte. Se ridică în grabă și căută din ochi o ieșire.

— Pe aici, îi spuse ea, ajută-mă. Cu mâinile ei subțiri și tremurătoare, căuta să urnească din loc divanul greu, așezat în dreptul unui covor din perete. Ajută-mă, îl rugă.

Divanul fu clintit din loc ca de vreo jumătate pas. Ana trecu de cealaltă parte, între divan și perete, ridică de colț covorul vertical și descoperi o ușă îngustă.

— Intră aici, îi spuse, împingându-l în întunericul unei încăperi pe care el nu o bănuise. Camera se luminează deodată. Ana duse degetul la gură. Pe chipul ei văzut prin deschizătură se zugrăvisse o grabă înfrigurată. Să nu faci zgomot, îl sfătui ea. Mă întorc îndată.

Și, fără să fi trecut pragul, îl mai îndemnă o dată la tăcere, tot cu degetul pe buze, și dispăru. Sillion o auzi, dincolo, cum împingea divanul la loc.

Se afla într-o debara plină de blănuri și haine înfășurate ca niște spectre în cearșafuri albe și atârinate de cuiene pe afară și prin dulapurile deschise. În aerul închis și greu plutea un miros intens de camfor și naftalină. Lucu vru să deschidă un geam peste care se țintuise hârtie albastră. Dar se împiedică de un sul de

covoare trântit pe jos la întîmplare, scuturînd de pe el o promoroacă brumărie : mîna gospodinei le ninsese și pe ele cu straturi polare de naftalină. Se răzgîndi. N-ar fi lucru cuminte să deschidă fereastra. N-ar mai putea să audă ce se petrece în apartamentul Anei Ulmu. Zgomotele pătrundeau foarte ușor pînă la el.

Din salonul învecinat se auzea un glas bărbătesc. Un murmur limpede și nițel nazal. Glasul unui bărbat care se ascultă vorbind. Al unui om încîntat de sine însuși. Lucu auzi țăcănitul repetat al unei brichete. Puiu Leonte, stăpînul netăgăduit al locului, își aprinse țigara. Tiptil și ferindu-se de poticneli, Lucu se apropie de ușiță. Pe un balot masiv și lunguiet, de lîngă sobă, și cusut în madipolon alb, își aruncă pălăria și pardesiul, cu care rămăsese pe braț. Trase cu urechea. Nu se poate spune că era prea mîndru de purtările sale. Ana Ulmu și vizitatorul ei nocturn stăteau de vorbă, desigur lîngă măsuța cu portrete. Prin zumzetul acrișor de tenorino de operetă al lui Leonte, accentele Anei străbăteau agresive ca niște vîrfuri de stilet. Leonte nu izbutea să-și ducă un argument pînă la capăt. Era întrerupt fără încetare. Se certau ? Lucu prinse cîteva cuvinte răzlețe și înțelese că domnul Leonte era dojenit pentru vizita lui neașteptată la o oră cît se poate de nepotrivită. Pe domnul Leonte, această imputare îl uimește : i se făcuse dor. Un hohot de rîs. Se prea poate să i se fi făcut dor de ea. Nu încapă îndoială. Dar dorul ăsta e de o calitate care n-o măgulește pe Ana cîtuși de puțin. Și chiar așa cum stau lucrurile, dorul acesta i se năzare foarte rar. E mai mult un capriciu de stăpîn și se manifestă (ca să zic așa) la niște ore cînd nu trezești din somn nici chiar pe o subretă. Vai ! Cum poate vorbi atît de urît o femeie atît de frumoasă ? Atît de rafinată. O aristocrată. Dar sînt singurele ore cînd stăpînul casei — ce ? nu e el

stăpînul ? nu plătește oare chiria ? — scapă de supra-vegherea vîrstnicei sale neveste. Și catadicsește să se abată pe la metresa lui de mahala... Oh, de ce-i aduce mereu aminte de grelele lanțuri... De ce ? de ce ? pentru că nu sînt decît niște lanțuri metaforice. Niște lanțuri de aur. Iar acum bătrîna doamnă, care pas cu pas îl urmărește la telefon, îl știe plecat pe jos (plimbare nocturnă, de digestie), de la Automobil Club spre domiciliu. Și e foarte greu să-l cronometreze pînă într-atît, mai ales că popasul pe care-l face el la sărmana lui metresă e foarte măsurat. De multe ori e ou taxiul la poartă, ca să se înapoieze cît mai neîntîrziat la antica lui soață legitimă. Vai, cît de greșit și cît de vulgar, da ! își îngăduie să spună lucrurilor pe nume, interpretează Ana, împrejurările grele prin care el... dar mai întîi de toate, ea singură l-a rugat și a stăruit să-și rărească și să-și scurteze vizitele. Și trebuie în treacăt să protesteze împotriva cuvîntului metresă. Afară numai dacă-l lasă să-l accepte în înțelesul cel mai cavaleresc și mai feudal cu putință. Ha-ha ! Iată unde s-a cuibărit cavalerismul feudal ! Puiu Leonte în armură medievală ! Te pomenești că ai venit călare ? ! Grăbește-te ! Nechează Rosinanda de acasă. Ha-ha !

Glasurile au coborît nițel, ca să înăbușe, parcă, vrajba care se ascuțea în ele. O clipă, două, Lucu a pierdut firul pasionantului dialog, apoi, limpede, se ridică protestul Anei :

— Scutește-mă cel puțin de lirismul dumitale de fante ! Și nu mă mai sili să suport reproșurile bătrînei doamne...

Glasurile scad din nou. Lucu nu mai prinde decît crîmpeie în privința unei vizite foarte umilitoare, pe care doamna Leonte o făcuse Anei ca s-o roage să nu-l mai primească la ea pe Puiu Leonte. Anei i se făcuse

mîlă de biata femeie, fardată și dichisită cu exagerare. Dar i se făcuse și soîrbă de Puiu Leonte, și de lașitatea lui bărbătească.

— Cînd mă gîndesc că ești nevoit să te culci cu așa ceva... Are un cap de broască-țestoasă, garnisit cu pielețe de o mie de ani, și niște privini chele... Ah ! Privirile ei de vrăjitoare vlăguită, privirile ei alburii... Cum poți să te culci cu așa ceva ? Cum te-am mai putut suporta ? Ai stomac, n-am ce zice !

Și a făgăduit bătrînei doamne să nu-l mai primească pe Leonte, și vrea să-și țină făgăduiala. Să nu se mire dacă în ultimul timp se schimbaseră multe în sufletul ei, atît de multe încît s-a obișnuit și cu vizitele acestea rare și pe apucate, aproape să-l uite de tot. Aci Leonte o întrerupe și, pe un ton de imputare patetică : el nu o poate uita, nu concepe viața fără de ea, și, oricît de rar a venit în ultimul timp să o vadă, i-a dat totuși neconținut dovezi, i-a dat concrete dovezi că se gîndește mereu la ea, că ea e singura lui grijă pe lume... că ea știe bine de ce trebuie să-și menajeze nevasta, că e în interesul lui și al ei deopotrivă să-și menajeze nevasta. Știi bine că fără ea nu se poate.

— Socotelile dumitale nu mă interesează, s-a ridicat tăios glasul doamnei Ulmu ; ești odios, vrei să mă faci complicea dumitale.

— Ești așa de frumoasă cînd te superi ! a răspuns domnul Leonte.

— Sînt obosită, a suspinat doamna Ana Ulmu, vreau să dorm, du-te acasă, altfel, bătrîna doamnă e în stare să te caute aici.

— Nu fi rea, Ana ! a răspuns vocea domnului Leonte, și a prins a vorbi pe un ton stăruitor, din care se desprindea o făgăduință pasionată : toată noaptea ! toată noaptea !

— Nu, nu, nu ! Toate sînt minciuni. Nu te interesează în mine decît tinereţea. Ia-ţi mai bine o baletistă, e mai convenabil.

Paşii ei ascuţiţi răsunară în odaie, se ridicase desigur şi se plimba agitată încoace şi încolo, urmărită de exclamaţiile guturale ale lui Leonte. Apoi un suspin de femeie resemnată, o uşă care se deschidea mai departe şi glasurile care se depărtau, pe urmă tăcere. O uşă se închise în urma lor. I se păru lui Silion că e mai singur acum şi că vremea trecea mai încet. Îşi descheie gulerul sub cravată, ca să respire mai uşor ; într-adevăr, aerul de camfor şi de naftalină îl ametea. Se întinse pe baltotul lunguiet de lîngă sobă şi se acoperi cu un şal de lînă găsit. Va să zică, domnul Puiu Leonte mai avea drepturi în această casă din care fusese poftit afară, nu însă cu destulă energie. Poate că erau unele interese la mijloc, sau numai o slăbiciune de femeie pusă în faţa unui bărbat atît de statuar. Iar el e desigur dat uitării. Altfel, doamna Ulmu nu l-ar fi lăsat să se înăbuşe aici, în această atmosferă de puf şi fulgi, de blănuri şi de lînă, în loc să facă faţiş prezentările, ca orice femeie stăpînă pe destinele sale. Nu se mai auzea nimic, nici un glas, nici o şoaptă nu mai venea de dincolo de uşa îngustă şi era lucru sigur că doamna Ulmu şi domnul Leonte nu adormiseră. Nu ştia cît va mai rămîne aci. N-are decît să deschidă uşa şi să se strecoare prin salon spre culoar, spre scara de serviciu. Dacă e auzit şi surprins, cu atît mai rău pentru cei care îl vor surprinde : vor avea mai multe de vorbit pe urma lui. Dar îşi aduse aminte de chipul înspăimîntat al doamnei Ulmu în clipa cînd s-a smuls de lîngă el.

Se duse la fereastră, o deschise cu hotărîre şi privi : trei ziduri cenuşii îi mărgineau vederea, apropiate ca înlăuntrul unui puţ. Silion părăsi şi gîndul de fugă,

care-l încercase o clipă. Îi era cam frig. Scotoci prin dulapuri și dezgropă câteva pleduri vechi. Se întinse pe balotul confortabil de lângă sobă și se acoperi cu ele. Își mai aprinse o țigară, ca să lupte cu o greață care îl sîcîia, agresivă, și închise ochii.

Se trezi în întuneric. Cineva se apropia de el. Cineva care, după ce stinsese lumina, făcea sforțări trudnice să se apropie de el. O șoaptă :

— Nu te mișca ; sînt eu, Ana.

Fără să se ridice, Luou scăpără bricheta și făcu lumină. La doi pași de el, Ana Ulmu, în penoarul ei de brocart, se tot căznea cu un vas mare chinezesc, involt și zvelt, zugrăvit cu mandarina și flori, cu păsări și balauri, să-l care ținîndu-l aplecat și rotindu-l pe baza lui, spre colțul încăperii. Îi venea pînă aproape de șold. Cu această fragilă și prețioasă povară, pe care o ferise cu grijă de ciocnire, se strecurase anevoie și în taină prin ușă. De-a lungul piciorului ei dezgolit și al gleznei nervoase, mușchi subțirateci dar plastici se încondau cu o putere grațioasă. O urmărea uimit. Nu înțelegea rostul acestei manevre. În sfîrșit, tot rotindu-l și împingîndu-l, Ana izbuti să așeze vasul într-un colț lângă ușiță. Aprinse electrica.

— Of ! Puteai să te deranjezi ! gîffii ea, roșie la față. Ți l-am adus pentru orice nevoie.

Lucu făcu ochii mari. *Merci*. Nu se așteptase la atîta sollicitudine și prevedere.

— Cît să fie ceasul ?

Ana nu răspunse. Îl privea cu severitatea maternă a tuturor femeilor cînd au asemenea îngrijorări. Vasul chinezesc lua parte la această scenă mută.

— Cît ai de gînd să mă ții aici ?

— Vorbește încet ! Ai răbdare și nu face zgomot.

- Mi-e sete. Aerul ăsta...
- Am să-ți aduc apă. Iată țigări.
- Mulțumesc, am și eu.
- Fii cuminte și așteaptă. S-a auzit ceva ?
- Ce să se audă ?
- Ne-am cam certat și am vorbit prea tare.
- N-am auzit nimic.

Ca un temnicer, Ana Ulmu îi întoarse spatele, stinse lumina, deschise ușa, dădu la o parte covorul de dincolo, care o masca, și se strecură, pieziș și plecînd capul, în salon. Un zvon de ape curgătoare, în apartament, departe. Se deșerta cu vuiet o baie. Apoi o exclamație de surprindere a Anei :

- M-ai speriat.
- Dar ce cauți în debara la ora asta ?
Era glasul dulceag și acrișor al lui Puiu Leonte.
- Niște boarfe, sună răspunsul țipător al Anei.
- La ora asta ? se miră Leonte.
- Caut cînd pot. Ți-ai făcut dușul ?
- Da. Și acum trebuie să plec. Aștept un telefon din provincie. (Mîntea). Ai văzut că am rămas la tine toată noaptea. N-aveai dreptate, prin urmare, cînd susțineai că mi-e frică de doamna Leonte. De acum încolo am să te plictisesc mai des.
- Te rog să te abții.
- Ai poate un amant ?
- De ce nu ?
- Poate că l-ai ascuns acolo... în debara. Nu te văd cu nici o boarfă în mîină.
- Ai ghicit ! răspuse Ana. Din ascunzătoarea lui înăbușitoare, Silion o auzi cum împinge divanul la loc. Aici e omul cu care am să te înșel, continuă ea, ridicînd glasul. Îl păstrez la naftalină. Ce te uiți ? Nu

sînt liberă ? N-am dreptul ? Caută, caută, nu glumesc. E chiar aici și ne ascultă vorbind.

Silion așteptă zadarnic răspunsul lui Leonte. Tăcere. Dar îi auzi pașii rari și apăsăți apropiindu-se. O zguditură urmată de târșitul unei mobile. Dizlocase divanul, pesemne, cu piciorul, căci doamna Ulmu izbucni :

— Ce sînt manierele astea ? Nu cumva domnul e gelos ?

Rîsul suna limpede și plin, dar în cascada lui, urechea deprinsă a lui Silion deslușea tremurul abia simțit al fricii și al prefăcătoriei. Zvîrlind de pe el șalurile, sări pe balot fără zgomot. Își dibui pălăria și demiul, pe care și-l înfășură cu înfrigurare pe braț, așa cum citise, copil fiind, că trebuie să facă, în broșura intitulată *Les cent moyens de se défendre dans la rue*¹, și își puse mânușile de porc, care îi măreau simțitor volumul pumnului. Se deprinsese foarte de timpuriu cu boxul, în vederea unui pugilat ipotetic. Perspectiva unei încăierări nocturne, într-o casă străină, nu-l încînta de fel, dar făcea de mult parte din așteptările lui eroice. Poate că sunase ceasul. Era din fericire gata îmbrăcat. Totdeauna se temuse ca o asemenea întîmplare să nu-l surprindă în pielea goală. Întinericul, greu de mirosul naftalinei, se înfiora de clipe lungi.

— Ce mai aștepți ? Intră !

Sfidarea ironică a doamnei Ulmu îl întărita pe Leonte.

Răsunară doi pași grei și războinici. Cu ochii minții, Lucu îl vedea pe Leonte cum își umflă pieptul și înaintează ca un Lohengrin în primejdie. Simți cum i se schimonosește fața : ușița se deschisese din nou, dînd drumul unei dîre de lumină. Totuși, nu-i era frică. Electrica se aprinse din nou. Lucu se dădu strîns lipit de sobă.

¹ O sută de mijloace de a se apăra pe stradă.

Zări mai întii o mână uriașă, robustă și albă, acoperită pînă la cot de fire roșcate, mișcîndu-se ca un păianjen monstruos pe peretele dinspre salon. Dibuia după comutatorul electric, să mai aprindă un rînd de becuri. Apăru apoi capul prudent și sclivisit al lui Leonte, un cap rozaliu și blond, împrăspătat, ca într-o reclamă de cosmetică, de dușul abia luat și de o fricțiune parfumată cu *Birkenwasser*. În sfîrșit, liberîndu-se ca de un cadru prea îngust de pervazul ușiței, înaintară în încăpere grumazul înalt și zdravăn, urmat de umerii titanici care susțineau acel cap de fante bălan și de căpcăun. Cu restul trupului său herculean, Leonte rămăsese nemișcat și strîmb, în poziția înclinată a turnului din Pisa. Sillion nu mai respira. Un fior de gheață îl străbătu și se pierdu în pămînt. Dar nici de data asta nu-i era frică. Ar fi dorit să se poată apropia și folosi vasul chinezesc din apropierea lui Lohengrin. Cînd e vorba de luptă, e totdeauna preferabil să combați cu bășica deșartă.

Ochii spălăciți și cam bulbucați, cu gene lungi de borangic, ai lui Leonte cercetau atmosfera stătută și deasă a odăii. Se opriră nedumeriți asupra vasului chinezesc de lîngă ușiță. Nu-și puteau lămuri surghiunul acestui obiect de artă aci. Mîna lui apucă vasul, îl înclină, și ochii lui sentimentali priviră stupid și fără rezultat înăuntru. Sillion se gîndea: Poate că ar fi bine să se arate acum și să nu mai aștepte să fie prins pitit pe după sobă. Sau chiar să tabere pe el și să-l bușească, fără avertisment, ca japonezii. Momentul strategic e minunat. Dar după jalnica izgonire a lui Puiu Leonte va trebui să preia moștenirea totală: Ana și angaralele ei. Și nu în căutarea fericirii depline venise el aici. Inima îi bătea repejor. Rămase

locului nehotărît și, în culmea neliniștii, îl văzu pe Leonte cum adulmecă în colbul textil al încăperii, ca un zăvod. Adversarul nu-i păru primejdios, cu toată împărăteasca lui măreție. Era un colos grăsuliu și blajin, cu totul lipsit de agresivitate, pus pe trai tihnit și bun. Nu părea într-adevăr convins că în camera de naftalină se adăpostește vreun mister. Ar fi, dimpotrivă, foarte mirat dacă ar descoperi aici vreunul. Întârzia, acoperind ușița cu făptura lui de biftec învelită în piele roz-albă, roșcat și creț, îmblănită pe latul ei piept, cu șoldurile mănoase prinse în niște pantaloni de pijama de mătăasă, cu picioarele goale în niște papuci lătăreți de marochin roșu. Își are tot dichisul depozitat aici, gîndi Silion. Întîrzie de ochii Anei. Pozează în amant gelos și feroce. Lucu își ține mereu răsuflarea. I se părea că aerul trecînd prin nări și trahee face un zgomot nesuferit. De s-ar sfîrși odată într-un fel sau altul ! Și, deodată, camera de naftalină se cutremură de un răsunet năprasnic. Silion tresări. Și de trei ori la rînd colosul strănută, cu pauze dramatice între strănuturi, trăgîndu-și răsuflarea ca dintr-o nevăzută ață, cu ochii ieșiți din cap, cu obrazul congestionat și schimonosit și lăsîndu-se spasmodic pe vine.

După care se uită îndărăt pe perete, stinse lumina, se chirci să reîncapă în cadrul ușiței și, îndoit de șale, sprijinit cu mîinile în lături, deschise și se retrase anevoie în salonul luminat, astupînd o clipă orizontul lui Silion cu emisferele învelite în mătăasă ale unui trup copios.

Silion răsuflă. Îl auzi pe colos cum împinge divanul, tot cu piciorul, de unde-l urnise. Dincolo, glasul Anei Ulmu se înălță ca un tril de ciocîrlie :

— Hai, v-ai bătut în duel? Mi-ai adus capul lui în vârful spadei? Sau i-ai sucit gîtul și l-ai tăiat apoi în bucățele?

Droturile divanului gemură prelung, întocmai ca măruntaiele calului troian.

— Fă-mi o cafea, te rog. Nu mai am puls. Am strănutat adineauri.

Ana Ulmu dădu frîu slobod nervilor ei prea mult stăpîniți :

— O cafea? Și mai ce încă?

— Puțină amabilitate, se rugă Puiu Leonte, pe care Lucu și-l închipui lungit de-a latul pe divan, lenevit și umil și mai ales foarte dornic să evite o ceartă.

— O clipă numai, și conașul e servit!

— Dacă-ți vine atît de greu... mormăi Leonte împăciuitor.

— Din ce în ce mai greu, reteză doamna Ulmu, n-ai băgat de seamă încă? De luni de zile îți repet același lucru, și parcă vorbesc cu pereții. Cînd cred că, în sfîrșit, ai înțeles, domnul își face din nou apariția, cum îi așbate, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, stă un ceas, face o scenă de gelozie, cere o cafea și pleacă.

Jale metalică: Leonte se urnise de pe divan. Sub pașii lui, parchetul trosnea. Începu să fluiera *E drum lung pînă la Tipperary*, dar se opri cuviincios și prudent.

— Calcă mai ușor, ai să scoli vecinii, îi porunci doamna Ulmu.

— Nu-mi găsesc cravata, o lămuri Leonte, am lăsat-o aici.

— Uite-o jos, lîngă berjeră... Și doamna Ulmu i-o culese și i-o întinse, pesemne cu o reverență și arătîndu-și colții. Stăpîne!

— Oh, mulțumesc ! răspunse Puiu Leonte cu recunoștință exagerată.

Silion și-l închipuia cum își înnoadă cravata, fără să pară că se zorește, și căutînd să fie cît mai repede gata.

— Bătrîna doamnă Leonte va fi fericită să-și întreprerupă somnul și să-ți facă loc în așternut. Nu cred însă că va mai obține mare lucru. Ia seama. O să te dea afară din slujbă.

Un suspin resemnat îi întîmpină cuvintele, suspinul unui om care a mai auzit-o vorbind astfel, dar nu cadădicsește să mai discute. Amîndoi se depărtară spre culoar într-un zvon confuz de pași și de glasuri. Silion așteptă.

— Vino !

În sfîrșit, Ana Ulmu era lîngă el. Strîns lipită de el, își rezemă capul de umărul lui.

— Mi-a fost îngrozitor de frică.

— Îmi închipui.

— Pentru tine, dragul meu — îl tutuia pentru înțîia oară — să nu te bată.

— Vrei să spui să nu ne batem, corectă Silion, jignit de afirmația ei că într-o astfel de încăierare el ar fi fost de mai înainte sortit să mănînce bătaie.

— N-am avut, ca tine, prilejul să-mi dau seama...

— Să știi însă că nici eu nu sînt un pui de găină.

O ridică ușor de la pămînt, dar ea se desprinsese încet, cu hotărîre.

— Un minut, dragule, se rugă ea, și lăsîndu-l singur fugi în sala de baie. Aproape îndată, o văzu din nou lîngă el, cu un pulverizator în mînă : Închide ochii !

Se supuse, și cîteva trîmbe de aburi parfumați îi răcoriră obrajii, părul, pleoapele, gîtul, mîinile, că-

maşa şi hainele... Pulverizatorul se rostogoli moale pe covor. Ana şi-aruncă braţele pe după gâtul lui şi-l privi cu duioşie.

— Miroseai atît de tare a naftalină, dragul meu !

Ca pe o pană, Lucu o luă în braţe, dar şoapta ei răguşită şi patetică îi tăie avîntul, i-l îndreptă înspre alte vârtejuri.

— Nu acum, îl rugă, nu încă, nu astăzi ; te implor, cruţă-mă !

Dacă ar fi fost mult mai tînăr, Silion n-ar fi înţeles-o şi n-ar fi ascultat-o. Dar avea destulă experienţă ca să renunţe la o izbîndă prematură şi să-i exalte viitorul, amînînd-o. Cu resemnare mai întîi, iar apoi cu elan, o urmă pe spiralele lirismului ei curat, de început de dragoste.

Şi la plecare, Ana îi spuse, în felul ei misterios, turburător :

— Mîine, te aştept mîine seară ; dar nu mai de vreme de zece.

*

...În seara următoare, mai punctual ca niciodată, Lucu suia, pentru a doua oară, treptele metalice, cu muchii tăioase, ale scării în spirală. De data asta o luase pe acolo dinadins. Era mai înfrigurat şi mai hărţuit de întrebări decît ar fi vrut să-şi mărturisească. Aproape la fiecare pas se izbea amarnic de scara de fier. Dar nu mai lua seama. Cu mîna încleştată pe rampă, înainta încet, cu întunericul pe ochi. Tot pe aci suise şi Puiu Leonte de atîtea ori. Iară şi iară, Lucu retrăia întâmplările din ajun. N-avea cîtuşi de puţine cuvinte să fie mîndru, fără îndoială. Noaptea petrecută

În camera de camfor și naftalină părea născocirea unui umorist, dar faptele, din nenorocire, nu se petrecuseră în literatură. Pășania lui fusese o întâmplare aievea. Și, colac peste pupăză, tocmai în acel răstimp al lui de silnică veghere printre dulapuri și boccele și la câțiva metri de el, Puiu Leonte se desfăta ca un stăpîn, în așternut de dantelă. Adevărat. Umilitor de adevărat. Iar în zori, cînd i s-au deschis, spre salon, ușile libertății, aceleași împrejurări l-au împins pe culmile cavalerismului. O jertfă pe hotarul dintre sublim și ridicol și pe care Ana poate că nici nu o prețuiește. Ana. O destrăbălată sau o curtezană. Sau poate o victimă. Desigur, candelabrul lui Scafa, pianul dreptunghiular de eben, pendulul și fotografiile de familie sînt martori onești ai unei vieți așezate, dar cele petrecute și aluziile ei la reaua ei stare materială, dau de gîndit. Și iată-l azi pe aceleași trepte, gîrbov și îngîndurat ca pe un drum de pocăință. Nedumeririle nu i-au mai dat pace. Se dusesse a doua zi devreme la Esplanade și așteptase. La un ceas după amiază a sosit Ana Ulmu, însoțită de Arghir, în flenderița lui ponosită, și de doamna cea blondă pe care o cunoscuse. A salutat și de-abia i s-a răspuns. Ana nici nu s-a uitat la el. Avea cearcane și părea obosită, bineînțeles. Arăta cum arată o femeie după o noapte de emoții și senzații. Asculta spusele lui Arghir cu ochii măriți de luare-aminte, ochii elevului care din tot ce i se spune nu aude și nu reține nimic. Lucu nu mai exista nicăieri. E o cochetă ieftină și crudă. Dar în duelul dragostei, tocmai aceste mijloace ieftine și crude sînt cele mai bune. Femeile proaste izbutesc totdeauna, pentru că nu renunță la ele. Lucu o știe, dar o să se răzbune. O să se răzbune dacă va fi primit diseară nu mai devreme de ora zece.

A ajuns. I-a deschis aceeași subretă oacheșă, cu alunițe sîrmoase și păr de papuaș, tăcută și vorbindu-i prin semne, ca un eunuc în serai.

De data aceasta, candelabrul cu luminile lui zodiacale era stins. Un sfeșnic de argint cu trei lumînări ardea în fund, pe o măsuță de lac. Trebui s-o descopere pe Ana ghemuită în fotoliul ei de lîngă sobă. S-a apropiat de ea, cuprins de sfială. Dar nu se schimbase nimic. Și pe buzele ei a cules răspunsul la toate întrebările lui de prisos.

...Spre ziuă, timpul, cu miile-i de clipe, care pierise dintre ei prin magia suverană a închipuirii, se întoarse pe nesimțite, ca un roi de musculițe de vară, într-o zi cu soare, în jurul capetelor unor drumeți istoviți. Realitatea se furțșa de-a binelea între ei. Ferestrele, draperiile și lucrurile din încăpere își reluau conturul obișnuit. Un ascensor se urni bîzîind ca un bondar în colivia lui de beton verticală, țevi de apă se cutremurară în perete, din etaj în etaj se chemară și își răspunseră zvonurile unui imobil care se trezește. Iar Ana îi șoptea la ureche, imperios, dar cu duioșia unei femei care nu e o ingrătă :

— Acum, dragule, trebuie să pleci... E atît de bine împreună, dar trebuie să pleci.

Lucu se uită la ceas.

— E șase, spuse el, ca și cum i-ar fi cerut un răgaz.

— S-au trezit vecinii, îl lămurii Ana dezmierdîndu-i părul, și n-ai să mai poți pleca pînă în prînz. Dacă vrei, rămîi. Dacă vine cineva, te ascund în cămară.

Cu puterea lui de a-și închipui lucrurile, Lucu se și văzu într-un fel de carceră cu iz de unt topit, înghesuit între rafturi pestrițe cu borcane de marmeladă și murături, cutii de conserve și marinate, pe cînd din tavanul întunecat îl amenință ca niște stalactite șun-

cile rubiconde și afumate și momîile sărate de crapi și de scrumbii. În cîteva clipe, fu gata pentru sărutarea de bun rămas. (Ca să nu urmeze întocmai ritualul casei, refuzase dușul la care, întocmai ca și Puiu Leonte, fusese îndemnat.) Ana Ulmu îl însoți pînă la scara în spirală, de care el își aminti cu neplăcere. I se păru în clipa despărțirii că aude scîrțîitul suspect al unei uși. Se îmbrățișară ca în pragul unei absențe îndelungi.

— Diseară la zece, nu întîrzia, diseară la zece, îi repetă Ana închizînd ușa în urma lui.

Vîntul gonea nori de plumb pe cer. Pașii lui Lucu răsunară prin curtea pustie încă. Aerul unei dimineți de toamnă sură îl învioră de-a binelea. La poartă se opri. Se întoarse și-și ridică ochii spre ferestrele Anei Ulmu. Se strădui să ghicească pervazul dincolo de care fusese atît de fericit. Toate storurile erau trase, afară de unul singur. Fereastra era însă închisă. Lucu îi scrută adîncurile spălăcite. Pe încetul, desluși o pată ovală și gălbuie, nemișcată și aproape lipită de geam. Se uită mai stăruitor și în sfîrșit își dădu seama că e figura palidă a unui bărbat bălan și spîn, ai cărui ochi cețoși și bulbucați îl priveau țintă. După nasul cărnos și rozaliu și bărbia în declin abia conturată, îl recunoscă pe Jean Baudat. În leșia privirilor lui i se păru că sticlesc două scînteii dușmănoase. Fără să-și dea seama ce face, Lucu își duse mîna la pălărie și salută. Jean Baudat se retrase brusc, și paloarea lui tragică se topi în umbra dinlăuntru.

„Ce-o fi pîndind, cu noaptea-n cap, insul ăsta ? se întrebă Lucu, depărtîndu-se. O fi fost bolnav ? Părea că n-a închis ochii toată noaptea : era verde la față. Oare nu l-am lăsat să doarmă ? Lucu rînji : Ha-

ha ! Ciudate satisfacții îi rezervă curiozitatea ! Sărmanul ! E tânăr încă.“

Și, cu superioritatea celui convins că a biruit de mult în el apucăturile geloziei, Lucu înălță din umeri și se afundă înalt în ceața rară.

De la un magazin de lux din Piața Teatrului, Silion cumpără cel mai arătos ambalaj de parfum cu puțință, cu trei flacoane de diferite esențe, foarte la modă, în interiorul capitonat. Adăugă o duzină de trandafiri, fi-rește roșii. În fața unei vitrine cu galanterii șovăi câteva clipe : o cutie cu ciorapi arahneieni, de mătasă, nu e niciodată de prisos în scrinul bine garnisit al unei chipeșe femeii. Dar momentul unui asemenea plocon nu sosise încă. Ceea ce poate fi binevenit și folositor mâine, astăzi nu e decît stîngăcie și jignire. Se mărgini la parfumuri și la flori și le expedie. Ele nu pot fi socotite niciodată ca o răsplată, cu toate că prin valoarea lor alcătuiesc una.

Seara. Acasă. Din cutia lui poștală, de la poartă, Lucu scoase un pachet și două scrisori. Pachetul conținea ambalajul cu flacoanele de parfum. Cu un fior de neplăcere, îl recunosc. Rupse înfrigurat plicul. „Dragă prietene, îți scria doamna Ulmu, îți mulțumesc din inimă pentru florile trimise, nu știi cîtă bucurie îmi fac totdeauna florile. Din greșeală însă, ai trimis o dată cu ele flacoanele de parfum, pe care mă grăbesc să ți le înapoiez, fiindcă nu se putea să-mi fie destinate mie. Prietenia noastră atît de recentă nu justifică asemenea sacrificii. Te rog expediază-le de urgență adevăratei destinatare, care te va scuza pentru întârziere și zăpăceală. Cu multă prietenie, Ana

Ulmu.“ Iar în *post-scriptum* : „Mie îmi plac oamenii zăpăciți“.

Lucu reciti scrisoarea. „Iată, își zise, încă o dovadă că genul epistolar e apanajul femeilor... Dar ce scris plin de hotărîre agresivă și de liniștită bravură!“ Il cercetă cu atenția unui grafolog încercat. Își aduse aminte de povestea neroadă și mironosită cu Gîri-gîri gîscanul și i se păru că a fost mistificat. Iar în privința moravurilor doamnei Ulmu rămase mai nelămurit ca oricînd. Cealaltă scrisoare era de la Oficiul Intercultural. Lucu nu găsi cu cale s-o mai deschidă.

...Iar acum, fără să știe, fără să se cunoască, cele două femei își împart zilele și nopțile lui. Ca luna cu soarele, una răsare când apune cealaltă, și din această neconținută goană între ele, Lucu se alege gîfîitor și năuc.

În după-amiaza de joi se duse să o vadă pe Laura. Așa se cuvenea, îi venise rîndul, iar în cugetul lui, împotrivindu-se ispitei, Lucu nu-și îngăduia să facă o nedreptate.

L-a primit ca de obicei : nici o privire de reproș, nici un cuvînt de imputare.

— Ești palid astăzi. Ai slăbit de când nu te-am văzut.

Că a slăbit își dă seama și el. Nu-i de mirare. Sînt nopți întregi de când n-a mai dormit. Nopțile lui sînt toate pentru Ana. Iar pentru Laura — numai diminețile și după-amiezile spre seară. Da, e atît de prins și de hărțuit de când s-a hotărît să se ia de piept cu viața...

— Sărmanul Lucu ! Începuturile sînt totdeauna atît de grele !

„Crede tot ce-i spun, gîndi Lucu, și se rușină. În ochii ei sînt un avocat în devenire, și-mi urmărește primii pași pe drumul gloriei și averii. Ce priviri exaltate ! Și trebuie să mint mai mult ca oricînd.“

Minciunile lui. E ținut să i le înșire, una după alta, ca într-o poveste pentru copii, să le potrivească atît de bine, îmbinînd adevărul cu născocirea, ce se poate cu ce nu se poate, încît să închipuie pentru Laura o altă existență, între fantastic și real. Numai așa n-are să poată fi prins niciodată în domeniul de umbre, neguri și lumini, în care cuvintele lui sună după cum vrea : a descîntec sau aiurare, sau a mărturisire făcută în pieritoare șoaptă.

Astăzi îi vine mai ușor. Îi aduce o veste.

— Știi că am vorbit cu doctorul Barbu. A consimțit să treacă să te vadă. E un om interesant. Nu te bucuri ?

— Și cînd vine ? întrebă Laura, cu un comic oftat de resemnare.

— Cît de curînd, răspuse Lucu ; poate chiar acum, poate mai pe seară.

Cu un geamăt nedeslușit, se tolăni pe divan. Cît mai aproape de ea, ca să aibe cît mai puțin de spus. Să-și poată roti gîndurile în voie în jurul obsesiei lui : Ana și nopțile lor comune.

Întinse un braț pe sub umerii Laurei și îi luă capul pe pieptul lui. Amîndoi nemișcați. Trup lîngă trup. Graiul mut al gesturilor îi va îngădui să tacă și să vi-seze mai departe. Închise ochii a somn. Laurei îi place să-l vegheze cînd e obosit. Tăcere. Ana. Unde e Ana ? E în el. Cu viața lor ciudată, între îngăduit și neîngăduit. Iată. E în așternutul ei neted și parfumat, în care el trăiește clipe de așteptare halucinantă în fiecare

miez de noapte, pînă se întoarce Ana din oraș. De ce întîrzie atît ? Unde umblă ? Nu simte oare că minutele trec ? E o veșnicie un minut. Unde e, cu cine ? De fiecare dată o așteaptă cu patimă, cu durere. Așteptarea e un suspin neconținut în hornul unei cocioabe troienite de iarnă. Ana a venit. Noaptea îi învăluie. Noaptea e o floare lacomă, vînată, care se închide peste cei doi bondari de catifea, în cutremur. În clopotul ei moale de miresme, Ana și Lucu își jertfesc glorios puterile tinereții, înlănțuiți pe rugul nevăzut și nemilostiv care le cere totul, într-o ardere cînd mocnită, cînd sălbatecă, pînă la scrum. Focul acesta nu se mai stinge în el. Îi rămîne cu Ana în văz, în auz, în pipăit, în suflu, în sîngele biciuit de o alarmă neîncetată, aprigă și dulce, și în simțirea lui, legănată de o beție fără de sfîrșit.

— Nu vrei să stai de vorbă cu mine nițel ? întrebă Laura blînd.

Ah, mlădierea nemaiauzită a glasului ei, de care și uitase... Nu răspunse numaidecît. Glasul îl rechemă brusc din miezul nopților evocate, fără să sfîșie și fără să năpustească imaginile vădite numai lui. I se părea că se joacă cu focul cînd se deda acestor amintiri chiar în preajma Laurei, în chiar domeniul ei de vrajă.

Nu cumva gîndul ei s-a strecurat într-al lui și a prins filmul obscen al minții lui, desfășurat în spațiul închipuit ?

— De ce taci ? stăruie Laura, și sunetele lunecară alene, ca să fie mai mult o mîngîiere decît un apel la realitate.

— Totdeauna cuvintele tale plutesc între noi și întîrzie fără înțeles, în aer, mult după ce au fost rostite, răspunse Lucu fără să se clinească din poziția lui de vis în veghe ; lasă-mă cu ele puțin.

Asemenea răspunsuri erau pe placul ei.

Îi dovedeau că sînt *altfel* de amanți și *altfel* de oameni, că amîndoi sînt cu luare-aminte la o *altfel* de lume decît a muritorilor de rînd. În fața ei, care descoperia în toate lucrurile *alte* înfățișări și *alte* înțelesuri, Lucu se simțea o făptură profană, dusă de mîna unei zîne prin pădurea fermecată a existenței. Veghile ei prelungi o adînciseră, o subțiaseră, o făcuseră mai vulnerabilă, ca o plantă crescută la lumina lunii. Un nimic putea să o sufle ca pe o umbră. Se depărtase cu totul. El singur o urma în negurile ei melodioase, cu toate că viața îl chema îndărăt cu puterea elementară a gravitației pămîntului.

— Nu vrei să-mi spui și mie la ce te gîndești ? se rugă Laura din nemișcarea ei de ceară.

Lucu răspunse printr-un gest larg deasupra și în jurul lor, să spulbere imaginile evocate mai înainte ca ele să se înfiripe ochilor de sibilă ai Laurei în priveliști care i-ar fi destăinuit totul.

— Mă gîndeam la ce mi s-a întîmplat mai alaltăieri, începu el, neștiind cum o să continue ; o întîmplare destul de neobișnuită, da, neobișnuit de stranie...

Trebuia să arunce cuvinte în golul tăcerii. Era ca un călător într-o sanie urmărită de lupi. Lupii sînt gîndurile avide ale Laurei. Trebuie să-i oprească, să le arunce o jertfă, să cîștige timp, să cîștige spațiu.

— O întîmplare stranie ! repetă cu o voce încîntată și copilărească, și aproape silabisind, Laura, dar de ce taci ? De ce nu mi-ai spus-o încă ?

— Dinadins nu ți-am spus-o, replică Lucu, astfel de lucruri nu se povestesc.

— Vai, ce urît ! Ai secrete față de mine... Of !

— N-am secrete față de tine, o liniști Lucu, n-am secrete față de nimeni, dar a venit iarna, și toate lu-

crurile, toate, chiar cele mai firești, par de necrezut. Cum era să-ți spun ?

Laura se întoarce, se lipi de el, îl strînse în brațe.

— Spune-mi, spune-mi, tu știi bine că eu cred tot ce-mi spui.

Lucu își adună gândurile cu o sforțare deznădăjduită de a născoci. Din crîmpeie de vis, din năzuințe neîn-făptuite și din năzdrăvăniile uitate se avîntă în povestire ca un trapezist care se aruncă în gol.

— Treceam pe strada Frumoasă, începu el, și mă oprisem în colț, unde e castanul acela uriaș, îl știi și tu.

— Da, mi-amintesc, rosti Laura, care nu văzuse castanul acela nicicînd.

Lucu se înălță într-un cot.

— Era desfrunzit și uscat. Era frig. Primul frig mai serios în sezonul ăsta. În fața arborelui văzui opriți vreo douăzeci de bărbați și femei de toate vîrstele, de toate stările. Dădai să trec. Dar m-a oprit un tînăr înalt și costeliv, pe umeri cu un macferlan păros și verzui și pe cap cu o borsalină. Purta lavalieră. „Domnule, mi-a zis, fii bun și așteaptă o clipă Te rog să fii martor la ceea ce am de gînd să fac. Uită-te la copacul acesta.“ M-au impresionat ochii lui albaștri. Aveau pupilele atît de dilatate, încît păreau negri. Ochi mari de albastrul întunecat al Mării Negre. Purta o bărbuță de un blond metalic, moale, și de sub pălărie îi izbucneau plete inelate, de același blond și ele. Glasul lui era prea sonor pentru făptura lui firavă.

— Da, îl văd... șopti Laura cu încîntare.

— Mi-am dat seama, urmă el, că toată lumea care era de față și murmură nemulțumită fusese oprită de el în același chip. Era pesemne un scamator, sau așa ceva. Plin de autoritate de altminteri. Cătai să-mi văd de drum, dar tînărul mă împinse cu un gest blînd în

gloata care aştepta, se întoarse cu spatele spre noi, se îndreptă statuar şi făcu doi-trei paşi mari şi solemn spre arbore. Şi deodată, ridică mâinile spre el, ca un dirijor spre orchestră. Nişte mâini albe, lungi, mate, aşa cum le zugrăvesc pictorii de icoane. Se făcuse tăcere. L-am auzit spunând ceva într-o limbă necunoscută, cu glasul lui domol şi vibrant. Nişte silabe misterioase. Pretind unii că a spus „Arbore, înfloreşte!” Cu toţii ne uitam la arborele scheletic. Nu da nici un semn de viaţă. Ca şi cum n-ar fi fost auzit, tînărul porunci din nou, de data asta ceva mai tare şi poate cu aceleaşi cuvinte, rostite răspicat : „Arbore, înfloreşte!” Şi arborele — nimic ! Nemişcat, țeapăn, scheletic, aşa cum era mai înainte. Un birjar care tocmai trecea opri caii, se ridică în picioare pe capră şi se uită şi el. Pentru a treia oară şi cu o voce de tuncet, dar minunat de curată şi de sonoră, tînărul porunci, silabisind cu putere : „Arbore, înfloreşte!” Spun aşa fiindcă aşa a înţeles toată lumea, eu însă nu. Şi în singurătatea lui, arborele acela de oţel, iată-l că se învăluie ca într-o ceaţă fumurie şi se acoperă treptat şi totuşi miraculos de repede de o spuzeală umedă, din care se ivesc muguri verzi şi noi pe toate ramurile lui zgîrcite de frig, de sus şi pînă jos. Acum tînărul parcă-şi pierdu răbdarea şi strigă a patra oară : „Arbore, înfloreşte!” Şi arborele se acoperi, în sfîrşit, de frunze mari şi de flori de castan şi străluci, verde şi alb, în mijlocul iernii. Un murmur de uimire şi de admiraţie crescă de jur împrejur. O doamnă tînără şi elegantă, o babă peticită şi gîrbovă, o fetiţă de şcoală cu ghiozdanul în spate ieşiră din rînduri, se repeziră la el, se aplecară, îi îmbrăţişară genunchii, sărutîndu-i mâinile. Doi inşi căzură în rugăciune, alţii se prosternară cu faţa la pămînt. Glasuri strigau : „Minune, minune !” Doamna cea elegantă se agăţase de el, în culmea exaltă-

rii. „Te recunosc, știu acum cine ești!“ Mulțimea sporea, se auzeau întrebări: „Ce s-a întâmplat?“ Dar tânărul se smulse din cercul de adoratori, bătu nervos din picior și exclamă: „Eu n-am vrut asta, eu n-am vrut asta!“ Și întîlnindu-mi privirile, îmi spuse ca și cum m-ar fi luat de martor: „Domnul meu, crede-mă, te rog, eu n-am vrut asta!“ Între timp, un sergent de stradă se apropie încet, se uită la copac o clipă, ridică din umeri și se adresează publicului: „Circulați, vă rog!“ Atunci, ca un răufăcător, tânărul își înfundă pălăria pe ochi, își ridică gulerul macferlanului și, ocolind grabnic mulțimea, sări în birjă și strigă birjarului, care se mai crucea încă: „Mână birjar!“ În urma lui, copacul se stinse deodată și rămase de tuci, ca mai înainte, gloata se sparse și se împrăștie, numai doamna, baba și fetița mai rămaseră, stane de piatră, pe marginea trotuarului, în fața arborelui desfrunzit și stins...

— Ce păcat! suspină Laura, lăsându-se dezamăgită în perne. Aș fi dorit așa de mult ca arborele să rămână verde în tot timpul iernii...

— Numai coniferele și unele plante vivace înverzesc tot anul, se auzi din prag vocea de bariton, liniștită și egală, a doctorului Barbu.

Tresărind, Lucu și Laura se ridicară pe divan în capul oaselor.

— Castanaceele n-au astfel de virtuți, continuă Barbu înaintînd în odaie cu o plecăciune scurtă în fața Laurei, iar povestea colegului meu Silion, să fie cu iertare, n-are nici un chichirez... Dar, vă rog, mai multă lumină.

Dezmeticit de această imperativă rugămintă, Lucu sări în picioare, dar Laura, cu o simplă apăsare pe un buton, aprinsese câteva ciuperci răzlețe, cu berete mari de atlazuri violete.

Camera vastă se coloră ca un acvarium.

— Pe mine să nu mă luați așa, îi preveni doctorul zîmbind, eu n-am venit la *music hall*. Încă o dată vă rog : lumină !

Lucu și Laura se priviră o clipă nedumeriți. „Doctorul ăsta are niște maniere de șarlatan“, gîndi Laura, și își lăsă capul în perne, cu o revărsare somptuoasă de plete metalice. Doctorul se uita la ei cu o ascuțită și laomă căutătură profesională. Cercetă apoi covoarele adînci, draperiile grele și aproape ermetice, tapetul întunecat, cu turburătoare răsfrîngeri de țesuturi vitale, înaltele vase, cu lungi tulpini sfîrșite în corole extatice, și răsfirarea sfeșnicilor de argint ce se înmulțeau în oglindă. Scâlțați în amurgul spectral din odaie, tustrei aveau niște chipuri străvezii, de panopticum.

— Ha-ha ! izbucni doctorul, înveselit deodată, un bolnav de nervi în decorul acesta !

Lucu n-apucă să-i răspundă, cînd Laura, pe un ton stăpînit și egal, luă cuvîntul :

— Protestez, domnule doctor, nu sînt de loc bolnavă de nervi. Diagnosticul e cam pripit. În tot cazul, e dat pe nevăzute. Poate că asta e tehnica dumneavoastră.

Barbu se înclină ușor.

— Nu polemizez cu pacienții, doamnă. S-ar putea să aveți dreptate. O să trebuiască, desigur, să vă examinez.

— Ah, bietele mele reflexe ! suspină Laura.

— Cît despre tehnica mea, nu sînt eu de vină că se intră în casa dumneavoastră ca într-o biserică.

De-abia acum, Lucu îi oferi un scaun.

Barbu rămase în picioare.

— Mulțumesc, nu încă. Panorama e prea interesantă ca să mă așez. Dar nu există nici un bec de o sută de lumini în hardughia asta ?

Lucu aprinse candelabrul auriu și gingaș din tavan. Se făcu o lumină albă, clară, necruțătoare. O clipă, Laura închise ochii. Genele îi tremurară. Barbu se apropie de căpățiul pacientei, se așază pe unul din fotoliile mici și joase de lângă divan și, în tăcerea care se făcu, începu să cerceteze una câte una sticlulele, fiolele și cutiile de medicamente de pe măsuță. Mai întâi Lucu, și pe urmă Laura, care în sfârșit se obișnuise cu lumina sălbatecă revărsată în juru-i, căutau să citească pe trăsăturile nemișcate ale figurii lui palide și pietroase efectul acestei treceri în revistă. Când isprăvi, doctorul se uită întrebător la Lucu.

— Numai atît ?

— Mai sînt și apele minerale. Să le aduc ?

— Nu-i nevoie. Dar în afară de ele ?

— Mai sînt și aparatele electrice de masaj, vibra-toarele și mai multe lămpi cu fel de fel de lumini. Vrei să le vezi ?

— Mulțumesc, le cunosc. Asta e tot ?

— Sînt și niscai alifii... ceaiuri medicinale... laxa-tive...

Doctorul se ridică.

— Aveți prin casă vreun coșuleț în care să încapă toată gunoiștea asta ? întrebă el arătînd spre încărcă-tura fragilă și pestriță a măsuțelor Laurei.

Lucu se uită la el, așteptînd urmarea.

— Strînge-le toate și aruncă-le unde știi ! Te-aș sfă-tui să le vinzi, dar nu le cumpără nimeni. Bolnavii n-au încredere decît în flacoanele neîncepute.

— Aveți desigur vreun elixir misterios, vreun pa-naceu infailibil ? interveni Laura, și fiecare cuvînt pur-tat de glasul ei pluti în auzul celor doi bărbați ca un început de stranie cantilenă.

— Ar fi prea simplu dacă ar fi așa.

— Și eu, care auzisem că sînteți făcător de minuni ! exclamă Laura pe o notă de violoncel întristat.

— Făcătorii de minuni nu se mai întîlnesc decît în poveștile cam suspecte ale lui Silion ; eu nu-s decît un biet medic, un începător, un ucenic. Dar dacă vrei să te lași îngrijită de mine, trebuie să mă ascuți.

— Înțeleg, se resemnă Laura, mai întîi examenul reflexelor...

— Putem începe și altfel, spuse cu nepăsare Barbu. Se apropie cu pași mărunți și luă loc în fața ei, pe divan. O privea țintă. De pildă așa. Uită-te la mine !

Imenșii ochi ai Laurei se înfruntară cu ochii struniți și negri ai lui Barbu.

— Nu, nu așa ! o corectă el. Nu te lupta cu mine. Ajută-mă !

Îi puse palma lui stîngă pe ochiul stîng, închizîndu-i-l. Apoi își roti arătătorul mîini drepte în fața ochiului ei drept, larg deschis.

— Ce vezi acum ? o întrebă.

— Degetul dumitale, firește, răspunse Laura

Arătătorul lui Barbu continua să se rotească încet, apoi mai repede, în fața ochiului ei violet.

— Dar acum ?

— Degetul dumitale, repetă Laura, cu o voce mai slabă.

Arătătorul continua să se rotească din ce în ce mai repede.

— Nu e adevărat, tăgădui doctorul, și adăugă : e degetul dumitale, uită-te bine, e degetul dumitale.

Și întrebă din nou :

— Ce vezi acum ?

Laura șovăi. Respira greu, vorbea mai încet :

— E degetul meu, consimți ea, în sfîrșit.

Trecură cîteva clipe.

— Ți s-a părut, îi spuse Barbu încet, luându-și mâna de pe ochiul ei. O mângâie pe obraji. Era, desigur, degetul meu. Te-am păcălit.

Se ridică.

— O șă stăm acum nițel de vorbă împreună. Să ai încredere în mine. Am să încerc să te fac bine. Nu vrei ?

Laura îl privea cu ciudă. Era nițel rușinată.

— Nu vrei să uiți mica farsă pe care ți-am făcut-o adineauri ? Ne-am jucat nițel de-a hocus-pocus. Prea m-ai sficit și dumneata cu reflexele ! Să fim prieteni !

Laura strânse mâna care i se întinsese.

— Trebuie să-mi destăinuiești ce fel de paradis pierdut realcătuiai dumneata cu toată recuzita asta.

Și, cu un gest rotund, doctorul îi designă măsuțele scunde și lustruite, ciupercile luminoase, abajururile de taină, sfeșnicele, cădelnițele, crucifixele vechi, draperiile, țesăturile scumpe, risipite pretutindeni. Întâlnind privirile lui Lucu, doctorul îi făcu semn să-i lase singuri.

...Când doctorul îl chemă înapoi în odaie, Lucu se afla în fața unei scrumiere, pe care o umpluse cu proaspete mucusuri de țigară. O găsi pe Laura liniștită pe perne. I se păru lui Sillion că e mai odihnită, cu toate că era mai palidă și mai trasă la față.

— Ne-am înțeles de minune ; parcă ne cunoaștem de când lumea, îi raportă Barbu. Am să mă ocup de dumneaei. Deocamdată nu pot făgădui mai mult.

— Dar, doctore... se rugă Lucu.

— Să știi că merită felicitări. A rezistat de minune tratamentul criminal care i se aplică de ani de zile. Cu atâtea otrăvuri, puteați ucide și un zimbbru. E foarte robustă. Și, punctându-i fruntea candidă cu arătătorul lui energic, adăugă : Boala ei e numai aici !

Barbu își căută pălăria, și-aminti că o atârtnase în cuier în vestiar și promise să treacă de două-trei ori pe

săptămână, „poate mai des, poate mai rar, cum îmi abate“, preciză, și se găti să plece. Cu discreție și stângăcie, Lucu îi strecură în mână un plic.

— Ce e asta ?

— Vizita, doctore.

— Mulțumesc, trebuie să primesc. N-am nevoie de banii voștri, dar dacă îi refuz, nu mă mai luați în serios : în medicină, asta e totul.

Așadar, Lucu nu deschisese plicul primit de la Oficiul Intercultural și de Turism. Amînase, ca de obicei, pînă în ultima clipă, ca să-și cruțe poate o neplăcere. Într-adevăr, nu se aștepta la nimic bun. Și această ultimă clipă sosise și ea, cînd Lucu suia fără grabă treptele stîlcoiate ale scării care, descriind o curbă primejdioasă înclinată în afară, ducea la redacția gazetei *Opinia publică*. Trebuia să se hotărască. Nu putea să intre la profesorul Chiriac fără să fi citit scrisoarea. Deasupra palierului, un ornic hîrbuit și rotund îi arăta, cu singurul său braț, ciuntit și el, că e trecut de amiază. Lucu se opri, rupse plicul și-și aruncă ochii peste rîndurile dactilografiate.

Chipul său tras și palid se schimonosi într-un zîmbet pieziș. Zîmbet de Mefisto de afiș, zîmbet de ciudă și de satisfacție. Trecuse cu succes un „examen de perspicacitate“. Așa se numea, pentru el și cîțiva inițiați, unul din exercițiile spirituale pe care le învățase de la Fane Chiriac. Cînd pentru întâia oară s-a văzut

În posesia plicului cu *en tête* al Oficiului Intercultural și de Turism, el nu s-a grăbit să-i afle conținutul. Ca un telepat, a rămas un minut pe gânduri. Știa, firește, despre ce putea fi vorba. Dar nu sensul misivei primite îl interesa, nu aci era jignirea, ci tonul, termenii folosiți, întorsătura frazelor și nuanțele în comunicarea ce i se făcea. Și tocmai pe acestea le ghicise. Câteva clipe de adâncire, și parcă citise cu adevărat textul adresei pe care o avea în mână.

Nu era vorba de o concediere. Nu încă. Amidon nu îndrăznise. Ci numai de un avertisment premergător. I se punea în vedere să se conformeze programului instituției. Să semneze personal, și nu prin mâna altora, în condica de prezență. (Bădăranul de Amidon introdusese în înaltul său for condica de prezență...) Să fie neapărat de față la serviciu în toate orele fixate prin amintitul program. În caz de noi abateri, direcția Oficiului îi punea în vedere că îi va da un înlocuitor. Fără întârziere și fără preaviz.

Cu răsuflarea oprită, Lucu mai sui o treaptă, stătu din nou locului, se încruntă. Cine o fi redactat adresa? Stilul acesta hermafrodit, amestec de proces-verbal și de notă diplomatică ultimativă... Reciti textul. Îl știuse și pe necitite, dar acum, când luase aievea cunoștință de el, i se păru cu desăvârșire neașteptat și surprinzător. Acel ton autoritar și agresiv era de o nemaipomenită îndrăzneală. E ceva mai greu de mistuit decât o piatră de moară. Închise pleoapele, amestec. Chipul de albinos al lui Amidon îi apărură într-o negură de sânge și văpaie. E el! L-ar fi străfulgerat pe loc, dacă gândul lui ar fi avut puteri de nimicire. Molușca! Stîrpitura! Cum de cutează acest pui de lele, feciorul unui funcționaraș poștal, să-l cenzureze pe el, pe Lucu Silion, și să-l ia de sus? Uitase oare

de unde vine și cine e? Mamă-sa, funcționară la Poștă și ea, o iazmă boită și oxigenată, în veșnic echilibru pe niște tocuri acrobaticе, se pusese bine cu toți șefii ierarhici ca să dobândească avansarea ei și a unui soț cu guler și manșete de celuloid, care se făcea că n-aude, n-a vede. Mai rar așa „poștă“, nimic de zis! Dar ce strașnică orînduială e aceea care-l pune pe el la cheremul unui asemenea ipochimen!

Cînd a rămas văduvă, mama lui Amidon a deschis o casă de *rendez-vous* pe cheiul gîrlei, pe lîngă prefectura de Ilfov. O casă de încredere; nici un incident, nici un flagrant delict, nici un scandal, de-a lungul a cincisprezece ani. Un salon de dans, de muzică și de artă, în care un provincial fără experiență s-ar fi putut duce cu soacra, cu nevasta, cu sora de măritat și copiii, fără să-și dea seama unde se află. Intrarea însă nu era îngăduită oricui. Trebuiau două recomandări de la veteranii instituției. Iscusită femeie! Și-a trimis feciorul să-și facă Dreptul la Paris, cu o bursă de stat rotunjită cu bani de acasă. Floare la ureche pentru fosta patroană de pe Cheiul Gîrlei! Amidon a descins de-a dreptul într-un hotel deocheat din Cartierul Latin. Nimerise acolo fără adresă. Colegii spuneau că l-a tras așa. Dar l-au acceptat fără șovăire, fiindcă plătea consumațiile. De pe atunci, din cîrdășiile lui de la Paris, i-a intrat în cap lui Amidon că face parte din protipendadă. Bun de cinste și lingușitor și tot împărțind la împrumuturi mărunte, și-a făcut cu vremea chiar și prieteni. După șase ani de vesel exil, ce obîrșie oare nu se șterge? Lasă-lasă... Dacă va fi nevoie, Lucu are să-i amintească toate astea. Cînd va veni momentul. Ah! Ce sălbatică și supremă voluptate: să-ți strivești dușmanul sub picioare! Tăcere,

deocamdată. Răbdare și pregătire. Asta e tactica celor calmi și puternici.

Și Lucu porni din nou, suind treptele arar și câte una, ca și cum le-ar fi numărat. Pe lângă el se perindau, în sus și-n jos, siluete fără chip, repezi umbre, care din când în când îl salutau moțâind grăbit din cap sau ducând două degete la pălărie. Dar nu-l vedea decît pe Amidon, scăldat, ca un cadavru spelb și lichefiat, într-o aureolă lipicioasă și purpurie. Tîmplele îi zvîcneau. Se silea totuși să gîndească. Așa. În postul lui de înalt demnitar, Amidon stă ca un comandant de cetate. Cuvîntul lui e lege. Te scoate din pîine cu o simplă parafă. Cît ai bate din palme, te pomenești somer, purtător de jalbe și memorii, o nobilă victimă care bate la uși istorisindu-și neeazul — un nepoftit plicticos și ridicol. E greu să te mai altoiești pe locul din care ai fost scos ca o măsea stricată. Nu trebuie să ajungă aci. Are să rămînă pe dinlăuntru, orice s-ar întîmpla, are să se dea la fund ca o cîrțiță, are să facă pe mortul. Cu prețul unor umiliri trecătoare, va sta pe loc. Slavă Domnului, mai există mijloace! Amidon nu e invincibil. Are rude la Ierusalim, desigur, dar are și dușmani: sînt toți aceia care vor să-i ia locul. Sînt mulți, dar răzleți, deși nu stau cu mîinile-n sîn. Trebuie să-i adune și să-i asmută. Peste cîteva clipe, Lucu are să-l vadă pe Chiriac, profesorul de carte și de viață: de la el o să învețe ce e de făcut. Rău a ajuns: să-și caute aliați și protectori împotriva lui Amidon! Ah, dacă întîmplarea i l-ar scoate o dată în cale, pe o potecă de codru... Într-o noapte fără lună... N-ar mai avea nevoie nici de aliați, nici de protectori. Acolo numai puterea năprasnică și sfînta mînie au cuvîntul.

Lucu se opri la primul etaj, într-un fel de tindă prăfuită și care, lărgindu-se ca o arie din ultimul palier al scării, servea de sală de așteptare. Se lăsă, obosit, pe o canapea desfundată și-și rezemă capul pe spătarul ei. O mobilă de stil, pogorită aci din muzeul anonim al podurilor caselor bătrânești. Rezemătoarea se alcătuiă din trei medalioane mari, încadrate în lemn de nuc și a căror umplutură de cîlți răzbea prin învelitoarea destrămată ca niște cîrcei mustăcioși într-un obraz scofîlcit de babă. Lucu își căută un locșor să se cuibărească. Prin materialul de rips decolorat, droturile ieșite pe alocuri la iveală îl treziră dureros la realitate. O mizeră priveliște îl înconjura. Nici o măsuță, nici un scaun împrejur, afară doar de o scuiptoare albă de metal smălțuit, în care se descompuneau fără grabă, într-o apă deasă și gălbuie, cam o duzină de mucuri moi. Un dreptunghi de carton alb, șnuruit, atârna strîmb de un cui în peretele din față. Lucu citi : „Domnii reporteri sînt rugați să nu plece înainte de a veni“. Lucu își alese alene, schimbîndu-se de pe o coapsă pe alta, o poziție mai prielnică și privi în jurul lui, sucindu-și gîtul în toate părțile. Nimeni care să-l anunțe. Nimic nu se schimbase în aspectul păgubos și jalnic al sălii de așteptare, care părea că ține mai degrabă de vreunul din acele „birouri de plasare“ cu dușumele pătrunse de praf și stropite cu pîlnia de apă, ale Bucureștilor de altădată, decît de redacția simandicoasă a unui organ de atitudine și control. Nici infuzia de aur făcută de inginerul Androne gazetei muribunde de odinioară, nici intrarea lui Fane Chiriac în redacție nu clintiseră starea de lucruri găsită rînd pe rînd la sosirea lor. Praful se încrustase cu dîre cenușii în parchetul mișcător și nesigur ca într-o locuință cu stafii. Poate că atîta sărăcie menținută cu

sfințenie trebuia să ofere vizitatorilor o privesște de boemă eroică, în care vreo duzină de idealști flămânzeau soriind de zor pentru binele obștesc. Sau nu era decît urmarea firească a neglijenței, cu amînările ei fără sfîrșit... Sau, poate, corolarul unei tradiții potrivit căreia un ziar nu putea să aibă altă reședință decît în păduchernița suprapopulată a Sărindarului. Numai cu mare greutate izbutise *Opinia publică*, la începuturile ei, să-și găsească un local modest pe un coridor al acestei hardughii uriașe. O parte a ferestrelor dădeau în stradă, iar celelalte se deschideau sus, deasupra grădinii unei ospătării de lux, adăpostită de holul de sub redacție, un hol imens și scînteietor serile, ca o căpățîna de zahăr. În prelungirea lui, cîteva „separa-reuri“ clarobscurе, firește, și un șir de oficii și bucătării, din care pornea spre toate caturile migrația mistică și fără de sfîrșit a gîngăniilor culinare. Camerele de lucru ale redactorilor erau năpădite de toate soiurile cunoscute, începînd cu șvabii lunguieti, mustăcioși și blonzi, adăpostiți mai ales prin sertare, și culminînd cu gîndacii în ținută de gală, negri și lăcuiți, repezi la nevoie ca glonțul și care forfoteau prin coșurile de hîrtii. Scribii se obișnuiseră cu acești iscoditori musafiri tot așa cum se resemnaseră și cu duhoarea vagă, de cîmp de bătălie, care plutea în permanență în văzduhul de celuloză, suind din cuptoarele vulcanice ale marelui restaurant. Tariful țigănesc, dirijat de doi faimoși lăutari, care făceau cu schimbul la baghetă, îi desfăta, vrînd-nevrînd, de două ori pe zi. Dar ziaristii, cu nasul obsedat de mirodenii și descompuneri animale fumegînde, se bucurau totuși de avantajul de a pogorî numai o scară interioară, ca să prînzească sau să cîneze cu zece la sută rabat și uneori pe credit lung.

Lucu trăgea cu ureohea. Mânia îi trecuse. Se scuseră așa cîteva minute. Își dădu seama că picase tocmai în scurta pauză dintre două răbufniri. Știa că tăcerea asta neobișnuită nu era decît o acalmie. Într-adevăr, prin înaltele uși capitonate izbucni deodată o larmă de glasuri, o întretăiere de zbirerete care căutau să se încalece, să-și impună silabele, vorbele, argumentele, făcute căluș pentru gîtlejul „celorlalți“. Apoi un puhoi de hohote, răcnete și clamori pasionate, care se cățărau pe scara sunetelor. Sillion cunoștea înțelesul acestui vacarm : redacția e în „conferință“, se fixează atitudinea ziarului față de evenimentele zilei. O sonerie stridentă se porni să ciuruiască aerul la răstimpuri dese, ca printre cabinetele unei nave în perdiție. În nodul de năpîrci al glasurilor întăritate, Lucu recunoaște pe-al fiecăruia. Iată-l pe-al directorului. Beregătit și prelung și strangulat în suire, ca de cîine urlînd singur la lună. E în mijlocul redactorilor. Ca să nu gesticuleze (ceea ce n-ar fi elegant), se lasă, în schimb, încet pe vine, cu atît mai jos cu cît e argumentul mai hotărîtor și mai sfîntă indignarea. Cel care spumegă acum și răgușește și se îneacă e desigur Răsvan Casapu. Tună și fulgeră și-și duce batista la colțul gurii, unde s-a închegat o virgulă de salivă. S-a făcut tăcere ; un alt glas a izbutit să se ridice la diapazonul cel mai de sus, de unde se prăvălește răs-picat și doctoral. E al profesorului Chiriac. E tonul celui care pune lucrurile la punct. Iar cel ce hohotește pițigăiat, ca o capră gîdilată, e desigur... Un hohot de rîs se umflă băiețește, dominînd tărăboiul. Cu grabă școlărească, Lucu își luă o poziție pe care o socotea mai corectă. Uși se dădură de perete, pași duduiră înoace și încolo. Tre-păduși cu manuscrise sau cu șpalturi de corectură fluturînd în mîină trecură pe lîngă el, suind sau cobo-

rînd scările în fugă. De la Cameră și Senat începură a sosi reporterii, luînd și ei treptele cîte două : fusesse ședință de dimineață. Mai puteau strecura cîte o însemnare la „ediție“, o simplă informație, un elogiu discret sau o insinuare perfidă, pînă nu se încheia pagina ultimă. Dar trebuiau să se grăbească. Vor îndupleca paginatorul cu un pachet de țigări, sau, la nevoie, vor mitui pe colegul lor, ajutor de secretar de redacție.

Răsufliînd anevoie, un bărbat rumen, cam țeapăn însă și îndesat, străbătu cu o siguranță musculară sala. Era Paul Plahida, șeful „cartelului“, adică al reporterilor de ministere, care se întîlnesc zilnic să facă schimb de informații și impresii. E o demnitate onorifică, dar care nu se capătă decît dacă ești țanțoș și înfipt, cînd și unde e de trebuință. E o veche cunoștință a lui Lucu. Celălalt însă nu luă seama la el. Între ei legăturile, deși amicale, nu par bine lămurite. Siliou simțea că nu înseamnă mare lucru pentru Plahida, care la rîndu-i n-are nici o îndoială că nu reprezintă pentru Lucu nimic. Viața îi atrăgea în chip diferit pe fiecare.

— Pe mine, i-a declarat într-un rînd și fără nici o introducere Plahida, nu mă interesează nici muierile, nici băuturile, nici cărțile.

— Ce pot să-ți fac, i-a răspuns Lucu, eu nu pot fi un izvor de informații.

Au rîs amîndoi, strîngîndu-și mîna. De atunci, surlul scurt al lui Plahida, privirea lui metalică și piezișă i-arată, în trecere, că lucrurile au ajuns între ei la un punct mort. Privirea lui Plahida îl urmărește totuși. Metalică ea este, desigur. Dar de un metal șters, ca un fund de tabacheră de duzină.

Paul Plahida dispăru. E iureșul cel mare al amiezii. Cîte un vizitator intimidat tușea formal în mijlocul

sălii, se oprea nedumerit la o ușă, bătea fără să capete răspuns, iar în cele din urmă lua o hotărîre și intra.

— Vasile ! Unde e Vasile ? Sun de o juma' de ceas. (Soneria încetase).

Izvorul acestei energice plîngeri era beregata noduroasă a unui tînăr și firav bărbat, mijlociu și adus de spate, lemnos și scobit ca o cobiliță oltenească — apărut cu eleganță în cadrul uneia din uși. Prin ochelarii săi cu ramă de aur căuta furios prin sala aproape deșartă o fantomă veșnic absentă, ceea ce nu-l împiedica să-și tot treacă prin părul castaniu și lucios un pieptene de buzunar. Ochii săi de culoarea cleiului străluceau vioi, cu sticlirea inteligentă a miopilor cînd privesc prin lentile. Lucu se ghemui pe locul său. O clipă, avu nesocotita nădejde că Ifrim, secretarul *Opinieii*, omul de încredere al direcției și mîna de fier a întreprinderii, nu-l va zări. Dar acesta, cu un zîmbet gata făcut, îi și întinsese o mîna cordială.

— Să trăiești, frate Lucule, de ce stai pe sală ? Ne-ai adus ceva ? Și, interpretînd just mura spăsită și gestul dezolat al lui Silion, adăugă : Nu face nimic, ai să ne dai un foileton pentru numărul de Crăciun. Îi strînse mîna privind printr-însul, ca printr-o ceață, în golul dimprejur. Nu cumva l-ai văzut pe Vasile ? Unde mă-sa o fi ? Își mai roti o dată ochii și oftă, cu o prefăcută resemnare de blînd seminarist. Las', că dau io de el ! Mata poștește, rogu-te, la mine. Îl cauți, desigur, pe profesor. E ocupat : chestie de cîteva minute.

Și, împingîndu-l cu politeță, îi dădu pasul spre secretariat. Urmîndu-l, își petrecea mereu pieptenele prin pletele lucioase, care se despărțeau, totuși, de-a lungul unei cărării de sîdef, căzînd în două șuvițe late și

rebele, de o parte și de alta a capului, încadrându-l ca două urechi de prepelicar. Lucu își stăpîni un surîs. Șuvițele acestea îl preocupau veșnic pe Ifrim. Îl sîcîiau ca o insurecție permanentă, ca o activitate perpetuă de contrabandiști într-o zonă de frontieră... O anarhie capilară foarte nepotrivită cu estetica de birocrat a lui Ifrim și cu tipul ideal pe care și-l croise în închipuire și în oglindă.

Se găseau într-o încăpere nu prea mare, cu pereții albi, de curînd văruiți, netezi și goi ca într-un arhondaric. Un vast birou de fals abanos, un fotoliu și două scaune la fel. Nici covor, nici podoabe. În schimb, nelipsita scui pătoare într-un colț. „Seminaristul ăsta, gîndi Lucu, și-a realcătuit un cadru bisericesc în plină redacție. E un fel de a-și potoli păreri de rău și căințe vechi. M-aș mira să nu-l întîlnesc și pe Mareș pe aici. Mă simt ca în biroul unui dricar.“

Cînd Silion și Ifrim își făcuseră intrarea în secretariat, doi vizitatori care așteptau în picioare se înclinară cu respect.

— Poftim ! exclamă Ifrim, fără să le răspundă la salut, adineauri nu era nimeni aici. Pas de mai lucrează în condițiile astea ! Și, întorcîndu-se spre ei : Domnii mei, pe unde ați intrat ? În tot cazul, nu v-am introdus eu. Regret, dar nu putem sta de vorbă acum. Diseară la opt vă stau la dispoziție. Și, deschizîndu-le ușa : Fiți buni, vă rog, nu vă rețin.

Lucu se uită cu admirație la omul acesta care știe ce vrea, și pe cînd necunoscuții se strecurau binișor afară, Ifrim reluă cu aceeași voce de stentor :

— Vasile ! Vasile ! Unde mă-ta ești ? Și, apăsînd cu palma pe toate butoanele de pe masă deodată, stîrni pînă departe o alarmă metalică prelungită. Am căpiat strigînd !

În sfârșit, un bărbat scund și oacheș, cu o barbă ne-rasă, neagră și numai țepi, și cu ochii injectați, tiviți cu roșu, apăru gîfîind și încremeni în fața lui Ifrim.

— Unde mi-ai fost ?

— Să mă iertați, dom' Ifrim, la tipografie.

— Ce-ai căutat ?

— M-a trimis domnu... domnu...

— Minți, brută, iar ai băut !

— S'trăiți, dom' Ifrim, n-am băut.

— Ai cincisprezece zile preaviz : ești concediat.

Figura buhăită și roșie a lui Vasile se învineți.

— Dom' secretar ! imploră el.

— Nici un secretar ! tăie Ifrim. Lași pe toți gușații să intre la mine. Mișună agenții Siguranței prin birouri, cotrobăiesc prin manuscrise, știu mai bine decît mine ce-o să apară mîine în ziar. Hai, cară-te !

Vasile se făcu nevăzut. Ifrim se instalează în fotoliu și făcu semn lui Lucu să ia loc.

— Uite-așa mă freacă toată lumea, se tîngui Ifrim, întinzîndu-i o tabacheră de aur deschisă. O țigară ?

Scăpărînd apoi dintr-o brichetă galbenă, i-o aprinse. Rotocoale de fum. Clipe de liniște. Lucu rupse tăcerea :

— Nu știu cum aș face să pot vorbi cu Fane între patru ochi, zise, arătîndu-i spre una din uși.

Ifrim se uită la el zîmbitor. Pleoapele i se încrețiseră pe la colțuri.

— Se cunoaște că n-ai mai dat pe aici. Profesorul nu mai lucrează în sala cea mare. I s-a pus la dispoziție un birou somptuos. S-au mutat niște misiți din imobil și am pus mîna pe camerele lor de pe coridor, adăugă el.

— Și de cînd asta ?

— Sînt cîteva săptămîni.

— Când a intrat la ziar de-abia își găsea loc la câte-un colț de masă, observă Lucu.

— I-a încălecat pe toți.

— A mai rămas Răsvan Casapu. Vioara-primă a gazetei. Acesta nu-l înghite pe Fane, opină Lucu.

— Îi vine greu să-l recunoască de mai-mare. Dar îi sar pernele una câte una.

— Nu-mi vine a crede, întâmpină Lucu, prefăcându-se că știe tot, când în realitate nu pricepea mai nimic. Era însă singura metodă să afle câte ceva. Ghicise că e vorba de o intrigă. Nu există redacție fără intrigi. E vreo luptă între Chiriac și Casapu. Ca să nu-și trădeze ignoranța, Lucu urmă evaziv : Răsvan Casapu nu e prost, e numai vanitos. Își apără locul.

— Eu îmi apăr sărăcia, și nevoile și neamul, recită încet Ifrim.

— Și pe bună dreptate : *Opinia* e creația lui. El a înființat-o. El l-a găsit pe Androne și l-a făcut să vină cu bani la gazetă.

— Nu ni-i nouă dat să judecăm, ci numai să alegem, rosti sentențios și prudent Ifrim. Toată „chestia“ e între ei doi. Care pe care ! Noi, ceilalți, nu contăm : simpli chibiți. E un război de toată frumusețea. Stau și mă uit și mă simt gata să sar în ajutorul învingătorului.

— Numai s-o faci la timp : nici prea târziu, nici prea devreme.

— Aici e-aici ! exclamă Ifrim, aplecându-se în fotoliu și punctînd cu arătătorul în văzduh. Cred că nu mai e mult de așteptat. Ce spectacol ! Să-l vezi pe Răsvan Casapu... Mai zbuciumat ca oricînd. Fumează țigară după țigară, horcăie, rîcîie, scui-pă, răcnește, dă din mâini, clocotitor și zgomotos ca o motocicletă. Și în fața lui stă

Chiriac. Calm și stăpîn pe sine, măsurat, ațintit la nu știu ce glas lăuntric, dar gata să se destindă ca un arc, la nevoie. Îți vine să crezi uneori că o să se încaiere țigănește. Se apropie unul de altul atît de mult, că-și tamponează mutrele între ele, și fiecare își vede chipul oglindit în lumina ochilor celuilalt. Nimic! Nu e decît o discuție pasionată. Adevărata luptă se dă pe sub pămînt, pe tăcute, prin salturi de apropiere pe întuneric, prin cîte-o hrubă dibuită cu sapa. Eu ca teolog știu să prețuiesc o astfel de lucrare.

Ifrim clătină din cap admirativ și tăcu.

Lucu aflase despre ce e vorba. Dar se feri să-și dea pe față uimirea.

— Prin urmare, zise el cu o indiferență prefăcută și lacom de a ști cît mai multe, Răsvan Casapu a încetat de a mai fi șeful de redacție?

— N-am zis asta, protestă Ifrim, dar profesorul nu e om să-și facă un obstacol din titlaturi. Ehei!...

Lucu așteptă continuarea, Ifrim tăcea. „Face pe sfinxul“, gîndi Lucu. Trebuia negreșit să-și dea bine seama cum stau lucrurile și care e poziția lui Chiriac, biet venetic într-o redacție în care totul era Casapu, iar Androne, directorul, un simplu finanțator cu interese limitate la Căile Ferate.

— Ciudat! exclamă el. Eu nu sînt de părere că profesorul nu se preocupă de titlaturi. În fond, e dornic de măriri și onoruri. E slăbiciunea lui. Nu-l văd în chip de om de paie. E drept că știe să se stăpînească. Dar e prea orgolios și conștient ca să se resemneze. Nu-i convine să lucreze ca o carie la umbra lui Răsvan Casapu sau chiar a lui Androne. Și dacă se strînge ca un resort, e ca să se destindă mai cu putere la o adică.

Zicînd acestea, Lucu se întreba dacă nu cumva simplifica prea mult psihologia straniului său profesor. Ifrim vorbi :

— Eu n-am zis că nu-l preocupă titulaturile. Am zis că nu-și face din ele un obstacol ; asta e altceva.

— Fii mai explicit, îl îndemnă Lucu.

Ifrim oftă ca un pedagog ce se pregătește să țină o prelegere unui elev naiv sau greu de cap.

— Există, începu el, mai multe modalități de a te descurca în materie de titulaturi...

— Dintre care cea mai bună e să le desființezi pe toate, îl întrerupse Lucu.

— Asta se cheamă a lua taurul de coarne. Așa procedează un ageamiu. Dar profesorul nu e un ageamiu. N-are nici un interes să întărnite taurul. Va căuta un alt procedeu. Ghici !

Lucu rămase pe gînduri.

— Nu încreți fruntea, îl dojeni Ifrim. Caută bine.

— Am găsit. Va face să se golească titulaturile de conținutul lor. Așa cum îi lași unui general gradul, dar îi ei comanda.

— Te-ai apropiat, îl încurajă Ifrim. Mai caută !

— Va înălța în același grad și pe alții : bagatelizarea, printr-un fel de inflație.

— Te-ai depărtat ! Treci la loc ! Să-ți spun eu.

Și, rezemîndu-și coatele pe masă, Ifrim continuă pe un ton confidențial :

— Profesorul și-a luat și el un titlu — din inițiativa directorului, firește ! Subdirector ! Ai înțeles ? Androne director, Chiriac subdirector, Casapu redactorșef. A băgat un fel de pană între direcție și șefia de redacție. Deocamdată e numai o funcție de interior. Mîine-poimîine o să apară și pe *en-tête*-ul *Opinieii*. Și atunci, adio Răsvan Casapu !

Lucu socoti că e nimerit să se mire nițel.

— Dar Casapu e cel mai bun condei al gazetei. Pamfletele lui au făcut succesul *Opinieii*. Eu nu le citesc, nu-mi plac violențele...

— Nici bădărăniile...

— Dar suta de mii de cititori e de altă părere. Fane Chiriac nu e tocmai un gazetar. Zi-i eseist, zi-i filozof, dar nu ziarist. O spun tocmai pentru că-l admir prea mult.

— I-ai fost elev, nu se poate să nu-l admiri.

— E un bărbat de stat, afirmă Lucu.

— E un om subțire, corectă Ifrim.

— El e briciul, Răsvan Casapu e tîrnăcopul, încheie Lucu.

— Vrei cumva să insinuezi că profesorul nostru e un *rasseur* ?

— Vreau să spun că la gazetă e mai multă nevoie de un tîrnăcop decît de un brici.

— Cu condiția — preciză Ifrim — ca tîrnăcopul să nu stea pe măsura de toaletă, ci la magazie.

Ifrim își lăsă alene capul pe spătarul fotoliului. Cu trăsături line de pieptene își readuse la ascultare plețele rebele.

— Ca să schimbăm vorba, cum stai cu finanțele, frate Lucule ?

— În privința asta n-aș putea să-ți spun nimic bun.

— Fii bun, te rog, și semnează-mi un bon „pentru colaborări“.

Și clipind șiret, Ifrim trase sertarul și îi întinse un bon de casă imprimat.

— Ce te uiți ?

— E o greșeală, răspunse Lucu intimidat ; săptămînilé astea n-am colaborat de loc.

— Cum poți spune una ca asta, scumpe confrate ? răsună dulce imputarea lui Ifrim. Aici la gazetă numai eu sînt cel în măsură să știe cine colaborează și cine nu. Ai colaborat la *Opinia*. E clar ? Iscălește !

Ca și cum ar fi semnat un pact de Mefisto, Lucu își contemplă melancolic semnătura.

— Ce nu fac eu pentru dumneata, ispititorule ? ! Și mărturisi : Nici nu știi ce bine pică.

Ifrim se ridică în picioare, cu acel oftat suprem prin care arăta că vicisitudinile vieții îi silesc să pună capăt unei plăceri dintre cele mai rare. Poate găsea și că vorbise prea mult.

— Dacă nu-ți vine prea greu, fii bun și amintește-i profesorului că sînt omul dumisale. Țin „musai“ să i-o strecuri cînd veți fi între patru ochi. Și nu uita să treci pe la casă.

Îi strînse mîna cu un zîmbet mieros.

— Îți făgăduiesc, declară Lucu, fără solemnitate ; și n-are să știe stînga ce face dreapta.

Se despărțiră rîzînd.

Cu toate că se grăbea să ajungă la fostul său magister, Lucu mai întîrzie pe la casierie, să-și ridice banii cu care-l căpătuisese Ifrim. Urma cu sfințenie sfatul pe care i-l dăduse cîndva venerabilul Resch, fondatorul băncii cu același nume și părintele lui Alcibiade Resch, soțul faimoasei Trude și tainicul protector al regretabilului Amidon : „Grăbește-te cînd ai de luat, zăbovește cînd ai de dat“. Căptușit cu un teanc subțirel de bilete cu filigrană, Lucu se simți ca un spadasin care poartă pe sub veșminte un pieptar de oțel. Dar pătrunse cu precauție în uriașa încăpere în care lucrau corifeii gazetei. Vopsită și reparchetată de curînd, sala fusese răscumpărată cu filodona de la un speculant care o închi-

ria seral pentru baluri, nunți și sărbători de familie. Un înalt spațiu dreptunghiular, în care lumina de miazăzi se revărsa prin opt ferestre mari și prin două duble uși ale unui balcon pe care în zilele festive se arbora tricolorul. Față în față, în dreapta și în stînga odăii, se înșirau șase mese de scris, drepte și simple, înzestrate fiecare cu cîte un fotoliu basculant. La fiecare din capetele acestor rînduri, închizînd aria destul de largă dintre ele, trona pe platforma lui de lemn cîte un birou monumental, cu suprastructură de sertare și sertărele și prevăzut cu oblon, totul în culoarea naturală a stejarului. Nimeni însă nu părea să lucreze la aceste construcții de tip american, în care scriitorul ar fi dispărut ca într-o cușcă de sufleur.

Intrarea lui Lucu nu turbură cîtuși de puțin tăcerea care domnea în încăperea potopită de soare. Cei cîțiva redactori, risipiți fiecare pe la mesele lor, nici nu-și ridicară ochii de pe manuscise. Pentru ei, Lucu se categorisise printre acei chibiți de presă atrași de atmosfera magnetică a gazetelor. Spiritul tolerant și sceptic al ziaristului, veșnic pripit și cu ochii în patru, îi accepta pe acești mușafiri scutiți de însărcinări și răspunderi care, trăind în marginea presei, nu se ațin decît la firimiturile ei. Ei se înființează la redacție numai atunci cînd nu supără pe nimeni, la ora anecdotelor pipărate, a știrilor de senzație și a filtrului de cafea. Sfiala lor și respectul cu care-l înconjoară întretin în cugetul profesionistului iluzia însemnătății lui în vârtejul zilelor spulberate în neant. Din cînd în cînd, cîte un asemenea chibiț sfîrșește prin a căpăta un post fix și o leafă simbolică, pe care, dacă e băiat isteț, învață destul de repede cum s-o rotunjească, învîrtind la manivela madrigalelor răsuflăte sau fluturînd o batistă de neguri și furtuni. Dar cei mai mulți se mărginesc la o muncă prestată din

afară, la răstimpuri regulate, în cuprinsul unei rubrici sau al unui foileton de specialitate, plătit cu bucată. Se mulțumesc astfel să-și mențină linia de plutire pe apele turburi ale cotidianului, păstrându-și în același timp tot ce e mai de preț: speranța că odată și odată, la ora H a existenței lor, se vor curăța de rugină și vor urma viforos chemarea irezistibilă a unei iluzorii trompete. Mai hrănesc în sinea lor și credința că această mică revoluție lăuntrică, mereu amânată între un „La ce bun?” și „Nu încă”, depinde numai de voința lor.

Lucu știa bine ce gândesc despre ei mai-marii gazetei. Își alcătui un chip nepăsător și sigur de sine. Ar fi dorit totuși să străbată sala cât mai neobservat. S-ar fi strecurat pe sub mese, ca un câine de pripas, dacă i-ar fi fost cu putință. N-avea legături prietenești decât cu trei dintre cei de față. Iată-i. Păreau absorbiți în lucrul lor.

Văzu capul inelat și cărunț al colegului Kiriazy, cu obrazul lui cărămiziu atârând botos deasupra unui bloc de hârtie. Cu vârful limbii, plimbată circular și încet pe buza de sus, urmărea mersul stiloului său pe pagini. Prezența lui aci îi aduse aminte lui Silion că e sîmbătă. Specializat în ironia fină, Kiriazy trecea în revistă întâmplările mai de seamă ale ultimelor șapte zile, într-un articol hebdomadar intitulat *Cronica săptămînii*. Gurile rele susțineau că imită revistele de ecouri și cancanuri ale Parisului. Mai spuneau că el singur își expediază la gazetă scrisorile și cărțile poștale pe care le primea de la numeroșii săi admiratori. Și mai spuneau că la treaba asta este înhămată întreaga familie Kiriazy: doamna mamă cu cele două domnișoare mari și cei doi băieți de la Litere și Drept. Un secretariat în toată regula, în care se muncea, în numele tatălui, în fiecare zi. Dresajul nu lăsa nimic de dorit, și fiecare din-

tre secretari știa să-și varieze, după trebuință, stilul, argumentele și semnătura, ca să se facă dovada că scrisul lui Kiriazy e urmărit cu interes în saloane, în cafenele, în cercurile parlamentare. Lui Kiriazy îi plăcea să afirme cu modestie (Kiriazy se pricepea să fie impertinent cu modestie) că el singur își frânează succesul, care altminteri ar fi cuprins toate păturile sociale.

— Trebuie să țin caii, spunea el, ca înalt demnitar eu n-am voie să fiu moșic. Am oroare de popularitate și scandal.

Vădită referire la gălăgioasa carieră a lui Răsvan Casapu și totodată o mostră a manierei aluzive a lui Kiriazy.

La masa alăturată îl descoperi, după o dîră de par-fum, pe junele Dini Vareli, sclivisit și însingurat într-o zonă proprie, alcătuită din exalații de apă de păr și de colonie, și îmbrăcat cu eleganța liniară a omului deprins să frecventeze o lume înaltă... Figura lui micuță și spirituală, cu acei ochi de maimuță de buzunar, două puncte umede și negre, în veșnic neastîmpăr, apărea la capătul unui gît exagerat de lung și înfășurat în mătăasă ca în portretele lui Lawrence. Pururi gata să prîndă o vorbă de duh și să-i dea pe loc răspunsul, ca un jucător de tenis care pîndește mingile în zbor spre el... Părea că face haz în sinea lui de spusele lui Plahida. Oprit în picioare lîngă el, Plahida îi vorbea, bineînțeles la ureche, cu mîna dusă confidențial la gură, în chip de pîlnie și paravan. Obrazul lui brutal și lipsit de orice tresărire îi displăcea suprem lui Lucu, dar îl și atrăgea, cu atracția oricărui semn de forță sigură de sine și pentru care îndoielile n-au nici un rost. Nasul lui borcănat și turtit îl ducea cu gîndul la cine știe ce pugilat petrecut cîndva într-o speluncă nocturnă, iar

urechile lui clăpăuge și neargășite păreau făcute să fie pironit prin ele de vreun buștean de măcelărie. Întâlni ochii lui spălăciți și pieziși, cu pleoapele grase, tivite și chele. Dar, ca și adineauri pe scări, în sala de așteptare, Plahida păru că nu-l vede și nu-l recunoaște. Privirea lui ursuză îl cîntărise totuși și-l cercetase pînă în adîncuri. Se aplecă mai tare la urechea cizelată și trandafirică a lui Vareli și, de-abia mișcîndu-și buzele crețe și subțiri, continuă să-i vorbească în taină. „Ce gură de fost ocnaș!“ gîndi Lucu, în mintea căruia se năzări fantasticul *Gefängnishof* al lui Van Gogh — gură care vorbește ca o piatră, gură confidențială, conspirativă, pe care nici surdomuții n-ar putea s-o descifreze. Nu cumva?... Vareli îl asculta încîntat, și la răstimpuri lua cîte o notă. Ca șef de rubrică, își aduna material pentru zilnicul său reportaj politic, potrivit adagiului: cînd evenimentele nu există, ele trebuiesc create — iar Plahida, subalternul său, trecea drept cel mai bine informat reporter, cu toate că niciodată nu punea mîna pe condei... Inventator al gazetăriei vorbite, el nu-și șoptea informațiile, totdeauna precise și controlate, decît la urechea celui menit să le redacteze.

Nici nu ajunse Lucu în dreptul lor, cînd Vareli, scăpînd creionul din mînă, își repezi brațele spre tavan și, deschizîndu-și gurița lui stupefiată, îi făcu spasmodic semne să se apropie mai curînd. Plahida îi puse repede mîna pe umăr, ceea ce avu darul să oprească pe loc inevitabila explozie a acestei mute manifestări de prietenie. Avea dreptate. La cîteva mese mai departe, Cyrus scria de zor. Cyrus Burbea. Nu trebuia deranjat. Era unul dintre puținii ziariști care nu pot să lucreze cînd e zgomot. Îi văzuse, le zîmbise — un zîmbet forțat „zigomatic“ — și își depusese osten-

tativ stiloul pe masă. Aștepta. Ceilalți trei se uitară la el cu ironie și teamă.

Cyrus trecuse de patruzeci de ani. Smead, sclivisit și monoclat, își menținea monoclul în arcada oculară numai printr-o schimonosire fără sfârșit a mușchiului feței. Își dădea fără voia lui o expresie de măreție scîrbită. Omul de pe stradă l-ar fi luat drept ceea ce vulgar se numește un ciocoi borît. Ne grăbim a spune că Cyrus nu merita o asemenea caracterizare. Avea, dimpotrivă, o faimă de băiat de viață și de bun camarad. Cu ajutorul monoclului, își masca un beteșug ocular care altminteri l-ar fi osîndit să poarte niște ochelari cu lentile indiscret bombate, ceea ce l-ar fi îmbătrînit peste măsură. Unde mai pui că se mai războia și cu o chelie care, pe creștetul capului, își croia un luminiș lărgit pe zi ce trecea ! Dar cu un creion dermatograf, Cyrus își desena dimineața pe țeastă o chică iluzorie, peste care mai așternea și puținele șuvițe gălbui aduse ca niște întăriri din împrejurimi și aglutinate cu cosmeticuri vîscoase pe locul de rușine. Se apăra de bătrînețea care-l asedia fără milă, din aer, de pe apă și de pe uscat, ca un vrăjmaș neobosit. Peste toate aceste cotidiane mizerii, el flutura totuși, ca pe un drapel de pace, un hohot de rîs strălucitor și răsfățat, dar prea imaculat și impecabil ca să nu trădeze contribuția din plin a dentistului.

Cyrus fusese adus la redacție de Fane Chiriac și pus să scrie pamfilete virulente, ca să-l dubleze pe Răsvan Casapu, iar la o adică să-l și înlocuiască. Îl culesese din grădinile de mucava ale teatrului de bulevard, unde verva lui neseacă se risipea în snopuri de lumini efemere. Nu se poate spune că Cyrus nu și-a luat misiunea în serios, dar opintelile lui de a se arăta cînos și teribil erau zădărnicate de firea lui voluptuoasă și îndatoritoare. Fane greșise cînd a pus un carlin gălă-

gios și jucăuș (și puținel cam obosit de molatece năravuri) să mîrîie fioros ca un mops de măcelărie.

În sfîrșit, într-o tăcere de bibliotecă și cu înaintări line de lunatec, Lucu ateriză capitulînd în acolada pregătită de Dini și, peste umărul acestuia, strînse și mîna pe care i-o întinse, scurt și bărbătește, Plahida.

— Ce e cu tine? îl întrebă în șoaptă Dini, privindu-l ca pe o arătare din altă lume. Era felul său de a se uita la oameni. Constatase că oamenilor le place să fie priviți ca niște făpturi neînțelese. Sînt uluit că te văd. Am auzit atîtea lucruri...

— Ce fel de lucruri?

— Hai, lasă... nu te mai ascunde după deget. N-am timp acum. Dar fii atent. Ce înseamnă tenul ăsta de hîrtie de bulin? Ai ejaculat tot. Mai lasă-te!

Mulțumit de sine, Dini se așeză în fotoliu și-și vîrî năsucul în foile manuscrisului, pe cînd Plahida, întinzîndu-i peste masă mîna robustă și ținîndu-i-o strîns pe a lui Lucu, îl petrecu vreo doi pași prin fața biroului, ca pe un manechin, și-i dădu astfel direcția spre ieșire.

Dar de după suprastructura marelui birou, înălțat ca o proră pe platforma lui și care închidea ringul celor două rînduri de mese ale sălii, se iviră — trifoi — trei tinere capete netunse și inelate, care-l priviră iscoditor. Trei capete. Era vădit că bărbierul, cu foarfecele lui, se străduise a le fasona după tipul convențional care înfățișează un poet inspinat în veșnica ascultare a unor glasuri de dincolo de lume. Din cînd în cînd, ca și cum și-ar fi adus aminte de o poruncă neclintită, privirea lor se ațintea extatic într-un punct sideral din alte sfere, vizibile numai celor inițiați. Unul singur își știrbea dantesca înfățișare de laureat, prin niște ochelari de profesoraș agățați cu ciupitură, hăt-sus, pe șeaua nasului.

Silion nu-l cunoscuse decît în treacăt... Nu mai ținea minte cum îl cheamă. Alcătuiau secția mistică a gazetei. Kiriazy le zicea „mistagogii“. Ei se autobotezaseră „falangiștii“ — și pentru debutul lor în presă porniseră o campanie de ei înșiși aleasă și zilnic hrănită prin scurte interviuri. Nu publicau, firește, decît răspunsurile care le veneau la socoteală.

Profesorașul cu ochelari părăsi biroul ca și cum ar fi debarcat de pe o punte plutitoare și, ocolindu-l prin stînga, îl acostă pe Silion cu o plecăciune care se transmite și glasului :

— Vă salut, maestre !

Dar nu sfîrși bine vorba, și parcă avu o clipă de absență. Îl privi pe deasupra capului, ca o ființă desprinsă de orice realitate, setoasă numai de ceea ce nu se vede, întocmai ca principele Hamlet în scena cu regina și fantoma.

— Am o rugămintă, dacă binevoiți...

Aceste cuvinte le rosti cu tonul cel mai pozitiv și ceremonios cu putință.

De pe ambarcațiunea cu oblon pogorî un al doilea tînăr, pîntecos și masiv, o figură de corsar din mările Sudului, oacheș și creț, cu nas de statuie și ochi imenși de smoală topită, străjuiți de gene dese și lungi, aduse în chip de vingulă pe lungile lui pleoape. Corsarul îl cîntări cu o privire materială, grea, care te pipăie ca pe o pasăre în piață, la vînzare.

— Cu ce vă pot fi agreabil ? întrebă Lucu intimidat.

Înainte de a primi vreun răspuns, se simți ușor împins de o mîină care i se așezase cu politeță pe talie, pe cînd atletul cel pieptos și ventripotent îi tăia retragerea, poftindu-l sus, pe bordul biroului cu oblon, ca pe un vas de război, și se văzu înconjurat.

— Să ne dați un răspuns la ancheta noastră cu crematoriul, grăi, în sfârșit, profesorașul.

— Care crematoriu ?

— Crematoriul din București ! îl informă uimit profesorașul. Nu citiți gazeta ? *Opinia* duce o campanie pentru desființarea crematoriului Capitalei.

— Dar ce zor are ?

— Cum „ce zor are“ ? se încruntă corsarul, străduindu-se totuși să nu ridice tonul. Crematoriul acesta e un scandal. E o crimă.

— Ce fel de crimă ? întrebă Sillion, intrigat.

Un zîmbet ironic și amar fu răspunsul.

— Presupunem că știți că la crematoriu se ard cadavrele.

— Se ard oare și cadavre vii ?

Corsarul clătină disprețuitor din cap.

— Prietenul nostru vrea să spună că e vorba de o crimă împotriva tradiției și a credinței, interveni junele profesor.

— Iertați-mă, nu pricep. Nu văd logica.

— Că e o crimă împotriva datinii, asta nu mai are nevoie de demonstrație, îl întrerupse profesorașul. Până în anii din urmă, morții la noi se îngropau în pământ, cum scrie la carte : din pământ te-ai născut, și în pământ... Dar de cînd cu crematoriul, morții noștri încep să nu se mai întoarcă în pământ. E o erezie.

— Cred că vă înșelați, se împotrivi Sillion. Morții noștri, fie că-i îngropăm, fie că-i incinerăm, tot în pământ se întorc.

— Dar numai în parte ! obiectă corsarul. Ce faci cu fumul ? Cum îngropi fumul ? Veezi ? !

— Colegul meu merge prea departe cu analiza, se amestecă împăciuitor profesorașul. Părerea noastră e că incinerarea contravine neaoșei tradiții. Părinții noș-

tri, străbunii noștri nu s-au incinerat — s-au înmormântat.

— Ca să aștepte în mormânt învierea, îl completă cu solemnitate corsarul.

— Dar de ce n-ar aștepta-o și într-o mică urnă ?
Întîmpină Silion. Nu văd dificultatea !

— Pentru că se strică rînduiala, proclamă corsarul.

— Care rînduială ?

— Rînduiala cucernică și tradițională care cere ca morții să odihnească după un anume tipic : capul la răsărit, mîinile la piept *et caetera!* (Corsarul părea mîniat.)

De data asta, profesorașul nu-l mai întrerupse. Se mulțumi să aprobe din cap, cu arătătorul întins spre el, ca și cum i-ar fi spus lui Silion : „Ia aminte !“ Toată această vorbărie se desfășura pe un ton înăbușit, ca să nu turbure pe redactorii care scriau. Lucu își dădu seama de zădărnicia ei. Mai puse totuși o întrebare :

— Dar de ce trebuie neapărat ca morții să odihnească numai în felul acesta ?

— Ca să-i găsească ziua de apoi în poziția tradițională. Cînd arhanghelul o să sune din trâmbiță, morții trebuie să se ridice din mormintele lor. Cum o să sară un mort din urnă afară ?

— Nimic mai simplu, exclamă Lucu, de vreme ce admiteți miracolul !

— Ești un cinic și dezdrumat !

Cel care-l apostrofase astfel, înăbușindu-și revolta vulcanică, era chiar Mareș, predicatorul cu bărbuța cănită, veșnicul lider al generațiilor noi.

Silion se uită pe rînd la tustrei. Căuta să ghicească dacă nu cumva echipajul ciudatei ambarcațiuni își bate joc de el. „Băieții ăștia, tobă de carte, își zicea,

cugetă și vorbesc ca niște babe cloaște. Niște farsori, desigur, sau niște nebuni în libertate." Căuta să le citească în suflet. Nimic. Dar corsarul și profesorașul și profetul Mareș, care pînă acum nu mai suflase un cuvînt, păstrau o tăcere grea de convingeri mari.

— Să vă dăm un chestionar, reluă insinuant profesorașul. Puteți să vă redactați răspunsul chiar aci. Nu trebuie vorbărie.

La cuvintele acestea, Mareș predicatorul muie un toc în călimară și-l ținu suspendat, gata să-l înmîneze lui Silion.

— Mă iertați, spuse Silion, dar sînt un biet ignorant. Nu mă pricep nici în filozofie, nici în religie, necum în chestiunile pur bisericești.

— Dar colegul nostru a lămurit chestiunea, stăruie profesorașul: ziua de apoi, rînduiala, crematoriul...

— Sînt un biet profan, întrepruse cu umilință Lucu. Problemele astea sînt mai presus de mintea mea... (Așa îl învățase Fane: printr-o modestie, fie și excesivă, să cruțe amorul propriu al adversarului.) Vă rog din nou să mă iertați, dar prefer să n-am nici un amestec în treaba asta.

— Dar în chestiunea reintroducerii titlurilor de nobleță ce părere aveți?

Lucu nu răspunse.

Corsarul stătea cu pleoapele închise, cu mîinile astupîndu-și urechile ca unul care nu mai vrea să vadă și să audă nimic. Profesorașul clătină din cap a muștrare, iar Mareș, cu o schimă scîrbită, zvîrli tocul pe masă, în semn că nu e nimic de făcut. Tustrei se depărtară de el cu o înclinare abia simțită, lăsîndu-i loc de tăcere ca unui sol vrăjmaș.

Nimeni în cameră...

Pe biroul lui Fane, o havană, cu un capăt strivit de fundul unei scrumiere de jad, fumea mistuindu-se în tăcere. Printre draperiile aurii și peste fotoliile și canapeaua de piele, de culoarea zațului de cafea, plutea o mireasmă dulceagă de cumarin. Ca într-un sanctuar, fumul captios al țigării părea închinat unei tainice așteptări.

Cu toată nerăbdarea care îl mînase aici, lui Lucu îi păru bine că e pentru cîteva clipe singur. Privi împrejurul lui cu o lacomă curiozitate. Nimic nu-i mai amintea de odăița rece și mizeră a hotelului deocheat de lîngă gară. Numai un cuieraș de lemn, bătut în perete lîngă sobă, și o pălărie veștedă de lucru, de fetru, cu panglica dungată de un praf soios, spînzurînd acolo de cine știe cînd, contrasta cu luxul căutat al încăperii. Masa de lucru din stejar lustruit în tonul întunecat și cald al mierii de viespe îi atrase atenția. Era o mobilă florentină din veacul al șaptesprezecelea. Lucrată cu o rustică și parcă voită stîngăciie, cu bala-

male rudimentare de fier la pupitru, ce putea fi tras mult în afară, ici și colo cu pene din același metal înfipite pe la încheieturi și cu rozete de tablă oxidată aplicate la broaștele sertarelor greoaie, ea părea scoasă, răsturnată și adusă dintre rămășițele unui castel în ruină. Pe un ceaslov cu scoarțele lucioase și plesnite, cu sfeșnic scund, de o formă uitată, alcătuit dintr-un taler negricios cu marginea încrețită de ciocan, și cu o lumânare scurtă de ceară gălbuie înfiptă într-o țeapă crescută din centrul lui, părea și acesta dezgropat din hrubele altor veacuri. Nici un tablou, afară de câteva icoane de sticlă și lemn, chipuri pământii scăldate în purpură, în soare și argint. În schimb, o tapiserie franceză, cu arbori, cu cerbi, cu haite de copoi, de prepelicari, de ogari și bazeți, cu vânători cu goarnea în vînt, călări pe cai cabrați sau în plin galop, acoperirea în întregime și fără zgomot un perete. Pe parchet, un covor *Savonnerie* de un alb ivoriu, se întindea mățos peste tot mijlocul odăii. Silion clătină din cap... Își aminti din nou de profesorul înfrigurat și neras, în halatul său fibros, plimbându-se slab ca un lup pe poteca decolorată a covorașului destrămat al chiliei lui, pe care o măsura din trei pași, pe cînd de pe palierul scării pătrundea pe sub ușă un iz iritant de pisici.

Din camera vecină îl trezi la realitate glasul caveranos al lui Fane. După tonul răspicat și clar, după debitul ciocănit, după accentele suspensive care invitau auditoriul la niște completări ce nu veneau, Lucu înțelese că profesorul făcea o expunere și un rezumat. Dar între timp, în sala de așteptare izbucni cu furii reînnoite soneria. Tot mai lung, mai des, mai stăruitor. Ușa se deschise, și capul lui Fane, triumphiular și scofîlcit :

— Niciodată nu-i găsești când îi cauți...

Și în aceeași clipă Lucu se pomeni față-n față cu fostul său profesor. Cu toate că nu-l văzuse de atîta vreme, Chiriac nu se arătă cîtuși de puțin surprins că-l găsește tocmai acolo.

— Fii bun și adu-mi-l pe Ifrim. Poftește-i și pe domnii redactori. Vii cu ei.

Și, fără măcar să-i fi strîns mîna, Fane dispăru în cabinetul patronului, trăgînd ușa după el.

În amiaza aceea, petrecută în biroul lui Androne, Lucu Silion a fost destul de uimit de cele văzute și auzite.

Se găsea acum într-o încăpere spațioasă, somptuos mobilată cu tot ce ar putea oferi mai de preț fabrica lui Székely și Retty : totul imitație, totul de-a gata : camera de lucru a unui birocrat.

Intrase la director cel mai din urmă, numai după ce-și îndeplinise însărcinarea dată de Fane. Căpătase dintr-o dată drept de cetate : nu mai era un străin și un nepoftit în redacție, de vreme ce aduna lumea la o conferință la care lua parte și el. Devenise unul de-ai casei. Dar nici acum apariția lui nu fu luată în seamă. „Pesemne că m-am înșelat : nu sînt un om interesant... La Oficiul de Turism sînt o pasăre rară, o apariție bizară, pe cînd într-o sală de redacție nimeni nu se uită la mine, chiar dacă mi-aș lăsa cioc...”

Cei de față se strînseseră în jurul lui Androne și al mesei lui, un birou trandafiriu cu picioare înalte și recurbate și cu aplicațiuni de bronz aurit. Peste capul și umerii directorului, colaboratorii cercetează din ochi un exemplar al *Opinie* desfăcut și întins dinainte-i. Febril și ascetic, profesorul Fane, cu un creion colorat în mînă, își continua expunerea. Lucu, mereu hărțuit de imagini picturale, se gîndi la „lecția de anatomie”

a lui Rembrandt. Căuta asemănări între capetele din faimosul tablou și mutrele celor de față. Coala de hîrtie tipărită ținea locul cadavrului asupra căruia se înclinau capetele atente ale ciracilor. Se uită la Androne. Înfundat în fotoliu, directorul părea un prizonier încurcat și plictisit. Nu se simțea la largul său printre acești lefegii parazitari și pretențioși, care semănau așa de puțin cu slujbașii lingușitori și cu frica stăpînului, așa cum îi știa el de la întreprinderile ingineresti. Se silea totuși să pară la largul său. Din cînd în cînd tușea sec și înfundat, trecîndu-și batista parfumată peste mustața neagră, retezată scurt, peste buzele roșii, care contrastau cu paloarea catifelată a obrazului său uscățiv. Se prefăcea că ascultă cu mult interes expunerea lui Fane, ca și cum ar fi fost ceva cu totul nou pentru el, și moțăia în semn de aprobare la fiecare sfîrșit de frază, fără să-l privească totuși.

— Se gîndește la madam Resch, șopti Vareli la urechea lui Kiriazy.

Ținîndu-se cu dinadinsul în afața grupului, Răsvan Casapu sta rezemat de soba de teracotă, de culoarea vișinei putrede, lîngă ușă. Se străduia în zadar să-și alcătuiască din trăsăturile largi și neregulate ale gurii lui oacheșe și expresive, încadrate de o coamă rebelă, masca nepăsării suverane. Pe buzele întunecate și cărnoase îi întîrzia un rînjit dureros. În ochii lui bulbucăți și focoși, lumini suferinde se fugăreau cu fulgere scurte. Spre a-și stăpîni pornirile de mînie care îi străbăteau din cînd în cînd trupul vînjos, Răsvan se alipea tot mai tare de soba de plăci răcoroase, dîndu-și capul pe spate și aplecat nițel spre un umăr, într-o poză de răstignit. O țigaretă stinsă îi atîrna în colțul gurii. I se părea că e osîndit să-și asculte prohodul. Era furios și amărît mai ales din pricina lui

Androne, spre care holba, fără voie, priviri de ură și dispreț. „Un gangster fără scrupule, gîndea el, asta ești... Și un idealist în orele de digestie. Un aventurier cincantener, pe care l-am gălbuit din neant, să-l fac patron de gazetă.“ (Cu Androne, el avusese, totuși, o înțelegere clară, deși alcătuită numai din jumătăți de cuvinte și de înțelesuri.) „Tu investești în *Opinia* două sau trei milioane, ca să-ți recîștigi cîteva zeci pe care guvernele refuză să ți le plătească, în ciuda Curții de Casație, pentru că guvernele cunosc tariful Înaltei Curți, iar miniștrii știu cum se amîină la calendă plata unei creanțe asupra statului, prin simpla ei neînscrisere în buget. Eu vin și-ți pun la îndemîină o armă veche, pe care cu nițel praf de aur o cureți de rugină și taie ca briciul... Acum, grație mie, ai ajuns un om de temut și ești pe cale să-ți capeți banii toți. Nu ți-am cerut nimic. Mă mulțumeam cu ce aveam : conducerea de fapt a gazetei. Și tocmai acum îți calci cuvîntul. Te-ai aliat cu iezuitul de la Dunăre, cu Fane Chiriac, și pînă la urmă tot Fane o să-ți mănînce capul... Canalia !“

Sprijiuit mereu de plăcile de teracotă, capul lui Samson, zbîrlit și creț, continua să se clatine bolnăvicios la dreapta și la stînga, ca și cum s-ar fi legănat pe niște perne de spital, pe cînd ochii lui bazedovieni, pe al căror luciu sticlos părea că se oprise o lacrimă înghețată, galopau divergent ca doi cai năvălași : semn de indignare greu stăpînită sau de jale abia ținută în frîu. Răsvan totuși nu-l urăște pe Fane. „Nu poți urî un șarpe, își repeta el, cu toate că bucuros i-ai slei creierii sub călcîi.“

— Colegul Răsvan nu se poate să nu fie și el de aceeași părere !

Răsvan tresări. Afirmația pornise tot de la Fane. Debitul lui egal și tăcănit, de belfer deprins să vorbească de buiestru, aproape că-l toropise. Se uită la cei din jur. Urmăreau expunerea lui Fane cu o rece atenție profesională. Sub ochii lui neutri se desfășura, fără spectacol, una din luptele care duceau la stăpânirea gazetei. Știau că Răsvan Casapu urma să fie scos, fără zarvă, dintr-una din „pozițiile-cheie“ ale acesteia. Poziție conturată precis, cu creionul albastru, drept în mijlocul paginii întâi a *Opiniei*, desfăcută sub nasul de vulpoi al lui Androne. Loc păstrat cu sfințenie pentru articolul zilnic, tipărit cu aldine, al lui Răsvan, care tot așa de bine ca și ceilalți știa și el despre ce e vorba. Nu se simțea părăsit, dar nici susținut. Ca un cor antic, strânși în jurul protagoniștilor, redactorii asistau la acest spectacol unic fără să ia partea nimănui deocamdată.

— Neutritate și expectativă, le șoptise la venire Kiriazy, care își compusese un chip de piatră, cioplit pentru eternitate.

Lîngă el, Plahida, cu rictusul său strunit și dezgustat, urmărea scena cu coada ochiului. În dreptul unei ferestre, Lucu îi regăsi pe cei trei piraiți al căror prizonier fusese. Foarte încălzit, Mareș își trecea la răstimpuri dese, pe obraji și pe tîmple veșnica lui foiță pudrată, apoi o mototolea, zvîrlind-o cu energie, în coșul de hîrtii. Ardea de dorința de a lua parte la discuție, dar pentru el scena era prea interesantă ca să-i turbure desfășurarea. Ceilalți doi ascultau cumiți ca la liturghie... Ceva mai departe, Cyrus se rezemase de peretele din fund, lîngă harta strategică a gazetei, o Romînie pe a cărei suprafață niște stegulețe tricolore, cu prăjini minuscule de ac, arătau pătrunderea *Opiniei* pînă în cele mai anonime cătunuri. Adulmecînd atmo-

sfera însoțită, plină de spirale de fum și de snopi moleculari de praf, Dinu Vareli, cu născutul său șugubăț, părea că face haz de tot ce se petrece.

— Ce importanță mai are părerea mea? sună deodată glasul răgușit al lui Răsvan.

Răspunsul lui întârziat căzu în tăcerea penibilă a celor de față ca un bolovan într-o baltă stătută.

Cu o mișcare înceată, de dascăl plin de răbdare care se adresează unui elev îndărătnic și aiurit, Fane se întoarse spre el, să-l lămurească. Ținea în mână o foaie de hârtie.

— Precum spuneam, reluă el rotunjind cu grijă cuvintele, directorul nostru a hotărât să pună capăt monotoniei acestei gazete.

— Hîc-hîc! își dresе vocea Androne, înclinat peste foaia de ziar.

— Elogiile directe dau tignafes, șopti Kiriazы către Vareli.

— Depinde de gîtlej, răspunse tot în șoaptă Vareii; chestiune de perimetru.

— Directorul nostru și cu mine, reluă Fane, am căzut de acord, și cred că Răsvan va fi de aceeași părere — că „monotonia“ gazetei se datorește mai ales felului cum este paginată.

— Exact! sări de lîngă fereastră Mareș, înălțîndu-se pe vîrfuri. Am spus-o din capul locului: paginația noastră e sinistră! E țeapănă, e mereu aceeași. Să trecem la una mai variată, mai mobilă, mai vie! O paginație modernă!

Se opri, răsufli, și peste obrazul smead și transpirat își mai trecu o fițuică pudrată.

— În ruptul capului! protestă Fane, respingînd, spre uimirea lui Mareș, ajutorul acestuia. *Opinia* nu va deveni niciodată un ziar de bulevard. Nu ne intere-

sează construcții fanteziste, eșafodajele savante, echilibristica titlurilor și textelor care se încălecă, se întretaie în pagina întâi și-l trimit pe cititor să bîjbîie continuarea unui articol printre coloanele de reclamă de la coada gazetei. Nu ne preocupă nici pozele, nici fotomontajele. Numai și numai textul. Gazeta noastră e de citit, nu e o gazetă de „abțibilduri“.

Cei de față îl priviră nedumeriți. Chiar și Răsvan se opri din legănarea lui occipitală, așteptînd continuarea.

— Dar atunci, cum ? întrebă Mareș, opărit.

— Cum ? repetară cîteva glasuri.

— Foarte simplu ! rosti Fane, subțiuindu-și glasul și însoțindu-și exclamația cu un gest de scamator gata să repete o demonstrație ; rămînem la paginația fixă, paginația noastră cu cele șapte coloane de gazetă pe care apar invariabil cele șase articole ale noastre, plus foiletonul. Dar de azi înainte, continuă el punînd pedală glasului său redevenit cavernos, noi ăștia, cei șapte articlieri, vom face cu rîndul, adică ne vom perinda cu semnătura noastră pe la toate cele șapte rubrici. Pe la toate, fără excepție. Asta e deosebirea. E clar ?

Privirile tuturor se îndreptară spre Răsvan. Pauză grea. Redactorii așteptau nemișcați. Cu coatele pe birou și capul între mîini, absorbit parcă în geometria desenată cu linii albastre pe pagina *Opinie*, Androne îl cerceta pe Răsvan pe sub sprîncene. Primise lovitura în plin. Dar clocotul dureros pe care-l citi pe figura crispată a redactorului îl neliniști. „Ăsta coace ceva... nu se poate altfel. Căci toată reforma paginației avea un singur scop : să-l scoată pe Casapu din așa-zisul mijloc al gazetei, mijloc în care articolul său dădea zilnic tonul *Opinie*.“

Răsvan ridică din umeri.

— Mie mi-i totuna ! Puneți-mă unde vreți ! Omul sfințește locul !

Tăcu și-și mușcă buzele vineții și cărnose. I se părea că vorbise prea mult, că glasul i se despotmolise anevoie din răgușeala unei emoții rău ascunse. Nu găsisese nota justă, dorita notă a nepăsării auguste, ci dimpotrivă, orgoliul lui exasperat se trădase prin anumite pițigăieli, de care cel puțin el își dădea bine seama.

Pe sub sprâncenele lui circumflexe, Fane se uită pe rînd la toate chipurile, ca și cum le-ar fi luat de mărturie într-o gravă clipă. Reluă :

— Eu nu mă îndoiesc că temperamentul impetuos al lui Răsvan se va afirma cu aceeași vigoare și în rubricile din care a lipsit pînă acum. Ceea ce va pierde în amploare va câștiga prin *raccourci*. Desigur, un „cursiv“ nu oferă posibilitățile de desfășurare ale unui „mijloc“. Dar adesea un torent e mai primejdios decît un fluviu.

— Mi se pare că ai impresia că m-ai îndatorat, zise Răsvan cu o plecăciune.

Scoase batista și-și tamponă fruntea. Era furios mai ales pe sine.

Fane clătină din cap cu o amărăciune de profesor.

— Nu mă înțelegeți, Răsvan ! Eu n-am ambiții de gazetar. Mă aflu doar în trecere prin gazetărie. Vreau numai să realizez o economie de timp și de forțe pentru toată lumea, într-o cît mai mare varietate a gazetei.

— Ba te înțeleg mai bine decît crezi. Nu ești atît de indescifrabil, rînji Răsvan.

Fane se întoarse spre Ifrim. Îi întinse foaia de hîrtie pe care o ținuse tot timpul în mîină.

— Am schițat aici un fel de țintar, un program săptămînal văzut și aprobat de directorul nostru. E de-ajuns să te uiți la el, și afli ce anume articol ai de

scris în ziua aceea... N-ar fi rău să-l afișezi la secretariat și în sălile de redacție.

Ifrim se înclină cu demnitate și supunere și începu să examineze „țintarul“.

— Teologii ăștia sînt niște maestri ai reverenței, spuse Kiriazy, în șoaptă, lui Vareli. Se ploconesc exact cît trebuie.

— Și tocmai cînd trebuie.

— Extraordinar ! exclamă încîntat Ifrim cînd sfîrși de parcurs „țintarul“. Simplu și ingenios !

Și pornind de la Ifrim, „țintarul“ călători din mîna în mîna, pe sub mimica redactorilor, stîrnind cuvintele lor de laudă :

— Minunat ! Nemaipomenit !

Ajunse în cele din urmă în mîna lui Răsvan, care-l restituie fără măcar să-l fi privit.

Lucu îl cercetă cel din urmă.

Era un lucru într-adevăr simplu și îndeajuns de ingenios.

Un dreptunghi mare, cuprinzînd în lungime șapte dreptunghiuri, despărțite între ele prin cîte o linie orizontală. Cinci verticale împărțeau suprafața întreagă în casete mici, dreptunghiulare și ele. În afară, pe latura din dreapta, de sus în jos, zilele săptămîinii. Deasupra laturii de sus — titlurile de rubrică, șapte la număr. Numele articlierilor, unul cîte unul, umpleau lăuntrul casetelor. Citind pe marginea din stînga ziua, și pe marginea din dreapta rubrica, fiecă redactor știa ce are de făcut. Nu-i mai lipsea decît „subiectul“ și inspirația, care — se știe — vine scriind.

— Țintarul ăsta, declară Ifrim, mă face inutil. Mă scoate din pîine.

Androne dădu semnalul felicitărilor, strîngînd cel dintîi mîna lui Fane. Ceilalți îl imitară pe rînd. Răsvan

șovăi o clipă. Să-și arate mînia și necazul înseamnă să facă pe placul dușmanilor lui fățarnici. Să se stăpînească, și apoi cu o seninătate olimpică să-i strîngă și el mîna lui Fane, ar fi ceva forțat și nefiresc : i s-ar strîmba obrazul, i s-ar încăleca privirile a turbare.

— Ar trebui să-ți brevetezi invenția, zise, și își mușcă buzele.

Se întoarse apoi cu spatele și începu să urmărească pe stegulețele hărții din perete progresa *Opinie* în satele din Ardeal. Rămase așa pînă ce momentul feliicitărilor trecu. Un claxon nevăzut, strănutînd năprasnic sub ferestre, puse capăt acestei solemnități.

— Mi-a venit mașina ! sări Androne ridicîndu-se din fotoliul directorial.

Ifrim se repezi pe culoar, și cît ai clipi din ochi se întoarse cu pardesiul directorului pe braț.

— Iată cum se aduce un pardesiu patronal cînd nu ești un ingrat, șopti Kiriazy.

— Promptitudinea gestului îi anulează slugărnicia, tălmăci tot lîngă ureche Vareli.

— Aș dori să știi ce am de scris pe luni — după țintar, firește ! se răsfătă Androne, supus și cuminte.

Ifrim își aruncă pardesiul pe un umăr. Își potrive ochelarii, consultă țintarul.

— Aveți „mijlocul“, domnule director. Și să fie într-un ceas bun !

Cei trei pirați de lîngă fereastră bătură scurt din palme. Urarea lui Ifrim sublinia înfrîngerea lui Răsvan. Androne își va scrie astăzi primul „mijloc“.

— Am înțeles, spuse acesta pe un ton de supunere militară care-l scotea din încurcătură. Pomeții lui catifelati se rumeniră ușor. Adăugă :

— Plec la fermă. Articolul ți-l voi trimite mîine, cu șoferul.

Și luîndu-și pardesiul, pe care i-l îmbia, cu un egă-litar respect, secretarul de redacție, se înclină ceremo-nios și dispăru.

Ceilalți se grăbiră să plece. Fane se uita la ei cu o privire care lui Lucu i se păru a unui repetitor mul-țumit de felul cum i s-au purtat elevii la curs și în recreație. Cu țintarul în mîină, Ifrim, vădit amuzat de noua sa jucărie, comunica fiecărui scrib ce rubrică avea în seamă pe ziua de luni. Trebuia să ajungă la Răsvan. Îl căută din ochi. Îl găsi stînd tot lîngă sobă, cu ochii în tavan, cu sprîncenele crispate pe un gînd neadormit.

— Domnu Casapu are de dat un „cursiv unu“.

Răsvan tresări. În cîteva clipe recapitulase lungile luni de luptă surdă, care se încheiau pentru el cu un eșec. *Opinia* îi scăpase din mîini. Din *leader* al ziarului, ajunsese un simplu redactor, prăvălit între ceilalți lefegii, ca un hultaņ într-un fund de poiată. În fața lui se desfășurau cotiturile, multe și anevoioase, ale unui nou urcuș. Își drese glasul și rosti cu nepăsare :

— Mîine seară îl ai negreșit.

— Stai o clipă !

Ifrim își duse un deget la tîmplă.

— Așteaptă pînă la opt. Dacă pînă atunci nu ți-am telefonat, scrii „cursivul“. Dacă însă îți telefonez să scrii „mijlocul“, înseamnă că directorul n-a avut răgaz să-l scrie.

— Dama voalată ! exclamă Vareli, făcînd ștregă-rește cu ochiul.

— Plăcerea primează, datoria dă pasul, întări Kiriazy.

— Dacă e așa, de ce să-mi stric eu duminica ? pro-testă cam moale Răsvan. Pune-l pe Cyrus.

Cu toții îl căutară din ochi pe Cyrus. Cyrus plecase.

— I-ai scris totdeauna dumneata. Ești cel mai indicat.

Ifrim și Fane schimbară o privire pe furiș.

„Sînt mulțumit de tine !“ spusese privirea lui Fane.

„Sluga dumitale !“ răspunsese privirea lui Ifrim.

Vădit încurcat, Răsvan se adresa lui Ifrim :

— Mă duci cu zăhărelul ! Fie ! Dac-o trebui, am să-l fac.

Și, fără să mai dea mîna cu nimeni, părăsi grăbit încăperea. Pașii lui duduiau pe scări.

— Nu-ți plac execuțiile capitale, spuse Kiriazy.

— Preferi să tai coada cînelui în rate, îl completă ca un ecou Vareli.

Zîmbind cu modestie, Ifrim își plecă privirile în pămînt.

— Caut să împac lucrurile.

★

— Iată-ne singuri ! suspină teatral Fane cînd rămase față în față cu Sillion : se retrăseseră amîndoi în cabinetul profesorului.

Cu mîinile proptite pe marginea mesei de lucru, Fane își împinse de perete fotoliul pe care ședea, întinzîndu-și peste vetustul birou florentin picioarele, încălțate în pantofi de antilopă și șosete cu romburi tricolore „cubiste“.

— Ce zici de ciorăpeii ăștia ? întrebă el dezmierrîndu-i cu buricele degetelor. Ia pune mîna : sînt londoneji.

Lucu se apropie și ciupi ciorapii cu băgare de seamă, încercîndu-le elasticitatea.

— Excelenți, dar cam fistichii... ăștia se poartă în Montparnasse. Prefer ciorapii Derby,

Fane făcu ochii mari.

— Derby ? Adică cum ?

Drept răspuns, Lucu își săltă pantalonul, apucându-l gingaș cu două degete de dungă. Fane putu să-i admire nu fără invidie ciorapii Derby, tricotați din *fil d'Écosse* de culoare tutunie, cu baghete subțiri de o nuanță mai deschisă. Apoi își ținti acuzator spre ei arătătorul.

— Norocul tău că ești sinecurist și nu profesor ! Eu sînt ținut să fac pe năzdrăvanul ca să mă depărtez de gravitatea solemnă a belferiei.

Ca pentru a face pe loc o demonstrație de năzdrăvănie, exclamă pe un ton de copil răsfățat :

— Dar nici nu vezi că am hăinuțe noi ! Ce naiba ? !
Ia te uită, stofă !

Lucu se apropie mai tare de el, îi pipăi reverul hainei.

— Lîna australiană, țesătură englezească, model francez, pictor Delauney, spuse el pe nerăsuflăte, dînd debitului său verbal monotonia unei expertize fără importanță.

— Știam că te pricepi ! aprobă Fane. Suspînă adînc. Numai cu tine mai pot discuta de marafeturile astea... Dar vii atît de rar pe aici !... Ia loc, te rog.

Dintr-o cutie plată de lemn parfumat și subțire, îi oferi lui Lucu o țigară de foi. Lucu refuză. Fane își alese o țigară, mușcă scurt din ea de la un capăt, scuipe apoi cu grație și, scăpărîndu-și bricheta de aur, aprinse și pufăi alene și prelung. Executate tot șirul acesta de mișcări cu o precizie rituală și cu voluptatea unui fumător de opium care își prepară o pipă. Volute de fum. Priviri de reverie. Fane zîmbi unui gînd.

— O făcui și p-asta !

— N-am înțeles mare lucru.

Fane se îndreptă și se uită la el pe sub sprâncene. Era ca și cum i-ar fi zis : „Te credeam mai deștept !“
Luă cuvântul :

— Nu e o problemă. Trebuie să înțelegi doar atât : că Răsvan se plasase dintr-o dată și *for ever*¹ pe centrul de gravitate al paginii întâi. Cu semnătura lui, parcă ne lua pe toți pe garanție. El — cloșca ; noi — pușorii. Dar l-am dizlocat. De azi înainte sîntem cu toții și cloșcă, și pușori — rînd pe rînd.

— Și în poiata asta cocoșul vei fi tu.

— Așa va fi, dar nu pentru că sînt mai breaz. Eu n-am talentul lui Răsvan. Poate că n-am talent de loc. (Își duse un deget la frunte.) Dar în schimb am cap !

— Mi se pare că Răsvan a cedat cam repede.

— N-avea încotro. Prea era singur. În fața lui, eu apăram interesele întregii redacții.

Mai trase un fum, se îndreptă nițel în fotoliu, își drese glasul.

— Să nu lucrezi niciodată numai pentru tine : te izolezi ! Io mă plasez totdeauna din punctul de vedere al colectivității ; și ce-i al meu e pus deoparte !

— Se prea poate. Dar Ifrim a știut ce-o să se întâmple și fără teoria asta.

— Ce spunea ?

— Că lui Răsvan îi sar pernele, una câte una.

Pe figura lui Fane se despică un surîs de satisfacție. Nu era frumos cînd rîdea. În zîmbet, chipul lui, făcut pentru meditație și concentrare, se schimonosea.

— Tactica asta, cum îi zici tu, îmi pune în mînă cartea cea bună. Joc la sigur, fără să trișez.

— Vrei să spui că Răsvan...

¹ Pentru totdeauna.

— Răsvan își vede de micile lui operații extra-profesionale. Mendicitate și gangsterism. Șantaj și marșandaj. „Te văd, te văd! Dă și mie, că te spun!”

— Asta e presa. Toți fac la fel.

Fane înalță din umeri.

— Chestie de perdea. Când am venit la ziar, am văzut și am tăcut. M-am pus pe lucru. Mi-am câștigat încrederea patronului. Pe urmă l-am făcut om.

— L-ai făcut om! Îngăimă Lucu. Ce enormitate!

— Chiar așa! susținu Fane. Ce era el la început? Un biet elefant: „barosanul” care acoperă paguba. El plătea, ceilalți încasau. Îl costa scump cinstea de a figura pe frontispiciul gazetei. Dar nimeni nu „caschează” la infinit. Nici în presă, nici în politică, nici la curse, nici la dame. Până la urmă, barosanul se lasă păgubaș. Și s-ar fi lăsat și Androne, mai ales că șantajul asupra Căilor Ferate nu prea dădea roade.

Fane se întrerupsese și scoase din buzunar o batistă imaculată. Apoi, cu opintiri minuscule și stoarceri repetate, își extirpă un punct negru de pe nas. Când termină dureroasa operație avea ochii înlăcrimați.

— Iartă-mă, zise, nu e frumos ce fac. Unde am rămas? A, da, directorul! Încet-încet, m-am furișat în destinele lui. Pe ușița din dos. M-am insinuat. Și din ziarist diletant, am făcut din el un profesionist. Adică tocmai ce nu-i convenea lui Răsvan et comp.

— I-ai dat cumva lecții de ziaristică?

— N-a fost greu. Elevul nu e chiar un nătărău, iar profesorul necunoscînd meseria și-a îngăduit să devină inovator.

Obișnuit cu acest fel de a vorbi, Lucu surîse. Lui Fane îi plăcea să se declare un ignorant fără pereche, ca să poată apoi arăta cît e de spontan și de meșter

oriunde și ori la ce treabă l-ai pune. În realitate era un laborios și un căznit care se trudește pe tăcute.

— Și din lecție în lecție...

— Nu mă lua repede ! îl întrerupse Fane. Curînd după intrarea mea la gazetă, directorul și-a putut da seama că n-am în mine nimic dintr-un boem sau dintr-un artist de teapa celor ce-i împuiază redacția. Io știam că după doi ani de deficite trebuie să se fi săturat pînă-n gît de hibridul ăsta, cabotin și parazit, care e gazetarul. Împrejurările m-au ajutat să-l conving că io sînt făcut din altă plămădă.

— Cred că nu ți-a fost greu.

— Io nu disprețuiesc succesele ușoare.

— Numai proștii umblă după dificultăți.

— Adică cei care fac pe deșteptii...

— Destul ! Să ne întoarcem la Androne.

— Androne e lacom de știri. Trăim vremuri grele — toate vremurile au fost grele. Situația se schimbă din zi în zi, din ceas în ceas. Războiul bate la ușă, evenimentele se precipită, cum spun dumnealor gazetarii. Nu e deci de mirare că vrea și Androne să fie informat. Mai ales că afaceriștii din jurul său îl iau drept director de ziar. Și-i cer mereu noutăți.

— N-are decît să le spună pe de rost din *Opinia*.

— N-ajunge. Trebuie să le cunoască mai înainte de a fi apărut : așa cere prestigiul !

— Înțeleg. Și n-ar fi rău să le știe chiar mai înainte de a se fi întîmplat.

— Tocmai. Dar redactorii îl țineau departe de izvorul informațiilor. Adică de foile agenților. Pentru ei, un director ideal e acela care habar nu are de nimic.

— Dar tu ce interes aveai să-i turburi fecioria ?

— Să-i curăț pe ceilalți !

— Și pe urmă ?

— Văzînd și făcînd.

— Nu te temi că un director prea „inițiat“ te poate curăța și pe tine? Ești departe de a fi un sfetnic *de tout repos!*¹

— Mai e pînă atunci! Vorba poetului: „*Je ne saurais prévoir des malheurs și lointains!*”² Cine-a spus asta?

Lucu făcu un gest de nerăbdare. Fane înțelese. Vorbi.

— Cu venirea mea, lucrurile s-au schimbat la *Opinia*. Dacă nu pentru toți, cel puțin pentru Androne. De cîte ori zbîrnîia telefonul, îl întîmpina mereu aceeași voce: „Ordonăți, domnule director!” „da cine-i acolo?” întreba. Mă lăsam în beregată. „Profesorul Chiriac. Veșnic profesorul Chiriac.” La orice oră din zi și din noapte, profesorul Chiriac. Cu sepulcralul său „Ordonăți, domnule director!” Că Androne, ca orice nevropat, suferă de insomnie. E obsedat de atentate, incidente de frontieră, insulte la drapel, ultimatumuri și conflagrații. Poate că are și nevoie de așa ceva, pentru combinațiile lui la Bursă. Dar nu-l puteam servi: n-aveam în buzunar războiul și pacea. Stam însă ca un cerber neadormit la datorie. Ham-ham! Și adesea cerberul i-o lua înainte. Venea, de pildă, o informație, sau vreo telegramă mai importantă în cursul nopții. Vreun Havas, vreun Reuter, vreun Tass, sau mai știu eu ce. Ham-ham! Cerberul — la telefon. Chema pe director. Îl scula de la masă. Îl scotea din pat, noaptea, de lîngă damă, și-i da textului citire. „Ce zici, director? Nu-i așa că știrea asta merită un comentariu?” „Hîc-hîc”, tușea directorul, adormit și afirmativ. „În ce sens?” întreba Cerberul. Îl silea respectuos să-și dea cu părerea. Abia dezmeticit, Androne bolborosea în

¹ În care să ai încredere.

² N-aș ști să prevăd nenorociri atît de îndepărtate.

pîlnie cîteva banalități inevitabile. „Așa, chiar așa ! îl aproba Cerberul ; ai aruncat o fîșie de lumină asupra situației. Trebuie să-l somăm pe agresor să-și retragă trupele din regiunea litigioasă.“ „Să-l somăm, întărea directorul, chiar ăsta trebuie să fie sensul comentariului nostru.“ „Fă-l dumneata, domnule director.“ „Hîc-hîc ! De ce nu l-ai face dumneata ?“ se apăra, măgulit, Androne. Cerberul nu-l slăbea : „Numai douăzeci de rînduri, domnule director ! Nimeni nu le poate face ca dumneata... Avem nevoie de formularea dumitale concisă și lapidară. Avem nevoie de numele dumitale în coloanele ziarului. Mare păcat ! Ești cel mai mare gazetar !“ „Hîc-hîc ! Dar de ce păcat ?“ „Fiindcă nu-ți dai drumul. Din modestie, nu-ți valorifici darul pe care ți l-a hărăzit providența. Te implor, domnule director, ce atîta timiditate ? Trimit chiar acum curierul. Dumneata redactezi ușor : pînă ajunge băiatul, gata și manuscrisul ! Sau poate preferi să dictezi la telefon ?“ „Nu-nu ! se împotrivea Androne. Prefer să vie curierul. Vreau să redactez mai pe îndelete. E o problemă dintre cele mai grave.“ „Grave, domnule director !“

Fane se opri. Își schimbă trabucul dintr-un colț al gurii în celălalt și-și adînci privirea de împlînzitor de șerpi în ochii lui Lucu.

— Mi-am dat seama, după acest adaos din coadă, cu problema din cele mai grave, că vorbea în același timp și pentru o gingașă făptură care, parc-o văd, îl asculta despletită și îmbufnată, cu coatele adîncite în perne și cu bărbia sprijinită în palme. Mare plăcere trebuie să-i fi făcut io lui conu Androne scoțîndu-l din așternut în noaptea aia ! I-am dat prilejul să facă pe bărbatu de stat în fața iubitei. Măcar atît ! Cred că de-acolo i se trage. De unde la început se mărginise

să inspire câte-un articol financiar cât se poate de anost sau să procure materiale pentru o campanie despre furnituri și comenzi de stat, iată că omul nostru a prins gust, sub oblăduirea mea, de politică externă. Al meu e ! Polemizează astăzi cu Downing Streetul, cu Kremlinul și cu Casa Albă. Dă sfaturi miniștrilor și-l ia de sus pe președintele de consiliu. Am făcut un *Presseleiter* dintr-un inginer de poduri. Și articolele lui nu-s mai rele decât ale oricărui scrib cu renume, crede-mă !

Și, luându-și un aer de modestie ipocrită, Fane tăcu. Aștepta un cuvânt de laudă.

— Și cum a devenit cazul cu Răsvan ? Întrebă Lucu, vădit interesat și dându-și seama că, fără să vrea, imită vorbirea apăsată, sfătoasă și cu subînțelesuri a lui Fane.

— Nimic mai simplu : când i-am deschis ochii patronului asupra veniturilor lăturalnice ale ziarului, de care el, firește, habar n-avea, a căscat gura și a început să se încredințeze că jucărioara asta de hîrtie îl costă cam scump și ca s-o poată duce mai departe îi trebuie un vătăf serios. Am uitat să-ți spun că între timp încurajasem, prin toate mijloacele, spiritul de anarhie și de chiul în redacție. Vrea unul să nu scrie nimic în ziua aceea ? Avea sigur izbăvire de la mine și făceam eu articolul în locul lui. Vrea un altul să plece acasă pe două-trei zile, îi dam binecuvîntarea și pleca. Le făceam rost de parale pe la ministere, bani pentru vreo carte, vreo lucrare, vreun raport confidențial și câte și mai câte. Când ziaristul are bani, chiulește mai ușor. De ce făceam asta ? Întîi ca să pot lucra mai liber. În al doilea rînd, ca să fie și mai vădit că sînt singurul om de nădejde în complexul *Opinie*. În sfîrșit, Androne mi-a dat depline puteri. I-am adunat atunci pe

articlierii ăștia fuduli, care își umpleau buzunarele pe tăcute, și pe găinarii ăia de reporteri, și le-am spus ritos: „Sau facem de-adevăratele pe nebunii și devenim oficiosul lui Vlad Țepeș dincoace de mormînt, atunci basta cu dijmuirile, cu șperțurile și subvențiile de tot felul, sau ne punem serios pe jaf, dar sistematic și căutînd să nu ne compromitem! Dar dacă ne-am hotărît să jefuim, să fim barem cogeamite tîlharii, nu manglitori și borfași de duzină! Să jefuim cu metodă și în stil mare.“

Fane se încălzise vorbind. Se opri să-și astîmpere răsuflarea și reluă, măsurat și tacticos:

— „Să ne croim, le spusei, o traistă încăpătoare, în care să-și toarne fiecare aportul de pradă, dar nu tot: trei sferturi la traistă, adică pentru gazetă, și un sfert pentru individul care a venit cu pontul și cu biștarii. Iar împărțeala cea mare, la sfîrșitul anului, ca la orice încheiere de bilanț.“

Lucu se uită la el nedumerit.

— Parcă ziceai că nu te pricepi în meserie!

— *Q'est une façon de parler!*¹ În tinerețea dintîi am robotit o vreme la *Cotidianul*, marele ziar de atitudine. La început corector, pe urmă ajutor de secretar de noapte, apoi de zi, pînă m-am pomenit, din treaptă în treaptă, reporter și articlier de pagina întîi, însărcinat cu Camera și Senatul, plus contactul cu două ministere, cele mai grele: finanțele și industria. Un fel de femeie la toate. Nu mai pridideam. Îmi ieșea suflatul. Acolo am învățat eu ceea ce numești tu meserie, într-o împrejurare pe care să-mi dai voie să ți-o povestesc.

— Ce leafă aveai? îl întrebă Lucu, încurajîndu-l să continue printr-un semn din cap.

¹ E un fel de-a zice!

— Nouă mii de lei. Cît să mănînc o singură dată pe zi, dar cu măsură. Și aveam o foame de lup. Nici nu e de mirare. Serile însă, mă aciuisem la masa unor evrei cu dare de mîină, unde aveam tacîm. Eram în dragoste păcătoasă cu domnișoara casei, și părinții mă socoteau viitor ginere, cu toate că habar n-aveam. Prejudecăți religioase, ioc ! Iar eu cu atît mai puțin. Dar n-aveam de gînd să mă însor. La vîrsta aceea prea băteau darabanele în capul meu o șarjă eroică și amețitoare. Nu-mi plăcea să fac pe escrocul sentimental. Nu-ți mai descriu în ce hal erau veșmintele și cămășile mele. Într-o bună zi, m-am hotărît să vorbesc. La urma urmei, nu riscam decît un simplu refuz. M-am dus la Petrișor Vrabie, directorul *Cotidianului*, ziarist de talent, conducător dibaci, om de spirit, de convingeri și de inimă. Și delicat. Și grăsun. Și grăsun, și delicat ! Toate guvernele și opoziția veneau la el ca la Mafalda ghicitoare, să-i ceară sfatul. Parcă-l văd : rotofei și îndesat, cap spîn de prelat, în care ironia corecta solemnitatea, două guși una peste alta, ochii nițel bazedovieni și blînzi, răsuflarea scurtă, glasul catifelat și duios ! M-a poftit să stau. „Ce te aduce la mine ?“

În așteptare, se tot juca cu manșetele, le băga și le scotea din mîneacă mașinal, cu unghiile mari, șlefuite, ca ale unui cartofor. Mi-am dres glasul, am uitat de toate frazele de efect, pregătite, și i-am spus, pe nerăsuflăte, necazurile mele. I-am spus și cît de multă treabă făceam zilnic la *Cotidianul*. Știa tot. „Unde mai pui, a adăugat el, că gazeta noastră trage cinci ediții, și la fiecare «schimbare» trebuie să mai dai manuscris !“ „Așa e !“ oftai eu. „Lucrezi de fapt la cinci gazete, pentru un singur biet salariu !“ m-a jeluït Vrabie. Și s-a uitat la mine cu ochii lui boboșai și sentimentali.

„Ce leafă ai acum?“ „Nouă mii.“ „Puțin! Și cât ai vrea să ai?“

„Ce om înțelegător! gîndii eu. O să mă majoreze cu cel puțin cincizeci la sută.“ Și ca să-i las satisfacția de a se arăta mărinimos, mi-am plecat fruntea și am răspuns, mironosit: „Zece mii!“

A căzut pe gînduri. Reflecta desigur la modestia cererii mele.

„Nu-ți dau!“ „Poftim?“

Crezusem că n-am auzit bine. Nu mă așteptasem la un astfel de răspuns. „Sînteți nemulțumit de mine?“ l-am întrebat, cu oarecare nedumerire. „Dimpotrivă!“

Răspunsul acesta trezi în mine o curiozitate care mă ajută să mă stăpînesc. „Atunci, de ce nu-mi acordați mia de lei în plus pe care v-o cer?“ „Fiindcă nu ți-ajunge!“

Parcă îmi tăiasе respirația. „Individul ăsta, mi-am zis, e uns cu toate alifiile. Ce-o fi vrînd să înțeleagă cu vorba asta «nu-ți ajunge»?!“ Și nu m-am ridicat să plec. Venisem hotărît să capăt un drept al meu. „Atunci... atunci dați-mi... unsprezece...“ i-am răspuns, cu pauză între cuvinte.

A dat turcește din cap, de jos în sus. „Nu-ți ajunge!“ „Dați-mi douăsprezece!“

Același gest al zădărnicii: „Tot nu-ți ajunge!“

Începusem să sper. Îl judecasem greșit. Îl priveam cu recunoștință: „Ce om minunat!“

„Dați-mi... (am ezitat cu ipocrizie) dați-mi paisprezece... cincisprezece.“

> Văzîndu-l că rîde părintește, eram sigur de izbîndă. Îl băgasem în cofă.

„Nu-ți dau, mi-a zis. Nu-ți ajunge. Nici șaisprezece, nici douăzeci. Ar fi de altfel prea puțin pentru serviciile dumitale. Nu, nici chiar treizeci. Țsta e blestemul

salariului : să nu-ți ajungă niciodată, oricât ar fi de mare. Uită-te la mine : am o sută cincizeci de mii. Nu beau decît apă, nu mănînc decît tăiței : sînt la regim... Cărți nu joc, femeile nu mă interesează, nevasta se îmbracă numai în stambă, nu mă duc la băi, insulina nu mă costă mai nimic... Nu sînt filantrop, nu sînt bibliofil, nici filatelist, nici colecționar de tablouri, nici fumător, nici taxicoman, și leafa tot nu mi-ajunge !“

Cu glas subțiat de emoție și de mînie, l-am întrebat de pe culmile disperării : „Ce e de făcut... atunci ?“

Aveam o poftă strașnică să mă ridic, să-l las și să ies trîntind ușile. Dar curiozitatea mă țintui pe loc. Și unde pui că — bun sau rău — nu ținusem de fel să-mi pierd postul.

Mi-a vorbit încet și confidențial, pe un ton de sfat și de imputare blajină, cu pauze pline de reticențe și de subînțelesuri : „Ești redactor la *Cotidianul*. Semnezi în pagina întâia. Ai Camera și Senatul, ai Finanțele și Industria. Și îți mai pui probleme de salar...“

Spunînd acestea își lăsase buza în jos cu scîrbă, și clătina din cap amarnic. Pierdusem în ochii lui orice prestigiu. Eram un pigmeu, era un gigant. Poate că avea dreptate. Continuă : „Dar salariul dumitale nu-ți ajunge nici pentru mașini. Nu trebuie să-ți ajungă ! E un biet simbol, e o simplă expresie contractuală, bună doar pentru declarația la fisc.“

Am crezut că sînt de o amabilitate diabolică dacă mă umilesc și-l înduișez prin inexperiența și tinerețea mea. „Nu știi ce să mă fac !“

Și astăzi încă regret acest răspuns sfios și dezolat, care i-a prilejuit un mic triumf ușor, trădat printr-o îngîmfare de gușă. Dar oamenii în vîrstă îmi impuneau încă un fel de respect. Mai puteam încă avea un tată și eram un orfan. Treacă de la mine !

S-a ridicat încet și mi-a întins, cu un zîmbet onctuos, mîna lui moale, catifelată, cu degete grăسune cu gropițe, mîna lui de cardinal. Dar nu mi-a dat-o nici s-o strîng, nici s-o pup, nici nu m-a binecuvîntat. A lăsat-o s-atîrne în aer ca un adio. A pus surdină glasului, ca nu cumva cuvintele să sune marțial, ca din goarnă : „Trage umerii napoi, scoate pieptul, capu sus... așa... așa... (Am executat, fără voie, ca un hipnotizat, porunca lui dulceagă.) Și acum, descurcă-te! m-a îndemnat el cu aceeași moderație... nu te mai milogi, nu mai gunguri, ci pune pumnul pe masă : revendică, protestează, *exige!* Iar dacă nu te simți în stare de așa ceva, renunță, resemnează-te, fă-te funcționar, dă lecții de limbi moarte. Sau — mai știi ? — spînzură-te !“

M-a văzut că tresar, a șovăit, și-a pironit privirea serafic în tavan și a rostit, ca numai pentru sine : „Nu, nu ! Nu trebuie să ți-o dau ! Ar fi să-ți fac un rău serviciu. Nu-ți dau mia de lei. Descurcă-te!“

Și mi-a vîrît în palmă două degete adipoase, în semn că audiența s-a sfîrșit.

Iată care a fost prima mea lecție de gazetărie, încheie Fane stingîndu-și trabucul de fundul scrumierei de jad, culoarea ochilor lui diavolești. Și acum te întreb și eu, întocmai ca Petrișor Vrabie : Ce te aduce la mine — afară, bineînțeles, de simțul datoriei ?...

Punînd întrebarea, Fane se ridică o clipă de pe fotoliu și-și potrivi pantalonii, cu gestul caracteristic al cavaleristului pe care cutele pantalonilor îl jenează la stinghie. Se reaseză, își întinse iarăși picioarele peste masă, luîndu-și cea mai comodă poziție pentru ascultat : cu mîinile sub cap.

— Părerea mea, dacă ții s-o cunoști, începu el după ce luă cunoștință de necazurile lui Lucu, e că Amidon are dreptate.

Zicînd acestea, îi înapoie adresa emisă de Oficiul Intercultural.

— Voi ăștia de la Oficiu sînteți o clică de bugetivori cocoțați în vîrful piramidei sinecuriste. Amidon, mulțumită legăturilor sale, vă duce în cîrcă pe toți, ca un atlet de iarmaroc. În cîrcă, pe brațe, pe creștet, pe bărbie — cum poate. Mișcările tale dezordonate riscă să-i năruie tot eșafodajul. De ce n-ai astîmpăr ?

— Eu n-am venit la avocatul lui Amidon, eu am venit la maestrul meu, să-mi dea o mîină de ajutor.

— Tu vrei să practici un superparazitism în dauna unui organism el însuși parazită. Nu merge !

— De ce nu ? Păduchii de trandafir n-au și ei paraziții lor ? Pasărea crocodilului n-are și ea păduchi ? Te, dezmente natura ! protestă Silion.

— Dacă te-ai pune pe lucru și ai semna zilnic într-una din paginile *Opinieii*, sînt sigur că Amidon s-ar purta cu tine mai cu mînuși.

— Ar însemna să-mi asum o corvoadă grea în locul alteia care nu-i decît plicticoasă.

— Îi dai zor cu ideea ta fixă : să fii liber, dar altoit pe alții !

— Formula nu e rea și mă exprimă destul de bine.

— Ești un trîntor dublat de un șantajist, ambii într-un burduf de băiat simpatic.

— E unul din puținele mele avantaje în viață.

— Cînd mă gîndesc că mi-ai fost elev !... Și vrei să-l terorizezi pe Amidon pentru că, vorba ovreiiului, *știi de afaceri* !

— Fiecare cu tehnica lui..

— Și Amidon cu a lui.

Glasul lui Lucu se făcu rugător și insistent.

— Vreau să-i țiu piept. Învață-mă cum să fac !

— Ești prea izolat : cîntă și tu într-o strană.

- N-am glas.
- Și vrei să faci pe altul să cînte ?
- De ce să n-am și eu nițică bucurie ?
- E odios !
- E și mai odios s-ajungi pe rogojină !
- Uiți că nu-ți datorează nimeni nimic.

În răspunsul lui Lucu se simți acum o hotărîre fermă de a vorbi răspicat, dar calm :

— Nu m-am născut ca să mă chinui. Nu vreau să fiu la porunca nimănui. Și nu pot îngădui unui gangster vulgar să mă ia de sus...

Fane aștepta tăcut continuarea. Nervos, Lucu scoase din buzunar adresa mototolită a Oficiului, o netezi și o desfăcu.

— Ia te uită : „pentru neglijență în serviciu“, așa scrie aici. Dar ce înseamnă neglijența într-un serviciu care nici nu există ? Ce fel de serviciu e ăsta în care domnul președinte iscălește două-trei hîrtii pe zi, dă telefoane doamnălor din societate, pelotează dactilografele și rezolvă cuvinte încrucișate cînd se încuie în cabinetul lui somptuos ?

— Fă-și tu la fel în modestul tău cabinet ; el nu-ți pretinde mai mult.

— Să nu-mi pretindă nimic. Să fie totul ca înainte !

Din poziția lui răsturnată, Fane întoarse capul spre el și-l privi în adîncul ochilor.

— Îl ai la mînă. Ca să vorbești așa, trebuie să-l ai cu ceva la mînă. S-auzim !

— Umblă să vîndă statului, fără licitație, palatul în care e instalat Oficiul. Vrea să cumpere, tot fără licitație, adică prin surprindere, tipografia în care se tipăreau afișele și broșurile Oficiului. Are de gînd să achiziționeze, din străinătate, cîteva autocare, pentru extinderea Oficiului. Toate de la Resch sau prin Resch.

Fane își lăasă din nou capul pe speteaza fotoliului. Se luminase la față. Cât timp vorbise Lucu, îl ascultase în tăcere, punctându-i numai fiecare frază cu un „aha-aha“ plin de îndemnuri și de înțeleș. Acum, cu ochii în tavan, părea un demon care meditează. În sfârșit, declară :

— Ei, atunci se schimbă lucrurile. Am să te ajut.

Și sprijinindu-se pe mînerile fotoliului, se învîrti în capul oaselor ca pe un compas, și după o amplă mișcare giratorie își aduse picioarele pe pămînt. Se uită la „patekul“ de aur de la mînă și tresări.

— Trecut de două ; sînt așteptat.

Lucu se ridică. Obținuse o făgăduință și era aproape recunoscător.

— *Merci*. De o mie de ori *merci*. Și iartă-mă că am abuzat...

Fane se apropie de el și îi puse mîinile pe umeri.

— Nu pui destul preț pe tine : aici e buba.

Lucu își lăasă privirile în jos, ca un elev prins asupra faptului.

— N-am nici un preț. Nimic n-are preț.

Fane zîmbi compătimator.

— Nu vrei nimic serios în viață. Mai mare jalea !

— Vreau să-mi mențin linia de plutire ; nu e asta ceva serios ?

— *C'est la politique de chien crevé au fil de l'eau*,¹ dragul meu.

Lucu făcu un gest de renunțare neputincioasă. Fane se uită din nou la ceas, înălță răbdător din umeri, dar rămase locului, nehotărît. Nu putea să plece și să-l lase chiar în clipa aceea, trebuia să-i mai spună ceva, dar ce ? Unul în fața celuiilalt în lumina orbitoare a

¹ E o politică de ratat.

după-amiezii, în acea singurătate a sălilor de redacție pustii, care le amintea de tăcerile claselor goale în vacanțele de vară, ochii li se întâlneau îndelung. Și în privirea lor reînvia atunci o încredere veche, uitata comuniune a trecutului lor abolit. Fane își adună gândurile, izgonind înduioșarea care-l încercase chiar și pe el.

Se retrase încet și merse de se așeză la masa lui de scris, fără să-și ia ochii de la Lucu, parcă păstrând astfel cu el o legătură de taină, o idee care-i venise de-a dreptul din sufletul celuilalt. În cele din urmă începu să tragă treptat și cu un fel de precauție sertarul, ținându-și mereu privirile ațintite asupra lui Lucu.

— Nu cumva vrei să dai drumul la vreun porumbel sau la vreo dropie ?

— E tot o scamatorie și asta, sună cavernos răspunsul lui Fane, care scoase la iveală ca pe un lucru rar, de preț, un vechi volum bine păstrat, legat în piele de vițel castanie, cu muchia dungată transversal și în relief și presărată cu floricele și litere de aur. Îl deschise și îl răsfoi, netezindu-i paginile cu luare-aminte și cu o satisfacție de îndrăgostit. Rămas în picioare, Lucu înaintă și-l privi peste umăr. După legătură, după formatul îngust și slova foarte neagră, citeață și clară, și după majusculele ornamentale din începuturile de capitol, el recunoscuse una din acele tipări-turi elegante, trainice și luxoase care apăreau la Paris pe la începutul celui de-al optsprezecelea secol.

— Cartea asta... fac prinsoare că e din teascurile de lemn ale lui Prault-tatăl, librar și tipograf pe Quai de Grèves, cu firma La Paradis.

— Exact. E poate prima ei traducere franțuzească... E o carte aridă și aspră, pe care am practicat-o înde-

lung... O mai recitesc din cînd în cînd, așa cum recitiți voi pe Baudelaire și pe Rilke. Ia-o și citește-o. Te mai poate salva.

— De cine e ?

— De Sfîntul Ignat ! De un om al cărui nume nu înseamnă încă nimic pentru tine. Un om care a fost la un pas de înfrîngere și prăbușire...

Fane se opri, de teamă să nu declame își stinse glasul, coborîndu-l într-un tremur înăbușit de violoncel.

— ... dar s-a ridicat mai presus de sine, adică de rănile și de beteșugurile lui, cucerindu-și lumea și veacurile care i-au urmat. Asta e o carte scrisă cu măduva și sîngele lui. Te învață filă cu filă cum să-ți aduni și să-ți crești puterile și să le năpustești înainte ca într-un bolid.

Lucu îi luă din mîna volumul, pe care Fane i-l oferea cu un fel de solemnitate, dar îl depuse imediat pe marginea biroului.

— Mai crezi în minuni ?

— Nu vreau să fac din tine un sfînt. Nici eu nu sînt unul. Dar vreau să devii „cineva“ !

— Grație acestei bucoavne ?

Fane se întoarse de-a binelea spre el, aruncîndu-și piciorul peste mînerul fotoliului. Cu palma apăsată pe coaptă, îi vorbi ca un clinician care explică pacientului întrebuițarea unei rețete.

— Mai întîi, o citești toată, din scoarță-n scoarță. E un text care o să ți se pară ciudat...

— E o carte plictisitoare ?

— Pentru unul ca tine.

— Atunci ?...

— O citești totuși, spuse Fane pe un ton apăsător. Și pe urmă o recitești. Și zi cu zi, la o oră pe care ți-ai ales-o singur, execuți cu sfințenie tot ce-ai citit.

— Și de ce ?

— Ca să te dezbari de slăbiciuni, de patimi și de viții. Să termini cu zăpăceala și dezordinea vieții tale... Să știi să taci, să aștepti, să cumpănești, să-ți faci loc, să înaintezi pe nesimțite... Să pleci, să inspire încredere, să vrăjești, să îndupleci, să conduci și să poruncești fără să se bage de seamă... Să-ți potrivești conștiința după legile naturii sau, dacă preferi, ale divinității, cum scrie aici.

— Toate astea au un iz de predică...

— Scopul cărții ăsteia e să te facă stăpîn pe voința ta, să te folosești de ea ca de o unealtă în mîinile tale...

Fane se opri și-și împlîntă privirile în el, ca pe două pumnale.

— Și la ce-ar servi atîta osteneală ?

Punîndu-i întrebarea, Lucu nu-și dădea bine seama dacă e sincer, sau dacă nu vroia decît să-și sîcîie magistrul. Nu-i plăcea să se simtă dominat și călăuzit ca un ucenic la vîrsta lui — fie chiar și de fostul său profesor. Îl supăra ceva mai cu dinadinsul : că Fane știa tot ce se petrece în el. Făcea să vibreze într-însul struna tainică a temerilor lui nemărturisite.

Și tocmai atunci, Fane îl pofti mai aproape.

— De ce stai în picioare ?

Lucu își alese un loc pe o margine de fotoliu. Fane reluă :

— Autorul acestui manual incomparabil îți poruncește să te duci cu voința ta la biserică și, ca un cavaler cu platoșă și spadă, să i te dăruiești pe viață. Dar numai cînd ești gata. Nu rînji, rogu-te, știu că asemenea perspective nu te încîntă. Dar tu, cînd ai ajuns un om care s-a biruit pe sine, un om care să nu poată fi nici surprins, nici intimidat, nici ispitit sau scos din ritmul lui, nici... Fane căută un cuvînt hotărîtor, pe

căre negăsindu-l trecu pe lângă el azvîrlindu-l cu un gest în balanța infinitului... tu, atunci îți bagi voința în buzunar (Fane, cu o mimică fieroasă, făcu mișcările cuiva care-și vîră un revolver în tașca de la spatele pantalonilor), te întorci apoi cu dosul la biserică (Fane își răsuci trunchiul în fotoliu, ca să sugereze o întoarcere de 180 de grade) și, înarmat pînă-n dinți, pornești cu pași siguri în viață și în lume.

Rostind aceste finale cuvinte, în glasul adînc și teluric al profesorului răsună un ecou wagnerian ca de orgă, și totuși, în ochii lui de cocleală se aprinse o vîlvătaie palustră, iar pe figura lui triumphiulară filfii o expresie suspectă și vicleană de derbedeu care-ți face cu ochiul.

— Puteai să fii un teribil actor, îi spuse Lucu ; poate că ți-ai greșit cariera.

Fane expiră plictisit :

— Cu sfertul sfertului din făptura mea poți construi un personaj complet, de o individualitate excepțională.

— Și atunci?... (Cu o privire, Lucu îl făcu să se întoarcă la cartea miraculoasă.)

— Și atunci, îl îngîănă Fane ridicînd un deget, atunci *it must follow as the night the day*, precum ziua urmează nopții — că ori de cîte ori te vei găsi în viața ta în fața unui adversar oricît de redutabil, superioritatea ta va fi negreșit covîrșitoare... Ca un boxeur în fața unui ignorant în ale luptei... Ca un gangster care îți vîră sub nas un pistol : „Punga, sau viața...” Și cu deosebirea enormă că adversarul nu va ști niciodată prin ce anume mijloace a fost înfrînt instantaneu.

Fane sări brusc în picioare și luînd în mînă volumul miraculos i-l prezintă lui Lucu Silion ca pe o spadă, lovindu-l zdravăn pe umăr ca într-un ritual de inițiere medievală.

— *In Ritterschlag!*¹, proclamă el, surîzându-i cu acel surîs ermetic și costeliv care nu-l înfrumuseța cîtuși de puțin. Ia-o!

Îi aruncă volumul pe genunchi și-și deschise brațele către el, dar soneria veșnicului telefon ciurui tocmai atunci solemnitatea momentului, ca pe o pagină perforată pentru a fi desprinsă din carnet.

— Da, da, sînt eu. Iertare, sosesc într-un suflet. A fost ceva important și urgent... Cît p-aci să vă anunț că nu mai viu. Începeți fără mine, în cinci minute sînt între voi.

Și punînd la loc receptorul grăi liniștit către Lucu :

— Sîmbătă seară la șapte, vii să mă iei de la Esplanade. Mergem undeva. Ai să vezi cum se hotărăște soarta milionarului Androne și a speluncii ăsteia. Plecăm.

În tăcere, Lucu se pregăti să-l urmeze. Pe fața lui se citea dezamăgirea. Ce-i păsa lui de toate acestea? Fane îi ghici gîndul: „Tu caută să cîștigi timp. Fă pe bolnavul. Cere Oficiului să-ți trimită doctorul, plătește-i bine vizita... Uzează de toate trucurile mărunte vrednice de o cauză meschină. Și pe urmă, văzînd și făcînd.“

¹ Acolada!

PRAZNICUL CALICILOR

„Qu'on dise de moi tout ce qu'on voudra (car je n'ignore pas comme la Folie est décriée tous les jours, même par ceux qui sont les plus fous), c'est pourtant moi, c'est moi seule qui par mes influences divines répands la joie sur les dieux et les hommes.”¹

É r a s m e

Sîmbătă seară. Pe largă platformă a scării de la intrare, Fane Chiriac și Lucu așteptară mai bine de un minut. O negură întunecată plutea între arborii negri de tuia care străjuiau treptele slab luminate cu electricitate. În sfîrșit, ușa de fier și cristal se deschise.

Feciorul Ambrozie îi pofti în holul pustiu și adînc.

Era un vlăjgan zvelt, îmbrăcat în haine scumpe, țărănești, cu broderii negre și mîneci de borangic. Fătfrumos de carte poștală, cu părul ondulat, cu fața, buzele și unghiile ușor sulemenite. Ambrozie preîntîmpină întrebarea :

— Conașului i-a fost rău aseară. L-a ținut criza vreo trei ceasuri. Am fost noaptea după doctor. Credeam că nu mai scapă.

În privirea și în felul de a vorbi, rar și apăsător, al lui Ambrozie, Lucu observă o liniște, o nepăsare nepotrivită cu starea lui de slugă.

¹ Să spună despre mine ce vor (căci știu că nebunia e renegată tot timpul, chiar de către cei mai nebuni), și totuși eu, doar eu sînt aceea care datorită influențelor mele divine răspîndesc bucuria printre zei și oameni.

— Acum e în sufragerie. A stat cu invitații, dar n-a mâncat nimic. Masa e pe sfârșite. Vă rog să luați loc.

Și Ambrozie se depărtă la fel de calm și legănat cum apăruse.

Silion se obișnuise cu penumbra în care se aflau. Pe parchet, pe divanurile lungi de lângă pereți zări un belșug de blănuri de leopard, iar la picioarele unui fotoliu monumental din fund — o singură piele de leu, terminată cu un cap majestuos de felină fiores rînjită. Deasupra ușii — o inscripție.

— „*Hic sunt leones!*“¹ citi Fane. Sîntem în Camera Leoparzilor. Așa îi zice. Aici țin leoparzii și celelalte lighioane sfat. Puțină răbdare, și ai să vezi leii, leoparzii și șacalii. În carne și oase. Cînd se adună laolaltă, alcătuiesc dimpreună jungla, pe care o prezidează un leu-paraleu, domnul Adam Gună, gazda noastră.

— O francmasonerie, o mafie ?

— Dacă vrei !... Încuviință Fane. Cu deosebirea că intri și ieși din ea cînd vrei, fără formalități de înscriere și inițiere. Și te pomenești dintr-o dată șacal sau leopard, sau chiar leu — după calitățile de care dai dovadă. O carte, un discurs, o aventură galantă sau orice fel de ispravă te pot promova leu-paraleu, în admirația junglei. Dar pînă astăzi, acest titlu aparține numai amfitrionului.

*

Se deschise o altă ușă. În pervazul alb apăru o femeie înaltă și frumoasă, care rămase stană de piatră, ca să fie admirată în voie. Se ridicară. Ea merse de-a dreptul la Fane, îi întinse mîna, i-o duse grabnic la

¹ Aici sînt lei !

gură și se porni cu o volubilitate mecanică, aproape fără oprire între fraze :

— Bine ai venit, trădătorule ! de ce așa de rar pe la noi, închipuie-ți că ieri era să trimit să te cheme — nu te speria, nu ți-am pus gând rău, mi-a trecut *béguin*-ul care-l aveam pentru tine, dar mi-era dor să citim versuri împreună (ții minte : „și tu, Alcibiade, dorit adolescent, te duci jucînd în togă superbe rotunjimi...“), știi că nenorocitul ăla de Diaconu mi-a scris în album o poezie nouă, în care e un vers foarte frumos, i-a plăcut și lui Adam, stai, cum începea, da : „să te sărut mai jos de cingătoare“, nu-i așa că-ți place și ție ? Are talent individul — nu știu pe cine dracu copiază, ce păcat că uită să se spele ! dar ia privește cine a venit ! ce mai faci, mă Stoltz, cînd ai picat ? știi, se vorbesc o groază de lucruri despre tine, ca și despre Fane de altfel, niște femei, niște aventuri, niște complicații...

Stoltz se roși pînă la rădăcina părului și, cu vinele tîmplelor umflate, cu ochii lui tiviți, mai injectați ca niciodată, se înclină să sărute mîna care tardiv i se întinsese, se înclină exagerat și cu o eleganță voit ireproșabilă de curtean neizbutit, care vrea să acrediteze că încă din copilărie a fost deprins cu asemenea exerciții. O clipă, femeia schiță și ea o atitudine învățată de doamnă mare, dar părea că se interesează cu totul de altceva. Își proptea ochii.

— Cine e domnu ? Nu l-am mai văzut pe aici.

Fane prezentă :

— Lucu Sillion, prințul ratașilor ; doamna Iada Gună.

Sillion simți strîngerea caldă a Iadei, mîna ei încăpătoare și senzuală.

— Prinț veritabil, sau prinț papal? Îi surâse Iada, surâsul ei oblic și corupt; dinții albi, mărunți și rari și un sîsîit imperceptibil, care se accentua în emoție...

Iada purta părul ei bogat tuns *à la* Janne d'Arc și părea o întruchipare modernizată și pervertită a războinicei fecioare. Ochi verzi și pieziși într-o figură neregulată, dar mică. O frunte viperină, sterilă, implacabil îngustă. În schimb, gîtul era generos, o comoară de reflexe calde, umerii și sîni — de o amplexare statuară, sub bluza de mătasă și sub cravata băiețească; veșminte de o calitate ostentativ de fină, pe un corp zvelt, în care forța se cumpănea cu moliciunea.

— Dar ședeți, vă rog!

Din nou un scurt gest de cucoană mare, apoi Iada se instalează între ei, săltîndu-se pe droturi, ștregărește.

— Adam e încă la masă cu băieții, i-am plantat acolo și m-am dus în anticameră la Ambrozie, el e respectuos, deși are o privire nerușinată și un zîmbet de pederast patentat, sînt foarte necăjită, Adam m-a repezit de față cu toți invitații fiindcă m-am amestecat într-o discuție despre Nietzsche, mi-a spus să nu mă mai amestec în lucruri de care habar n-am și că nimic nu mă obligă să am cîte o părere în toate chestiunile, auzi colo, ca și cum eu nu l-aș fi citit pe Nietzsche, a cărui filozofie spune că omul trebuie să fie mai tare decît toți și că pentru asta trebuie să se întrecă pe sine, să lepede tot, să n-aibe nici un scrupul, și că se întoarce mereu în viața asta tot aia și tot aia, adică *der ewige*, cum dracu-i zice, *der ewige*, zi-i pe nume, Fane, de ce rîzi? sau ții și tu cu parșivul ăla de Adam, iartă-mă, prințe, că mă exprim astfel, deși sînt de ori-

gine poloneză, apropo, să știi că și eu sînt nobilă. *Der ewige... ah! Wiederkehr!*¹

Îi întinse un deget, în care purta un inel gros de aur, cu o coroană de conte pe el.

— Adam este și el nobil, un biet boier valah, dumneata ești pesemne fanariot, bizantin, eu am auzit că fanarioții sînt continuarea directă a aristocrației Bizanțului și Romei, dumneavoastră și cu noi avem o nobleță autentică, selecționată, aici la Adam ai să întîlnești cavaleri care au învățat manierele elegante la școala pregătitoare de ofițeri de rezervă, l-ai văzut pe Stoltzuleț adineauri? Unii din ei își mai bat călcîfele cînd se înclină să-ți sărute mîna, dar Adam îi subțiază încet-încet, uită-te la Ambrozie de pildă, să juri că e de rasă, apropo, Fane, ce-ți mai face cîinele pe care ți l-am dăruit, mi-ai rămas dator 500 pe el, știi, prințule, am hiște buldogi pursînge, și în fiecare an am o recoltă de căței, cățeua e foarte libidinoasă, seamănă cu stăpînă-sa, eu însă nu fac copii, sînt stearpă, cu mine n-are omul complicații, și dacă mi se întîmplă și mie uneori, doctorul Istrate să trăiască! mînuiește lingurițele ca sfîntu Gheorghe sabia, uite, uite, mi se pare că vin șacalii, fug, am să budez toată noaptea, Ambrozie, Ambrozie, mă ascund la tine în odaie, vreau să dorm nițel.

Iada se ridică și ieși alergînd.

Din încăperea vecină răzbăteau hohotele și clinchetele unui sfîrșit de lung ospăț. Apoi zgomotul scaunelor trase de la locul lor.

— Azi e praznicul calicilor, rosti cu gravitate Stoltz; și aplecîndu-se confidențial spre Silion îl lămurii cu o volubilitate de spicher: de două ori pe săptămîină, casa lui Adam Gună e deschisă, prînz și

¹ Eterna întoarcere.

seara, tuturora. Vin aici boieri scăpătați, snobi și snobinete, scriitori, artiști. Mai rar, gazetari și politicieni : se tem să nu-și periclitize cariera. Reputația de cavalier de industrie și aventurier a lui Gună se războiește cu aceea de om de lume și de artă, boier de neam, mecena și colecționar de monede vechi. Renumele acesta s-a format în 30 de ani de străduințe, peste nouă mări și țări, în vreo 44 temnițe de sub aproape tot atâtea drapele și în câteva expulzări definitive, dintre care una singură îl doare pe Gună : hotărîrea care-i închi-dea vămile Franței, *la douce France*¹, gargarisi, cu suspine și cu accentul de melancolie al lui Adam foarte bine redat, Stoltz. De ciudă și de răzbunare, Adam Gună se făcuse în timpul neutralității românești în 1915 omul puterilor centrale, și unele guri rele și pene îl învinuiseră chiar de spionaj și trădare. Asta nu dovedește din partea detractorilor decît o regretabilă ușurință, comentă Stoltz ; în momentele lui de curaj, Gună nu este capabil decît cel mult de escrocherie... De altfel, ofertele n-au lipsit nici din tabăra adversă... Gună, repet, le-a respins dintr-un sentiment de răzbunare. Blondel, ministrul Franței, i-a reproșat cu stăruință că tocmai el, fostul elev al liceului Louis le Grand, fostul student al nu mai știu cărei facultăți din Paris, susține la București politica adversarilor.

Adam nu l-a lăsat să termine.

— *Permettez, excellence, ce n'est pas à l'oeil !*²

— ...Autoritățile străine în timpul ocupației au știut ce fac și cu cine au de-a face cînd l-au arestat pe Adam. Dar nu l-au trimis într-un lagăr, ci l-au silit să execute și o sentință, mereu eludată, a tribunalelor

¹ Dulcea Franță.

² Îmi dați voie, excelență, dar n-o fac pe gratis !

românești, „pentru un delict vulgar“, gargarisi din nou, imitativ, netezindu-și cu mâna în aer un barbișon imaginar, Stoltz. Adam Gună trece cu o liniște nealterată și cu un superior punct de vedere prin toate. Era, după spusele sale, un prigonit politic. Pătimea pentru ideile lui anarhiste, pe care le-a propagat din cea mai fragedă tinerețe. Să-l auzi povestindu-și singur noilor-veniți aventurile... Stoltz se ridică și-și debită rolul cu glasul, atitudinea și gesturile pline de demnitate și de umor grav ale personajului : „Eu am fost cel care a dat cea dintâi lovitură oligarhiei latifundiare române (Stoltz alegea de predilecție cuvinte în care putea să graseieze, răsfirându-și în aer barbișonul ipotetic) ; în 1906 m-am ales în opoziție ca reprezentant al țărănimii, la Colegiul al III-lea. Treceam prin sate îmbrăcat în togă albă, cu o barbă de Hristos și o cruce neagră pe plex și călare pe un măgar înalt. O frumuseță de măgar, cenușiu ca un șobolan, un adevărat măgar de profet. Țăranii îmi așterneau în cale velințe și veșminte, și femeile îmi aduceau flori, căutînd să-mi sărute mâna sau să-mi atingă poalele în treacăt, sau cel puțin să smulgă un fir din coada măgarului. Alegerile au fost casate, dar scrutinul următor m-a scos tot pe mine. Au trebuit să trimită cavaleria și ceva tunuri.“

În momentul acesta, parcă același glas atît de bine imitat de Stoltz se înalță și din camera vecină, cu tonuri profetice, peste un tumult de alte voci, care ajunse la ei.

— Țsta e Adam, zise Stoltz. Sillion a putut astfel să constate justeța imitației.

— ...bicarbonatul, domnilor și doamnelor, marchează sfîrșitul tinereții. Intrarea lui în obiceiurile cotidiene e de un funest augur.

— ...Gună e un om ocolit de lume, continuă Stoltz. El însă împarte oamenii în sinceri și fățarnici și nu-și recunoaște altă vină decît de a fi spus totdeauna lucrurilor pe nume, ceea ce se cheamă astăzi, pe nedrept, cinism. Are un dar netăgăduit de a povesti și o plăcere sadică să asculte bîrfeli și anecdote. Aceasta e justificarea întinselor ospețe din sufrageria gotică, boltită ca o pivniță, cu ferestre ascuțite și colorate. Amănuț : Gună a trecut în tinerețe la catolicism. Nimeni nu poate spune de ce.

...Adam se îngrijește de ospețele lui, de la cele mai mici detalii de culină pînă la distribuirea locurilor și la varietatea florilor. Le răspîndește cu potriviri atente, cu aluziuni discrete, cu omagii nuanțate, în fața tacîmurilor.

Tot orașul vorbește de banchetele lui Adam Gună, și clevetirile celor ce nu iau parte la ele întrec chiar bîrfa crîncenă la care se dedau comesenii. Este singurul viciu al acestor mese cuviincioase și de o distincție strictă cît timp se desfășoară numai în sufragerie. Se consumă enorme cantități de merinde, menite să sature un întreg Parnas flămînd. Pentru unii oaspeți, invitația permanentă la Gună e un prilej de reconfortare a unui organism hărțuit de foame în spațiul dintre cele două mese săptămînale. Se ghiftuie și se îmbuibă și pentru zilele slabe. Casa e plină de eroi balzacieni, care în orașul ăsta fără mansarde dorm prin subsoluri și mă-nîncă mezeluri, la hîrtie.

— ...Adam îi prezidează și de-abia gustă din bucate. Felul lui de a fi e pentru ei o școală de rafinament și de bun-gust. Vin aici juveți de pe cucuiele Olteniei și emigranți intelectuali din buzunările Moldovei, care pătrund pentru întîia oară într-o casă bogată, de ciocoi, de cărturari și de esteți. Gună îi ia sub protec-

ție ca un maestru de scrimă pe noii săi elevi, și cu o abilitate soră cu minunea îi inițiază în folosirea cuțitului și a furculiței, la care acești discipoli ai lui Proust și Valéry se uită ca la niște instrumente de chirurgie și tortură. Cu aceeași iscusință îi previne contra exagerărilor, fiindcă unii din ei se pripesc să-și vopsească roșu-aprins unghiile de-abia despotmolite din pielițele natale și să abunde în cosmetici și esențe violente. Oricum, în două-trei luni, cavalerii stângaci, sosiți să dea lupta cu metropola precară a Bucureștilor, devin, dacă nu eroi de roman, cel puțin oameni de bună-cuviință, cu toate că nu e tocmai potrivit să te înhăitezi prea devreme cu ei.

Ascultându-l pe Stoltz, proaspătul prinț Silion cerceta decorul dimprejur. Încăperile se înghesuiseră treptat cu socluri, tablouri și mobile de muzeu. Trebuia să umbli cu băgare de seamă printre ele. Elita plasticii române contemporane era înfățișată aici: cele mai bune pânze ale lui Luchian și Andreescu alături de primele sculpturi ale lui Brîncuș și Paciurea. Ele contrastau cu actualitățile lui Predescu-Găină, înșirate de-a lungul scării și prelungite pînă în sala de baie, unde subiectele deveneau pornografice.

— Ușile, ușile, cu înțelepciune să luăm aminte... psalmodie pe nas Stoltz.

Purtându-și capul blond ca pe un potir, Ambrozie trecu, trase draperiile și deschise ușile de cristal dinspre sufragerie.

Pe sub un glas victorios de femeie, vreo douăzeci de oaspeți se revărsară încet în marele hol, urmați de doi feciori de la Esplanade, care aduceau tipsii cu înghețată și cafele. Femeile se tolăniră pe canapele și fotolii cu o înfrigurare greu stăpînită.

— Umblă ca niște amazoane descălecate, șopti Stoltz, încă imitînd glasul lui Adam Gună, niște amazoane cu capul Gretei Garbo.

Oxigenate, platinatate sau date cu *henné*, toate își scoaseră, ca la un semn, rujurile de buze și-și restaurară gurile, gras.

— Hai la bucătărie, propuse Fane, poate găsim în sfîrșit o femeie.

— Sînteți nedrepti, protestă Lucu, cele mai multe sînt superbe.

O doamnă, care era evident izvorul acelor triluri, își trecu pe la buzele noilor-veniți, ca pe niște moaște, o mîna sclipitoare și parfumată și intonînd cu inflexiuni de fericire :

— La revedere, domnilor, la revedere, doamnelor... cît de rău îmi pare că trebuie să vă părăsesc !

— Asta e Rita Șendrea de la Teatrul de Artă, îl informă Stoltz pe Silion.

Salutul ei fu rostit cu tonul Ofeliei în scena nebulniei, apoi Rita se îndreptă spre ieșire, ca *Madame Roland* spre eșafod, un mers model, creat să rămîna în istorie. Adam Gună, ieșind din sufragerie, o petrecu pînă în hol.

Cînd se întoarse, Gună strînse mîna lui Silion, pe care Fane i-l prezentă. Gună se situă în mijlocul odăii, cu atitudinea unui mușchetar care așteaptă o convocare.

— Ați văzut-o ? Ce repede s-a consolat !

O voce de femeie spuse :

— Iar clevetești, coane Adamache ? Uită că e o artistă de talent ?

Lucu tresări. Era glasul lui Trude Resch. Vorbea cu autoritatea unui prieten al casei. O panglică albastră îi încingea fruntea, idealizîndu-i privirile blonde.

— Dar nu bîrfesc cîtuși de puțin, se apără Gună, tot ce spun e spre lauda ei.

Oaspeții, un roi colorat de bărbați și femei, se instatau confortabil în fotoliile de piele sumbră, parfumată, pentru a savura pe-ndelete momentul cafelei și povestirea ce se anunța. Cei mai în vîrstă se grupau în picioare, să-și înlesnească digestia.

Atunci răsunară, deodată, silabe energice, pe un timbru ciclopic, de tunet înfundat :

— Iar au rămas o mulțime de bunătăți neconsumate !

— Era regretul unui uriaș de vreo cincizeci de ani, cu fălci preistorice, cu figura de un roșu de sfeclă și pîntecele de Falstaff.

— La datorie, domnule ghegeneral ! aprobă Trude Resch.

— E ministrul Căilor Ferate și ad-interim la Interne ; omul zilei, îi șopti Fane lui Lucu la ureche.

— Generația de azi nu știe să mănînce, observă generalul, și se înapoie orgolios la bufet.

— S-a consolat !

Gună rămăsese cu fața spre ușă, cu degetul întins, ca un fachir, urmărind dincolo de ziduri retragerea invizibilă a Ritei. Cu această atitudine bizară izbuti să ralieze pe toți oaspeții în jurul povestirii pe care se vedea că ține cu dinadinsul să o debiteze.

— Dă-i drumu ! tună de departe generalul.

— S-a consolat, și nici nu e de mirare. Ca să o cunoașteți pe Rita, faceți abstracție de purtările ei rafinate, de cultura ei poetică și poliglotă. Nu țineți seama nici de felul admirabil — n-am ce zice — cum recită în limba lor pe Rilke, pe Valéry, pe Keats... Să nu vă uitați la ea din față, fiindcă are ochi frumoși și un aer iluminat, care o să vă înșele. Priviți-o din

spate, accentuă el cu pasiune, numai din spate — și se bucură de nedumerirea iscată. Și veți vedea că talia ei de libelulă și umerii ei de marchiză se termină cu o ceafă lată de birjar de lux, de scapet din Piața Teatrului. *Mes chers amis*, tot sufletul ei e în ceafă.

— Într-adevăr ! exclamă cu nestăpînită satisfacție Trude Resch.

— Ultima ei victimă a fost Roro, știți, Rodrig Robescu : cîte un Ro de la fiecare nume, pe vremuri lider al partidului conservator, om subțire și bogat și, cu toate că tare bătrîn, încă verde. L-a zăpăcit și l-a stors de ultima vlagă și, *naturalmente*, de ultimul ban. L-am văzut aici la mine, venise să-mi ceară un împrumut, cu ifosul lui demn și vulturesc. I-am dat cu 35 la sută pe lună. Avea încă o privire bărbătească. L-am poftit să aștepte, și, *naturalmente*, după cîteva momente s-a spovedit ; toate mezaventurile lui cu Rita. S-a întîmplat să-l dea afară din casă (în micul auditoriu se observă o mișcare, fiecare se așeza mai comod în locul lui, să asculte mai bine), da, în toiul nopții, după o scenă de isterie, pricinuită de vreo tentativă nu tocmai izbutită. A ! Nu numai din vina lui Roro. Pre cîte am aflat, după o anchetă, *naturalmente* discretă, nici o astfel de încercare, *jamais, au grand jamais*,¹ nu izbutește cu o parteneră ca Rita. E pentru ea un fel de caznă demonică dar zadarnică, o plăcere acută dar fără culminație și fără dezlegare. Fenomenul are, *naturalmente*, o explicație, pe care o dă chiar Rita viitorilor ei amanți cînd se află cu ei încă în faza introductivă, de camaraderie și confidență. Iubise, chipurile, pe un individ în prima *prmissima* ei tinerețe, și acela a trebuit să plece la război, ca în romanele de altădată. Era feciorul unui barcagiu din

¹ Niciodată, absolut niciodată.

Brăila. Un băiat frumos, buclat și oacheș, cu ochii ga-leși, ca orice june-prim, talent puțintel de tot, și pros-tuț și îngîmfat, menit să placă femeilor, și ea s-a mă-ritat, de ciudă și de sărăcie, cu altul, îl cunoașteți pe primul ei soț : un cărturar bălan, zbîrlit și constipat. Avea parale, dar făcea pe anarhistul, ca să-și construiască o personalitate. În tot timpul căsătoriei cît a lipsit iubitul, Rita și-a interzis orice voluptate, soțul ei nu avea în ea decît o sclavă inertă, o amantă inhibitivă, care spera îndărătnic în întoarcerea celui-lalt. Și cînd s-a întors platonice iubit, Rita a dat buzna. Dar, vai ! după atîta așteptare, s-a ales cu o dezamăgire cumplită, da, *ma chérie*, se adresă el lui Trude Resch, după ce ai refuzat să cunoști într-adevăr voluptatea într-alt fel decît ca pe un exercițiu steril, după ce ți-ai domesticit simțurile și ți-ai cultivat dez-gustul ca să nu luneci pe panta plăcerii, nu e ușor să-ți mai dezlănțui elanul, chiar cînd ești în brațele celui mult așteptat.

— Trebuia să persevereze ! spuse Kiriazy, mîn-gîindu-și o cravată înnodată fără de greș.

— *Naturalmente !* Și era cît p-aci să-l dea gata pe ăla, și tot nimic, pînă ce individul s-a speriat, sau s-a plictisit de această funcție de gater mecanizat, și a dat bir cu fugiții.

— Și Rita ?

— S-a încăpățînat ! Nu însă cu ibovnicul ei, ci cu alții, într-un fel de căutare exasperată, de frenezie sterilă, pînă ce, într-un tîrziu, a prins de veste soțul ei și a lăsat-o. Curînd după aceea, legitimul a murit de tuberculoză galopantă — *naturalmente !* — și i-a lăsat numele și o parte din avere dintr-un acces de ge-nerozitate *in extremis*. Rita s-a dat tot la băieți frumoși și tineri, s-a mai abătut și prin marină, a mai

pus la încercare pe câte un don juan de la hale, a pîndit toate reputațiile de matador în materie, și cu toate astea n-a înțeles absolut nimic. Ultima ei dragoste, Jean Proca, tenorul cunoscut, un fel de macedonean, o corcitură, cel mai frumos exemplar al generației *de moins de trente ans*¹ și cel mai înzestrat de zeul Priap, ce să vă mai spun? — Gună făcu o pauză — *habet*, slavă Domnului, știu asta de la o prietenă comună, și pînă și pe ăsta l-a pus pe fugă. Într-un rînd, după o noapte albă, către zori bietul băiat adormise, frînt, înfrînt, cînd fu deșteptat de un hohot de plîns înăbușit. Deschise ochii; Rita, goală, sta în clarul de lună în pervazul ușilor care dădeau în balcon, zgîlțuită de suspine. „Ce ai? Ce s-a întîmplat?“ „Sînt nefericită, s-a bocit ea, sînt blestemată! Nu mi-e dat și mie să am a face măcar o singură dată cu un bărbat adevărat!“

— Hi-hi-hi, *les amants bizarres!*² hohoti Kiriazy.

— Vă puteți închipui — vibră glasul, totuși voalat, al lui Adam, și rîsul se potoli ca de obicei de îndată ce debitul lui sacadat își reluă cursul — ce s-a ales din septuagenarul Roro, pus să joace rolul lui Booz pe lîngă Rita. Ea s-a agățat imediat de el, mai întîi fiindcă îi plăc boierii, e friandă de blazoane, ca și de intelectualitate, și l-ar fi despărțit pe moș Roro de nevastă-sa dacă zcii n-ar fi decis altfel. I-a băgat în cap că există în viața bărbatului și o a treia înflorire, care se întîmplă pe la vîrsta psalmistului, și că Roro, scuturat într-adevăr de cîteva tresăriri virile, dar fără durată...

— Pardon, avea pornire automată, interveni Kiriazy.

¹ De sub treizeci de ani.

² Amanții bizari!

— ...că Roro s-ar afla într-o asemenea a treia înflorire... Și l-a supus unui regim delicios. După o săptămână, patriarhul era, *naturalmente, hors-jeu*.¹ Atunci au început certurile, concedierile în toiul nopții, rupturile pe câte o săptămână, două, urmate de împăcăciuni mai întâi epistolare, cu eterna incantație despre reînflorire, apoi, cum să zic? „pe teren“, că Roro profita de concediu, și sigur că va fi rechemat, se îndopa cu afrodisiace, își făcea injecții cu extrase glandulare, îl consulta telefonic București—Paris pe Voronoff, mânca numai fudulii de berbec, se culca devreme și aștepta cu încredere, fiindcă știa că nevoia de bani și de aristocrație i-o va aduce iarăși pe Rita, pe pieptul lui păros și sub sprâncenele lui de antart.

Dar într-una din aceste pauze, atât de viclean utilizate, în scopul unor isprăvi herculeene, Roro s-a îmbolnăvit de gripă pulmonară și a decedat a treia zi.

Eram pe Calea Victoriei, oprit printre curioșii care așteptau să treacă dricul lui Roro, copleșit de coroane, precedat de perna cu decorații și însoțit de tot corpul politic și diplomatic, când deodată, ca din pământ, iată pe Rita, repezită, volubilă, că mă apucă de braț. „*Bonjour Adamache, ce mai faci, îl caut pe Roro de opt zile, am înnebunit căutându-l, jamais une brouille n'a duré autant*,² telefonul lui nu răspunde, spune-mi, ce e de făcut?“ (Gună rostise toată fraza cu un glas pițigăiat, de hermafrodit, căutând să imite timbrul muzical al Ritei.) „Îl cauți pe Roro?“ „Firește.“ „Uite-l, i-am zis punctînd cu degetul carul mortuar cum înainta solemn și pavoazat de panglici, jerbe și coroane înspre eternitate, uite-l, i-am zis, e a patra înflorire, și încă ce înflorire!“

¹ Scos din joc.

² Niciodată o ceartă n-a ținut atât.

Am salutat dricul, am salutat-o și pe ea, profund, *naturalmente*, și am văzut-o un moment cum se-nclina cu *face-à-main-ul*, să citească *imprimé*-urile de pe panglicile funerare, am văzut și cum își scapă *face-à-main-ul* anacronic pe trotuar și îl face țandări. I l-am cules grabnic și i l-am pus în mîna ei înmănușată și, ca să nu asist la un leșin obligator, m-am eclipsat în mulțime. De atunci n-am mai văzut-o decît azi la masă, cînd am evitat, *naturalmente*, amîndoi, să mai vorbim de aceste triste evenimente.

— Dar parcă mai rămăseseră niște sarailii !

Întrebarea fără nici o legătură cu povestea lui Gună o rostise generalul Someșan, întors de cîteva clipe din sufragerie și care pîndea o pauză ca să poată vorbi. Adam îi aruncă o privire disprețuitoare.

— Știu eu unde sînt. Ți le aduc imediat !

Și Trude, ca un înger al casei, se ridică să-l ajute.

În așteptare, pe cînd atenția tuturor se împărțea între cupele de șampanie, care circulau fără întrerupere, și povestirile amfitrionului, generalul începu de unul singur un exercițiu foarte ciudat. Era un spectacol nou pentru Silion. Ministrul se înălța mult pe vîrfuri și se trîntea ritmic pe călcîie, cu putere, numărînd șoptit : „Unu-doi, unu-doi“. După ce repetă mișcarea de vreo zece ori, luă un scaun de sufragerie, un scaun de stejar masiv, care-i sta la îndemîină, și se prăbuși cu fesele pe el, tot ridicîndu-se și așezîndu-se cu izbire vreme cam de un minut.

— Nu rîde, că te bate ! auzi Lucu la ureche șoapta lui Fane.

Dar Someșan observase nedumerirea de pe figura străinului.

— Tinere, îi zise cu un glas catacombal, să vii la mine dacă vrei să înveți să mănânci. Numai cu sistemul acesta (și se mai prăbuși o dată, icnind, pe scaun) se așază bine alimentele ; se „tasează“ la fund, și pe urmă poți să mai adaugi.

— Generale, au sosit sarailiile ! îl anunță Trude.

— Câte sînt ?

— O duzină.

— N-am ce alege ! declară cu dispreț generalul.

— În schimb, conia Trudchen, reluă Adam, aparține altui gen, poate mai vătămător : se dedă și la devastări platonice, ea poate să desființeze un om nu numai cînd i se dă, dar și cînd i se refuză. Ia uitați-vă acolo !

Privirile se întoarseră în direcția arătată de Gună. Pe fondul verde-întunecat al draperiilor se desprindea profilul de ceară al doctorului Felix, pierdut într-o atitudine de prostrație cinematică. În fața lui, pe jumătate golită, sta o sticlă de gin.

— Ar fi timpul, adăugă Adam către Trude, să fii mai blîndă cu el. Nu de alta, dar s-ar putea să ai odată și odată nevoie de arta lui.

— Ești foarte amabil, replică Trude, dar timpul acela e încă foarte departe de mine... Și cu o sfidare grațioasă în toată ființa, îl întrebă : Sau poate ești de altă părere ?

— Ferit-a Sfîntul, protestă Gună, dar sînt superstițios ; faptul că doctorul s-a amoretat de dumneata nu-mi spune mie nimic bun !

— Tocmai de aceea îl las s-aștepte, încheie Trude. Și rîseră amîndoi ca de un secret cunoscut de toată lumea. Se știa că doctorul Felix se specializase în chirurgia estetică. Aținea calea frumuseților în declin, cărora le propunea inima lui și o deplină restaurație.

— Eu unul, dacă aş fi femeie, m-aş feri de doctorul Felix, adăugă Adam, uitînd de intervenţia sa miloasă de adineauri. Omul acesta adulmecă bătrîneţea sub învelişul strălucitor al frumuseţii ca hienele hoitul sub iarba fragedă.

— Se face că nu aude, observă Stoltz.

Cu un gest de renunţare, Gună îl precipită pe Felix în afara preocupărilor celor de faţă, ca şi cum cu o singură mişcare a mîinii l-ar fi dizolvat în atmosfera de miresme şi fum a încăperii.

— Precum vedeţi, îşi reluu el disertaţia (şi se adresă cu dinadinsul lui Lucu Silion), unele femei nu se mulţumesc numai cu seva omului, ele atacă şi materia cenuşie : există oameni a căror predilecţie stă în a fi vampirizaţi de femei. (Gună se înclină spre Silion.) Complimentele mele, *mon cher* ; e fermecătoare ! e un as ! un as între aşi ! Dar adu-ţi aminte de spusa răposatului meu prieten Multedo Y Cortina : „*Il n'y a pas de femmes fatales, il n'y a que d'hommes sots*“¹. Admir-o, cînt-o *couche avec*², dar n-o iubi ! E încă pui, dar e din rasa primejdioasă, crede-mă, că mă priccep ; păzeşte-ţi materia cenuşie !

— Ce vrei să spui ? se apără Silion cu un surîs idiot şi agresiv.

Cei de faţă îl priveau ironic. Era încurcat. Secretul vieţii lui e în gura lumii. De bună seamă, oamenii aceştia sălbatici şi neîndurători vor tăbărî curînd asupra-i cù glumele lor neruşinate.

— Cunoşti istoria cu cruciaţii ? Întîmpină Adam.

Pe figura lui Lucu se zugrăvi o curiozitate amestecată cu neîncredere. Întreg grupul se pregăti să asculte.

¹ Nu există femei fatale, nu există decît bărbaţi proşti.

² Culcă-te cu ea.

Adam își netezi barbișonul.

— Când au pornit cruciații să libereze Locurile Sfinte, cei mai grăbiți și mai viteji au fost călări, *naturalmente*. Drumurile erau lungi și mizerabile, satele și populațiile pe care le întâlneau nici nu făcea să te uiți la ele. Ajunseră într-un sfârșit în părțile răsăritene, și când intrară învingători în împrejurimile străvechiului Constantinopol îi întâmpinară grecoacele cu flori, cu vin și cu limonadă. Se ațineau smerite pe lângă cai și ridicau spre cavaleri mâinile încărcate cu fleacuri și de-abia cutezau să-i privească pe sub gene, surizând cu sfielnică modestie. Cu pielea lor mată și brună, cu mișcările rotunde și piezișe, cu pletele lor negre, au făcut, *naturalmente*, o puternică impresie asupra cruciaților, sosiți, după atîta drum singuratec, din țările fadelor blonde. Cu toții au simțit în ei, *naturalmente*, tresărirea ispitei. Dar unii și-au amintit de Mormîntul Domnului, s-au stăpînit și și-au văzut de drum fără măcar să se oprească sau să privească înapoi. Aceștia au fost cei mai tari și au ajuns cei dintîi la Locurile Sfinte. Alții însă au sărit de pe cal lângă femei, le-au trîntit, *naturalmente*, pe marginea șanțului, au plătit, au încălecat și au pornit pe urma celorlalți. Și aceștia au ajuns la Locurile Sfinte, dar mai greu și mai tîrziu, iar în paradis, tot așa, cu zăbavă. Și au mai fost și cei care după ce au descălecat și s-au desfătat *stante pede* li s-a părut că fericirea asta, la botul calului, a fost de scurtă durată, iar calea rămasă li s-a părut lungă și pustie. S-au gîndit să le ia cu ei în șea o bucată de drum călare, să le ție de urît și de cald. Și le-au luat. Și a trebuit să meargă la pas, sau în trap domol, să poposească des, să treacă de pe cai la căruțe și să rămîna prin sate, că femeile erau fățătoare. Și au fost întrecuți de cei care soseau din

urmă pe jos, și niciodată, *au grand jamais*, n-au mai ajuns la Locurile Sfinte.

— *Naturalmente!* completară în cor auditorii.

— Și acum, să vă dezvelesc bustul lui Firulețz!

La auzul acestui nume, adunarea izbucni în exclamații cu *double sens*¹ și urmă, ca un stat-major, pe Gună spre o schelă mică din fundul unei încăperi vecine, improvizată în atelier. Dar n-apucă să treacă bine pragul, și grupul se opri deodată, ca în fața unui spectacol neașteptat. La fereastra din stînga, dinspre stradă, proptit pe o margine de scaun, mai mult în picioare decît așezat, un bărbățel spînatec și scofîlcit încremenise cu palmele întinse parale în văzduh. I se vedea în plin obrazul fără tresăriri, dat nițel pe ceafă, ca și cum ar fi contemplat în tavan o viziune cerească, și ochii negri, rotunzi și icterini fixați asupra unei femei zvelte care îi făcea față.

Pe mîinile omului se înfășurau fire de lînă, pe care femeia le depăna cu mișcări încete și precise, la infinit. Pe parchet, în jurul acestei perechi stinghere, zăceau ghemuri de felurite culori.

— Diaconu! exclamară deodată cei ce intraseră.

— Grea meserie! se minună Gună, ia privește-l, a căzut în catalepsie!

— Ba mai curînd pare în extaz, rectifică Kiriazy.

Diaconu rămase nemișcat și absent, cu mîinile țepene în aerul încăperii, ca un manechin de ceară. Numai Iada întoarse o clipă capul și rosti, ca pentru sine:

— Nici aici nu scapă lumea de nebuni! — și continuă să-și depene, cu gesturile ei antice, lîna.

Adam le întoarse spatele. Cu băgare de seamă, ca o soră de caritate, desfăcu pînzele gălbui și umede,

¹ Sens dublu.

care înfășurau, ca un pansament uriaș, sculptura. Le lăsa să cadă pe rînd. Murmure de aprobare. Era bustul unui adolescent, cu fruntea îngustă și voluntară, cu ochi severi și leneși, cu profilul curb și un surîs sfidător, de o tinerească neștiință, o arătare imberbă de arhonte sirian.

— Ce titlu are ?

— Învingătorul ! scandă cu emfază Adam. Iar colo, alături, e bustul meu, pe care nu vi-l pot arăta ; nu e gata încă.

— Ce titlu-i puneți ? întrebă aceeași voce de adineuri.

— Învinsul ! proclamă Trude Resch.

Lăsîndu-l pe Diaconu în poza lui cataleptică în fața Iadei, invitații părăsiră atelierul încet. Se regrupară în hol și prin saloane. Curînd însă, un incident curios se petrecu în sufragerie. Oaspeții se îmbulziră, unii cu paharele în mîna, într-acolo. Fane și Stoltz auziră glasul lui Adam, poruncitor ca al unui căpitan de vas prins în furtună :

— Ambrozie, prepară-i bicarbonat de sodiu : o doză de porc-de-cîine !

Pe un fotoliu, lîngă masă, zăcea generalul Someșan, cu capul pe spate, cu mîinile atîrnînd umflute și vinete. Răsufla greu, cu un fel de plescăit cleios printre spumele care i se clăbuceau pe gură. Pe fața roșie se împrăstiau vine mici, violete. O spaimă subită îl opinti de pe spătarul acoperit cu un patrafir bisericesc. Se ridică și, scăpat de sacrilegiu, se prăbuși pe fotoliul de alături, sufocat de efortul său supraomenesc. Cei de față izbucniră în hohote : au înțeles că bolnavul nu voia să se așeze pe un patrafir, mai ales în clipele cînd îl pîndea o sincopă. Doctorul Felix își făcu loc

Îngă bolnav, se aplecă, îi luă pulsul, se pregăti să-i asculte inima.

— Ia lasă-ne, doctore, îi zise Adam, cu fițele dumitale medicale aici ! Știm noi ce-i trebuie !

Cînd Ambrozie sosi cu bicarbonatul, generalul refuză din cap.

— Sare amară ! gîfii el. Multă !

Se vede că Ambrozie cunoștea tratamentul și că era pregătit ; în mai puțin de un minut, se întoarse cu o soluție preparată într-un pahar înalt. Cu mîinile ei subțiri și nervoase, Trude Resch desfăcu gulerul și cravata generalului, îi propti palma în frunte și-l ajută să înghită ~~doctoria~~.

— Priviți-l, îl arată Adam, parcă e Socrate bînd cucută.

Doi șacali îl sprijiniră pe general și-l duseră să zacă pe un divan.

— Să nu mă lăsați singur, gîfii Someșan, vreau să mor între voi, aici.

— Vorbește ca dintr-o damigeană, zise Kiriazy.

Ieșind cu ceilalți oaspeți din sufragerie, Stoltz întâlni pe pictorul Predescu zis Găină.

— Te descompui pe picioare, i se adresă el amabil ; la toamnă ți-aducem tuberoze.

Cu o mină dezgustată, Găină încercă să-l depărteze. Dar Stoltz continuă, potrivit-și monoclul :

— Bag de seamă că nu ești mai frumos cînd te strîmbi, și mă simt dator să ți-o spun... Mă întreb de ce nu te folosești și dumneata de chirurgia estetică a doctorului Felix. Ce de nasuri a mai dres, fără să se gîndească la al dumitale ! E o mare nedreptate. Afară numai dacă nu te-ai convins că arta e neputincioasă și că nu e nimic de făcut. În tot cazul, ai fi fericit

inspirat dacă ți-ai putea schimba mutra. Nu văd ce alt mijloc ai fi găsit să te apropii de o femeie.

O melodie stridentă de jaz îi întrerupse. Câteva perechi înfiripate îi despărțiră cu vârtejele lor de bum-bac și mătasă.

— O fi murit generalul ? se interesă Lucu la urechea lui Fane.

Tolăniți alături pe un fotoliu în formă de S, căutau să-și alunge amețeala șampaniei fumând trabucuri parfumate.

— Nu mai are nici pe dracu. Tratează cu Androne în salonașul turcesc.

— În atmosfera asta ?

— E prielnică marilor afaceri. Gună se alege cu un comision serios.

— Dar generalul ?

— Juma-juma.

— Ce jecmăneală, bietul Androne !

— Îi rămân cincizeci de milioane, din care, la drept vorbind, nu merită nici cinci.

— Dar partea ta ?

— Cîte o părticică de la fiecare. Încep și eu să prind cheag.

— Te burghezești.

— Ți se pare. Am alte scopuri.

— Să fii ministru.

Fane rînji.

— Nu mă cunoști ! Eu vreau să stăpînesc. Ascultă : eu nu pot fi ministrul cuiva. Și nici nu pot fi rege, postul e ocupat.

— Atunci ?

— Pot fi însă mitropolit : patriarhul țării.

— Glumești ?

— Dacă dau greș, atunci am glumit.

— Aiurezi, îi spuse Lucu, și închise ochii.

În camera vecină, Adam Gună ridică un pahar.

— În sănătatea lui Alcibiade Resch și a mării finanțe! În sănătatea es-a-em-ului! Cine are bani, să subscrie! Acțiunile se vor urca vertiginos! Garantez o primă fantastică.

— Așa va fi în prima lună, rânji în surdină Fane către Silion. Dar acesta nu-l asculta. Sub acțiunea vaporilor de alcool, mintea i se oprea în loc.

Treptat, adunarea se desfăcuse în mici grupuri, amenințate de congestie și exagerat tolănite în fotolii. Cei mai tineri dintre oaspeți stăteau întinși, pe blănurile de leopard, pe care odihneau, în tecile lor de mătăasă, picioarele femeilor: Lucu își lăsă într-o reverie grea privirile să fluture printre ele.

Erau picioare subțiri, cu linia plăpândă și nervoasă, grațios arcuite, mîndre și aristocratice în prefăcuta lor nepăsare. Erau altele, sprintene pînă și în nemișcare, zvelte și musculoase, făcute pentru dans, pentru avînturi supreme. Picioare de silfide și diane, și lîngă ele — altele mai materiale, cu gleznelor mai plastice, cu pulpele mai leneșe, mai pline, chemînd dezmiardarea ochiului și întîrzierea leneșă a pipăitului. Și picioare mai grele, de femeie răsăriteană și de odaliscă. Și erau altele de bacantă, rotunde și vînjoase, în care fineța și moliciunea se îmbinau cu voinicia mușchilor ghiciți, picioare tainice și primejdioase ca șerpilor în repaos. Picioare agresive și apucătoare ca un clește, lacome în deschiderea lor ca pantele unui abis. Unele stăteau la pîndă, jivine atente, altele își spuneau răsfățul de a se ști dorite, altele se ațineau trufașe ca păunii. Picioare care chemau visul și rugăciunea păgînă a unui idolatru. Picioare viclene și trădătoare, falnice și sfidătoare, mute și somnoroase, Lucu le simți deodată pe toate în jurul

lui, ca pe un vîrtej magnetic. O, de-ar fi putut să-și facă un mănunchi pasionat, o roată dezmetică din ele toate...

În ureche, frazele lui Adam i se așterneau deslușit, cuvînt cu cuvînt, rotunjite și cîntate.

— Ia priviți-l, zicea el, are o mutră de intelectual păgubos, atît de nefericită și pizmăreață, că pare a fi fost făcută pentru a palmelor găzduire. Ai impresia că a fost maltratat în toate prigoanele din ultimul sfert de veac... (De altfel nu neg că sălbăticia e eroismul poltronilor.) Și te mai face să crezi că e la a suta reîncarnare și tot printre paria s-a renăscut și că se bucură de facultatea nenorocită de a-și aminti de toate aceste existențe anterioare...

Surîsuri încurajau pe portretist. Adam continuă :

— Mai are și mania să însemne pe hîrtie tot ce-i trece prin cap, și absolut tot ce-i trece prin cap i se pare prodigios de interesant. Nimic din activitatea lui cerebrală nu-i scapă... Trăiește cu creionul și cu caietul în mîină, sau la îndemîină, pe stradă, la masă și încă și aiurea. Cred că și în dragoste și-ar lua catastiful și plaivazul alături dacă natura (căreia nu-i place să se perpetueze prin monștri) nu l-ar fi creat eunuc.

Un tinerel spîn, subțirel, cu o frunte de-abia cît un lat de panglică, roșu la față și schimonosit ca o frunză uscată, asculta cu un zîmbet silit această prezentare. Era Diaconu, de data asta fără prezența ocrotitoare a Iadei.

— Nu te scandaliza, îi șopti Fane lui Silion. Asiști la un exercițiu de supleță la care amfitrionul își supune protejații.

Ambrozie, precedat de o servitoare blondă pe care Lucu o mai remarcase, întră purtînd noi tăvi de argint și noi cupe de șampanie. În același timp, ușa salonașului turcesc se deschise, și generalul Someșan apăru, clăti-

nîndu-se nițel și cumpănîndu-se, cu cîte o sticlă desfundată în fiecare mîna. În urma lui, ca un strigoi, venea Androne, cu ochii învăpăiați și mușcîndu-și mustața.

— Domnilor ! se beregăți Someșan, dar glasul i se înecă într-o tuse grasă, ploapele i se închiseră, sticlele îi scăpară din mîini.

Șovăi și se frînse ca un turn surpat de cutremur. O clipă după aceea, generalul Șomeșan, prăbușit pe un divan prea scurt pentru el, dormea dus. Și voiosul tumult se înălța din nou.

— Ia te uită, exclamă Adam Gună designînd din cioc pe cel adormit, cu cine îmi pierd eu vremea ; vreau să fac un *cineva* din eroul ăsta, din nășălia asta de decorații... Să creez un mit în jurul lui, un mit la care să mă închin și eu ; eu cu ideile, Alcibiade cu banii, voi cu propaganda. Mitul Someșan : mîna de fier, omul ordinii, Radames, *il salvatore della patria*¹ ; un burduf de șprițuri și sarmale...

Dădu cu ochii de Lucu, pe care-l luă martor, din privire, că adevăr grăise. Ocrotitor, îi puse mîna în ceafă, o mîna ca o floare uriașă, și se aplecă spre el. Lucu înțelegea că scena e mai mult pentru public decît pentru el. Adam nu împărtășea părerea că nu trebuie să știe stînga ce face dreapta. Gună continuă, ca și cum această parte a convorbirii ar fi interesat pe toată lumea :

— Ocupă-te nițel de Resch... stai de vorbă cu el... îți va fi de folos... vrea să finanțeze niște cercetări și săpături istorice... mai lasă femeile și ocupă-te de el.

Lucu Sillion se folosi de această întrerupere ca să se strecoare afară din cerc. O făcu repede și umil, ca un

¹ Salvatorul patriei.

cîine izgonit din sufragerie. Se temea să nu-l prindă Adam sau să nu i se pună piedică.

— Ce multe picioare au doamnele acestea ! răsuflă el cu năduf, pierzîndu-se într-un grup în care se povesteau anecdote.

Cînd Adam își aminti de el, nu-l mai găsi. Îi trebuia negreșit un cal de bătaie. Căută printre musafiri o „bobină“ care să-l inspire.

Întorcîndu-se către un ins lung, negru și uscat care se ținea discret oarecum în afara grupului, îl designă cu ostentație :

— Prietenul meu domnul Găină, artist — pictor.

Găină îl fulgeră cu o căutătură ucigașă și rosti răs-picat și rectificativ :

— Predescu ! Nu sînt prieten cu domnul.

— Nici eu, interveni Adam Gună, nu sînt prieten cu domnul Predescu. Pentru mine nici nu există domnul Predescu. Cît despre *Găină*, se schimbă lucrurile : cu Găină sîntem într-o perpetuă lună de miere. L-am pore-clit așa în amintirea unei găinușe golașe, costelive și negre care venea cînd o chemam și-mi ciugulea din palmă. Seamănă leit cu ea. Aceași privire, pe o parte, de jos în sus, același gît, stacojiu și noduros, același gest întins spre cer cînd înghite apă sau șampanie... Dar să-l vedeți pe Găină bînd șampanie ! Oferită de mine, *naturalmente !*

— Pe mine mă iertați, trebuie să plec, zise domnul Găină, care între timp își culesese cu o abia stăpînită mînie amplă și vetusta lui borsalino, mănușile și bastonul cu mîner de argint. Se roșise la față astfel încît gîtul lui vînos și subțire, pe care țopăia ca o suveică un uriaș măr al lui Adam printre clapele scrobite ale gulerului, și chipul lui oacheș și acvilin erau de o singură culoare : sfeclie.

— De ce te grăbești ? Îl reținu Gună. Apoi continuă : Dumnealui vine dintr-un lagăr de suspecti din Bulgaria, unde a stat pentru delictul de dublă personalitate, ca să zic așa, spuse Adam Gună.

— Asta e o infamie și poate cea mai mare pe care a comis-o acest scelerat ! se apără Găină furios.

— O farsă, tipule, vrei să zici o farsă, și încă una foarte reușită !

— Omul acesta, continuă spumegînd Găină, m-a denunțat autorităților ocupante ca fiind autorul unor desene injurioase la adresa Kaiserului...

— E adevărat, rosti cu gravitate Adam Gună (și prelung își netezi ciocul) ; e adevărat că ți-am făcut acest mare serviciu... te-am silit să ai o linie de conduită, să ai caracter, să treci adică în rîndurile martirilor.

— Am fost arestat și deportat de nemți în Bulgaria pe baza dovezilor furnizate de acest trădător. N-aveam pe mine decît un pardesiu de ploaie și pantofi de lac în toiul iernii și doi poli în buzunar !

Adam Gună se socoti dator să se explice :

— L-aș fi ajutat, *naturalmente*, să-și petreacă la Văcărești captivitatea (fiindcă cu bani totul este posibil) dacă nu s-ar fi comportat față de mine într-un chip impertinent ! Atunci, i-am spus, luîndu-mi bun rămas de la dînsul : „Penitenciarul e pentru escroci, lagărul e pentru eroi !“

Dar Găină nu părea dispus să-i cruce efectele.

— Adevărul e că individul încerca să înduplece pe ocupanți să intervină la Justiție să i se revizuiască procesul chiar în timpul prielnic lui, al ocupației. De aceea le făcea mici servicii de delator... dar n-a izbutit...

— Ce sînt eu de vină dacă marfa pe care le-am livrat-o era lipsită de importanță ? Dar să lăsăm gluma ! Adevărul e — continuă pe un ton mai firesc Adam —

că eram închis la Văcărești și mă plictiseam literalmente. Nimeni nu venea să mă vadă. Prietenii mei se găseau parte în Moldova, sub drapel, parte căzuți pe câmpul de onoare (făcu o pauză comemorativă și se trase de cioc) — pentru patrie — parte angrenați în acțiunea politică de la București. Pierduseră, din toate aceste motive, care de care mai binecuvântate, contactul cu mine. Nevasta venea joile și duminica să mă vadă... Singur pe lume ! Atunci m-am gândit la bunul meu complice Găină !

Fără îndoială că Adam Gună poseda secretul cuvintelor exasperante, că Găină se repezi, impetuos :

— Nu-ți permit, și-am mai spus ! Se opri o clipă, înfipt în fața lui Adam Gună, ca și cum din acea nemîșcare și din privirile lui, în care se mistuiau minuscule flăcări negre, trebuia să țîșnească o forță de blestem, o forță de nimicire.

Dar nici un fenomen supranatural nu se produse. Adam rămase întreg, plastic și viu pe locul lui, iar Găină, strîngînd în dinți măciuca de argint a bastonului, începu să se plimbe cu pași mari, cu o iuțeală crescîndă.

Mînia lui Găină era atît de sinceră și de năvalnică, încît el nu mai putea să țină seama de prezența doamnelor. Pentru cei de față era de mirare cum izbutea să și-o stăpînească sau cum nu căuta să scape dintr-o asemenea stare luîndu-și cîmpii. Lucu Sillion ar fi vrut doar să ghicească tîlcul acestei răbdări supraomenești. I se părea cu neputință ca totul să se explice numai prin nevoia de bani. Poate să fie vorba de o lipsă totală de voință, de o aproape sadică nevoie de sîcîieli, de ofense, de batjocuri. Dacă e așa, Adam Gună e singurul om în stare să se ocupe de un nevoiaș și de un îngîmfat maniac ca Găină și să găsească prin el prilejuri de glumă

și desfățare. Atunci Găină e legat cu un fir nevăzut, dar solid, de existența lui Adam Gună, ca un osîndit de stîlpul lui de chinuri. De cîteva ori în decursul acestei altercații a fost vădit că Găină șovăia pe pragul unei supreme hotărîri de a se smulge pentru totdeauna din preajma lui Adam. Dar cu o titanică sfortoare lăuntrică și-a potolit pornirile și a rămas pe loc, frămîntat de un clocot care amenința să-i rupă zăgazarile firii. Îl cerceta cu îngrijorare. Observă că era îmbrăcat cu un costum de șeviot negru, ros și luciu, cu mînele scurtate desigur de prea multele treceri pe la spălătoria chimică. Purta pantofi de lac — aceiași desigur care străbătuseră o iarnă de captivitate în Bulgaria. Pantofi fără îndoială năzdrăvani.

Cu toate că de o înfățîșare atît de deosebită, Adam și Găină se asemănau printr-un amănunt care se impunea tuturor. Amîndoi păreau sosiți din alte veacuri în prezentul nostru tern. Doi anacronici, mai precis doi medievali, în ciuda deghizamentului lor semiartistic — pălărie largă și lavalieră — prin care voiau să pară de-abia demodați. Pe Adam însă toate veșmintele erau de preț, în nepăsarea lui disprețuitoare. Între el și Găină, ca între Franța și Spania, se înălțau Pirineii despărțitori. Găină semăna cu gentilomul nefericit, cavalierul păgubos și calic din romane, în necurmatul război cu toate amănunțele existenței. Capul lui mic și păsăresc, de care se vedea că e mîndru, era pentru Adam Gună o microcefalie, un stigmat de degenerescență, cauza tuturor neajunsurilor.

— Isprăvește, tipule ! i se adresă din cioc Adam, fără să-i pese de apoplectica mînie a lui Găină, care părea gata să se năpustească asupra-i ca acvila. Isprăvește, că parc-ai fi o sperietoare luată de vînt ! Stai locului, că ne dai *mal de mer*.

În culmea exasperării, Găină se prăbuși pe un fotoliu și, drept orice răspuns, își duse din nou bastonul la gură și își înfipse dinții în el cu atîta violență, că se auzi lemnul trosnind.

— Bine, foarte bine, Găină, gargarisi aprobativ Adam ; știți, doamnelor și domnilor, că numărul e cît se poate de greu, trebuie dinți de oțel : iar bastonul acesta — priviți, și vă veți convinge, dă-i drumu, Găină ! — e din lemn de corn !

Merse de smuci bastonul din gura lui Găină, care, palid și nădușit, nici nu se mai uită la el, și îl prezentă cu gesturi de cunoscător.

— Iată urmele dinților pînă și în măciulia de argint : dinții lui Găină sînt un fenomen, un miracol ! La așa dinți, așa foame ! Și ironia soartei a vrut să n-aibe ce mînca cu ei !

— Poți să trîncănești cît vrei, n-am să plec pînă nu te dau de gol !

Gună ridică din umeri și reluă :

„Eram deci închis și dat uitării ;
o temniță-adîncă îmi e locuința.
Prin dese, prin negre zăbrele de fier
O rază pierdută îmi spune ființa
cerescului soare, seninului cer...”

Pentru a nu știu cîta oară i-am tot trimis vorbă lui Găină, l-am rugat, l-am implorat să vie să mă vadă. A promis. Am așteptat. N-a venit ! Se vede că dăduse peste vreun izvor de venituri din care se adăpa, uite-așa.

Gună întinse gîtul, își dădu capul pe spate și ciuguli în văzduh ca o pasăre care bea și înghite apă. Găină îl urmări cu ochiul stîng, privind de jos în sus, cu capul păsărește aplecat pe dreapta.

— Ține, îi zise Adam aruncându-i bastonul, mai mușcă nițel.

Bastonul se rostogoli la picioarele lui Găină, care nu-l ridică.

— Într-o după-amiază de plictiseală cumplită, continuă vorbitorul, m-am hotărât. Folosisem toate mijloacele să-l fac să vină să mă vadă... știa că urăsc singurătatea... nu sînt dintre aceia care pretind că se simt tari cînd sînt singuri... tăcerea dintre patru pereți mi-e odioasă, îmi trebuie prezența cuiva, a unei ființe ome-nești, fie chiar a unui imbecil ca Găină. Ah, ingratur ! Cum cocheta cu nevoia mea de a schimba două cuvinte cu cineva de dincolo de pușcărie... Dar înainte de a folosi mijlocul suveran, mijlocul despre știam că nu dă greș, am făcut o supremă încercare. Am făcut-o cu toată umilința intimă pe care mi-o pricinuia, fiindcă mai tresar în mine uneori rămășițe din acea slăbiciune care se numește demnitate, amor propriu — *naturalmente*... Cu multă dibăcie i-am dat de veste lui Găină că mă găsesc greu bolnav la infirmeria penitenciarului... că aveam nevoie grabnică de o transfuzie de sînge... nu-mai o transfuzie de sînge și chiar mai multe m-ar fi putut salva... Dumneavoastră, doamnelor și domnilor, trebuie să aflați de-abia acum că Găină e ceea ce se cheamă *un donneur de sang*¹, emerit. Poate că o să vi se pară curios, doamnelor, reluă Adam, ca sîngele de găină să se potrivească tuturor bolnavilor și să-i scape de la moarte... Nu mai puțin nedumerit sînt și eu, dar faptele sînt fapte ! Poate că prostia masivă a lui Găină se acordă cu doza variabilă de prostie care zace în fiecare din noi... E sigur că sîngele lui Găină e un elixir fermecat, și sînt cazuri cînd spitalele se bat pe el să-l capete.

¹ Donator de sînge.

În materia asta, prietenul Găină e săritor și generos. Își dăruie seva în dreapta și-n stînga, fără să se uite, fără să primească altă plată — m-am informat — decît mulțumirile bolnavilor și mai ales marea lui mulțumire sufletească. L-am văzut de cîteva ori cînd se întorcea de la căpățiul vreunui suferind căruia îi dăduse sînge și viață ; era transfigurat ! Găină ăsta, cît e de pămîntiu și gălbejit, se lumina la față. L-am văzut eu ! Semăna cu o pacientă mistică de la ospiciu care cînta toată ziua imnuri religioase. Alteori îmi făcea impresia unui om în așteptarea unui strănut care nu mai vine. Ați băgat de seamă ce fericiți sînt oamenii care așteaptă să strănute ! Parcă s-au înscris în *l'Armée du Salut*¹. În sfîrșit, asta e pentru Găină fericirea pe pămînt : să se infuzeze în vinele femeilor și ale bărbaților și să trăiască în ei — e poate ceva freudian la mijloc, o perversiune, o farsă a imaginației, seringă, sîngele, pielea, cine știe ce se petrece în capul acestui galinaceu ?! A fost și el în stare — el, care nu s-ar deranja dintre ploșnițe nici dacă ar lua foc casa — să se scoale din așternut în toiul nopții și să alerge la spitalul unde era chemat să-și dea picăturile lui miraculoase ! Tocmai de aceea am făcut să i se dea de știre că mă zbat între viață și moarte și că numai el cu sîngele lui m-ar putea mîntui. Îi zgîndăream de la distanță coarda lui cea mai simțitoare, făceam apel la mania lui cea irezistibilă, și unde pui că îi dădeam prilejul să devină binefăcătorul meu, să se libereze de toată datoria de recunoștință față de mine și să mă preschimbe în debitorul lui pe viață ! Era cu neputință ca Găină să-mi precupețească o picătură din sîngele hrănit din ospețele mele ! Era la fel de imposibil să-și dea seama că e vorba de o farsă. Mă pricep

¹ Armata Salvării.

În materie de minciună, știu să o ticluiesc pînă în cele mai mici amănunte, ca să dau iluzia adevărului. Și pe urmă, contam pe totala lui lipsă de imaginație. Nici un moment Găină nu s-a îndoit că sînt în primejdie de moarte și că am nevoie de ajutorul lui. Dar el, care dădea buzna la cea dintîi chemare a vreunui necunoscut, nici nu s-a sinchisit cînd a aflat că e vorba de mine ! A refuzat cu liniștită încăpăținare să vie în ajutorul unui prieten și nu s-a îndurat să dea vreo explicație convenabilă refuzului său sălbatec. „Nu vreau să vin ! i-a spus infirmierului de la Văcărești, trimis dinadins să-l aducă, nu vreau ca sîngele meu să circule în vine de porc-de-cîine ! Și cu asta, basta ! Șterge-o de-aici !“ Iată care a fost răspunsul lui Găină ! Poate că ar fi fost mai nimerit să-l chem pur și simplu la infirmerie, fără să i se spuie despre cine e vorba, și atunci, închipuindu-și că era vorba despre vreun deținut de rînd, ar fi alergat într-un suflet. Cîteodată nu-ți dă prin gînd tocmai ce este mai la mîntea omului... și ești nevoit să recurgi la mijloace mai complicate și mai brutale pentru un scop de nimica toată.

— Nu te mai scuza ! Continuă ! rînji Găină.

— Și atunci, precum vă spuneam, m-am hotărît ! N-am făcut în viața mea un denunț sau vreo scrisoare anonimă, *naturalmente*, dar scopul scuza mijloacele, mai ales cînd scopul e o farsă nostimă. Liber, sau în lanțuri. Să-l arestez. Să-l aduc la penitenciar, să-mi ție de urît pînă e anchetat și i se dă drumul : așa era procedura de război... *naturalmente*... Am adresat un denunț anonim autorităților ocupante, prin care le arătam că autorul unei campanii de desene apărute înainte de intrarea noastră în război și neiscălite este desenatorul politic și portretistul Nae Predescu zis Găină. Erau desene injurioase la adresa kaiserului Wilhelm... E drept, nu

prea erau în maniera lui Găină și nici nu se potriveau cu părerile lui politice diametral opuse și mărturisite în mod public. Dar la urma urmei, puteau să și fie! Pentru că erau corect desenate, dar lipsite de spirit, iar unele de-a dreptul vulgare. Găină are tehnică, prinde la milimetru asemănările, are și ușurință, dar îi lipsește ceva (Gună înălță ochii spre cer și, descriind semnul crucii în aer, rosti sacerdotal): *Grația!*... De-aceea îl și chinuiesc eu din când în când... poate că am să smintesc în el vreo rotiță sau vreun șurub interior, și prin lacuna astfel creată de mine îl va invada Spiritul Sfânt! ...Am trăit câteva clipe în așteptarea înfrigurată a lui Găină. Il vedeam intrând în camera mea de arest, ca o curcă plouată, fără guler, fără cravată, cum se cuvine unui detinut, cu gîtul rozaliu, noduros și golaș, oferit în toată splendoarea. ...Începusem să pierd nădejdea. De nerăbdare, făceam tot felul de presupuneri... Nu știți ce importanță capătă gîndurile când ești închis! Că denunțul meu n-a fost luat în serios, fiindcă îi lipseau amănuntele și o semnătură, că nici nu o fi ajuns la destinație prin cine știe ce fatalitate poștală... Eram înfocat că autoritățile erau blazate în materie de denunțuri. Zilnic camioanele Comandaturii transportau la marginea orașului saci întregi de asemenea corespondență... Mulțumită acestei măsuri, faimoasele gropi ale lui Ouatu nu mai sînt azi decît o amintire. Eu însă nu m-am descurajat, și am trimis un nou denunț, de rîndul ăsta iscălit și datat de la Văcărești. Fie ce-o fi! Numai să-l văd pe Găină — restul n-avea importanță. Tot eu îl voi descurca! Cu bani se poate orice, mai ales la închiisoare. Pentru asta eram gata la toate sacrificiile... *Naturalmente!* Încă două-trei zile de așteptare. Într-o după-masă m-am pomenit în camera mea de arest —

cea mai bună din toată instituția! — cu directorul penitenciarului. Părea cam plictisit. Fără alt preambul, mi se adresă astfel: „Scumpe amice, pentru ce îmi faci din astea?” Mă lăsă câteva secunde în prada unui examen de conștiință care nu ducea la nimic. Și cum îi opusei privirile mele cele mai mirate și mai inocente, mi-a reproșat că trimisese de-a dreptul la poștă un denunț iscălit fără să-l mai trec pe la cancelaria directorială, cum cere regulamentul. „Trebuia cel puțin să mă previi, să nu fiu luat pe neștiute, m-a dojenit amical directorul: să fi văzut, zicea el, ce cap am făcut (m-am zărit în oglindă) când judecătorul de instrucție și ofițerul neamț m-au pus în fața scrisorii dumitale...” „Deținuții dumneavoastră comunică liber cu exteriorul? m-a întrebat judele... *mon cher ami*, sînt nevoit să-ți dau o pedeapsă, cea mai ușoară, fiindcă ești la prima abatere, ai un avertisment. E mai puțin grav decît ce-am căpătat eu”, mă lămuri el scuzîndu-se. Tăcu. În ce mă privește, eram dezolat. Planul mi se spulberase. Nici scrisoarea iscălită nu fusese luată în seamă, afară de faptul că prilejuise o observație directorului, iar mie un avertisment. Dar directorul reluă, satisfăcut de modul cum își pregătește efectele: „Și acum te rog poștește la cancelarie pentru o confruntare :... Am venit eu în persoană să te chem...” Mă sfredeli cu privirea lui de vulpoi. „Ce confruntare?” „Judele și ofițerul au adus un individ cam răpănos, pe gerul ăsta e îmbrăcat cu un pandesiu de ploaie, cică trebuie să te confrunte cu el fiindcă l-ai denunțat că a făcut niște desene...” „Găină! am izbucnit eu cu atîta bucurie, că directorul a tresărit, a venit Găină! Bine, directore, de ce nu spunei mai repede? Unde e? Du-mă la el! Hai,

mîșcă!“ Pe coridoare a trebuit să fac un efort ca să nu iau pas alergător. Directorul părea hărțuit de curiozitate, care era mai tare decît demnitatea lui ofensată. Dar ceea ce a contribuit să mă mai calmeze nițel era prezența judecătorului de instrucție. Niciodată nu m-am avut bine cu aceste specimene. *Ils ont toujours eu la prétention de jouer au plus fin avec moi!*¹ și niciodată n-am catadicsit să le las vreo satisfacție de amor propriu. Aveam o poziție destul de dificilă, desigur. Nu puteam să-mi îmbrățișez prietenul în fața oamenilor justiției, *naturalmente!* Nimeni nu a văzut un călău sărutîndu-și victima, dar vă jur că asta era unica și sincera mea pornire: să-l sărut pe Găină. În acele momente l-am înțeles pe Iuda! *Enfin!*² În drum spre cancelaria Închisorii a trebuit să străbatem o curte interioară pe o potecă pavată, și am avut vreme să mă calmez nițel și să-mi fac *grosso modo* un plan, așa încît să-l păstrez pe Găină pentru cîteva zile la închisoare, dar fără să-l înfund de tot. Pînă acum nu mă gîndisem la greutățile pe care mi le crea postura mea de denunțator. Voi spune anchetatorilor că în calitatea mea de colecționar și expert în materie de artă l-am bănuț din capul locului pe Găină că a fost autorul desenelor incriminate: o campanie bestială contra Puterilor Centrale... Că n-aveam, *naturalmente*, nici o altă dovadă decît flerul meu artistic, simțul meu de cunoscător și nimic mai mult... Voi propune citarea și altor critici, o expertiză artistică. Afacerea ar fi devenit amuzantă și-mi închipuiam cum o să rîd cu Găină de toate astea, în care el n-avea nimic de pierdut și-și cîștiga pe deasupra și o aureolă

¹ Au avut întotdeauna pretenția să mă tragă pe sfoară!

² În fine!

de martir... Fiindcă tăgăduirile lui hotărâte nu puteau fi combătute decît cu probe materiale pe care absolut nimeni n-ar fi fost în stare să le producă : expertiza artistică, *c'est une grosse blague!*¹ Numai prestigiul meu ar fi ieșit cam mototolit din toată întîmplarea ; dar ce-mi păsa mie de părerea unor străini care mîine-pomîine se vor întoarce în țara lor ? Cu aceste gînduri am intrat în cancelaria penitenciarului și am dat ochi cu Găină, cu care am schimbat un salut scurt și plin de demnitate. În situația noastră aveam tot interesul să facem un schimb de semne de reciproc respect, care să ne ridice valoarea în fața spectatorilor. Am surprins însă mirarea din ochii lui Găină : nici nu se aștepta să mă vadă aici. Mă credea greu bolnav la infirmerie, canalia !

— Bestie ! Întrerupse Găină.

— *Sancta simplicitas!*² continuă Adam. Dar nu mi-am dat seama că nu știe, că nu i-a spus nimic despre denunțul meu și mărturisesc că acest amănunt m-a turburat deodată. Bietul Găină ! Pîină să se lămuirească, avea să treacă printr-un ceas greu. Dar zarurile fuseseră aruncate. Aveam fiecare un rol de susținut : eu eram acuzatorul, el acuzatul. Îl voi acuza cu sfială, n-avea decît să se apere și să nege cu aceeași energie ca și pîină acum. Era nevinovat doară ! Ancheta a început cu obișnuitele întrebări de identitate și a stabilit repede că Găină și cu mine sîntem cunoștințe vechi. În cadrul acestor relații eram un admirator și un client statornic al lui Găină, căruia îi inspiram subiecte indecente pentru desene cu care mi-am decorat interiorul meu cel mai intim : sala de baie și dependințele, apoi desene politice pe care i le „tre-

¹ E o glumă de prost gust !

² Sfîntă prostie !

ceam" la zierele partidului... Pentru dumneavoastră, doamnelor, dau aceste știute amănunte... Sosi în sfârșit și momentul redutabil când judele, scoțînd din dosar denunțul meu scris (parcă-l văd pe o hîrtie fină albastră cu inițialele mele, coroana de baron și *en-tête*-ul închisorii dedesubt), rosti limpede și cam apăsător :

„Ați adresat autorităților ocupante un denunț cum că domnul Predescu zis Găină este autorul nemărturisit al desenelor injurioase cuprinse în albumul intitulat *Noi și ei* și care circulă încă pe ascuns. Recunoașteți că e scrisul și semnătura dumneavoastră ?“ „Recunosc“, am zis, dar în clipa aceea mi s-a făcut cam frig. Am vrut să nu mă țin la Găină, curiozitatea însă a fost mai puternică. Era livid. Mă privea cu ochii ieșiți din orbite și cu cearcăne violete pe dedesubt. Deși stătuse tot timpul nemișcat, părea că încremenise a doua oară. Buzele i se subțiaseră și îi tremurau, parcă ar fi vrut să spuie ceva, și nu izbutea decît să-și soarbă saliva de la „comissuri“... Îl priveam și nu știam ce să cred. Eram mișcat. Prin urmare, Găină crezuse în mine ! Eram profund nenorocit nu pentru situația în care se găsea, dar pentru că eu, Adam Gună, fusesem în stare să-i fac o porcărie atît de mare ! Aș fi vrut să-i spun un cuvînt de îmbărbătare, să-i dau curaj. Mă simțeam gata să dau pe față totul, să mă autodenunț, să mă acuz ! În aceeași clipă judele mă fixă, mă străbătu cu privirea lui profesională : „Mai susțineți cele afirmate în denunțul dumneavoastră ?“ „Naturalmente ! răspunsei, e evident că Găină e autorul desenelor infamante, asta și un profan poate să o vadă !“ Zicînd acestea, mă asoultam și mă minunam ce liniștit îmi suna glasul, de parcă altcineva s-ar fi servit de el, cineva străin de bătăile inimii mele. „Dați-i un scaun !“ se auzi un ordin în

încăpere. Mă întorsei. Ordinul îl privea pe Găină, care se muiase pe picioare și se rezema galben și găfîind de masa grefierului. Se lăsă greu pe scaunul oferit și țin minte că n-a uitat să moțăie din cap în semn de mulțumire ; chiar și în momentele grele ale existenței, Găină e un băiat binecrescut. A băut un pahar cu apă, a mulțumit din nou. Dar cînd a întîlnit privirile mele duioase a făcut un gest de scîrbă și de ură și s-a întors cu o expresie de martir extenuat spre judecător. „Domnule Predescu, i-a spus acesta cu o blîndeță care m-a mirat, ați tăgăduit că sînteți autorul albumului... tăgăduiți și acum, cînd ați aflat că domnul Gună, un cunoscător, o autoritate incontestabilă în materie de artă, este cel care vă acuză ?“ Privirile lui Găină se întoarseră cu spaimă de la judecător la mine. Simțeam cum toată lumea mă cercetează cu dezgust. Ofițerul german mă măsura și el prin monoclu cu un fel de nedumerire scîrbită. „Dacă-mi dați voie, domnule judecător, se porni din nou glasul meu din mine, acuzația mea nu e bazată numai pe priceperea mea artistică, adică pe datele posibile ale unei vagi expertize ; eu știu, domnule judecător — și apăsai cu energie pe cuvîntul știu — că Găină e autorul albumului... știu asta încă de pe timpul cînd lucra la aceste desene infame... S-au făcut indiscreții... (Tăcui. Eram mirat eu însumi că mersesem atît de departe cu născocirea și căutam cu gîndul ce voi spune, cum voi bate în retragere cînd mi se vor cere preciziuni. Socotii că e nimerit să atenuez tăria afirmațiilor mele și adăugai pe un ton de compătimire :) Și dacă ați ști, domnule judecător, ce biată simbrie a căpătat domnul Găină pentru serviciile astea !“ Acum ar fi fost rîndul lui Găină să bîguie cîteva cuvinte și să se indigneze, cum auzisem că făcuse la interogatoriile de pînă acum. Eram hotărît să nu merg mai departe

(de altfel nici nu mai aveam încotro) și să susțin că la apariția albumului circulase insistent zvonul că Găină i-ar fi fost autorul; atît, și nimic mai mult. Aș fi adăugat cîteva argumente de detaliu privitor la maniera și la stilul acelor desene. Îmi dam seama că mă voi face ridicol și odios în toate privințele. Mă așteptam și la o izbucnire violentă a lui Găină, la cîteva epitete care, mă gîndeam, îmi vor ușura situația. Dar n-am apucat să mai rostesc un singur cuvînt. S-a întîmplat deodată ceva cu totul neprevăzut. Nu din vina mea. Nu e vina mea. Găină, care o viață întregă m-a socotit mincinos și farsor, care m-a tratat în clipele mele de entuziasm sau de furie drept cabotin și fățarnic, de data asta s-a lăsat înșelat de tonul meu convins și acuzator și tocmai cînd nu trebuia a crezut în mine. Niciodată n-am mințit mai nerușinat, n-am născocit ceva mai din nimic și mai de-a-ntregul, și iată, chiar în această clipă, Găină crede în sinceritatea mea și în buna mea credință. Nemaipomenit! Și, colac peste pupăză, mi-a venit și mie rîndul să rămîn cu gura căscată de asemenea întorsătură. Și cum să nu fi rămas, cînd l-am văzut pe Găină mai palid încă de cum fusese pînă atunci — omul ăsta epuizase toată gama posibilă a palorilor — l-am văzut ridicîndu-se și vorbind ca în vis. „Da, zicea el, e adevărat ce spune domnul Gună... eu sînt acela... care... eu sînt autorul albumului...” Și pe măsură ce vorbește, își recapătă glasul, și cu o resemnare liniștită, aproape cu nepăsare, face mărturisiri depline, adaugă amănunte nebănuite, citează nume și mărturii, compromite vreo douăzeci de persoane care de mult contribuiseră ca subscriitori la tipărirea albumului. Ascultam fără putință de a-l opri, că nici nu se uita la mine. Îmi evita privirea: era felul lui de a strivi sub dispreț pe denunțător. Eram buimac de uimire:

Găină e vinovat, și eu nu știam nimic ! Născocisem o minciună și iată că fără voia mea — vi-o jur ! — spusese adevărul. Și simțindu-mă cu musca pe căciulă, la intrarea mea în scenă, Găină, care negase totul, iată-l : capitulează ca un nătărău, face mărturisiri complete !

— Minte, ticălosul, izbucni din tăcerea sa Găină ; în chestiunea asta de-abia acuma minte ! Știusese totul, și m-a denunțat ca să se puie bine cu autoritățile. Nu-i el omul care să se joace de-a denunțurile și să le mai și semneze. Cît despre denunțul cel neiscălit, e evident că nici n-a existat. Nu se neglijează pe vreme de război astfel de corespondență.

— Dar pe cei douăzeci de subscriitori tot eu i-am denunțat ? Întrebă sarcastic Guță, și își netezi barbișonul cu un gest agresiv care spunea : „Vezi că te-am înfundat cu întrebarea asta ?“

— E foarte cu puțință să-mi fi pierdut capul în momentele acelea, conveni cu părere de rău Găină. Nu sînt familiarizat cu arestările și interogatoriile... Am vorbit desigur mai mult decît a trebuit... Dar și fără asta Guță ar fi pus ancheta pe urmele subscriitorilor... Știam cum se procedează în materie de ediții de artă... El e răspunzător, întări Găină, de toate nenorocirile întâmplate... Cît despre mine, mi-am lăsat sănătatea în lagărul de la Tîrnovo ! Uite ! Găină tuși, duse batista la gură și o arătă pătată de sînge.

— Teatru ! exclamă Adam. Dar glasul îi șovăi nițel, și pe fața lui trecu o paloare. Nu pot suferi vederea sîngelui, explică el. Găină ăsta e de un prost gust care te descurajează. Un exhibiționist al suferinței... Nu e nimic de făcut cu el... Dovada e felul cum se crampo-nează de explicația lui grosolană și absurdă. Măcar de frumuseță, chiar dacă nu m-ar crede, ar trebui să accepte

explicația mea, mult mai originală și mai plauzibilă. Dar nu vrea să renunțe la efectul lui de melodramă : o batistă pătată de sânge... Un adevărat abuz : nevastă-mi i-o arată de câte ori e cu ea între patru ochi ! E trucul lui cu femeile !

— Calomnie ! scrișni Găină.

— Nu te mai roși ! N-ai decît să te răfuiști cu Iada. Ea mi-a spus ! Dar ia seama !

Amenințînd părintește cu degetul, Adam Gună se ridică să curme într-un minut favorabil lui această convorbire, căreia îi dăduse tot timpul o întorsătură pe plac. Silion avea impresia că asistase la un duel între un spadasin și un copil. Apoi, făcînd semn lui Găină cu o demnitate exagerată, aproape solemnă, ca un actor de tragicomedie care recită, cu tremolizări grave și stăpînite, lungind vocalele, într-un crescendo pus la punct, un sfîrșit de rol :

— Să vii și tu, martirule, la masă... De câte ori vrei, adică mereu, că prea rămîne multă mîncare pentru cîini... Vino, că ogarii mei și-au pierdut silueta, bulldogul s-a rotunjit ca o focă, iar basetul gîfție și capătă bătaie de inimă... Haide, tipule, și mai luminează-te la față... Grăbește-te, Găină, să fii mai amuzant pe drum... *car il me semble que vous avez des vapeurs aujourd'hui.*¹

Strident, telefonul ciurui tăcerea de miez de noapte. Gună ridică receptorul. Figura i se lumina brusc.

— Alo ! Ha ! Tu ești, Popă-iapă ? Cristelnița mă-ti de ticălos ! (Mă iertați, doamnelor !!) Ha ! Ce zici, bă ? Da barba ta la ce servește ? Dă-o-ncoa, să te învăț io... Am auzit că te-nsoți cu maica Filofteia. Bravo !... Ia-o, ascultă-mă pe mine... S-a cam beșondrit, dar e fată bună... Personal am apreciat-o foarte mult... A fost

¹ Căci am impresia că nu ești în apele dumitale azi.

caritabilă cu boierii, dar nici pe golani nu-i năpăstuaia când erau bine făcuți... Am ajutat-o cu parale să-și plătească tratamentul... Ho, că nu-ți cer banii napoi, nătărăule... Sîntem chit, am avut noi grijă... ia seama la profilaxie, țap bătrîn !

Convorbirea, în care dintr-un sentiment de pudoare care ca autor mă caracterizează am atenuat expresiile, convorbirea continua pe același ton, într-un ritm din ce în ce mai repezit, cu tot mai energice invective și accente. De la capătul celălalt al firului, o voce spartă dădea replici viguroase și triviale, care-i ațîțau verva lui Adam, îl însuflețeau pînă la bucurie, îi inspirau riposte ingenioase, inedite, ce culminau în simple înjurături și huiduieli prelungite, ca talazurile ce se sparg și se aștern pe stînci. Adversarii cătau, care de care, să închidă telefonul înaintea celuiilalt, dar numai pe cîte o expresie mai fericită sau pe cîte un urlet emis mai cu dibăcie. Partenerul nevăzut pe care Adam îl botezase Popa-iapă, fusese caterisit pentru fărădelegi și moravuri urîte. Duelul telefonic cu Gună era și pentru el un excitant, un derivativ la monotoniile singurătății. Aplecat calm peste pîlnia sonoră, pîndea o clipă de oboseală, când Gună, răgușit, se va opri să răsufle, ca să-i trîntească un răspuns buimăcitor pregătit din vreme și să închidă discuția pe o biruință.

— Huo-huo-huideo-ho ! vocifera ritmic, ca scos din minți, Gună, când deodată năvăli în odaie Iada, în *peignoir* roșu, cu părul răvășit.

— Ce zbieri așa, Adame, fire-ai al dracului de șantajist ! Scoli mahalaua, adică cartieru. Ai înnebunit ?

Gună se opri surprins, tresări, vru să mai spună ceva, dar, prinzîndu-i ezitarea, Popa-iapă, de la capătul celălalt al firului, îi închisese în nas telefonul cu vreo închinare mai reușită, așa că nu mai avu alt de făcut

decît să așeze receptorul la loc și, cu o supremă sforțare de autostăpînire, să se adreseze plin de demnitate soției sale :

— *De la tenue, madame, s'il vous plaît !*¹... Nu sînteți singură.

Dar cei mai apropiați auziră în completare și o energetică invocare a dumnezeirii, intercalată în replică și scrișnită printre dinți, cu barbișonul dus la gură : confidențial, nu pentru vecini, numai pentru Iada.

Rîsetul, printre cei de față, degenerase în spasm ; cineva se simți rău.

— Domnilor, domnilor, *il y a une vierge parmi nous !*²

— Imposibil, absurd !

— E de necrezut !

— *Parole d'honneur !*³

— Afară ! Rușine !

Ca și cum văzuseră și auziseră destul, șacalii și leoparzii se ridicară deodată cu toții, să plece.

Lui Lucu i se încîlcesc gîndurile. Nu mai știe prin ce împrejurare s-a regăsit singur într-o oglindă dintr-o vastă și feerică încăpere de marmură și porțelan, luminată *a giorno*, imaculată ca o vestală. Urechile îi sînt pline de susurul etern al dezghețurilor polare. Dar chipul lui nu-i place : e verde la față. Lîngă el, aplecat deasupra unui lavabou uriaș, Androne, livid și asudat, icnește amarnic, cu horcăieli de agonie. Plastronul său scrobît se umflă ca o cocoșă, își tot potrivește fluturile de mătăasă neagră de la gîtul lui costeliv și noduros ca o gîlcă și se clatină pe escarpinii lui subțiri, peste o

¹ Puțină ținută, doamnă, v-aș ruga !

² E o fecioară printre noi !

³ Pe cuvînt de onoare.

băltoacă nevăzută. Pe lângă el, ațintit și calm ca de obicei, se aține Fane, ca un temnicer, îl sprijină — nu cumva să cadă, îi moaie batiste la robinet, i le aplică rînd pe rînd pe frunte, îl mută de la un lavabou la altul.

— Cum te simți, șefule ?

Și Androne se întoarce spre el cu gura strîmbă. Sughite și spumegă. Două firicele albe și elastice i se întind și se destind la colțurile buzelor lui mereu roșii. Vrea să spună ceva, dar limba lui îngreunată nu-i dă ascultare, împingînd anevoie cuvintele ca pe niște dumicaturi cleioase.

— Rabordu, clefăi el, să vă dau rabordu... (În strădania lui de a vorbi deslușit, întărea consoanele cuvintelor.)

Cu o mișcare bruscă, neașteptat de vioaie, Androne, ca un cocoș moleșit dar care mai bate din aripi, își aruncă brațele amîndouă pe după gîtul lui Sillion și al lui Chiriac. Făcu un fel de pas de dans pe lepezile colilii și, sigur acum pe echilibrul său, își lăsă capul să-i atîrne într-o meditație grea. Cîte un sughit îi zgîlțîia întreg trupul astfel suspendat. Fane și Lucu așteptau, ca în preajma unui logos testamentar sau a unei revelații.

— Să vedeți, începu el, și-și drese cu străduință glasul. Un zgîlțîit dureros îi zgudui pînă în temelii. Se uita la ei cu o privire confidențială, încărcată de subînțelesuri : M-a înghis gu el în zalonajul durgesc... Gună în berzoană... ne-a adus oala cu zarmale... pe o măzuză... mare zmecher !

Expunerea lui continuă printre zgîlțîieli și suspine :

— A trebuit ză mănîng zar-male... voarde mulde zar-male... gam un hîrdău... gred gă așa l-am gugerid... ha-ha ! E un om șarmant... gu doade gă bādăran... *charmant ce milidaire !*

În clipa asta păru că descoperă cu mirare pe Lucu, se uită nedumerit, căutînd să-l confrunte în amintire cu vreo figură cunoscută, apoi întoarse capul spre Fane și, arătîndu-l pe împricinat cu mîna care i se bălăbănea peste gîtul lui, întrebă :

— Dar mudra azda... gui abardzine ?

— Băiat bun, patroane : unul din colaboratorii dumitale cei mai de talent. Nici o grijă ! (Îi vorbea ca unui surd, în urechi.)

Androne moțai între capetele lor, în semn că a înțeleș.

— Ză-i mărești leafa... ai auzid ?

— S-a făcut, șefule !

— Nu zbiera, de rog ; mă doare gabu !

— Dă-i drumu, șefule, ard de nerăbdare ! îl îndemnă Fane mai domol.

În jurul lor, susurul fîntînilor polare se întețea cu vuiet la răstimpuri. Cîte un musafir întîrziat trecea pe lîngă ei împleticit și potrivindu-și veșmintele.

— Și am bād... gu nemiluida... voarde mulde bahare... nu le-am numărat... Gună a zbuz... nu ne dăm drumu bîna nu ne înzelegem... ați brigebud ?

— Și v-ați înțeleș ? întrebă Silion cu naivitate.

— Se înzeledze că ne-am înzeles... răspunse cu un fel de indignare Androne ; la îngebud zbunea gă n-are vonduri... hm... nu-ji gunoajde lbugedu... gabar n-a'e... i-am arădad la ge gabidol zînd bani dizbonibili. Dar zigea gă-i drebuie bendru mineri... minerii ger zbor de zalariu... I-am zis : „Lază-i be mineri... ge vagi gu

noi?... e o ogazie unigă... am și hodărîre judegătorească...” Mi-a zpuz că face ceva pe hodărîrea judegătorească. „Na ! Mai bea. Na ! Mai mănîngă ! I-am zpuz : dumneada fagi gum vrei ! Eșdi minizdru... dar gu o „locma“ ga azda nu de mai îndîlneșjti...” ji m-am ridigat să bleg : ușa înguiadă ! Adungi a dad gu bumnu' în mază și a răgnid : „La dragu gu minerii... am ză île dau bani la`anu !“ I-am zis : „*Ecce homo !* Ești un bărbad de zdad... mînă de vier...” Și îi da zor : „Na ! Mai bea !... Na ! Mai mănîngă !...” M-a omorîd !

Tot spînzurat între ei doi, Androne se lăsă jos, îndoind genunchii. Fane și Lucu îi petrecură cîte un braț pe după mijloc.

— Țin-te bine, șefule !

— Nu vage nimig... are ză dreagă... dar pentru gingizegi de milioane... vage !

...Afară ninge. Zăpada s-a așternut de o palmă, aerul e aprig și înviorător. Lucu își umflă plămîinii. Fulgi mari și deși flutură perdele de tăcere peste feeria înaltelor lampadare ce fac de strajă pînă-n depărtările bulevardului luminat. Dar trotuarul se afundă sub pași, ca o scîndură pe apă, se ridică și se lasă de la un capăt la altul, legănat ca pe o pîrghie nevăzută. Lucu își caută un punct de sprijin.

— N-ai nici o grijă, sînt aici.

E glasul lui Kiriazy ! Dar se simte apucat de braț de o mînuță rahitică. Cineva se vîrîse între ei.

— Bună seara, Lucule ; bună seara, Kiriazy !

Era junele pipernicit, cu privirile încrucișate și cu vocea de scapet enervat. Recunoscu pe victima lui Adam din seara aceea, victima exercițiului de supleță. Se lipise de el cu o mișcare de tandreță și răsfăț. Diaconu. Iacob Diaconu. Îl mai cunoscuse cîndva. Porni cu el prin ninsoare, ca un cîine cu o tinichea în coadă,

braț la braț cu trecutul lui cu tot, așa cum îl cam știa, așa cum îl auzea, vrînd-nevrînd, acum încă o dată. Da, își părăsise tîrgușorul de baștină din nordul moldovenesc, împins de voință și curiozitate. Nimeni nu era mai ospitalier cu tinerii plini de ambiție, cu necunoscuții care debarcau pe peronul Gării de Nord fără scrisori de recomandatie decît Adam. Nici Sillion, nici Kiriazzy nu erau prieteni cu noul-venit. Dar îl știau sfios dincolo de orice margini, de aceea îi uimiră îndrăzneala și familiaritatea pe care și le îngăduise acum.

— Ce mai puneți la cale, conspiratorilor, ariviștilor ? le zise cu un subit entuziasm, împingîndu-i înainte de coate, ca un mînz pus la ham întîia oară. Și tu, Kiriazzy, cum stai cu damele ? Te mai țin puterile ?

Kiriazzy îl măsură din mers cu privirea lui rece, pe care celălalt o înfruntă cu ochii lui pieziși și sticloși, cu întreaga lui figură scîlciată și aprinsă și cu rîsul lui schimonosit, care dubnea a alcool. Kiriazzy se opri lîngă un felinar, care îi punea în evidență și profilul de proconsul, și statura lui impunătoare.

— Ascultă, tipule, îi zise dezmiertîndu-și un barbișon imaginar și imitînd fără să vrea vorbirea lui Adam, astă-seară poți să-ți permiți orice... poți chiar să mă și tutuiești, fiindcă am în vedere că ești beat. Dar mîine te poftesc să schimbi vorba, că altminteri te sictiresc !

Se întoarse către Lucu și îi întinse mîna.

— Îmi pare rău, dar trebuie să te părăsesc : ipochimenul ăsta e teribil de anmerdant.

Și se depărtă. Lucu stătu locului, așteptînd și plecarea nepoftitului.

— Te conduc pînă acasă, îi propuse acesta ; am atîtea să-ți spun... Și, într-un elan sentimental, i se agăță mai tare de braț. Lucu se degajă și grăbi pasul.

Nu fugi de mine, sînt așa de singur... Doream de mult să mă apropiu de tine să-ți vorbesc. Și tu ești singur, știu. Mă numesc Iacob Diaconu...

Se ținea după Lucu împleticindu-se și stîrnind zăpada proaspătă. Din cînd în cînd izbutea să-l apuce de braț, dar Lucu scăpa dintr-o smucitură, și pașii lui mari îl sileau pe celălalt să alerge.

La fiecare răspîntie, Lucu încercase să se dezbrace de acest însoțitor inoportun, care-și dezvăluia secretele de familie numai pentru că cinicul de Stoltz îl numise chiar în acea seară „intelectual semit“, tocmai într-un moment în care sensibilitatea alcoolizată a lui Iacob Diaconu îndura mai anevoie nedreptățile.

Silion nu-l mai urmărea. Nu numai pentru că nu-l interesa povestea, dar tocmai cotiseră pe strada suitoare care ducea la locuința sa. Iar ceea ce zărea de la un timp în depărtare i se părea atît de ciudat, încît toată atenția lui era atrasă înspre acel punct, de la care nici un cuvînt de-al lui Diaconu, oricît ar fi fost de măzdrăvan, nu l-ar fi putut abate. Mai întîi crezu că locuința lui de pe deal luase foc. Ferestrele ei străluceau de o lumină pală, ce se întetea la fiecă pas. Dar poate că erau alte ferestre, ale altei locuințe. Se opri să le deosebească. Privi îndelung. Nu mai încăpea îndoială. Numai casa lui se ridica pe cucuiul acela, dominînd toată valea cu Schitul Maicilor și mahalaua de dincolo de rîpă. Erau negreșit ferestrele lui și erau de-a binelea luminate. Dar nu se arătau nici vîlvătăi, nici vibrații, nici fum. O lumină statornică, liniștită, înghețată, venind dinlăuntrul locuinței. Inima lui, care bătuse mai tare, se potoli. Nu putea fi vorba de un incendiu. Cineva îi intrase în casă. Hoții. Hoții însă nu aprind lumina electrică. Totuși, la ceasul acela nimeni, nici chiar Brîndușa,

nu putea fi prin odăi. Îi dădu prin gând că numai Trude Resch, cu îndrăzneala ei cutezătoare, s-a folosit de lipsa lui, i-a luat-o înainte ieșind de la Gună și i-a pătruns în casă. Vrea să-i facă o surpriză. Îl așteaptă, sau vrea numai să retrăiască singură întâmplări pe care nu se hotărăște să le uite, să le retrăiască între zidurile și lucrurile de demult. De câte lucruri nu e în stare în romantismul ei nerușinat ! Toată seara s-a uitat la el cu o privire grea, posesivă și provocatoare. Dar cum de i-a pătruns în casă fără cheie ? S-o fi dus acasă la Brîndușa, o fi trezit-o din somn, i-o fi dat bani și a convins-o. Nici un cerber din lume nu rezistă fanteziilor și mijloacelor de ispitire ale Trudei Resch. Fără îndoială că în clipa asta e întinsă pe divanul din hol, cu gleznele și genunchii ei goi în plină iarnă. O vede cum și le privește încântată, cum fumează îndelung și se uită în jurul ei și caută să ghicească. Îi e de-ajuns un amănunt, cât de mic, ca să afle ce legături mai are Lucu în clipa de față. Pîndește ca un păianjen gata să alunece pînă la el, să-l învăluie, să-l golească de vlagă și să dispară poate. Trude știe să se mulțumească și cu puțin, și cu mult, după împrejurări. Și pentru că e cea mai împăciuitoare dintre femei, izbutește să fie și cea mai inoportună. Silion se opri din nou. E gata să se întoarcă, să rătăcească prin iarnă, să aștepte pînă se vor stinge ferestrele, semn că Trude va fi plecat. Apoi, împins de curiozitate, înaintează iarăși, cu Diaconu agățat de brațul lui, ca un copil găsit. Au ajuns la portița de fier. În zăpada proaspătă — urme de pași de femeie. Diaconu cercetă cu o uimire naivă zidul masiv și înalt.

— Locuiești aici ?

Silion șovăi. Dar chipul amărît și duios al lui Diaconu și gândul că-l va mai purta după el cine știe pe câte

străzi i se păru o caznă de nesuferit. Mai bine o lămurire aspră cu Trude. Și îi întinse mâna cu hotărîre.

— Noapte bună, domnule Diaconu ! Îți mulțumesc. Du-te la culcare !

Dar Diaconu i-o prinse ca pe o pradă între amîndouă mîinile lui micuțe și aspre.

— Nu pleca, imploră el, mai rămîi nițel cu mine ! Numai o clipă.

— Nu se poate, mi-e somn. Mîine am treabă.

— Ia-mă la tine, îl imploră Diaconu. Am să stau toată noaptea într-un fotoliu. N-am să te supăr.

— Ba ai să mă superi. Nu primesc pe nimeni în casa mea. Nu sînt ospitalier.

Cu o mișcare neașteptată, Diaconu i se agăță cu amîndouă mîinile de reverurile hainei. Fața i se schimonosi mai tare. Buzele îi tremurau.

— Nu mă lăsa ! N-am unde dormi în noaptea asta.

— Te privește ! Du-te la hotel !

Înțepenindu-se pe picioare, Lucu se căută în buzunar, scoase o bancnotă și i-o întinse lui Diaconu, care-l ținea mereu de reverul hainei.

— Poftim !

— Lasă-mă să mă culc aici sub poartă, stăruia Diaconu, refuzînd banii.

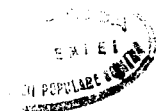
Încet, pe tăcute, Silion îi desfăcu pe rînd pumnii plăpînzi, apăsînd pe intervalele dintre degetele încleștate pe haină.

— N-ai decît !

Diaconu se prăbuși în genunchi, scuturat de un plîns cu sughituri, apoi se întinse pe trotuar, de-a curmezișul intrării.

— Treci peste mine, dacă te rabdă inima.

Lucu îl măsură cu ură și dezgust. L-ar fi izgonit cu lovituri de picior, dacă gândul că va trebui să se atingă de acel trup mititel nu l-ar fi umplut de un amestec de groază și de silă. Se aplecă repede și descuie poarta, apoi trecu peste el cu un pas uriaș, aproape un salt, ferindu-se, nu cumva să-l calce, ca pe un excrement zvîrcolit care ar fi prins viață. O dată ajuns dincolo de prag, trînti poarta și trase zăvorul cu o grabă înfricoșată. Răsufală. În lumina felinarului, fulgi mari, luminați, cădeau în tăcere.

S U M A R

<i>Capitolul 1</i> Buricul pământului .	5
<i>Capitolul 2</i> În bazarul trecutului .	49
<i>Capitolul 3</i> Fantome și epave .	93
<i>Capitolul 4</i> Anapoda . . .	124
<i>Capitolul 5</i> Fiul Cadavrului	154
<i>Capitolul 6</i> Trude Resch	165
<i>Capitolul 7</i> Întâlnirea cu Matilda . .	184
<i>Capitolul 8</i> Surorile Feraru	191
<i>Capitolul 9</i> Sub candelabrul lui Scafa .	262
<i>Capitolul 10</i> Vraciul	307
<i>Capitolul 11</i> A patra putere	319
<i>Capitolul 12</i> Țintarul	345
<i>Capitolul 13</i> Paznicul calicilor . . .	378

Redactor responsabil : CONST. POPESCU
Tehnoredactor : IONEL GHEORGHIU

*Dat la cules 09.11.1964. Bun de tipar 08.05.1965. Apărut 1965.
Tiraj 18 180 ex. Broșate 17 080 ex. Legate ¹/₁ 1 100 ex. Hirtie
tipar înalt tip B de 63 g/m². Format 540×840/16. Coli ed.
19,38. Coli tipar 27. Planșe tipo 1. A. nr. 12 863/1964. C. Z.
pentru bibliotecile mari 8R. C. Z. pentru bibliotecile mici
8R—31.*

Tiparul executat sub comanda nr. 40 893 la Combinatul
Poligrafic „Casa Științei”, Piața Științei nr. 1,
București — R.P.R.

